

XI. ULUSLARARASI İLİŞKİLER ÇALIŞMALARI VE EĞİTİMİ KONGRESİ

BİLDİRİ ÖZETLERİ

The poster features a light blue background with a faint world map and a network of white lines connecting various points. At the top, there are two circular logos: the left one is for the XI. Uluslararası İlişkiler Kongresi (UIK) and the right one is for Odunpazarı Belediyesi. The main title 'XI. ULUSLARARASI İLİŞKİLER' is written in large, bold, blue letters, with 'ÇALIŞMALARI VE EĞİTİMİ KONGRESİ' in smaller blue letters to its right. Below the title, the dates '7-10 Mayıs 2026' are displayed. A location pin icon is followed by the text 'Odunpazarı Belediyesi 100. Yıl Kültür Merkezi, Eskişehir'. At the bottom, there is a red banner containing the website 'www.uikkongre.com' and the hashtag '#uikkongre'. Above the banner, there are several logos of supporting organizations: UIK, PANORAMA, Global Academy, TÜBİTAK, Kadir Has University, and ES-AB.

XI. ULUSLARARASI İLİŞKİLER

ÇALIŞMALARI
VE EĞİTİMİ
KONGRESİ

7-10 Mayıs 2026

📍 Odunpazarı Belediyesi 100. Yıl Kültür Merkezi, Eskişehir

Destekleriyle

www.uikkongre.com #uikkongre

XI. ULUSLARARASI İLİŞKİLER ÇALIŞMALARI VE EĞİTİMİ KONGRESİ

BİLDİRİ ÖZETLERİ

Uluslararası İlişkiler Konseyi (UİK) Derneği tarafından Eskişehir Odunpazarı Belediyesi desteğiyle 7-10 Mayıs tarihleri arasında Eskişehir’de düzenlenen “XI. Uluslararası İlişkiler Çalışmaları ve Eğitimi Kongresi” kapsamında sunulan bildirilerin özetlerini içeren bu kitapta yer alan bildirilerin tamamı Kongre Kurullarının bilimsel incelemesinden geçerek kabul almış ve kongre programına uygun sıralanmıştır. Kitap çevrimiçi olarak <http://uikkongre.com/bildiri-ozet-kitabi/> adresinde yayımlanmıştır. Kitabın tüm yayın hakları Uluslararası İlişkiler Konseyi Derneği’ne aittir.

Yayın Tarihi: 2026

Adres: Uluslararası İlişkiler Konseyi Derneği, Yazar Orhan Kemal Sokak, No:7, Kat:2, 34083, Fatih, İstanbul

Yayına Hazırlayanlar:

Melike Bozkurt, Loughborough Üniversitesi

Kerem Karaçay, Kadir Has Üniversitesi

Dr. Doğuş Sönmez, Kadir Has Üniversitesi

**XI. ULUSLARARASI İLİŞKİLER
ÇALIŞMALARI VE EĞİTİMİ KONGRESİ**
7-10 Mayıs 2026, Eskişehir

SUNUŞ

Uluslararası İlişkiler Konseyi Derneği (UİK), kurulduğu 2004’ten bugüne kadar Türkiye’de Uluslararası İlişkiler disiplininin gelişimi ve yaygınlaşmasına katkı sağlama hedefiyle yayın faaliyetleri, araştırma projeleri ile ulusal ve uluslararası çeşitli toplantı, panel ve kongrelerle çalışmalarını sürdürmektedir.

Uluslararası İlişkiler Konseyi’nin 2005’ten bu yana düzenli olarak iki yılda bir gerçekleştirdiği Uluslararası İlişkiler Çalışmaları ve Eğitimi Kongresi’nin on birincisi 2026 yılında Eskişehir’de düzenlendi. Türkiye’de Uluslararası İlişkiler disiplinde çalışan akademisyenleri, uzmanları ve doktora adaylarını bir araya getiren ve disiplinin güncel tartışmaları ile yeni gelişmelerine ilişkin çalışmaların paylaşıldığı Kongre’de düzenlenen 43 panelde 175 sunuma yer verildi. Türkiye’nin farklı illerinden ve yurt dışından toplam 190 kişinin katıldığı kongrede düzenlenen panellerle ilgili ayrıntılı bilgilere kitapçığın program ve bildiri özetleri bölümlerinden ulaşabilirsiniz.

Panellerin dağılımı ve içeriklerinin de işaret ettiği üzere, Türkiye ve yurt dışından Uluslararası İlişkiler alanında çalışan akademisyen ve araştırmacıları bir araya getirerek alanın Türkiye’deki gelişimine katkı sunan Kongre, genç akademisyenlerin teşvikiyle alanda öne çıkanların ödüllendirilmesini hedefleyen “Doktora Tezi Teşvik Ödülü” ve “UİK Genç Bilim İnsanı Teşvik Ödülü” sonuçlarının açıklanma törenlerine de ev sahipliği yaptı. Ayrıca, Kongre sırasında çalışmalarıyla disiplinin Türkiye’deki gelişimine katkı sağlamış kıdemli akademisyenlere verilen “Ustalara Saygı Ödülü” için yapılan çalışmalar ve ilgili jürinin 2026 seçimleri de açıklandı.

Eskişehir Odunpazarı Belediyesi’nin destekleriyle düzenlenen On Birinci UİK Uluslararası İlişkiler Çalışmaları ve Eğitimi Kongresi’ne katılan tüm katılımcılara teşekkür ederiz.

Prof. Dr. Mustafa Aydın
Uluslararası İlişkiler Konseyi Derneği
Yönetim Kurulu Başkanı

İÇİNDEKİLER

SUNUŞ	3
KONGRE KURULLARI.....	6
KONGRE PROGRAMI.....	8
BİLDİRİ ÖZETLERİ.....	24
Panel 1A Uluslararası İlişkilerde Eğitim: Müfredat, Kalite ve Kariyer.....	25
Panel 1B Uluslararası İlişkiler Disiplininde Kavramsal ve Metodolojik Tartışmalar	30
Panel 1C Asya’da Güvenlik, Kimlik ve Büyük Güç Rekabeti	35
Panel 1D İç Savaş ve Çatışmadan Barışa Geçiş Dinamikleri	40
Panel 1E Yeni Jeopolitik Alanlar: Uzay, Deniz ve Siber Güvenlik	45
Panel 2A Uluslararası İlişkilerde Yenilikçi Pedagoji ve Uygulamalı Öğrenme.....	49
Panel 2B Uluslararası Siyasette Sistem ve Dönüşüm	56
Panel 2C Afrika’da Siyaset, Güvenlik ve Dış Müdahale	61
Panel 2D Kimlik, İdeoloji ve Statü Arayışları	65
Panel 2E İklim Yönetişimi ve Enerji Dönüşümü.....	69
Panel 3A Türkiye’de Uluslararası İlişkilerin Evrimi: Disiplinel Bir Tarih Arayışı	74
Panel 3B Küresel Siyasette Küçük Devletler ve Stratejik Konumlanma	78
Panel 3C Türk Dış Politikasında Karar Alma, Algı ve Bölgesel Açılımlar	85
Panel 3D Uluslararası Politik Ekonomi, Teknoloji ve Dış Politika	89
Panel 3E Diplomasinin Alternatif Alanları	95
Panel 4A Bölge Çalışmalarında Edebiyat ve Sinemanın İşlevi	100
Panel 4B Dış Politika Analizinde Kuram ve Uygulama	105
Panel 4C Uluslararası Politik Ekonomi ve Türkiye.....	110
Panel 4D Barış, Güven İnşası ve Toplumsal Temas	115
Panel 4E Uluslararası İlişkilerde Toplum, Kültür ve Temsil	120
Panel 5A Uluslararası İlişkilerde Liderlik, Karar Alma ve Hafıza Siyaseti.....	125

**XI. ULUSLARARASI İLİŞKİLER
ÇALIŞMALARI VE EĞİTİMİ KONGRESİ
7-10 Mayıs 2026, Eskişehir**

Panel 5B Dış Politikada Kadınlar Paneli: “Kadınlar ve Dünya Politikası”	130
Panel 5C Transatlantik İlişkilerde Güvenlik, Popülizm ve Stratejik Bağımlılık	131
Panel 5D Güvenliğin Gelenek Dışı Alanları: Dijitalleşme, Enerji ve Göç	136
Panel 5E Paradiplomasinin Yeni Biçimleri	139
Panel 6 Global Akademi ve Küresel Siyasal Eğilimler Merkezi Ortak Paneli: “Tekinsiz Bir Dünyada Dış Politika Yapmak ve Yapılanı Anlamak”	144
Panel 7A Ontolojik Güvenlik: Kimlik, Hafıza ve Kurumlar	145
Panel 7B Realizm, Tehdit ve Büyük Strateji.....	151
Panel 7C İktisadi Kalkınma Vakfı “Avrupa Günü’nde Avrupa’yı Tartışmak-I: Türkiye-AB İlişkilerinde Yeni Arayışlar”.....	155
Panel 7D Terörizm, Sınır Aşan Suçlar ve Güvenliğin Dönüşümü.....	157
Panel 7E İklim, Tarım ve Gıda Güvenliği.....	163
Panel 8A Uluslararası İlişkilerde Yapay Zekâ: Tartışmalar ve Uygulamalar.....	168
Panel 8B Küçük Devletler, Orta Güçler ve Strateji	173
Panel 8C Avrupa Günü’nde Avrupa’yı Tartışmak-II: Avrupa Siyaseti ve Güvenlik.....	177
Panel 8D Savunma Teknolojileri, İHA'lar ve Yeni Güvenlik Dinamikleri	182
Panel 9A Kale Grubu ve Global İlişkiler Forumu Paneli	188
“Sahadan Sesler: Diplomasi, Medya, İş Dünyası ve Kamu”	188
Panel 9B Türkiye-Rusya İlişkileri: Rekabet, İşbirliği ve Kriz Yönetimi Paneli.....	189
Panel 9C Avrupa Günü’nde Avrupa’yı Tartışmak-III: Avrupa Birliği’nde Yönetişim, Stratejik Otonomi ve Dış İlişkiler.....	191
Panel 9D Yerelden Küresele Çevre ve İklim Güvenliği	197
Panel 10A Ontolojik Güvenlik Teorisine Araftan Bakmak.....	202
Panel 10B Eleştirel Dış Politika: Kimlik, Anlatı ve Öznellik.....	206
Panel 10C Kitap Lansmanı: “TürkDış Politikası’nın Yüzyılı (1923-2023): Tematik ve Kavramsal Değerlendirmeler”	210
Panel 10D Göç ve Sınır Yönetişimi	211
KATILIMCI LİSTESİ.....	216

**XI. ULUSLARARASI İLİŞKİLER
ÇALIŞMALARI VE EĞİTİMİ KONGRESİ
7-10 Mayıs 2026, Eskişehir**

KONGRE KURULLARI

**XI. ULUSLARARASI İLİŞKİLER
ÇALIŞMALARI VE EĞİTİMİ KONGRESİ**
7-10 Mayıs 2026, Eskişehir

Kongre Bilim Kurulu *(soyadı sırasıyla)*

Prof. Dr. Erhan Akdemir, Anadolu Üniversitesi
Prof. Dr. Sinem Akgül Açıkmeşe, Kadir Has Üniversitesi
Melike Bozkurt, Loughborough Üniversitesi
Doç. Dr. Cihan Dizdaroğlu, Başkent Üniversitesi
Dr. Erman Ermihan, Bilkent Üniversitesi
Prof. Dr. Ali Onur Özçelik, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi
Dr. Doğuş Sönmez, Kadir Has Üniversitesi
Sezen Kaya Sönmez, Kadir Has Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Volkan Şeyşane, Anadolu Üniversitesi
Prof. Dr. Deniz Şenol Sert, Özyeğin Üniversitesi

Düzenleme Kurulu *(soyadı sırasıyla)*

Prof. Dr. Meliha Altunışık, Orta Doğu Teknik Üniversitesi
Prof. Dr. Seda Demiralp, Işık Üniversitesi
Doç. Dr. Gökten Doğangün, Abdullah Gül Üniversitesi
Prof. Dr. Melek Fırat, Ankara Üniversitesi
Doç. Dr. Seçkin Köstem, Bilkent Üniversitesi
Prof. Dr. Şevket Ovalı, Dokuz Eylül Üniversitesi
Prof. Dr. Füsun Özerdem, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi
Doç. Dr. İnan Rüma, İstanbul Bilgi Üniversitesi
Doç. Dr. Ayşe Gülce Uygun, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi
Prof. Dr. Haldun Yalçınkaya, TOBB Ekonomi ve Teknoloji Üniversitesi

**XI. ULUSLARARASI İLİŞKİLER
ÇALIŞMALARI VE EĞİTİMİ KONGRESİ
7-10 Mayıs 2026, Eskişehir**

KONGRE PROGRAMI

**XI. ULUSLARARASI İLİŞKİLER
ÇALIŞMALARI VE EĞİTİMİ KONGRESİ**
7-10 Mayıs 2026, Eskişehir
7-10 Mayıs 2026

Odunpazarı Belediyesi 100. Yıl Kültür Merkezi, Eskişehir

7 MAYIS 2026 – PERŞEMBE	
14.00-15.00	Kayıt
15.00-15.20	Açılış Konuşmaları ➤ Mustafa Aydın, Uluslararası İlişkiler Konseyi Yönetim Kurulu Başkanı ➤ Kazım Kurt, Eskişehir Odunpazarı Belediye Başkanı
15.20-15.40	Doktora Tezi Ödülü Takdimi ve Ödül Konuşması ➤ Yusuf Gökhan Atak, Galatasaray Üniversitesi
15.40-16.00	Genç Bilim İnsanı Teşvik Ödülü Takdimi ve Ödül Konuşması ➤ Umut Can Adısönmez, İzmir Ekonomi Üniversitesi
16.00-16.30	Ustalara Saygı Ödülü Takdimi ve Ödül Konuşması “Prof. Dr. Fuat Keyman anısına...” ➤ Fuat Keyman’ın Türkiye’de Uluslararası İlişkiler Disiplininin Gelişimine Katkıları Atıla Eralp, İstanbul Politikalar Merkezi
16.30-17.30	Ustalara Saygı Ödülü Takdimi ve Ödül Konuşması “Prof. Dr. Şule Kut” ➤ Şule Kut’un Türkiye’de Uluslararası İlişkiler Disiplinine Katkıları Gencer Özcan, İstanbul Bilgi Üniversitesi ➤ Ödül Konuşması Şule Kut, Emekli Öğretim Üyesi
17.30-18.00	Kongre Fotoğrafı ve Kahve Arası
18.00-19.30	Panel 1A Uluslararası İlişkilerde Eğitim: Müfredat, Kalite ve Kariyer Moderatör: İlter Turan, İstanbul Bilgi Üniversitesi ➤ Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Müfredat Çalışması: Değişen Küresel Dinamikler Işığında Yeni Bir Eğitim Çerçevesi Muzaffer Şenel, Marmara Üniversitesi ➤ Uluslararası İlişkiler Programlarında Akreditasyon ve Kalite Duygu Öztürk, İstanbul Medipol Üniversitesi ➤ Uluslararası İlişkiler Eğitiminde Video Oyunlarının Kullanımı: Sistemati Bir İnceleme Ömer Naim Küçük ve Oğulcan Köksal, Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi ➤ Uluslararası İlişkiler Mezunları için Kariyer Olanakları: Çok Disiplinli Yetkinliklerin İş Gücü Piyasasına Yansımaları Füsün Özerdem, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi

**XI. ULUSLARARASI İLİŞKİLER
ÇALIŞMALARI VE EĞİTİMİ KONGRESİ
7-10 Mayıs 2026, Eskişehir**

Panel 1B Uluslararası İlişkiler Disiplininde Kavramsal ve Metodolojik Tartışmalar <i>Moderatör: Doğu Sönmez, Kadir Has Üniversitesi</i> ➤ Uluslararası İlişkilerin Anlamı Ne? <i>İnan Rüma, İstanbul Bilgi Üniversitesi</i> ➤ Uluslararası İlişkilerde “Estetik Dönüş” Tartışmalarının Türkiye’deki Serencamı: Post-Yapısalcı Yaklaşımların Akademik İzdüşümleri <i>Pınar Çağlayan, Uşak Üniversitesi</i> ➤ Batı-Dışı Uluslararası İlişkilerde Hiyerarşiyle Mücadele ve Müzakere: Türk Milliyetçiliği ve Medeniyetçilik <i>Tunahan Yıldız, Orta Doğu Teknik Üniversitesi</i> ➤ Uluslararası İlişkilerde Bölge Çalışmalarının Yeri: Latin Amerika Örneği <i>Canan Kışlahoğlu, Bitlis Eren Üniversitesi</i>
Panel 1C Asya’da Güvenlik, Kimlik ve Büyük Güç Rekabeti <i>Moderatör: Burcu Ermeýdan, Marmara Üniversitesi</i> ➤ Asya-Pasifik’te Stratejik Güvenlik Alanları ve Güvenlik İkilemi: Büyük Güç Rekabetinin Analizi <i>Haluk Karadağ, Başkent Üniversitesi</i> ➤ Kuramın Kaygısı: Ontolojik Güvenlik ve Asya Güvenlik Bilgisi Üretiminin Kimlik Çalışması <i>Vuslat Nur Şahin Temel, Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi</i> ➤ Rohingya Sorunu ve Uluslararası Hukuk: Soykırım mı, Etnik Temizlik mi? <i>Melike Şahin, Bursa Teknik Üniversitesi</i> ➤ Alternatif Rota mı, Jeopolitik Alan mı? Orta Koridorda Türkiye ve Kazakistan’ın Stratejik Otonomi Arayışı <i>Oğuz Dilek, Ufuk Üniversitesi; Emre İşeri, Yaşar Üniversitesi</i>
Panel 1D İç Savaş ve Çatışmadan Barışa Geçiş Dinamikleri <i>Moderatör: Esra Dilek, Kadir Has Üniversitesi</i> ➤ Çatışma Dinamiklerinin Protesto Süreçlerine Etkisi <i>Gizem Kaya ve Efe Tokdemir, Bilkent Üniversitesi</i> ➤ Barışa Giden Yol Ne Zaman Açılır? Lider Deneyimi ve İç Savaşlarda Müzakerelerin Başlaması <i>Buse Düveroğlu, Adana Alparslan Türkeş Bilim ve Teknoloji Üniversitesi; Fıruze Simay Sezgin, Bahçeşehir Üniversitesi</i> ➤ BM Geçici Yönetimleri Sonrası Devletleşmede Sığınak Mimarisinin Rolü: Kosova ve Doğu Timor’un Karşılaştırmalı Analizi <i>Altuğ Günel ve Blinera Hajdari, Ege Üniversitesi</i> ➤ İç Savaş Sonrası Dönemde Suriye’de Güvenlik Sektörü: Otoriter Çatışma Yönetimi ve Hibrit Güvenlik Yönetişimi <i>Muammer Volkan Atuk ve Volkan Şeyşane, Anadolu Üniversitesi</i>

	Panel 1E Yeni Jeopolitik Alanlar: Uzay, Deniz ve Siber Güvenlik Moderatör: Başar Baysal, Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi ➤ Jeopolitik Bir Alan Olarak Uzay: Türkiye'nin Uzay Politikasının Astropolitik Yaklaşım Bağlamında Analizi <i>Zahide Melis Özün Çöllüoğlu, Yaşar Üniversitesi</i> ➤ Uluslararası İlişkilerde Ontolojik Güvenliğin Mekânsal Boyutu: Denizler Üzerine Kuramsal Bir Tartışma <i>Meysune Yaşar, İstanbul Medeniyet Üniversitesi</i> ➤ Siber Güvenliğin Jeopolitiği: WEF Küresel Siber Güvenlik Raporlarının Karşılaştırmalı İçerik Analizi <i>Dilan Kardeş, Bahçeşehir Üniversitesi</i> ➤ Küresel Sistem Dönüşürken Bilim, Teknoloji ve Uluslararası İlişkiler Tartışmaları Çerçevesinde Dünyada ve Türkiye'de Uzay Faaliyetleri ve Çalışmaları <i>İtir Toksöz, Doğu Üniversitesi</i>
8 MAYIS 2026 – CUMA	
09.00-10.30	Panel 2A Uluslararası İlişkilerde Yenilikçi Pedagoji ve Uygulamalı Öğrenme Moderatör: Duygu Öztürk, İstanbul Medipol Üniversitesi ➤ Siyasi Tarih Öğretimini Sahaya Taşımak: Türkiye Deprem Hafızası Projesi, Sözlü Tarih Yöntemi ve Proje Tabanlı Öğrenme Üzerine Bir Analiz <i>Faika Çelik, Manisa Celal Bayar Üniversitesi</i> ➤ Anadolu Üniversitesi İktisat Fakültesi Uluslararası İlişkiler Bölümü Öğrencilerinin Avrupa Birliği Eğitim ve Gençlik Programları Hakkındaki İlgi, Algı, Tutum, Davranış ve Bilgi Birikimlerinin Ölçülmesi ve Farkındalıklarının Artırılması <i>Erhan Akdemir, Anadolu Üniversitesi</i> ➤ Hafızanın Mekânları ve Barışın Pedagojisi: Çatışma Sonrası Toplumlarda Anıt ve Müzelerin Barış Eğitimi ile Dış Politika Arasındaki İkili İşlevi Üzerine Karşılaştırmalı Bir İnceleme <i>Erhan Büyükkakıncı, Galatasaray Üniversitesi</i> ➤ Ulusal Güvenlik ve Medya İlişkileri Bağlamında Bir Model Önerisi Olarak Anadolu Ajansı Savaş Muhabirliği Eğitimi <i>Zeynep Bayramoğlu Öztürk, Anadolu Ajansı</i>
	Panel 2B Uluslararası Siyasette Sistem ve Dönüşüm Paneli Öneren: Ziya Öniş, Koç Üniversitesi Moderatör: Helin Sarı Ertem, İstanbul Medeniyet Üniversitesi ➤ Uluslararası Politikada Çok Kutupluluk İllüzyonu: Determinist Sistem ile İndeterminist Düzen(ler) <i>Baybars Ögün, Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi</i> ➤ Sistemik Dönüşümü Marksist Uluslararası İlişkiler Perspektifinden Analiz Etmek <i>Sinan Baran, Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi</i> ➤ “Dünya Eksi Bir Momentinde” Çoktaraflılığı Yeniden Düşünmek: Bağlantısallık Kavramı Ekseninde Bir Analiz <i>Radiye Funda Karadeniz, Gaziantep Üniversitesi</i> ➤ Çok Taraflılığın Yeniden İnşası: Çin'in Küresel Girişimleri Üzerine Kavramsal Bir Modelleme <i>Burcu Ermeydan, Marmara Üniversitesi</i>

10.30-11.00	Panel 2C Afrika’da Siyaset, Güvenlik ve Dış Müdahale Moderatör: <i>Volkan Şeyşane, Anadolu Üniversitesi</i> ➤ Afrika'da Anti-Kolonyal Mücadeleyi Kuramsallaştırmak: Tarihsel Kurumsalcılık, Patika Bağımlılığı ve Küresel Siyaset <i>Gülistan Alpaslan, Kırıkkale Üniversitesi</i> ➤ Türkiye'nin Sahra Altı Afrika'ya Yönelik Dış Politikasında Anlatılar <i>Ozan Kuyumcuoğlu, İstanbul Bilgi Üniversitesi</i> ➤ Türk Dış Politikasında “Güvenlik-Kalkınma Bağlantısallığı” (Nexus): Gambiya Örneği Üzerinden Kurumsal Bir Analiz <i>Rukiye Kaya Kerim, Kırıkkale Polis Meslek Yüksekokulu</i> ➤ Askeri Müdahalelerde Gücün Faydasızlığı: Clausewitzçi Çerçeveyi Yeniden Tartışmak ve Fildişi Sahili Vakası <i>Orkan Küvelet, İstanbul Arel Üniversitesi</i>
	Panel 2D Kimlik, İdeoloji ve Statü Arayışları Moderatör: <i>Fulya Aksu, Altınbaş Üniversitesi</i> ➤ “Avrupalılık”ın İnşası: Türkiye'nin Avrupa Konseyi'ne Katılımının Söylemsel Anatomisi <i>Emre Feyzi Çolakoğlu, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi; Sinem Yüksel Çendek, İstanbul Rumeli Üniversitesi</i> ➤ Ontolojik Güvenlik ve Türkiye'nin Batı'da Aidiyet Arayışı <i>Tarık Başbuğoğlu, Kadir Has Üniversitesi</i> ➤ Rekabetçi Üçüncü Dünyacılık: Çin ve Hindistan'ın Batı-Dışı Dünyada Statü Arayışları <i>Didem Kızır, TED Üniversitesi</i> ➤ Siyasal İslam ve Militarizm <i>Behlül Özkan, Özyeğin Üniversitesi</i>
	Panel 2E İklim Yönetişimi ve Enerji Dönüşümü Moderatör: <i>Senem Atvur, Akdeniz Üniversitesi</i> ➤ Büyük Güçler Dışında İklim Liderliği Mümkün mü? Güney Kore Örneğinde Kriter Temelli Bir Değerlendirme <i>Zeynep Yıldız, Marmara Üniversitesi</i> ➤ Kolektif Güvenliğin Sonu mu? ABD'siz Bir İklim Rejiminde Otorite, Hukuk ve Direnç <i>Ceren Uysal Oğuz, Akdeniz Üniversitesi; Asiye Gün Güneş Güllal, Bağımsız</i> ➤ Yenilenebilir Enerji Geçişinin Yörüngeleri: Türkiye'de Seçici Geçirgen Piyasa Dinamikleri <i>Orçun Demir, TOBB Ekonomi ve Teknoloji Üniversitesi</i> ➤ Küresel Tedarik Zincirlerinde Salıncak Devlet Olarak Türkiye: Temiz Enerji Dönüşümünde Esnek Hizalanma <i>Emre İşeri ve Tuğçe Uygurtürk Gazel, Yaşar Üniversitesi</i>
10.30-11.00	Kahve Arası

11.00-12.30	<u>Panel 3A</u> Türkiye'de Uluslararası İlişkilerin Evrimi: Disiplinel Bir Tarih Arayışı Paneli Öneren: Mustafa Aydın, Kadir Has Üniversitesi Moderatör: Mustafa Aydın, Kadir Has Üniversitesi ➤ Uluslararası İlişkiler Öncesi; 1800'lerden 1960'lara Sezen Kaya Sönmez, Kadir Has Üniversitesi ➤ Türkiye'de Uİ Disiplininin Kuruluş Dönemi, 1960-1980 Doğuş Sönmez, Kadir Has Üniversitesi ➤ Türkiye'de Uİ Disiplininin Gelişme Dönemi, 1980-2000 Gizem Kaya, Bilkent Üniversitesi ➤ Genişleme ve Derinleşme Dönemi, 2000-2024 Erman Ermihan, Bilkent Üniversitesi <u>Panel 3B</u> Küresel Siyasette Küçük Devletler ve Stratejik Konumlanma Paneli Öneren: Yeliz Kulalı Martin, Galatasaray Üniversitesi Moderatör: Meliha Altunışık, Orta Doğu Teknik Üniversitesi ➤ Doğu Akdeniz Bölgesel Rekabetinde Küçük Devletler: Güney Kıbrıs Rum Yönetimi'nin Statü Arayışı Cihan Dizdaroğlu, Başkent Üniversitesi; Ahmet Erdi Öztürk, London Metropolitan University ➤ Küçük Devletler Küresel Liderler Olabilir mi? Bolivya ve Kosta Rika'nın Küresel Çevre Politikalarına Etkileri Selcan Serdaroglu Polatay, Galatasaray Üniversitesi ➤ Büyük Güçlerin Arktik Mücadelesinde Grönland'ın Stratejik Pozisyonu Doğan Demirkıran, Üsküdar Üniversitesi ➤ İzlanda: Bir Sonraki Grönland mı? Yeliz Kulalı Martin, Galatasaray Üniversitesi <u>Panel 3C</u> Türk Dış Politikasında Karar Alma, Algı ve Bölgesel Açılımlar Moderatör: Şule Kut, Emekli Öğretim Üyesi ➤ İhtiyatlı Kamuoyu, İhtiyatsız Elit: Türk Dış Politikasının 2020'lerine “İçeriden” Bir Bakış Özgür Özdamar, Bilkent Üniversitesi ➤ Türkiye'nin Dış Politika Krizlerinde Karar Alma Stratejisi Üzerine Yapısal Bir İnceleme: S400 Krizi Nil Dikmengil, İzmir Ekonomi Üniversitesi; Şeyma Altunkaya, İnönü Üniversitesi ➤ AB İlerleme Raporları ve Türkiye'de Göç İktidarının İnşası Müge Dalkıran, Koç Üniversitesi ➤ Azerbaycan-Türkiye İşbirliğinin Sürekliliği: Rol Beklentileri ve Uyumu Üzerinden Bir İnceleme Ayça Ergun ve Tunahan Yıldız, Orta Doğu Teknik Üniversitesi
--------------------	---

	<u>Panel 3D</u> Uluslararası Politik Ekonomi, Teknoloji ve Dış Politika Moderatör: <i>Seçkin Köstem, Bilkent Üniversitesi</i> ➤ Küresel Kapitalizm Koşullarında Anakronizme Düşmeden Küresel Ekonomik İlişkileri Kavramak <i>Filiz Aydın Cevher, Global Panorama</i> ➤ Huawei Güvenli Şehir Altyapılarının Rejim ve Gelir Tipi Bağlamında Karşılaştırmalı Analizi <i>Bahar Temir, Başkent Üniversitesi</i> ➤ Japonya'nın Offshore Dengeleme Stratejisi: Bölgesel Etkinin Bir Aracı Olarak Dış Yardım <i>Doğukan Baş, TOBB Ekonomi ve Teknoloji Üniversitesi</i> ➤ Çin'in "Yeni" Sektörlerdeki Başarısını Açıklamak: Sektörel Fırsat Pencereleeri, Devletin Mobilizasyon Kapasitesi ve Yerel Rekabetçilik <i>Veysel Tekdal, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi</i>
	<u>Panel 3E</u> Diplomasinin Alternatif Alanları Moderatör: <i>Fusun Özerdem, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi</i> ➤ Türk Dış Politikasında Kültür Diplomasisi: Türkiye-Macaristan İlişkileri Örneği <i>Bezen Coşkun, Necmettin Erbakan Üniversitesi</i> ➤ Diplomaside Gençlik Katılımı <i>Ulaş Zal Akkaya, EDAM; Alara Tarakçıoğlu ve Engin Günaydın, Uluslararası İlişkiler Gençlik Platformu</i> ➤ Türkiye'de Futbol Yoluyla Kültürel ve Ulusal Temsil: Galatasaray'ın 1921 Avrupa Turnesi Bağlamında Cumhuriyet Öncesi Devlet Dışı Aktörlerin Spor Diplomasisi <i>Emre Metin Bilginer, Bağımsız</i> ➤ De Facto Diplomasisi: Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Örneği <i>Sertaç Sonan, Özker Kocadal ve Erdem Ertürk, Uluslararası Kıbrıs Üniversitesi</i>
12.30-14.00	Öğle Yemeği
14.00-15.30	<u>Panel 4A</u> Bölge Çalışmalarında Edebiyat ve Sinemanın İşlevi Paneli Öneren: <i>Özge Özkoç, Ankara Üniversitesi</i> Moderatör: <i>Bezen Coşkun, Necmettin Erbakan Üniversitesi</i> ➤ Latin Amerika Çalışmalarında Uzmanlaşma: Edebiyat ve Sinemanın Bilimsel Eğitime ve Eleştirel Düşünceye Katkısı <i>Esra Akgemci, Selçuk Üniversitesi</i> ➤ Afrika'yı Edebiyatla Anla (t)mak <i>Sinan Baran, Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi</i> ➤ Ortadoğu Çalışmalarında ve Eğitiminde Edebiyatın Rolü <i>Özge Özkoç, Ankara Üniversitesi</i> ➤ Yeni Mecralarda Dolaşmanın Tehlikeleri: Şto Delat? <i>Erel Tellal, Ankara Üniversitesi</i>

	Panel 4B Dış Politika Analizinde Kuram ve Uygulama Moderatör: Özgür Özdamar, <i>Bilkent Üniversitesi</i> ➤ Karar Birimleri Yaklaşımı Çerçevesinde ABD'nin Kasım Süleymani'ye Suikast Kararı <i>Adil Batuhan Aktaş, Ankara Üniversitesi</i> ➤ Bir Ara Değişken Olarak Duygular: Rusya ve Türkiye'de Liderlik Etkisi Üzerine Neo-Klasik Realist Bir İnceleme <i>Doğuş Sönmez, Kadir Has Üniversitesi; Erman Ermihan, Bilkent Üniversitesi</i> ➤ Yeni Suriye'nin Dış Politikası: Çatışma Sonrası Dış Politika Analizine Yönelik Bir Çerçeve <i>Meliha Altunışık, Orta Doğu Teknik Üniversitesi</i> ➤ Hegemonik Bilginin Mimarları: Yeni-Muhafazakâr Epistemik Topluluklar ve ABD Dış Politikasında Karar Almanın Söylemsel İnşası <i>Özlem Pınar Oran, Hacettepe Üniversitesi</i> Panel 4C Uluslararası Politik Ekonomi ve Türkiye Moderatör: Pınar İpek, <i>TOBB-Ekonomi ve Teknoloji Üniversitesi</i> ➤ Jeoekonomik Rekabet Çağında Türkiye <i>Seçkin Köstem, Bilkent Üniversitesi</i> ➤ AB Menşeli: Türk-Avrupa Otomotiv Tedarik Zinciri İçin Riskler <i>Ali Baydarol, İstanbul Politikalar Merkezi</i> ➤ Türk Dış Politikasının Ekonomi Politik Sınırları: 2000-2025 <i>Mehmet Ali Tuğtan, İstanbul Bilgi Üniversitesi; Eren Atala Eriş, İstanbul Rumeli Üniversitesi</i> ➤ Ekonomik “Statecraft” ile Sanayi Politikası Arasındaki Gerilim: Solar PV Sektöründe Hindistan-Türkiye Karşılaştırması <i>Melike Bozkurt ve Gerhard Schnyder, Loughborough University London</i> Panel 4D Barış, Güven İnşası ve Toplumsal Temas Moderatör: Efe Tokdemir, <i>Bilkent Üniversitesi</i> ➤ Barışı Tasarlamak: Antlaşma Hükümleri, Uzun Vadeli İstikrarı Nasıl Şekillendirir <i>Batur Ozan Togay, Reşat Bayer, Clara Imogen Many Robins ve Mehmed Eryiğit, Koç Üniversitesi</i> ➤ Barışın Anlatı Siyaseti: Türkiye'de Çözüm Süreçlerinde Komplocu Söylem ve Dezenformasyon <i>Dilale Dönmez, Deniz Ş. Sert ve Evren Balta, Özyeğin Üniversitesi</i> ➤ Negatif Barıştan Pozitif Barışa Geçiş: Bölünmüş Kıbrıs'ta Toplumlara Temas ve Gençlerin Tutumları <i>Cihan Dizdaroğlu, Başkent Üniversitesi; İlhan Can Özen ve Özgehan Şenyuva, Orta Doğu Teknik Üniversitesi</i> ➤ Devletler Arası Normalleşme Süreçlerinde Güven İnşasının Göz Ardı Edilen Rolü: Türkiye-Yunanistan İlişkileri Örneği <i>Aycan Cesim Başaran, Bağimsız</i>
--	--

	Panel 4E Uluslararası İlişkilerde Toplum, Kültür ve Temsil Moderatör: Ayça Ergun, Orta Doğu Teknik Üniversitesi ➤ Yumuşak Güç, Kültürel Tüketim ve Hegemonya: Gramsci ve Nye'nin Gözünden Amerikan Etkisinin Yeniden Yorumlanması Şahnur Ece Köksal, Beşiktaş Belediyesi ➤ Sosyal İnşacılık Perspektifinden Avrupa İçin Kültür Pusulası Laçin Akyıl, İstanbul Arel Üniversitesi ➤ Küresel Hedeflerin Hikayelerdeki İzleri: Sürdürülebilir Kalkınma Amaçlarının Türkiye'deki Çocuk Hikâye Kitapları Üzerinden Analizi Elif Çağlı Kaynak, İstanbul Kent Üniversitesi; Mehtap Tanar, İstanbul Büyükşehir Belediyesi ➤ Suriyeli Mültecilerin Transnasyonel Göç Pratikleri ve Entegrasyon Süreçlerine Etkisi: Literatür Temelli Bir Tartışma Nurdan Bozkurt Çakır, İstinye Üniversitesi
15.30-16.00	Kahve Arası
16.00-17.30	Panel 5A Uluslararası İlişkilerde Liderlik, Karar Alma ve Hafıza Siyaseti Moderatör: Mensur Akgün, İstanbul Kültür Üniversitesi ➤ Uluslararası İlişkilerde Toksik Liderlik: Popülizm, Kitle Psikolojisi ve Küresel İstikrarsızlık Yeşim Sırakaya, St. Clements University ➤ Sir Edward Grey ve Osmanlı İmparatorluğu'na Yönelik İngiliz Dış Politikası: Reel Politik mi ya da Liberal Enternasyonalizm mi? Fahriye Begüm Yıldızeli, Bilecik Şeyh Edebalı Üniversitesi ➤ Demokrat Parti'nin Dış Politikasının Üretilmesinde ve Yürütülmesinde Cumhurbaşkanı Celal Bayar'ın Rolü Çağrı Erhan, Altınbaş Üniversitesi ➤ Yolsuz Lider mi, Ulusal Kahraman mı? Şeref Raşidov ve Tartışmalı Hafıza Siyaseti Erhan Doğan, Marmara Üniversitesi Panel 5B Dış Politikada Kadınlar Paneli: “Kadınlar ve Dünya Politikası” Paneli Öneren: Zeynep Alemdar, Doğuş Üniversitesi Moderatör: Zeynep Alemdar, Doğuş Üniversitesi ➤ Her Yerde Kriz, Bir Yerlerde Güvenlik Karel Franco Valansi, İstanbul Kültür Üniversitesi ➤ Çevrimiçi Erkek Dünyası (Manosfer) ve Kadın Düşmanlığının Pek Parlak Olmayan Geleceği Bezen Coşkun, Necmettin Erbakan Üniversitesi ➤ İrlanda'da Yeni bir Cumhurbaşkanı: Catherine Connolly Ayşegül Gökalep Kutlu, Kocaeli Üniversitesi ➤ Afganistan'da Kadın Olmak: Uluslararası Hukukun Sınırları Tuğba Bayar, Bilkent Üniversitesi

	Panel 5C Transatlantik İlişkilerde Güvenlik, Popülizm ve Stratejik Bağımlılık Moderatör: Özge Özkoç, Ankara Üniversitesi ➤ Popülist Bir Enternasyonal Mümkün mü? Trump Döneminde Avrupa Aşırı Sağ ile İlişkiler <i>Cihan Uzunçayır, Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi</i> ➤ Kriz İdaresinden Pazarlıkçı Diplomasiye: Trump-Erdoğan Ekseninde Türk Amerikan İlişkilerinin Anatomisi <i>Ali Şevket Ovalı, Dokuz Eylül Üniversitesi</i> ➤ Türkiye'de Anti-Amerikanizm: Stratejik Ortaklığın ve Müttefikliğin Ötesi <i>Sinem Ünalldılar, Ege Üniversitesi</i> ➤ Stratejik Özerklik ile Transatlantik Bağımlılık Arasında: Değişen Güvenlik Ortamında Avrupa Güvenliği Üzerine Bir Analiz <i>Mehmet Gürsu, Bağimsız</i>
	Panel 5D Güvenliğin Gelenek Dışı Alanları: Dijitalleşme, Enerji ve Göç Moderatör: Ayşe Gülce Uygun, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi ➤ Enerjiye Erişimden Hane Güvenliğine: Aile Kurumunu İnsan Güvenliği ve Enerji Adaleti Yaklaşımlarıyla Okumak <i>Pınar Buket Kılınç Pala, Kütahya Dumlupınar Üniversitesi</i> ➤ Dijital Güvenlikte Egemenlik ve Kurumsal Mücadele: Tik Tok Sorununun Güvenlikleştirilmesi <i>Emre İnan, Milli Savunma Üniversitesi</i> ➤ Dijital Cephe Güvenlik: Hibrit Tehdit Bağlamında Dezenformasyon Politikalarının Dönüşümü <i>Ş. Gökçe Gezer, Bağimsız</i> ➤ Devlet Merkezli Güvenlikten İnsani Özgürleşmeye: Göç İstatistiklerine Nicel Eleştirel (QuantCrit) Bir Bakış <i>Zeynep Şentop Şahin, Trakya Üniversitesi</i>
	Panel 5E Paradiplomasinin Yeni Biçimleri Paneli Öneren: Nur Sinem Kourou, İstanbul Kültür Üniversitesi Moderatör: Arıkan Açar, Yaşar Üniversitesi ➤ İlliberal Çağda Paradiplomasi: Alt-Ulusal Aktörler ve Uluslararası Sistemin Parçalanması <i>Ahmet Cemal Ertürk, İstanbul Kültür Üniversitesi</i> ➤ Paradiplomasiyi Yeniden Düşünmek: İstanbul, Budapeşte ve Caracas Örnekleri <i>Nur Sinem Kourou, İstanbul Kültür Üniversitesi</i> ➤ Paradiplomasiye Feminist Bir Bakış: Barcelona Örneği <i>Özgün Elif Çaldemir, İstanbul Kültür Üniversitesi</i> ➤ Dünyayı Kentler mi Kurtaracak? Yeni “Küresel Düzensizlik”te Kentlerin Rolünü Yeniden Düşünmek <i>Birgül Demirtaş, Ufuk Üniversitesi</i>
17.30-18.00	Kahve Arası

18.00-19.30	Panel 6 Global Akademi ve Küresel Siyasal Eğilimler Merkezi Ortak Paneli: “Tekinsiz Bir Dünyada Dış Politika Yapmak ve Yapılanı Anlamak” Moderatörler: Mustafa Aydın, Kadir Has Üniversitesi ve Mensur Akgün, İstanbul Kültür Üniversitesi ➤ Meliha Altunışık, Orta Doğu Teknik Üniversitesi ➤ Sıtkı Egeli, İzmir Ekonomi Üniversitesi ➤ Serhat Güvenç, Kadir Has Üniversitesi ➤ Mitat Çelikpala, Kadir Has Üniversitesi ➤ Özlem Tür, Orta Doğu Teknik Üniversitesi
-------------	---

9 MAYIS 2026 – CUMARTESİ

09.00-10.30	Panel 7A Ontolojik Güvenlik: Kimlik, Hafıza ve Kurumlar Paneli Öneren: Helin Sarı Ertem, İstanbul Medeniyet Üniversitesi Moderatör: Umut Can Adısönmez, İzmir Ekonomi Üniversitesi ➤ Devlet ve Ontolojik Güven (siz)lik Sorunsalı: Kemal Tahir'in “Devlet Ana” ve “Kurt Kanunu” Romanlarının Karşılaştırmalı Analizi Muzaffer Şenel, Marmara Üniversitesi; Helin Sarı Ertem, İstanbul Medeniyet Üniversitesi ➤ Ontolojik Güvenliğin Kurumsal Türeticileri: 1453 Söylencesi ve Geleneğin İcadı Nuri Fudayl Kıcıroğlu, İstanbul Nişantaşı Üniversitesi; Ceren Melis Kıcıroğlu, İstanbul Üniversitesi ➤ Ontolojik Güvenlik Perspektifinden AB'nin WPS Söyleminin Dönüşümü Adviye Damla Ünlü Bektaş, İstanbul Üniversitesi ➤ Ontolojik Güven(siz)liğin Müzmin Bir Çatışma Örneği Olan Kıbrıs Üzerindeki Etkileri İlkay Türkeş Yuşan ve Güngör Şahin, Milli Savunma Üniversitesi
	Panel 7B Realizm, Tehdit ve Büyük Strateji Moderatör: Ali Şevket Ovalı, Dokuz Eylül Üniversitesi ➤ Türk Realizminin Kavramsal Temelleri: “Siyasa” Kavramı Üzerinden Etimolojik-Hermeneutik Bir Stratejik Kültür Okuması Ferit Murat Özkaleli ve Umut Özkaleli, ADA Üniversitesi ➤ Kuramdan Veriye: Tehdit Dengesi için Bir Operasyonel eşirme Şablonu Kerem Karaçay, Kadir Has Üniversitesi ➤ Siyasal Liderlik ve Silah Ticareti Politikaları: Thatcher ve Blair Dönemlerinde Tehdit Çerçevelemesi Selçuk Sunay, İstanbul Okan Üniversitesi ➤ Türkiye'nin Büyük Strateji Arayışlarında Mavi Vatan Doktrininin Uygulanabilirliği Yüksel Yasemin Altıntaş, Bilkent Üniversitesi

	Panel 7C İktisadi Kalkınma Vakfı Paneli “Avrupa Günü’nde Avrupa’yı Tartışmak-I: Türkiye-AB İlişkilerinde Yeni Arayışlar” Paneli Öneren: Çiğdem Nas, İktisadi Kalkınma Vakfı Moderatör: Atila Eralp, İstanbul Politikalar Merkezi ➤ Nilgün Arısan Eralp, Türkiye Ekonomi Politikaları Araştırma Vakfı ➤ Namık Tan, E. Büyükelçi ➤ Soli Özel, Koç Üniversitesi ➤ Çiğdem Nas, İktisadi Kalkınma Vakfı
	Panel 7D Terörizm, Sınır Aşan Suçlar ve Güvenliğin Dönüşümü Moderatör: Karel Franco Valansi, İstanbul Kültür Üniversitesi ➤ Terörizm Çalışmalarında Devlet-Merkezciliğinin Anatomisi Onur Erpul, Orta Doğu Teknik Üniversitesi; Faruk Aksoy, İhsan Doğramacı Barış Vakfı Dış Politika ve Barış Araştırmaları Merkezi ➤ Küresel Terörde Ölçülebilirlik: Küresel Bir Devlet-Dışı Silahlı Aktör Olarak El-Kaide ve Bağlantılı Grupların Operasyonel Dönüşümü Hilal Atlan, Bursa Teknik Üniversitesi ➤ Özel Güvenlik Kompleksi: Uluslararası Davranış Kuralları Girişimine Taraf Olan Özel Askeri ve Güvenlik Şirketlerinin Sağladığı Hizmetlerin Sınıflandırılması ve Analizi Mehmet Turan Çağlar, Altınbaş Üniversitesi ➤ Yasadışı Psikoaktif Madde Ticareti ve Uluslararası İlişkiler: Güvenlik Paradigmasının Sınırları Üzerine Bir Değerlendirme Onur Ağkaya, Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi
	Panel 7E İklim, Tarım ve Gıda Güvenliği Moderatör: İbrahim Mazlum, Marmara Üniversitesi ➤ Arktik Jeopolitiği ve AB Stratejik Otonomisinin Dönüşümü: İklim ve Gıda Perspektifi Selma Şekercioğlu Bozacıoğlu, İstanbul Arel Üniversitesi ➤ Dışsal Uyum Baskısı ve İç Dinamikler Arasında Türkiye: Tarım Politikalarında İklim Politikası Entegrasyonu Analizi Hazel Karaca, Yaşar Üniversitesi ➤ Gıda, Güç ve Uluslararası Rejimler: Rusya Örneği Nagihan Söylemez, İstanbul Bilgi Üniversitesi ➤ Paris Anlaşması’nın Şeffaf Raporlama Yükümlülüğü: İklim Finansmanı Gelişmekte Olan Ülkelerdeki Prosedürel Uyumunu Nasıl Etkiliyor? Reyhan Gülcü Çelik, Yaşar Üniversitesi
10.30-11.00	Kahve Arası

11.00-12.30	Panel 8A Uluslararası İlişkilerde Yapay Zeka: Tartışmalar ve Uygulamalar Moderatör: Mitat Çelikpala, Kadir Has Üniversitesi ➤ Türkiye Kamuoyu ve Yapay Zekâ Yönetişimi: Karşılaştırmalı Bir Perspektif ve Gelecek Öngörülleri <i>Özgehan Şenyuva ve Şerif Onur Bahçecik, Orta Doğu Teknik Üniversitesi</i> ➤ Uluslararası İlişkilerde Yapay Zeka Literatürünün Bibliyometrik Haritalanması: Temalar ve Eğilimler <i>Ali Onur Özçelik, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi</i> ➤ Büyük Dil Modelleriyle Uluslararası Politika Bilgisinin Üretiminde Toplumsal Cinsiyetin Rolü: Yapay Zekânın Cinsiyeti Var mı? <i>Şeyma Tok, Bağımsız</i> ➤ Yapay Zeka Çağında Teknolojik Medeniyet Rekabeti <i>Fulya Aksu ve Begüm Özkaya, Altınbaş Üniversitesi</i> Panel 8B Küçük Devletler, Orta Güçler ve Strateji Moderatör: Tuğba Bayar, Bilkent Üniversitesi ➤ Uluslararası İlişkiler Disiplininde Küçük Devletler: Türkiye'deki Alanyazının Haritalandırılması <i>Doğan Demirkıran, Üsküdar Üniversitesi</i> ➤ Gulliverlerin Dünyasında Liliputluları Yeniden Düşünmek: Dönüşen Uluslararası İlişkiler Ortamında Küçük Devlet Yaklaşımlarının Değerlendirilmesi <i>Arıkan Açar, Yaşar Üniversitesi</i> ➤ Orta Güçlerin Büyük Stratejileri: Statü Arayışı ile Ulusal Öz-Benlik Algısı Arasında <i>Özker Kocadal, Uluslararası Kıbrıs Üniversitesi</i> ➤ Çok Kutuplu Dünyada Türkiye'nin Rolü: Düzenli Olmayan Bir Küresel Ortamda Çok Taraflılık, Mini-Tarafıllık ve Stratejik Uyum <i>Zeynep Alemdar, Doğuş Üniversitesi</i> Panel 8C Avrupa Günü'nde Avrupa'yı Tartışmak-II: Avrupa Siyaseti ve Güvenlik Moderatör: Yusuf Gökhan Atak, Galatasaray Üniversitesi ➤ Küresel Siyasetteki Dönüşümün Sivil Güçlere Etkileri: Almanya'nın Değişen Güvenlik Stratejileri <i>Birgül Demirtaş, Ufuk Üniversitesi</i> ➤ Belarus'un Jeopolitik Tampon Devlet Rolü ve AB'nin Güvenlik Açısından Yaptığı Stratejik Hata <i>Oğuz Dilek, Ufuk Üniversitesi</i> ➤ Avrupa'da Aşırı Sağın Yükselişi: Almanya İçin Alternatif (AfD) ve Ulusal Birlik (RN) Örnekleri <i>Volkan İmamoğlu, Bağımsız</i> ➤ AB-Türkiye İlişkilerinde Güvenlik: Göç, Savunma ve Enerji Üçgeni <i>Hilal Zorba Bayraktar, Kültahya Dumlupınar Üniversitesi</i>
-------------	---

	Panel 8D Savunma Teknolojileri, İHA'lar ve Yeni Güvenlik Dinamikleri Moderatör: Serhat Güvenç, Kadir Has Üniversitesi ➤ Tek Yönlü Saldırı İHA'larının Yükselişi: Hava Üstünlüğü ve Hava Savunma Paradigmaları Açısından Bir Değerlendirme <i>Sıtkı Egeli, İzmir Ekonomi Üniversitesi</i> ➤ Türkiye'de Drone Siyaseti: İktidar, Söylem ve İhtilaflı Bir Alanın İnşası <i>Zeynep Şartepe, Bağımsız</i> ➤ İkili Karşıtlığın Ötesinde: Transaksiyonel Güvenlik İçin “Üçüncü Yol” Olarak Türkiye'nin İHA Diplomasisi <i>Begüm Büyüksavaş Özbudaklı, İzmir Ekonomi Üniversitesi</i> ➤ Uluslararası Sistemin Dönüşümü ve NATO'nun Uyum: Savunma Sanayii'nin Yükselen Rolü <i>Mustafa Taner, Savunma Sanayii Başkanlığı</i>
12.30-14.00	Öğle Yemeği
14.00-15.30	Panel 9A Kale Grubu ve Global İlişkiler Forumu Paneli “Sahadan Sesler: Diplomasi, Medya, İş Dünyası ve Kamu” Paneli Öneren: Rana Birden, Kale Grubu Moderatör: Deniz Ş. Sert, Özyeğin Üniversitesi ➤ Barçın Yinanç, T24 ➤ Rana Birden, Kale Grubu ➤ Aslı Özelli, AmCham Türkiye ➤ Aylin Bebekoğlu, T.C. Ticaret Bakanlığı
	Panel 9B Türkiye-Rusya İlişkileri: Rekabet, İşbirliği ve Kriz Yönetimi Paneli Öneren: Serhat Güvenç, Kadir Has Üniversitesi Moderatör: Ali Onur Özçelik, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi ➤ Türkiye'nin “Stratejik Özerklik” Arayışlarında Rusya Faktörü <i>Evren Balta, Özyeğin Üniversitesi</i> ➤ Türkiye-Rusya İlişkilerinin Değişen Dinamikleri <i>Mitat Çelikpala, Kadir Has Üniversitesi</i> ➤ Türkiye-Rusya İlişkilerinde Krizler ve Kriz Yönetimi <i>Esra Dilek, Kadir Has Üniversitesi</i> ➤ Türkiye-Rusya Rekabetinin Gölgesinde Karadeniz Güvenliği <i>Serhat Güvenç, Kadir Has Üniversitesi</i>
	Panel 9C Avrupa Günü'nde Avrupa'yı Tartışmak-III: Avrupa Birliği'nde Yönetişim, Stratejik Otonomi ve Dış İlişkiler Moderatör: Erhan Akdemir, Anadolu Üniversitesi ➤ Avrupa Birliği Yönetişiminde Bir Bütünleşme ve Disiplin Aracı Olarak İçsel Koşulluluk <i>Asime Yıldız Güler, Gaziantep Üniversitesi</i> ➤ Avrupa Birliği'nin Geçiş Dönemi Adaleti Yaklaşımı Üzerine Bir Değerlendirme: Söylem, Politika Öncelikleri ve Sınırlılıkları <i>Volkan Şeyşane, Anadolu Üniversitesi</i>

	➤ Post-Liberal Düzende İttifak ve Rekabet: AB'nin ABD-Çin Ekseninde Stratejik Otonomi Arayışı <i>Ahmet Bilal Tüzgen, Milli Savunma Üniversitesi</i> ➤ Müzakerelerde Üçüncü On Yıla Başlarken Türkiye-Avrupa Birliği İlişkilerinin Bugünü ve Geleceğine Yönelik Tahlil ve Düşünceler <i>Pırl Akın Ocak, Ankara Üniversitesi</i>
	Panel 9D Yerelden Küresele Çevre ve İklim Güvenliği Paneli Öneren: <i>Senem Atvur, Akdeniz Üniversitesi</i> Moderatör: <i>İnan Rüma, İstanbul Bilgi Üniversitesi</i> ➤ Doğu Akdeniz'de Denizel Yerli Olmayan Türler ve Güvenlik: Türkiye Örneği Üzerinden Vernaküler Güvenlik Temelli Bir Analiz <i>Çağla Vural, Bağımsız; Senem Atvur, Akdeniz Üniversitesi</i> ➤ İklim Tehdidinden Politika Tehdidine: Türkiye'de İklim Yasası Tartışmalarında Karşı-Güvenlikleştirme <i>Başar Baysal, Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi; Muhammed Onur Çöpoğlu, Ordu Üniversitesi ve Çağla Vural, Bağımsız</i> ➤ Akdeniz'in İki Yakası: AB Üyesi ve AB Dışı Akdeniz Ülkelerinde Enerji ve İklim Güvenliği İlişkisi <i>İbrahim Mazlum, Marmara Üniversitesi; Sezen Kaya Sönmez, Kadir Has Üniversitesi</i> ➤ Karadeniz'de Çevresel Barış İnşası ve Kolektif Balıkçılık Yönetimi <i>Sanem Özer ve Güneş Ersoy, Akdeniz Üniversitesi</i>
15.30-16.00	Kahve Arası
16.00-17.30	Panel 10A Ontolojik Güvenlik Teorisine Araftan Bakmak Paneli Öneren: <i>Umut Can Adısönmez, İzmir Ekonomi Üniversitesi</i> Moderatör: <i>Yüksel Alper Ecevit, Bahçeşehir Üniversitesi</i> ➤ “Uygarlığın Huzursuzluğu” ve Türkiye: Değişen Dünya Düzeninde Revizyonist Bir Güç <i>Umut Can Adısönmez, İzmir Ekonomi Üniversitesi</i> ➤ Dış Politikada Ontolojik Güvenliğin Yeri: İsrail Örneği <i>Karel Franco Valansi, İstanbul Kültür Üniversitesi</i> ➤ Liberal Düzenin Duygulanımsal Krizi: Siyasal Bir Etken Olarak Can Sıkıntısı <i>Batur Ozan Togay, Koç Üniversitesi</i> ➤ Bir Ontolojik Güvenlik Meselesi Olarak Kültürel Miras: Rusya'nın Ukrayna İşgali ve Kültürel Mirasın Yağmalanması (2022-2026) <i>Mustafa Murat Uluer, İzmir Ekonomi Üniversitesi</i> Panel 10B Eleştirel Dış Politika: Kimlik, Anlatı ve Öznellik Paneli Öneren: <i>Nur Çetinoğlu Harunoğlu, Marmara Üniversitesi</i> Moderatör: <i>Erman Ermihan, Bilkent Üniversitesi</i> ➤ Güncel İnsani Krizler Özelinde Uluslararası Toplum Eleştirisi <i>Ashhan Turan, Universitat Oberta de Catalunya</i> ➤ Anlatıdan Dış Politikaya: İran'da Filistin Söylemi ve Kadın Öznelliğinin İnşası <i>Ersin İçöz, Ankara Medipol Üniversitesi</i> ➤ Türk Dış Politikasında Güvenlik-Kimlik Dengesi: Yeni Türkiye 2.0 <i>Okan Gülbak, İstanbul Ticaret Üniversitesi</i>

	➤ Dış Politika, Öznellik ve Öteki: AKP Hükümetlerinin ABD Söyleminin Eleştirel Analizi <i>Tuncer Beyribey, Maltepe Üniversitesi; Nur Çetinoğlu Harunoğlu, Marmara Üniversitesi</i>
	Panel 10C Kitap Lansmanı: “Türk Dış Politikası’nın Yüzyılı (1923-2023): Tematik ve Kavramsal Değerlendirmeler” Paneli Öneren: Sinem Akgül Açıkmeşe, Kadir Has Üniversitesi ve Binnur Özkeçeci Taner, Hamline University Moderatör: Sinem Akgül Açıkmeşe, Kadir Has Üniversitesi ➤ Türk Dış Politikasında Barış <i>Esra Çuhadar, Bilkent Üniversitesi</i> ➤ Türk Dış Politikasında Güvenlik <i>Birgül Demirtaş, Ufuk Üniversitesi</i> ➤ Türk Dış Politikasında Enerji <i>Pınar İpek, TOBB Ekonomi ve Teknoloji Üniversitesi</i> ➤ Türk Dış Politikasında Çevre <i>Senem Atvur ve Ceren Uysal Oğuz, Akdeniz Üniversitesi</i> ➤ Türk Dış Politikasında Göç <i>Deniz Ş. Sert, Özyeğin Üniversitesi</i> ➤ Türk Dış Politikasında Toplumsal Cinsiyet <i>Zeynep Alemdar, Doğu Üniversitesi</i>
	Panel 10D Göç ve Sınır Yönetişimi Moderatör: Sanem Özer, Akdeniz Üniversitesi ➤ AB'de Dayanışmanın Dönüşümü: Göç Politikasında Kriz Yönetiminden Koşullu Dayanışmaya <i>Ayşe Gülce Uygun, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi</i> ➤ Türkiye'nin Geri Dönüş Politikalarındaki Çok Katmanlı Rolü <i>Müge Dalkıran, Ahmet İçduygu ve Pelin Kılınçarslan, Koç Üniversitesi</i> ➤ Türk Cumhuriyetlerinden Türkiye'ye Kadın Göçü: Emek ve Ötekilik <i>Çağla Gül Yesevi, Bahçeşehir Üniversitesi</i> ➤ Birleşik Krallık'ta Sınırların Dışsallaştırılması: Ruanda Planı ve Yüzen Hapishaneler <i>Ece Doğa Ayan, Kadir Has Üniversitesi</i>
17.30-18.00	Kahve Arası
18.00-19.30	Kapanış Oturumu: Genel Değerlendirme ve Gelecek Planlaması Moderatör: Mustafa Aydın, Uluslararası İlişkiler Konseyi ve Global Akademi ➤ Sinem Akgül Açıkmeşe, Uluslararası İlişkiler Konseyi ➤ Birgül Demirtaş, Global Akademi ➤ İnan Rüma, Meslektaş Sohbetleri ➤ Cihan Dizdaroğlu, Uluslararası İlişkiler Dergisi ➤ Bezen Coşkun, Global Panorama

**XI. ULUSLARARASI İLİŞKİLER
ÇALIŞMALARI VE EĞİTİMİ KONGRESİ
7-10 Mayıs 2026, Eskişehir**

BİLDİRİ ÖZETLERİ

Panel 1A

Uluslararası İlişkilerde Eğitim: Müfredat, Kalite ve Kariyer

Moderatör: İlter Turan, İstanbul Bilgi Üniversitesi

Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Müfredat Çalışması: Değişen Küresel Dinamikler

Işığında Yeni Bir Eğitim Çerçevesi

Muzaffer Şenel, Marmara Üniversitesi

Bu bildiri, küresel siyasette yaşanan yapısal dönüşümler ışığında Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler (SB ve Uİ) lisans müfredatlarının yeniden ele alınması gerekliliğini tartışmaktadır. Çok-kutuplu uluslararası sistemin güçlenmesi, bölgesel güvenlik dinamiklerinin çeşitlenmesi, dijitalleşme, sağlık krizleri ve doğal afetler gibi gündelik hayatı doğrudan etkileyen sorunların artışı ile birlikte politika yapım süreçlerinde yaşanan dönüşüm, geleneksel teori-ağırlıklı ve içerik-merkezli müfredatların sınırlarını daha görünür hâle getirmiştir. Bu bağlamda çalışma, SB ve Uİ eğitiminde yalnızca kuramsal bilgi aktarımına dayalı yaklaşımların, öğrencileri günümüzün karmaşık siyasal ve toplumsal sorunlarını analiz etmeye yeterince hazırlayamadığı varsayımından hareket etmektedir. Çalışma, Türkiye’deki SB ve Uİ lisans programlarını ders içerikleri, ders dağılımları ve öğrenme çıktıları bakımından incelemekte; Avrupa ve Kuzey Amerika’daki seçili üniversite örnekleriyle karşılaştırmalı bir değerlendirme sunmaktadır. Bu karşılaştırmalı analiz üzerinden, alternatif ve güncellenmiş bir müfredat tasarımı önerilmektedir. Bildirinin kuramsal çerçevesi, Tyler’in amaç-temelli müfredat yaklaşımı, Taba’nın tümevarımsal program geliştirme modeli ve Biggs’in *constructive alignment* (yapılandırılmış uyum) ilkelerine dayanmaktadır. Ayrıca çıktı temelli eğitim (outcomes-based education), yetkinlik odaklı öğrenme ve yapılandırmacı pedagojik yaklaşımlar, çalışmanın temel pedagojik referans noktalarını oluşturmaktadır. Bu çerçevede SB ve Uİ Bölümü için geliştirilen müfredat taslağı, kuramsal ilkeler doğrultusunda bir “uygulama vakası” olarak analiz edilmiştir. Müfredat; dikey ve yatay bütünlük, teori-uygulama dengesi, metodolojik çeşitlilik ve modüler uzmanlaşma ilkeleri doğrultusunda yapılandırılmıştır. Öğrenme çıktıları, öğretim faaliyetleri ve ölçme-değerlendirme araçları arasında sistematik bir uyum hedeflenmiş; metodoloji dersleri grubu, çoklu değerlendirme yöntemleri ve aktif öğrenme uygulamaları ile

**XI. ULUSLARARASI İLİŞKİLER
ÇALIŞMALARI VE EĞİTİMİ KONGRESİ
7-10 Mayıs 2026, Eskişehir**

müfredat desteklenmiştir. Bildiri, geliştirilen bu müfredat modelinin öğrencilerin analitik düşünme becerileri, araştırma kapasitesi, politika okuryazarlığı ve mesleki hazırlık düzeylerinin artırılmasına nasıl katkı sunduğunu tartışmaktadır. Sonuç olarak çalışma, SB ve Uİ eğitiminde kalite güvencesini güçlendiren, öğrenci merkezli öğrenmeyi teşvik eden ve farklı bağlamlara aktarılabilir kuramsal temelli bir müfredat geliştirme çerçevesi önermektedir.

Anahtar Kelimeler: Uluslararası İlişkiler Eğitimi, Müfredat Geliştirme, Siyaset Bilimi, Yükseköğretim, Pedagojik Dönüşüm

Uluslararası İlişkiler Programlarında Akreditasyon ve Kalite

Duygu Öztürk, İstanbul Medipol Üniversitesi

Son yıllarda hem dünya genelinde hem de Türkiye’de yükseköğretimde kalite güvencesi ve akreditasyon çalışmaları büyük önem kazanmıştır. Yükseköğretimde kalite arayışları çerçevesinde standartlaşma, uluslararasılaşma, istihdam hedefleri ve süreçlerde kaliteyi ölçme ve değerlendirme çalışmaları daha görünür hale gelmiştir. Bu bağlamda akreditasyon yaygın olarak eğitim niteliğini arttırmaya yönelik temel bir araç olarak sunulmaktadır. Türkiye’de yükseköğretimde kalite güvencesi ve akreditasyon süreçleri, özellikle Bologna Süreci’nin etkisi ve Yükseköğretim Kalite Kurulu’nun (YÖKAK) kurulmasıyla birlikte kurumsal ve program düzeyinde merkezi bir politika alanı haline gelmiştir. Yükseköğretimde standartlaşma ve sürekli iyileşme temelinde şekillenen bu süreçler üniversitelerde kalite anlayışının yeniden tanımlanmasına yol açmıştır. Ancak kalite güvencesi uygulamalarının farklı programlar üzerindeki etkileri aynı olamamaktadır. Programlar arasındaki farklılıkların kalite süreçlerinde dikkate alınması, orta vadede ele alınması gereken bir durum olarak düşünülmektedir. Bu çalışma, Türkiye’deki kalite ve akreditasyon politikalarını YÖKAK ve Bologna Süreci çerçevesinde ele alarak, bu süreçlerin Uluslararası İlişkiler programlarına yansımalarını incelemeyi amaçlamaktadır. Uluslararası İlişkilerin, çok-paradigmalı yapısı, disiplinlerarası niteliği ve eleştirel düşünceye dayalı pedagojik yaklaşımı nedeniyle standartlaştırılmış kalite ölçütleriyle gerilimli bir ilişki içerisinde olduğu düşünülmektedir. Çalışma kapsamında kalite süreçlerinin program tasarımı, müfredat yapısı, öğrenme çıktıları, eğitim amaçları, paydaş ilişkileri başta olmak üzere eğitim öğretim faaliyetlerindeki etkileri deneyimler üzerinden

**XI. ULUSLARARASI İLİŞKİLER
ÇALIŞMALARI VE EĞİTİMİ KONGRESİ**
7-10 Mayıs 2026, Eskişehir

tartışılmaktadır. Böylece Uluslararası İlişkiler programlarının akreditasyon ve kalite süreçleri deneyimleri üzerinden, kalite kültürünün oluşturulması ile bürokratikleşme ve standartlaşma riskleri değerlendirilmektedir. Akreditasyonun bir amaç olmaktan çıkarılıp, programların özellikleri ve dinamikleri dikkate alınarak, disiplinin entelektüel çeşitliliğinin ve eleştirel niteliğinin korunacağı esnek ve kendini dönüştürebilir bir sistem olarak yeniden düşünülmesi gerektiği savunulmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Yükseköğretim, Kalite Güvencesi, Akreditasyon, Uluslararası İlişkiler Eğitimi

Uluslararası İlişkiler Eğitiminde Video Oyunlarının Kullanımı: Sistematik Bir İnceleme

Ömer Naim Küçük ve Oğulcan Köksal, Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi

Video oyunlarının genç nesil ve öğrenciler arasındaki popülaritesi kademeli olarak arttıkça, bu oyunların pedagojik yararlılığı akademik tartışmaların kıyısından merkezine taşınmıştır. Bu çalışma, eğlence ve eğitimin kesişim noktasını inceleyerek, video oyun destekli öğrenmenin olanaklarını ve sınırlarını ortaya koymak amacıyla Uluslararası İlişkiler (UI) ve daha geniş sosyal bilimler literatürünü gözden geçirmektedir. Oyun destekli eğitim sıklıkla tartışılsa ve alışılmadık bir yöntem olarak görülse de, bu çalışma münferit başarı ve başarısızlıkların ötesine geçmeyi amaçlamaktadır. Çalışma özellikle, eğitim kalitesini artırmak için video oyunlarının kullanıldığı türleri, kapsamı ve özel bağlamları analiz etmektedir. Makale; özellikle büyük strateji (grand strategy) ve koloni yönetimi simülasyonları gibi belirli türlerin yalnızca siyasi kavramları örneklendirmekle kalmayıp, UI teorilerinin dinamik modelleri olarak işlev gördüğünü savunmaktadır. Bu oyunlar, öğrencilerin teorik varsayımların pratik sonuçlarını test edebilecekleri ve bunlara tanıklık edebilecekleri dijital ortamlar sunmaktadır. Bu mecranın temel güçlerinden biri modülerliğidir; oyunun tasarımına ve piyasadaki farklı oyun seçeneklerine bağlı olarak öğrenciler, jeopolitik, güç dengesi veya ittifak kurma gibi belirli değişkenlere odaklanabilir ya da uluslararası sistemin karmaşık yapısına bütünsel bir şekilde odaklanabilirler. Bu esneklik, hem odaklanmış kavramsal öğrenmeye hem de küresel etkileşimlerin daha geniş, sistemik bir şekilde anlaşılmasına olanak tanır. Çalışma ayrıca oyun endüstrisinin artan gelişmişliğine dikkat çekmektedir. Günümüzün en büyük oyun şirketleri, iç

**XI. ULUSLARARASI İLİŞKİLER
ÇALIŞMALARI VE EĞİTİMİ KONGRESİ
7-10 Mayıs 2026, Eskişehir**

tutarlılığı ve sosyal dünyanın gerçekçi bir temsilini sağlamak için sıklıkla akademisyenler ve uzmanlarla iş birliği yapmaktadır. Bu profesyonelleşme, oyunların tematik derinliğini savaş gibi geleneksel Uİ konularının ötesine taşıyarak küreselleşme, ulus-devletin geleceği, sömürge mirasları ve çok uluslu şirketlerin etkisi gibi çağdaş Uİ tartışmalarını kapsamasını sağlamıştır. Sonuç olarak video oyunları, öğrencileri pasif dinleyicilerden aktif karar vericilere dönüştürerek onları stratejik ikilemlere teorik ve pratik çözümler bulmaya ve çok yönlü sonuçları gerçek zamanlı olarak gözlemlemeye teşvik etmektedir. Mevcut uygulamaların sistematik bir incelemesi yoluyla bu çalışma, dijital araçların küresel siyasetteki riskleri, karar alma yapılarını ve sistematik sınırlılıkları nasıl simüle ederek Uİ eğitimine destek olabileceğini değerlendirmektedir. Video oyunları tematik uygunluğa göre seçildiğinde ve titiz bir çerçeveye müfredata entegre edildiğinde, sadece kavramsal kavrayışı değil, aynı zamanda eleştirel düşünmeyi de kolaylaştırdığı öne sürülmektedir. Nihayetinde bu makale eğitimciler için bir yol haritası sunmakta; video oyunlarının soyut metin ile uygulamalı deneyim arasındaki boşluğu doldurduğunu ve modern Uİ eğitiminde teorik etkileşimi derinleştirmek için gelişmiş bir araç olarak hizmet ettiğini savunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Uluslararası İlişkiler Eğitimi, Video Oyunları, Dijital Simülasyon, Eğitimde Dijitalleşme

**Uluslararası İlişkiler Mezunları için Kariyer Olanakları: Çok Disiplinli Yetkinliklerin İş
Gücü Piyasasına Yansımaları**

Füsun Özerdem, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi

Uluslararası İlişkiler (Uİ) bölümleri, siyaset bilimi, ekonomi, hukuk, tarih ve güvenlik çalışmaları gibi disiplinleri bir araya getiren çok yönlü bir akademik formasyon sunmaktadır. Bu çok disiplinli yapı, mezunlara hem kamu hem de özel sektörde geniş kariyer olanakları sağlamaktadır. Bu bölümlerin internet sitelerine bakıldığında da mezunlarının Dışişleri Bakanlığı, Ticaret Bakanlığı, Avrupa Birliği ile ilgili kurumlar, büyükelçilik ve konsolosluklar, kamu bankaları ve düzenleyici kurumlarda uzman, ataşe veya denetçi gibi pozisyonlarda; uluslararası kuruluşlar ve sivil toplum örgütlerinde; özel sektörde ise dış ticaret uzmanlığı, uluslararası pazarlama, lojistik yönetimi, çok uluslu şirketlerde kurumsal iletişim ve bankacılık

**XI. ULUSLARARASI İLİŞKİLER
ÇALIŞMALARI VE EĞİTİMİ KONGRESİ
7-10 Mayıs 2026, Eskişehir**

ve finans sektöründe istihdam edilebileceklerine yönelik bilgi sunulmaktadır. Akademik kariyer seçeneği de önemli bir alternatif olup, yüksek lisans ve doktora eğitimi ile üniversitelerde araştırma görevliliği ve öğretim üyeliği yapılabilmektedir. YÖK Atlas’da kayıtlı veriye göre ülkemizde devlet üniversitelerinde Uluslararası İlişkiler adı altında 62 bölüm, vakıf üniversitelerinde 42 bölüm toplam 104 bölüm; Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler adı altında devlet üniversitelerinde 30 bölüm ve vakıf üniversitelerinde 94 bölüm toplam 124 bölüm bulunmaktadır. Her iki isim ile hem devlet hem de vakıf üniversitelerinde 228 bölüm mezun vermektedir. Mezunlarla kurulacak irtibatın; aldıkları eğitimin özellikle istihdam edilmeleri noktasında ne derece yararlı olduğu, çalışma hayatında ne tür bilgilere ihtiyaç duyduklarını öğrenmek açısından önemlidir. Alınacak bilgiler, verilen eğitim-öğretim programının güçlü ve zayıf yanlarını nispeten görmek açısından fikir verecektir. Bu çalışma, ülkemizde Uluslararası İlişkiler ve Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler adı altında eğitim-öğretim sunan bölümlerin müfredatlarına, müfredatların kendilerini güncelleme derecesine, kontenjanlarına, mezunlarına yönelik yaptıkları çalışmalara odaklanacak olup örnek olay olarak da Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Bölümü incelenecektir.

Anahtar Kelimeler: Uluslararası İlişkiler, Kariyer Planlaması

Panel 1B
Uluslararası İlişkiler Disiplininde Kavramsal ve Metodolojik
Tartışmalar

Moderatör: Doğu Sönmez, Kadir Has Üniversitesi

Uluslararası İlişkilerin Anlamı Ne?

İnan Rüma, İstanbul Bilgi Üniversitesi

Modern Sosyal Bilimler'in kurucularından Emile Durkheim'ın özdeyişlerinden birine - geliştirerek- atıfla; ne bilim, ne felsefe, ne sanat, gibi duruyor Uluslararası İlişkiler. Dünya siyasetindeki yıkıcı gelişmeler uluslararası ilişkilere ilgiyi arttırmış görünürken, Uluslararası İlişkiler disiplininin bu ilgiye cevap verebilecek bir bilgi üretimi sağlayabilme sorunsalı da yıkıcı olagelmektedir. Bu çalışma Uluslararası İlişkiler disiplininin dünyadaki güncel sorunlara insanların ihtiyaçları ve talepleri çerçevesinde cevap veremediği gözlemini tartışmaya açmayı amaçlamaktadır. Uluslararası İlişkiler disiplini dünya siyasetinin nasıl anlaşılıp açıklanabileceğinden ziyade kendisini anlatmaya öncelik veregelmiştir. Bu çerçevede, özellikle kurucu okullar olan Realizm ve Liberalizm kendi -inandırıcılığı pek kuşkulu- genellemelerinin ötesine geçme niyeti bile göstermemekte ve disiplinin en önemli sorunu olan saha araştırması eksikliği vahimleşmektedir. Bu bağlamda, ana sorunlardan biri genel, yekpare ve değişmez bir “devlet” algısı olagelmıştır ve çeşitli çabalara rağmen bu sorun aşılamamıştır. Çözüm yollarından biri, ana bir çalışma alanı olarak Dış Politika Analizi'ni Uluslararası İlişkiler'in doktriner geleneklerinin ötesinde başka disiplinlerden beslenerek çok yönlü olarak vurgulamaktır. Coğrafya, Hukuk, Politik Ekonomi, Psikoloji, Sosyoloji, Tarih gibi disiplinlerin de katkılarını bu doktriner geleneğin ötesinde değerlendirmek elzem görünmektedir. Bu çerçevede, alanın önde gelen yayınları olarak bilinen International Affairs, International Organization, International Studies Quarterly, International Security ve artan öneminden hareketle The Chinese Journal of International Review dergilerinde en çok atıf verilen makeleler eleştirel okuma yöntemiyle incelenecektir. Sonuçta, küresel çoklu krizler nedeniyle bunalan -nesli tükenme riskindeki- insanlığa Evrensel İnsanî Gelişim ve İnsan Hakları çerçevesinde bir bilgi üretimi sunmak Uluslararası İlişkiler disiplinine anlam katacaktır.

**XI. ULUSLARARASI İLİŞKİLER
ÇALIŞMALARI VE EĞİTİMİ KONGRESİ
7-10 Mayıs 2026, Eskişehir**

Anahtar Kelimeler: Ontoloji, Metodoloji, Epistemoloji, Dış Politika Analizi, Politik Ekonomi

Uluslararası İlişkilerde “Estetik Dönüş” Tartışmalarının Türkiye'deki Serencamı: Post-Yapısalcı Yaklaşımların Akademik İzdüşümleri

Pınar Çağlayan, Uşak Üniversitesi

2000’li yıllarda uluslararası politik teori literatüründe ortaya çıkan “estetik dönüş” (aesthetic turn) kavramı, siyasi gerçekliğin temsil, anlatım ve görsellik yoluyla yeniden üretildiğini savunarak disiplinin pozitivist epistemolojik temellerini eleştirmiştir. Post-yapısalcı akademisyenlerin öncülük ettiği bu yaklaşım; imgeleri, duyguları ve kültürel biçimleri maddi gücün ikincil unsurları olarak değil, küresel siyaseti şekillendiren kurucu estetik uygulamalar olarak ele almaktadır. Bu perspektife göre küresel siyaset; savaş fotoğrafçılığından popüler sinemaya kadar geniş bir yelpazede, algıyı yapılandıran görsel ve anlatı çerçeveleri aracılığıyla inşa edilmektedir. Ancak, geleneksel ve pozitivist teorilerin baskın olduğu Türkiye akademisinde, bu "estetik dönüşün" ne ölçüde karşılık bulduğu ve teorik düzeyde nasıl eklemlendiği henüz kapsamlı bir analize tabi tutulmamıştır. Bu çalışma, estetik dönüş gibi post-yapısalcı bir kavramın, geleneksel Uluslararası İlişkiler (Uİ) teorilerinin halen baskın olduğu Türkiye akademisinde nasıl karşılık bulduğunu analiz etmeyi amaçlamaktadır. Böylece, çalışma, Türkiye menşeli akademik üretimin bu literatüre ne düzeyde eklemlendiğini ve estetik unsurları (sinema, drama, müzikal vb.) içeren çalışmaların teorik derinliğini ortaya koymayı ve Türkiye’deki Uİ disiplinde estetik dönüş tartışmalarının yerleşik pozitivist gelenek karşısındaki konumu ile post-yapısalcı açılımların vaka çalışmaları düzeyindeki sınırlarını tartışmaya açmayı hedeflemektedir. Çalışma kapsamında, Türkiye’de Uİ alanında üretilen lisansüstü tezler ile Web of Science ve Scopus veri tabanlarında taranan Türkiye menşeli dergilerdeki makaleler taranacak ve “estetik dönüş” kavramını veya görsel siyaset unsurlarını temel alan çalışmalar seçilerek; bu metinlerdeki teorik tartışmalar ve vaka analizleri niteliksel içerik analizi yöntemi ile incelenecektir. Çalışmanın bulguları, görsel siyaset unsurlarının Türkiye akademisinde ne ölçüde teorik bir zemin kazandığını veya vaka analizlerinde nasıl konumlandırıldığını literatürdeki küresel seyir ile karşılaştırmalı olarak sunulacaktır.

**XI. ULUSLARARASI İLİŞKİLER
ÇALIŞMALARI VE EĞİTİMİ KONGRESİ
7-10 Mayıs 2026, Eskişehir**

Anahtar Kelimeler: Estetik Dönüş, Görsel Siyaset, Post-Yapısalcılık, Türkiye’de Uluslararası İlişkiler

**Batı-Dışı Uluslararası İlişkilerde Hiyerarşiyle Mücadele ve Müzakere: Türk
Milliyetçiliği ve Medeniyetçilik**

Tunahan Yıldız, Orta Doğu Teknik Üniversitesi

Bu araştırma, Türk milliyetçiliğinin medeniyetçi söylemini incelemektedir. Sömürgecilik döneminde Batı- dışı toplumları damgalamanın yaygın söylemlerinden biri olan ve böylece modern uluslararası hiyerarşinin normatif temellerinde önemli bir yer bulan medeniyet kavramı, Batı-dışı uluslararası düşüncenin kilit kavramlarından biri haline gelmiştir ve Batı-merkezli uluslararası hiyerarşik düzenle başa çıkma stratejilerinden biri olarak işlev görmüştür. Bu çalışma, Batı-dışı dünyanın damgalanmayı idare etme yollarından biri olarak medeniyetçiliğin Türk milliyetçilerinin uluslararası düşüncesinde nasıl seferber edildiğini göstermeyi amaçlamaktadır. Medeniyetçilik, Türk milliyetçiliğinin uluslararası düşüncesinde Batı-merkezli uluslararası hiyerarşiye yönelik hem uyum (adaptasyon) hem de itiraz (direniş) içeren çok katmanlı bir söylem olarak öne çıkmaktadır. Türk milliyetçiliği, medeniyet kavramını hem Batı-merkezli uluslararası düzenin normatif kategorilerini içselleştirerek hem de bu düzen içerisinde ikincilleştirilmeye itiraz ederek operasyonelleştirmektedir. Bu çerçevede çalışmada, 1900’lerin başlarından günümüze yirmi farklı milliyetçi entelektüelin külliyatının nitel metin analizine dayanmaktadır. Çalışma, Türk milliyetçiliğinin, medeniyetçiliği beş ideal-tip etrafında dolaşıma soktuğunu ileri sürmektedir: medeniyetçi markalaştırma (ulusun medenî geçmişinin icadı yoluyla statü talebi), kalkınmacı medeniyetçilik (modernleşme, ilerleme ve gelişmeyi medeniyetin zorunlu ölçütü olarak benimseme), sentezci medeniyetçilik (evrensel olan ile yerel olanın uzlaştırılması), sınır-çizen medeniyetçilik (medeniyet temelinde iç ve dış ötekilerin tanımlanması) ve mesiyani medeniyetçilik (ulusa tarihsel veya evrensel bir medeniyet misyonu atfedilmesi). Bu tipoloji, medeniyetçiliğin, Türk milliyetçiliğinin uluslararası düşüncesinde tarihsel bağlama göre farklı işlevler üstlendiğini ve uluslararası hiyerarşilerle kurulan ilişkinin tekil ve doğrusal olmadığını göstermektedir. Böylece, bu araştırma, medeniyetçiliğin Batı-dışı bağlamlarda ne basit bir

**XI. ULUSLARARASI İLİŞKİLER
ÇALIŞMALARI VE EĞİTİMİ KONGRESİ
7-10 Mayıs 2026, Eskişehir**

taklitçilik ne de saf bir karşı-hegemonik söylem olduğuna, uluslararası hiyerarşiyle mücadele etmenin yanı sıra müzakere eden bir pratik olduğuna işaret etmektedir. Sonuç olarak, bu çalışma, Batı-dışı düşüncede medeniyetçiliğin basitçe Batı-karşıtı bir refleks değil, modern uluslararası düzen içinde tanınma, meşruiyet ve otantiklik arayışının karmaşık bir biçimi olduğunu ileri sürmekte ve bu bulguların, Küresel Uluslararası İlişkiler literatüründeki metodolojik milliyetçilik ve “saf otantiklik” varsayımlarını da yeniden düşünmeye katkı sunduğunu savunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Batı-Dışı Uluslararası İlişkiler, Uluslararası Hiyerarşi, Damgalama, Medeniyetçilik, Türk Milliyetçiliği

Uluslararası İlişkilerde Bölge Çalışmalarının Yeri: Latin Amerika Örneği

Canan Kışlahoğlu, Bitlis Eren Üniversitesi

Uluslararası ilişkiler disiplini Batı merkezli gelişmiş ve birçok bölge Batı'nın etki ettiği ya da onu etkilediği oranda uluslararası ilişkiler içerisinde tartışma konusu haline gelmiştir. Batı bir merkez olurken, diğer bölgeler çevre olarak kalmıştır ve uluslararası alanda etkileri olmadığı varsayılmıştır. Uluslararası ilişkiler içerisinde bölge çalışmaları incelemeleri arttıkça, bu bölgelerin uluslararası alanda da önemli birer aktör oldukları görülmeye başlanmıştır. Bölge çalışmaları içerisinde Latin Amerika da uzun süre ABD'nin kontrol alanı içerisinde sayılmış ve buradaki devletlerin politikaları gözden kaçırılmıştır. Soğuk savaşın bitmesinin ardından bölgeye yönelik araştırmalar yoğunlaşmaya başlamıştır. Türkiye de 1998 yılında Latin Amerika Eylem Planı'nı uygulamaya koymuş ve bu yöndeki siyasi ve akademik çalışmalar artmaya başlamıştır. Bölge, sol liderlerin Rusya bağlantılı politikalarla ilişkilendirilmeden işbaşına gelmeye başladığı 1998 yılından itibaren önemli bir uluslararası aktör olarak ortaya çıkmıştır. Latin Amerika bölgesi 21. Yüzyıl sosyalizmi gibi yeni bir siyasetin, Telesur gibi BBC ve CNN gibi batı kaynaklı medya kuruluşlarına alternatif bir yayın organının ve ALBA, MERCOSUR, UNASUR gibi farklı örgütlerin ortaya çıktığı bir bölgedir. ABD'den farklı politika izlediklerine ve politik bağımsızlıklarına dair vurgunun artmış olması, Çin, İran gibi ülkelerle ve AB ile kurulan ilişkiler bu bölgeyi kendi içinde farklılaşmış ama bir bütün olarak ABD ve Batı merkezli politikalara bağımlı saymayı geçersiz hale getirmektedir. Bölgede ülke

**XI. ULUSLARARASI İLİŞKİLER
ÇALIŞMALARI VE EĞİTİMİ KONGRESİ
7-10 Mayıs 2026, Eskişehir**

ve politika çeşitliliği, Latin Amerika'yı statik bir inceleme nesnesi olmaktan çıkarıp, Uluslararası İlişkiler disiplini demokratikleştiren ve çoğullaştıran dinamik bir aktör haline getirmektedir. Bu çalışma, söz konusu dinamizmin küresel güç dengeleri ve bölgesel otonomi arayışları bağlamındaki etkilerini kuramsal bir çerçevede analiz etmeyi hedeflemektedir.

Anahtar Kelimeler: Latin Amerika, Uluslararası İlişkiler, Modernleşme Teorisi, Bağımlılık Teorisi

Panel 1C

Asya’da Güvenlik, Kimlik ve Büyük Güç Rekabeti

Moderatör: Burcu Ermeydan, Marmara Üniversitesi

Asya-Pasifik’te Stratejik Güvenlik Alanları ve Güvenlik İkilemi: Büyük Güç

Rekabetinin Analizi

Haluk Karadağ, Başkent Üniversitesi

Asya-Pasifik bölgesinde ortaya çıkan stratejik güvenlik alanları, günümüzde büyük güç rekabetinin en yoğun yaşandığı jeopolitik mekânları oluşturmaktadır. Bu çalışma, söz konusu alanları güvenlik ikilemi kavramı çerçevesinde ele almakta ve bölgesel istikrar üzerindeki etkileri teorik ve politika odaklı bir perspektifle analiz etmektedir. Yapısal realizm temelinde şekillenen güvenlik ikilemi yaklaşımı, bölgesel güvenlik kompleksleri teorisi ile birlikte kullanılarak Doğu Asya deniz hatları, Tayvan Boğazı, Güney Çin Denizi, Kore Yarımadası ve Hint-Pasifik geçiş koridorları karşılıklı bağımlı stratejik düğümler olarak incelenmektedir. Bu alanlar, askerî yığınağın, ileri konuşlanmanın ve ittifak temelli caydırıcılık politikalarının yoğunlaştığı kritik temas noktaları olarak değerlendirilmektedir. Metodolojik olarak çalışma, resmî savunma strateji belgeleri, açık kaynak askerî veriler ve seçilmiş bölgesel vakalar üzerinden nitel bir karşılaştırmalı analiz sunmaktadır. ABD, Çin, Japonya, Güney Kore ve Avustralya’nın güvenlik doktrinleri; güç projeksiyonu, füze savunma sistemleri, deniz hâkimiyeti arayışları ile siber ve uzay alanlarının artan askerîleştirilmesi bağlamında ele alınmaktadır. Teorik düzeyde, savunma amaçlı kapasite artırımlarının karşı aktörler tarafından saldırgan niyet göstergeleri olarak algılanmasının, güvenlik ikilemini yapısal biçimde derinleştirdiği ortaya konulmaktadır. Elde edilen bulgular, özellikle Tayvan çevresindeki askerî faaliyetler ile Güney Çin Denizi’ndeki fiilî kontrol girişimlerinin, yanlış hesaplama ve kriz tırmanması riskini artıran yoğun temas alanları yarattığını göstermektedir. Aynı zamanda ekonomik karşılıklı bağımlılık, kritik tedarik zincirleri ve ileri teknolojiler üzerindeki rekabet, askerî güvenlik alanlarını daha geniş bir stratejik rekabet ekosistemine bağlamaktadır. Bu tablo, klasik güç dengesi mekanizmalarının tek başına istikrar üretmekte yetersiz kaldığını ortaya koymaktadır. Siyasi düzeyinde çalışma, bölgesel istikrarın yalnızca caydırıcılığa dayalı sert

**XI. ULUSLARARASI İLİŞKİLER
ÇALIŞMALARI VE EĞİTİMİ KONGRESİ
7-10 Mayıs 2026, Eskişehir**

güç dengeleriyle değil, çok katmanlı güven artırıcı önlemlerle desteklenmesi gerektiğini savunmaktadır. Deniz ve hava karşılaşmalarına ilişkin bağlayıcı davranış kuralları, kriz iletişim hatlarının kurumsallaştırılması ve savunma şeffaflığını artıran veri paylaşımı temel öncelikler olarak öne çıkmaktadır. Ayrıca ASEAN merkezli mekanizmaların güçlendirilmesi, minilateral güvenlik düzenlemelerinin kapsayıcı hâle getirilmesi ve insani yardım–afet müdahalesi gibi düşük politika alanlarında iş birliğinin genişletilmesi önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Asya-Pasifik, güvenlik ikilemi, bölgesel güvenlik kompleksleri, Tayvan Boğazı, Dokuz Çizgi Hattı

Kuramın Kaygısı: Ontolojik Güvenlik ve Asya Güvenlik Bilgisi Üretiminin Kimlik Çalışması

Vuslat Nur Şahin Temel, Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi

Ontolojik güvenlik kuramının Asya güvenlik dinamiklerine uygulanması, mevcut literatürün büyük ölçüde doğrudan yüzleşmekten kaçındığı kendine özgü bir epistemolojik sorun barındırmaktadır. Kuram, konvansiyonel güvenlik çalışmalarının göremediğini göstermeyi vaat eder: Devletler ve toplumlar yalnızca fiziksel hayatta kalmayı değil, benliğin sürekliliğini de ararlar ve Asya güvenlik davranışında “rasyonel” görünen pek çok şey—tarihsel hafıza uyuşmazlıkları, sembolik egemenlik talepleri, maddi çıkarlara meydan okuyan milliyetçilik kimlik idamesi ciddiye alındığında anlaşılır hale gelir. Ancak sorun şudur: Bu görmeyi kim yetkilendirmektedir? Konvansiyonel güvenlik çalışmalarının kendi kapı bekçileri vardır—dergiler, atıf ağları, neyin meşru güvenlik bilgisi sayılacağını belirleyen kuramsal kanonlar. Asya-merkezli akademi ise bu çerçeveyi büyük ölçüde içselleştirmiştir; realizm, güç dengesi ve caydırıcılık söylemi bölgede yalnızca kabul görmekle kalmamış, çoğu zaman daha katı biçimlerde yeniden üretilmiştir. Bu durum işlevseldir: Konvansiyonel çerçeveler fonlama alır, politika çevrelerinde karşılık bulur, uluslararası dergilerde yayın şansı sunar. Kimlik, kaygı ve anlatı gibi kavramlar ise “yumuşak” veya “gerçek güvenlik çalışması değil” olarak marjinalleştirilebilir. Zaman zaman ortaya çıkan “otantik Asya perspektifi” veya “yerli teorileştirme” talepleri bu tabloyu karmaşıktırır ancak temelden değiştirmez. Bu talepler çoğunlukla konvansiyonel güvenlik paradigmasının içinden yükselir ve onu sorgulamaktan çok

**XI. ULUSLARARASI İLİŞKİLER
ÇALIŞMALARI VE EĞİTİMİ KONGRESİ
7-10 Mayıs 2026, Eskişehir**

yeniden meşrulaştırır. Dahası, otantiklik iddialarının kendisi bir tür epistemik kapanma üretebilir: Belirli okumaları "gerçekten Asyalı" olarak ayrıcalıklandırırken diğerlerini dışarıda bırakır. Ontolojik güvenlik kuramı bu alana girerken dolayısıyla çifte dirençle karşılaşır: Hem Batılı ana akımın hem de o ana akımı benimsemiş veya kendi otantiklik söylemini geliştirmiş Asya akademik kurumlarının direnciyle. Bildiri, Küresel Uluslararası İlişkiler tartışmaları, ontolojik güvenlik yazını ve Asya güvenlik çalışmalarının kesişimine oturmakta ve bu üç alanın birbirini nasıl sorgulamaya açabileceğini tartışmaktadır. Bu bildiri, ontolojik güvenlik kuramının bu çifte kapanmayı aşıp aşamayacağını sormaktadır. Soruyu yanıtlamak için kavramsal analiz yöntemi kullanılmaktadır; bu tercih, kuramın Asya vakalarına ampirik uygulamalarının hızla çoğalmasına karşın, uygulamaların temelindeki epistemolojik varsayımların yeterince sorgulanmamış olmasıyla gerekçelendirilmektedir. Bildiri üç olası sonuç öngörmektedir: Birincisi, ontolojik güvenlik kuramı Asya güvenlik çalışmalarına gerçek bir analitik katkı sunma potansiyeli taşımaktadır—ancak bu potansiyel, kuramın hangi koşullarda işe yaradığının ve hangi sınırlara sahip olduğunun açıkça belirlenmesine bağlıdır. İkincisi, kuramın kendisi de epistemik kapanmadan muaf değildir; Giddens'ın geç modernite çerçevesinden türetilen kavramların—kaygı, rutin, biyografik süreklilik—evrensel geçerliliği sorgulanmalıdır. Üçüncüsü ve belki de en önemlisi, ontolojik güvenlik kuramının Asya güvenlik çalışmaları için asıl değeri, daha iyi güvenlik analizleri üretmekten çok, tüm güvenlik bilgisi üretiminin altında yatan kimlik-çalışmasını görünür kılmakta yatmaktadır. Bu, Batılı akademinin, Asyalı akademinin ve ontolojik güvenlik kuramının kendisinin ürettiği bilginin de analiz nesnesine dahil edilmesi anlamına gelir.

Anahtar Kelimeler: Ontolojik Güvenlik, Asya, Güvenlik Çalışmaları, Kimlik, Epistemoloji

Rohingya Sorunu ve Uluslararası Hukuk: Soykırım mı, Etnik Temizlik mi?

Melike Şahin, Bursa Teknik Üniversitesi

Bu çalışma Myanmar'daki Rohingya sorununu anlamak adına bölgenin tarihsel, siyasal ve hukuki boyutlarını ele alarak bölgede işlenen ağır insan hakları ihlallerini uluslararası hukuk boyutundan inceleyerek Rohingya vakasının etnik temizlik mi yoksa soykırım mı olarak sınıflandırılması gerektiği sorusuna odaklanmaktadır. Özellikle Myanmar ordusu tarafından

**XI. ULUSLARARASI İLİŞKİLER
ÇALIŞMALARI VE EĞİTİMİ KONGRESİ
7-10 Mayıs 2026, Eskişehir**

yürütülen askerî operasyonlar sonucunda yüz binlerce Rohingya'nın Bangladeş'e zor göçü, krizi bölgesel bir mesele olmaktan çıkararak küresel ölçekte etkili ve önemli bir insani ve hukuki vaka hâline getirmiştir. Buna karşılık, yaşanan ve yaşanmakta olan ihlallerin uluslararası hukukta nasıl tasnif edilmesi gerektiği hususu hâlen önemli bir belirsizlik alanı oluşturduğu gerçeği yadsınamaz. Arakan bölgesinin sömürge dönemi öncesi ve sonrası tarihindeki demografik yapısı, Myanmar'ın bağımsızlık sonrası ulus-inşa süreci ve özellikle 1982 Vatandaşlık Yasası ile Rohingyaların bölgedeki hukuki statülerin tamamen zedelenmesi ve yok sayılmasıyla birlikte krizin yapısal niteliği netleşerek ortaya çıkmıştır. Rohingyalara yönelik işlenen ihlallerin yalnızca güvenlik politikalarıyla açıklanması yetersizdir; bu ihlallerin hem hukuki dışlama hem de kimlik inkârıyla ortaya çıkan ve sistematik olarak devam eden bir ayrımcılığın merkezde olduğu bir devlet pratiğinden kaynaklanan sonucudur. Çalışma özellikle etnik temizlik ve soykırım kavramları üzerinde yoğunlaşarak uluslararası hukuktaki yerini kuruluşların, uluslararası örgütlerin ve devlet raporlarına ve çıkarımlarına dayanarak soykırım ve etnik temizlik kavramlarını Rohingya sorunu üzerinden analiz etmektedir.

Anahtar Kelimeler: Rohingya Sorunu, Myanmar Krizi, Etnik Temizlik, Soykırım, Uluslararası Hukuk

**Alternatif Rota mı, Jeopolitik Alan mı? Orta Koridorda Türkiye ve Kazakistan'ın
Stratejik Otonomi Arayışı**

Oğuz Dilek, Ufuk Üniversitesi; Emre İşeri, Yaşar Üniversitesi

Bu sunum, Ukrayna savaşı sonrasında Orta Koridor'un artan önemini Türkiye ve Kazakistan örnekleri üzerinden ele almaktadır. Orta Koridor gerçekten bölge ülkeleri için yeni bir stratejik imkân mı sunmaktadır, yoksa büyük güç rekabetinin yeniden paketlenmiş bir uzantısı mıdır? Sunumun temel iddiası, Orta Koridor'un her iki ülke için de yeni manevra alanları yarattığı; ancak bu alanların yapısal bağımlılıklar ve dış baskılar nedeniyle sınırlı kaldığıdır. Türkiye açısından Orta Koridor, ülkenin Avrasya bağlantı mimarisinde daha merkezi bir konuma gelmesini sağlamaktadır. Bu hat, Türkiye'ye transit ülke rolünü stratejik etkiye dönüştürme ve çok yönlü dış politika yaklaşımını güçlendirme imkânı sunmaktadır. Ancak aynı zamanda Türkiye, AB normları, Çin kaynaklı finansman, NATO üyeliği ve bölgesel güvenlik riskleri

**XI. ULUSLARARASI İLİŞKİLER
ÇALIŞMALARI VE EĞİTİMİ KONGRESİ
7-10 Mayıs 2026, Eskişehir**

arasında sürekli bir denge kurmak zorundadır. Bu durum, Türkiye'nin hareket alanının alanlara ve koşullara göre değişkenlik göstermesine yol açmaktadır. Kazakistan için Orta Koridor, Rusya merkezli kuzey hatlarına olan bağımlılığı azaltma ve Çin ile Batı arasında daha dengeli bir ilişki kurma aracı olarak öne çıkmaktadır. Buna karşın altyapı yatırımlarında dış finansmana duyulan ihtiyaç, Hazar geçişindeki teknik ve hukuki sorunlar ile güvenlik mimarisinin büyük ölçüde dış aktörlere dayanması, Kazakistan'ın bağımsız hareket kapasitesini sınırlamaktadır. Türkiye ve Kazakistan örnekleri birlikte değerlendirildiğinde, Orta Koridor'un her iki ülke için de tam anlamıyla egemen bir bağlantı alanı yaratmadığı görülmektedir. Bunun yerine bu hat, büyük güçler arasında konumlanma ve pazarlık imkânı sunan bir stratejik alan işlevi görmektedir. Bu çerçevede Orta Koridor, bir "özgürleşme hattı"ndan ziyade, fırsatlarla risklerin iç içe geçtiği jeopolitik bir alan olarak öne çıkmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Orta Koridor, Stratejik Otonomi, Büyük Güç Rekabeti, Jeoekonomik Konumlanma

Panel 1D

İç Savaş ve Çatışmadan Barışa Geçiş Dinamikleri

Moderatör: Esra Dilek, Kadir Has Üniversitesi

Çatışma Dinamiklerinin Protesto Süreçlerine Etkisi

Gizem Kaya ve Efe Tokdemir, Bilkent Üniversitesi

Çatışma dinamikleri çatışmadan etkilenen ülkelerde protesto özelliklerini farklı şekillerde etkilemeye devam etmektedir. İç savaşlar sırasında sivillerin farklı eylem seçimlerini vurgulayan akademik çalışmalardan yola çıkan bu çalışma, protestoyu çatışma dinamiklerine göre değişen bir sivil eylemlilik biçimi olarak ele almaktadır. Ayrıca, silahlı çatışmaların nedenleri hakkındaki tartışmalardan yola çıkarak, farklı çatışma dinamiklerinin protesto özelliklerini, konumlarını ve yoğunluklarını etkilediğini savunmaktadır. Mevcut literatür, çatışmaların ardındaki temel nedenleri nadiren ayırt etmekte ve protestoların çatışmanın doğasıyla ilişkili olarak mekân ve zaman içinde nasıl değiştiğini incelememektedir. Çatışma dinamikleri protesto olaylarını nasıl etkiler? Çatışmadan etkilenen ülkelerde protestolar nerede ve ne zaman daha çok ortaya çıkar? Çalışmamız, çatışma dinamikleri ve protesto olayları arasındaki karmaşık ilişkiyi ele alarak bu soruları yanıtlamayı hedeflemektedir. Bu çalışma, 1997'den 2023'e kadar (priogrid) hücre-ay düzeyinde ulus altı panel yapısını kullanarak, protesto dinamiklerini çatışma nedenlerinin bir fonksiyonu olarak modellemektedir. Sonuç olarak, bu çalışma, çatışmadan etkilenen ülkelerdeki sivil protestoların ayrıntılı zamansal ve mekânsal analizini sunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: İç savaş, Çatışma, Protesto, Coğrafi-Mekânsal Analiz

Barışa Giden Yol Ne Zaman Açılır? Lider Deneyimi ve İç Savaşlarda Müzakerelerin Başlaması

*Buse Düveroğlu, Adana Alparslan Türkeş Bilim ve Teknoloji Üniversitesi; Fırze Simay
Sezgin, Bahçeşehir Üniversitesi*

Hükümetler neden bir çatışmanın farklı aşamalarında resmî barış müzakerelerini başlatır? Lider özelliklerinin müzakere davranışlarını şekillendirdiği sıklıkla varsayılmasına rağmen,

**XI. ULUSLARARASI İLİŞKİLER
ÇALIŞMALARI VE EĞİTİMİ KONGRESİ
7-10 Mayıs 2026, Eskişehir**

liderin görev süresinin bu süreçteki rolüne ilişkin ampirik bulgular çelişkilidir. Bu çalışma, liderlik görev süresinin müzakerelerin ne zaman ve nasıl başlatıldığını anlamada kritik bir rol oynadığını ileri sürmektedir. Özellikle, uzun süre görevde kalan liderlerin güvenilir taahhüt sorunlarını derinleştirdiği ve bu durumun isyancı grupların sunulan tavizlere olan güvenini zayıflatarak müzakerelerin başlamasını geciktirdiği savunulmaktadır. Buna karşılık, daha kısa görev süresine sahip liderlerin bu tür kısıtları zayıflattığı ve barış müzakerelerinin başlama olasılığını artırdığı öne sürülmektedir. Ancak müzakere, siyasal açıdan riskli bir girişim olduğundan, deneyimsiz liderlerin bu riski tek başlarına üstlenmekten kaçınmaları beklenmektedir. PNNC barış müzakereleri veri setine dayanan ampirik analizlerimiz, hipotezlerimize güçlü istatistiksel destek sunmaktadır. Bulgular, liderin görev süresinin müzakere başlatma imtiyazını belirlediğini göstermektedir. Ancak, müzakere başlatma üzerindeki etkiler kurumsal yapılar ve çatışma dinamiklerine bağlı olarak farklılaşmaktadır. Rejim özellikleri ve yürütme üzerindeki kurumsal kısıtlar, hükümetlerin müzakere başlatma konusundaki istekliliğini etkilerken, çatışma alanındaki şiddetin artması müzakerelerin başlaması olasılığını yükseltmektedir. Aynı zamanda, liderin görev süresi ne kadar kısa ise, üçüncü taraf arabuluculuğu yoluyla müzakere başlatma olasılığı artmaktadır. Böylelikle, bu çalışma hükümetlerin barışa giden kapıyı ne zaman ve nasıl araladıklarını daha iyi anlamamıza katkı sunarak, pazarlık süreçlerine ilişkin lider odaklı kuramsal yaklaşımlara önemli bir katkı sağlamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Pazarlık, İsyancı Gruplar, Lider Deneyimi, Müzakere, Arabuluculuk

**BM Geçici Yönetimleri Sonrası Devletleşmede Sığınak Mimarisinin Rolü: Kosova ve
Doğu Timor'un Karşılaştırmalı Analizi**

Altuğ Günel ve Blinera Hajdari, Ege Üniversitesi

Uluslararası sistemde küçük ve kırılgan aktörlerin hayatta kalma stratejileri, askeri güvenlik arayışının ötesinde, siyasi-ekonomik meşruiyet üretimi ve dış politika esnekliği gerektirir. Bu çalışma, Thorhallsson'un Sığınak (Shelter) Teorisi'nden hareketle, Birleşmiş Milletler geçici yönetimlerinden (UNMIK ve UNTAET) geçmiş olan Kosova ve Doğu Timor'un devletleşme ve uluslararası tanınma süreçlerini karşılaştırmalı olarak analiz etmektedir. Çalışmanın temel

**XI. ULUSLARARASI İLİŞKİLER
ÇALIŞMALARI VE EĞİTİMİ KONGRESİ
7-10 Mayıs 2026, Eskişehir**

araştırma sorusu şudur: Başlangıç koşulları benzer olan bu iki vakada, neden farklı düzeylerde uluslararası tanınma ve kurumsal bütünleşme sonuçları ortaya çıkmıştır? Çalışma, bu farklılığı açıklamak için “sığınak mimarisi” kavramını merkeze alan bir çerçeve önermektedir. Bu mimari, bir aktörün erişebildiği siyasi, ekonomik ve toplumsal sığınakların türsel çeşitliliğini, coğrafi yayılımını ve kurumsallaşma derinliğini ifade eder. Karşılaştırmalı vaka analizi yöntemi kullanılarak, Doğu Timor’un Portekiz, Avustralya, ASEAN ülkeleri ve BM sistemi içinde oluşturduğu dengeli ve çok katmanlı sığınak ağının, tam egemenliğe ve neredeyse evrensel tanınmaya geçişi nasıl kolaylaştırdığı incelenmektedir. Buna karşılık, Kosova’nın ağırlıklı olarak ABD, NATO ve AB eksenine odaklanan; Rusya, Çin ve birçok devlet tarafından sorgulanan, daha merkezi ve coğrafi olarak sınırlı sığınak mimarisinin, tanınma sürecinde nasıl bir “tavan etkisi” yarattığı tartışılmaktadır. Bulgular, sınırlı tanınmış aktörlerin uluslararası tanınma, hukuki-siyasal dayanak ve kurumsal entegrasyon kapasitelerinin, salt dış destek varlığından ziyade, bu desteğin çeşitlendirilmiş ve kurumsal bir mimariye dönüştürülmesiyle doğrudan ilişkili olduğunu göstermektedir. Çalışma, devletleşme ve tanınma literatürüne, yapısal kısıtlar ile aktör stratejileri arasındaki etkileşimi vurgulayan ve “sığınak mimarisi” üzerinden ölçülebilir bir analitik araç sunarak katkıda bulunmayı amaçlamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Sığınak Teorisi, Uluslararası Tanınma, Kosova, Doğu Timor, BM Geçici Yönetimleri

İç Savaş Sonrası Dönemde Suriye’de Güvenlik Sektörü: Otoriter Çatışma Yönetimi ve Hibrit Güvenlik Yönetişimi

Muammer Volkan Atuk ve Volkan Şeyşane, Anadolu Üniversitesi

Bu bildiri, iç savaş sonrası Suriye’de güvenlik sektörünün yeniden yapılanmasını otoriter çatışma yönetimi literatürü ışığında analiz etmektedir. Liberal barış paradigması doğrultusunda, standart güvenlik sektörü reformu anlatısı; çatışma sonrası toplumlarda hukukun üstünlüğü ve insan haklarına dayalı, demokratik ve sivil kontrole tabi, operasyonel açıdan etkin güvenlik kurumlarının inşasını öngören demokratik güvenlik yönetişiminin uluslararası aktörlerce desteklenmesini hedeflemektedir. Ancak sahadaki siyasal gerçeklikler bu liberal modelden farklılaştıkça 2000’lerin başından itibaren literatürde liberal normlar ile

**XI. ULUSLARARASI İLİŞKİLER
ÇALIŞMALARI VE EĞİTİMİ KONGRESİ
7-10 Mayıs 2026, Eskişehir**

yerel pratikler arasındaki karşılıklı etkileşimi açıklamak üzere hibrit barış kavramı tartışılmaya başlanmıştır. Benzer şekilde “hibrit güvenlik yönetimi” de güvenlik sektörü bağlamında uluslararası ve yerel aktörleri ya da devlet ve devlet-dışı aktörlerin bir aradalığını kavramsallaştırmaktadır. Buna karşın, Batı merkezli uluslararası düzenin kriz içinde olması, barış inşası alanındaki Batılı aktör ve kurumların geri plana çekilmesi ve farklı çatışma çözümleri vizyonlarına sahip Batı-dışı aktörlerin ön plana çıkması gibi bir dizi etken sonucunda liberal barış anlayışı giderek illiberal barış ve otoriter çatışma yönetimi pratikleri tarafından ikame edilmektedir. David Lewis ve John Heathershaw gibi yazarlar otoriter çatışma yönetimini; gerçek müzakereleri ve çatışmanın yapısal nedenlerini ele almayı göz ardı eden; zor araçlarına, kuvvet kullanımına ve hiyerarşik iktidar yapılarına dayalı biçimde çatışmaların önlenmesini, yatıştırılmasını veya sona erdirilmesini hedefleyen bir yaklaşım olarak tanımlamakta ve otoriter siyaset pratiklerinin söylem, mekânsal siyaset ve politik ekonomi olmak üzere üç temel alanı içerdiğini vurgulamaktadır. Bu gelişmelerle birlikte Roger Mac Ginty, liberal barış–yerel aktörler arasındaki ikili karşıtlığa odaklanan hibritlik ve hibrit barış kavramlarının yeniden ele alınması ve güncellenmesi gerektiğini gündeme getirmektedir. Bu çalışma, benzer şekilde hibrit güvenlik yönetiminin otoriter çatışma yönetimi pratikleri ve değişen uluslararası dinamikleri hesaba katacak şekilde yeniden düşünülmesi gerektiğini savunmaktadır. Bu kavram, artık basitçe liberal ve yerel aktörler arasındaki bir ikili karşıtlığı değil; rekabet hâlindeki hedeflere, asimetrik güç ilişkilerine ve farklı normatif yönelimlere sahip çok katmanlı ve çok aktörlü karmaşık bir süreci dikkate alacak şekilde yeniden tanımlanmalıdır.

Heyet Tahrir el-Şam (HTŞ) güçlerinin Aralık 2024’te Esad rejimini devirmesinin ardından Suriye, müzakerelerin aktörleri hizada tutmak, krizleri geçici olarak yatıştırmak ve zaman kazanmak amacıyla araçsallaştırıldığı; liberal barış normlarının yüzeysel kaldığı ve gerektiğinde kuvvet kullanımının devreye sokulduğu güvenlikçi ve merkezîyetçi bir yeniden inşa süreci bağlamında otoriter çatışma yönetimi pratiklerinin uygulama alanlarından biri hâline gelmiştir. Ocak 2025’te Şam’da kendisini geçici yönetimin başkanı ilan eden HTŞ lideri Ahmed el-Şaraa’nın, lağvedilen Suriye Arap Silahlı Kuvvetleri’nin yerine tüm silahlı muhalif grupları bünyesinde birleştirecek merkezi bir yeni silahlı güç oluşturulacağını açıklaması, iç savaş sırasında kurulan ve önemli askerî kapasiteye sahip birden fazla devlet-dışı silahlı grubun

**XI. ULUSLARARASI İLİŞKİLER
ÇALIŞMALARI VE EĞİTİMİ KONGRESİ
7-10 Mayıs 2026, Eskişehir**

bu merkezi otoriteye nasıl entegre edileceği sorusunu gündeme taşımıştır. Bu bağlamda çalışma, söz konusu sürecin en zorlu boyutlarından birini oluşturan Suriye Demokratik Güçleri'nin (SDG) merkezi güvenlik yapısına entegrasyonunu analiz etmeyi amaçlamaktadır. Küresel ve bölgesel güçlerin çıkarlarıyla uyumlu biçimde ilerleyen bu entegrasyon sürecinin, illiberal ve otoriter çatışma yönetimi pratiklerini yansıttığı; özellikle 2025 sonlarından itibaren askerî güç kullanımını da içeren bir nitelik kazandığı gözlenmektedir. Bu çerçevede bildiri şu sorulara yanıt aramaktadır: İç savaş sonrası dönemde SDG'nin entegrasyonu tartışmaları ve 30 Ocak 2026 tarihli anlaşma bağlamında, Suriye'de güvenlik sektörünün yeniden yapılanması hibrit güvenlik yönetişimi kavramını nasıl yeniden tanımlamıştır? Bu süreçte otoriter çatışma yönetimi pratikleri, söylem, mekânsal siyaset ve politik ekonomi olmak üzere üç analitik düzeyde nasıl işlerlik kazanmıştır? Yöntemsel olarak çalışma, resmî demeçler, kararname ve anlaşma metinleri gibi belgelerin yanı sıra süreç izleme yöntemi çerçevesinde sahadaki gelişmelerden elde edilen verilerin analizine dayanmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Otoriter Çatışma Yönetimi, Güvenlik Sektörü Reformu, Hibrit Barış, Hibrit Güvenlik Yönetişimi, Suriye

Panel 1E

Yeni Jeopolitik Alanlar: Uzay, Deniz ve Siber Güvenlik

Moderatör: Başar Baysal, Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi

Jeopolitik Bir Alan Olarak Uzay: Türkiye'nin Uzay Politikasının Astropolitik Yaklaşım Bağlamında Analizi

Zahide Melis Özün Çöllüoğlu, Yaşar Üniversitesi

Uzay, 21.yüzyılın (yy.) başlarından itibaren hızla gelişen teknolojiyle birlikte ona erişebilenlere sunacağı ekonomik, siyasi ve askeri gücün farkına varılmasıyla stratejik önemi yüksek coğrafi bir alan haline gelmiştir. Keşfedilmeyi bekleyen bakir bir alan olarak uzay, günümüzde teknolojik gelişmelerle birlikte insanoğlunun gündelik yaşamında kazandığı rolden ötürü daha önce hiç olmadığı kadar önemli ve stratejik bir alana dönüşmüştür. Devletler açısından uzay, karar alma süreçlerinde ve oluşturdıkları güvenlik politikalarında göz ardı edemeyecekleri bir alandır. Uzayın devlet ve devlet dışı aktörler için artan söz konusu bu stratejik önemini takiben uluslararası ilişkiler disiplininde Astropolitik yaklaşımı temel alan bir literatür ortaya çıkmıştır. En basit ifadesiyle dış uzayın jeopolitiği şeklinde tanımlanan Astropolitik devletlerin uzay politikalarını analiz eden bir yaklaşım olarak uluslararası ilişkiler disiplini çerçevesinde yapılan uzay çalışmalarında son yıllarda ön plana çıkmaya başlamıştır. Bu doğrultuda bu çalışma uzayı coğrafi bir alan olarak ele almakta ve Türkiye'nin uzay politikasını Astropolitik perspektiften analiz ederek, uzayın jeopolitik bir alan olarak Türkiye'nin güvenlik ve dış politika yaklaşımında nasıl konumlandırıldığını ortaya koymaktadır.

Anahtar Kelimeler: Jeopolitik, Astropolitik, Uzay, Türkiye

Uluslararası İlişkilerde Ontolojik Güvenliğin Mekânsal Boyutu: Denizler Üzerine Kuramsal Bir Tartışma

Meysune Yaşar, İstanbul Medeniyet Üniversitesi

Bu çalışma, uluslararası ilişkilerde deniz güvenliği literatürünü ontolojik güvenlik perspektifiyle kuramsal olarak genişletmeyi amaçlamaktadır. Mevcut deniz güvenliği çalışmaları büyük ölçüde maddi tehditler, askeri kapasite ve stratejik çıkarlar üzerinden

**XI. ULUSLARARASI İLİŞKİLER
ÇALIŞMALARI VE EĞİTİMİ KONGRESİ
7-10 Mayıs 2026, Eskişehir**

şekillenirken, devletlerin denizlere yönelik güvenlik pratiklerinin kimlik, anlatı ve süreklilik boyutları çoğu zaman ikincil planda kalmaktadır. Bu durum, denizlere ilişkin güvenlik davranışlarının neden sıklıkla orantısız, sembolik ve statükoya güçlü biçimde bağlı biçimde ortaya çıktığını açıklamakta yetersiz kalmaktadır. Bu çalışmanın temel sorusu, denizlerin neden ontolojik güvenlik yaklaşımının analitik bir parçası olarak ele alınması gerektiğidir. Ontolojik güvenlik literatüründen hareketle çalışma, denizlerin devletler için yalnızca maddi güvenlik alanları değil, aynı zamanda kimlik sürekliliğinin, güvenlik rutinlerinin ve kolektif anlatıların üretildiği mekânlar olduğunu savunmaktadır. Denizlerin belirsiz egemenlik yapıları, akışkan sınırları ve süreklilik arz eden güvenlik pratikleri, ontolojik güvenliğin temel kuramsal koşullarını mekânsal olarak yoğunlaştırmaktadır. Çalışma, metodolojik olarak kavramsal ve kuramsal bir analiz benimsemekte; deniz güvenliği literatürünü ontolojik güvenlik perspektifiyle yeniden çerçevelemektedir. Bu bağlamda, denizlere yönelik güvenlik tehditlerinin yalnızca maddi riskler olarak değil, devletlerin kendilik anlatılarına ve kimlik sürekliliğine yönelik müdahaleler olarak da değerlendirilmesi gerektiği ileri sürülmektedir. Sonuç olarak çalışma, ontolojik güvenlik yaklaşımının deniz güvenliği literatürüne eklenmesinin, güvenlik çalışmalarında mekân, kimlik ve anlatı arasındaki ilişkiyi daha görünür kılarak analitik açıklayıcılığı artıracağını iddia etmektedir.

Anahtar Kelimeler: Deniz Güvenliği, Ontolojik Güvenlik

**Siber Güvenliğin Jeopolitiği: WEF Küresel Siber Güvenlik Raporlarının
Karşılaştırmalı İçerik Analizi**

Dilan Kardeş, Bahçeşehir Üniversitesi

Teknolojik gelişmeler dünyayı köklü bir dönüşüme sürüklemiştir. Belirsizliklerle dolu siber evren, artık yeni bir varoluş merkezi haline gelmiştir. Devletler, egemenlik ve güç mücadelelerini bu alana taşımıştır. Böylece siber konular, karşılıklı birer tehdit unsuruna dönüşmüştür. Ortak normların yokluğunda siber güvenlik, devletler için sınır güvenliği kadar hayati bir önem kazanmıştır. Fiziksel dünyadaki adaletsiz güç dağılımı siber uzaya da yansımaktadır. Devletler; NATO ve Five Eyes gibi yapılar üzerinden güç dengelerini ve ittifaklarını bu alanda yeniden şekillendirmektedir. Bu bağlamda, küresel liderleri ve çok

**XI. ULUSLARARASI İLİŞKİLER
ÇALIŞMALARI VE EĞİTİMİ KONGRESİ
7-10 Mayıs 2026, Eskişehir**

paydaşlı yapıyı bir araya getiren Dünya Ekonomik Forumu (WEF) çalışmanın odak noktasıdır. Çalışmanın temel sorusu, WEF raporlarının siber güvenliğin jeopolitiğine nasıl yaklaştığını belirlemektir. Raporların, belirsizlik ortamında siber güvenliğin dönüşümüne dair sunduğu perspektif incelenmiştir. Çalışmanın temel amacı, devletler arası güç mücadelesi bağlamında WEF Küresel Siber Güvenlik Raporları'nın sunduğu jeopolitik boyutu analiz etmektir. Çalışma, nitel araştırma yöntemine dayanmaktadır. Veri seti, WEF'in resmi kaynaklarından temin edilen 2022-2026 yılları arasındaki raporlardan oluşmaktadır. Elde edilen veriler, karşılaştırmalı içerik analizi yöntemiyle irdelenmiştir. Bu çalışma, siber güvenlik ve jeopolitik arasındaki ilişkiyi vurgulamayı hedeflemektedir. Ortak normların eksikliğinde üretilen tehditler ve dayanıklılık stratejileri analiz edilmiştir. Nihayetinde, siber güvenliği jeopolitik bir güç alanı olarak nasıl yeniden çerçevelendirildiği ortaya konmuştur. Böylece çok paydaşlı platformların literatürdeki konumu güçlendirilerek Uluslararası İlişkiler disiplinine katkı sunulması amaçlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Siber Güvenlik, Jeopolitik, Dünya Ekonomik Forumu (WEF), Çok Paydaşlı Platformlar

**Küresel Sistem Dönüşürken Bilim, Teknoloji ve Uluslararası İlişkiler Tartışmaları
Çerçevesinde Dünyada ve Türkiye'de Uzak Faaliyetleri ve Çalışmaları**

İtir Toksöz, Doğu Üniversitesi

20. yüzyıl sonlarında hızlanan teknolojik gelişmelerin küresel sistem üzerinde belirleyici bazı etkileri olduğu aşikardır. Örneğin nükleer teknoloji Soğuk Savaşa damgasını vurmuş, bilgi iletişim teknolojileri Soğuk Savaş Sonrası dönemin daha liberal, daha küreselci yapısına önemli katkıda bulunmuş, internet (ve akabinde sosyal medya) teknolojilerinin de gündelik hayat içine geri dönülmez bir şekilde girişi ile birlikte uluslararası ilişkilerde siber güvenlik yalnızca devletlerin değil kurumların ve bireylerin güvenliğinde önemli bir boyut haline gelmiştir. Özellikle pandemi ve hemen pandemi sonrası dönemde yaşanan gelişmelerin itici kuvvetiyle biyoteknoloji sıklıkla konuşulan bir konu olarak ön plana çıkmış, son 3 sene içinde de yapay zekanın adeta ışık hızıyla gelişimi ve dört nala hayatın hemen her alanına girmeye başlaması ile tüm üretim ilişkilerinin yeniden tanımlanmaya başlandığı bir dönemin kapısı

**XI. ULUSLARARASI İLİŞKİLER
ÇALIŞMALARI VE EĞİTİMİ KONGRESİ
7-10 Mayıs 2026, Eskişehir**

aralanmıştır. Soğuk Savaştaki ideolojik yarışın en göz önündeki boyutlarından birisi olan uzay yarışı da yeniden vücut bulmuş hali ile son 10 yılda karşımıza çıkmaktadır. Tüm bu baş döndürücü teknolojik atılımlar küresel sistemin 2. Dünya Savaşı sonrası konulan kurallarının gitgide daha sıklıkla ihlal edildiği, hatta yok sayıldığı ve uluslararası güvenlikten tutun bireysel güvenliğe dek güven altında olması gerektiği varsayılan her faktörün tehdit altında kaldığı bir sürece eşlik etmekte / bu sürecin yine belirleyici bir parçası olmaktadır. Bu durum ister istemez bilim ve teknolojinin uluslararası ilişkiler üzerindeki etkisi ve bu konudaki çalışmaların uluslararası ilişkiler disiplini içindeki yeri konusunda tartışmaları da beraberinde getirmektedir. Bu bildiri genel olarak bilim ve teknolojinin, küresel sistem içinde bir dönüşüm yaşanırken oynadığı rolü masaya yatırırken uzay çalışmalarını bir vaka olarak kullanmaktadır. Dünyada ve Türkiye’de 21. Yüzyılın ilk çeyreği eşiğini aştığımız ve mevcut küresel sistemin dengelerinin sarsıldığı iyiden iyiye sarsıldığı 2026 yılında bu bildiri öncelikle 1- uzay teknolojilerinin uluslararası ilişkilere olan etkisini küresel güçlerden (ABD, Rusya ve Çin) küçük devletlere (Lüksemburg, Birleşik Arap Emirlikleri) kadar geniş bir yelpazede devlet aktörlerini göz önünde bulundurarak ele almakta 2- aynı şekilde büyük techno şirketlerden (SpaceX, Blue Origin) uzay sektörüne adım atan start-uplara dek devlet dışı aktörlerin uluslararası ilişkiler üzerindeki etkilerini (ya da uluslararası örgütler ve sivil toplum aktörlerinin faaliyetlerini ve belki de diğer aktörlerle karşılaştırıldığında göreceli etkisizliğini) tartışmaktadır. Bildiri ayrıca uluslararası ilişkiler disiplini içerisinde hem dünyada hem Türkiye’de uzay faaliyetleri nasıl çalışılmaktadır, alanın olgunluğa eriştiği ya da doyduğu araştırma konuları nelerdir ve literatürdeki boşluklar nerelerdedir gibi sorulara odaklanarak bu alanın araştırma gündeminin bir resmini çekmeye çalışmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Uzay faaliyetleri, Bilim -Teknoloji ve Uluslararası İlişkiler, Küresel Sistem, Uluslararası Güvenlik

Panel 2A
Uluslararası İlişkilerde Yenilikçi Pedagoji ve Uygulamalı
Öğrenme

Moderatör: Duygu Öztürk, İstanbul Medipol Üniversitesi

Siyasi Tarih Öğretimini Sahaya Taşımak: Türkiye Deprem Hafızası Projesi, Sözlü Tarih
Yöntemi ve Proje Tabanlı Öğrenme Üzerine Bir Analiz

Faika Çelik, Manisa Celal Bayar Üniversitesi

Bu çalışma, siyasi tarih öğretiminde sözlü tarih yönteminin disiplinin öğretim repertuarını genişleten bir pedagojik imkân sunduğunu önermektedir. Çalışmanın dayanağını, McGill University, Université de Montréal ve Manisa Celal Bayar Üniversitesi akademisyenlerinin iş birliğiyle yürütülen Türkiye Deprem Hafızası Projesi (Türkiye Earthquake Memory Project -- TEMP) kapsamında öğrencilerin sözlü tarih yöntemiyle gerçekleştirdikleri görüşmeler ve bu görüşmelere ilişkin yazdıkları refleksif metinler üzerinde gerçekleştirilen analiz oluşturmaktadır. TEMP kapsamında Manisa Celal Bayar Üniversitesi Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Bölümü lisans öğrencileri sözlü tarih kuramı, yöntem ve araştırma etiği konusunda eğitim almakta; ardından depremden etkilenen bireyler ile sözlü tarih görüşmeleri gerçekleştirmekte ve bu süreci yazdıkları refleksif değerlendirme metinleriyle analiz etmektedir. Öğrencilerin refleksif metinleri üzerine yapılan analiz, sözlü tarih metodolojisinin deprem tarihi bağlamında siyasi tarih öğretiminde dört temel pedagojik dönüşüm yarattığını göstermektedir: siyasal olanın yalnızca arşiv belgeleri üzerinden değil, yaşayan tanıklıklar aracılığıyla da incelenebileceğini ortaya koyması; afet yönetimini anlarını siyasi tarih analizine dahil edilebilir kılması; araştırma etiğini pedagojik sürecin merkezine yerleştirmesi; ve öğrencileri tarihsel bilginin pasif alıcıları değil, bilgi üretim sürecinin aktif özneleri haline getirmesi. Türkiye’de siyasi tarihin kapsamına ilişkin tam bir uzlaş bulunmamakla birlikte literatürdeki güçlü eğilim siyasi tarihi yalnızca “yüksek siyaset” ve diplomasi anlatısına indirgemeyen; devletlerin hem iç yapısal işleyişini hem de dış ilişkilerini birlikte ele alan bir disiplin olarak tanımlamaktadır. Dolayısıyla siyasi tarih yalnızca devletler arası ilişkileri değil; siyasal tesisi, yönetim kapasitesi, iktidarın işleyişi ve siyasal düzenin toplum tarafından nasıl

**XI. ULUSLARARASI İLİŞKİLER
ÇALIŞMALARI VE EĞİTİMİ KONGRESİ
7-10 Mayıs 2026, Eskişehir**

deneyimlendiği gibi meseleleri de inceleme kapsamına dahil eder. Bu bağlamda deprem tarihi, doğal afet tarihi olmanın ötesinde, siyasi tarihin temel meseleleriyle kesişen çok katmanlı bir araştırma alanı sunmaktadır. Depremler, bir yandan devlet kapasitesinin sınıandığı, görünür hale geldiği, merkezi ve yerel yönetim ilişkilerinin yeniden düşünüldüğü ve siyasal meşruiyetin toplumsal düzlemde sorgulandığı tarihsel kırılma anlarıdır. Diğer yandan yabancı devletlerin ve uluslararası kuruluşların, yardım çağrıları ve mali destek mekanizmaları yoluyla devletler arası ilişkilerin somutlaştığı süreçlerdir. Bu boyut, afet deneyimini yalnızca iç yönetim kapasitesi meselesi olmaktan çıkararak dış politika, uluslararası iş birliği ve diplomatik etkileşimlerin de parçası haline getirir. Dolayısıyla deprem deneyimi, hem devlet–toplum ilişkilerinin hem de devletler arası dayanışma ve yardım süreçlerinin görünür hale geldiği tarihsel kırılma anları olarak siyasi tarihin çerçevesi içinde değerlendirilmelidir. Bu nedenle TEMP kapsamında öğrenciler tarafından gerçekleştirilen sözlü tarih görüşmeleri, öğrencilere yalnızca sözlü tarih yönteminin teorik ve pratik boyutlarını öğretmekle kalmamakta; aynı zamanda siyasi tarihin temel kategorileri olan devlet kapasitesi, siyasal meşruiyet, kriz yönetimi, devlet–toplum ilişkileri ve uluslararası insani yardım gibi konuları, deprem deneyimi yaşamış ya da afet sırasında kurtarıcı olarak görev almış bireylerin anlatıları üzerinden analiz etme imkânı da sunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Siyasi Tarih Eğitimi, Sözlü Tarih Yöntemi, Türkiye Deprem Tarihi, Proje Tabanlı Öğrenme

**Anadolu Üniversitesi İktisat Fakültesi Uluslararası İlişkiler Bölümü Öğrencilerinin
Avrupa Birliği Eğitim ve Gençlik Programları Hakkındaki İlgi, Algı, Tutum, Davranış
ve Bilgi Birikimlerinin Ölçülmesi ve Farkındalıklarının Artırılması**

Erhan Akdemir, Anadolu Üniversitesi

Türkiye’de Anadolu Üniversitesi İktisat Fakültesi Uluslararası İlişkiler Bölümü öğrencilerinin Avrupa Birliği (AB) eğitim, gençlik ve gönüllülük programları hakkındaki ilgi, algı, tutum, davranış ve bilgi düzeylerinin ölçülmesine yönelik gerçekleştirilmiş bir literatür çalışması bulunmamaktadır. Bunun sonucu olarak böyle bir çalışmadan elde edilecek veriler ışığında Anadolu Üniversitesi İktisat Fakültesi Uluslararası İlişkileri Bölümü öğrencilerine yönelik AB

**XI. ULUSLARARASI İLİŞKİLER
ÇALIŞMALARI VE EĞİTİMİ KONGRESİ
7-10 Mayıs 2026, Eskişehir**

eğitim, gençlik ve gönüllülük faaliyetlerinin tanıtılması ve söz konusu öğrencilerin AB eğitim, gençlik ve gönüllülük faaliyetleri hakkında farkındalıklarının artırılması sağlanacaktır. Çalışmanın amacı da söz konusu öğrenci grubunun AB'nin eğitim ve gençlik programlarına olan ilgisini, algısını, tutum ve davranışını şekillendiren faktörlerin neler olduğunun ortaya konulmasını sağlamaktır. Bu çerçevede özellikle siyasal ve kültürel konuların öğrencilerin ilgi, algı, tutum ve davranışlarını şekillendirip şekillendirmediği analiz edilecek ve bu analiz sonucunda siyasal ve kültüre konuların öğrencilerin AB eğitim, gençlik ve gönüllülük faaliyetlerine katılımları üzerindeki etkisinin ne olduğu sonucuna ulaşılmaya çalışılacaktır. AB çatısı altında olsun ya da olmasın birçok AB eğitim, gençlik ve gönüllülük faaliyetinin başvuru şartları arasında katılımcıların örgün öğretimde kaydı buluna ön lisans, lisans, yüksek lisans ya da doktora öğrencileri olma şartı bulunmaktadır. Bu durumda söz konusu şartı taşıyan programlardan Anadolu Üniversitesi Açıköğretim programına kayıtlı bulunan öğrencilerin yararlanması mümkün olmayacaktır. Ancak bu çalışmada bu tür bir eğitim şartının aranmadığı AB uluslararası eğitim, gençlik ve gönüllülük programları ele alınacaktır. Böylece Anadolu Üniversitesi İktisat Fakültesi Uluslararası İlişkiler bölümü öğrencilerinin yalnızca öğrenci oldukları için değil aynı zamanda belirli bir yaş aralığında oldukları (18 – 30 yaş arası) için yararlanabilecekleri fırsat pencereleri aralanacak, bu konuda bir farkındalık yaratılacaktır.

Anahtar Kelimeler: AB, Eğitim ve Gençlik Programları, Uluslararası İlişkiler Lisans Öğrencileri İlişkiler

Hafızanın Mekânları ve Barışın Pedagojisi: Çatışma Sonrası Toplumlarda Anıt ve Müzelerin Barış Eğitimi ile Dış Politika Arasındaki İkili İşlevi Üzerine Karşılaştırmalı Bir İnceleme

Erhan Büyükkakıncı, Galatasaray Üniversitesi

Bu bildiri, çatışma sonrası toplumlar hafıza mekânlarının (anıtlar, müzeler, anma merkezleri) kolektif travmayı yönetme, barış eğitimi sağlama ve dış politika meşruluğu inşa etme arasındaki karmaşık ilişkisini sekiz ülke örneğinde karşılaştırmalı olarak incelemektedir. Pierre Nora'nın "hafıza mekânları" kavramından hareketle, çalışmamız bu mekânların sadece geçmişin anılması değil, aynı zamanda ulusal kimlik inşası, kolektif travmanın işlenmesi ve

**XI. ULUSLARARASI İLİŞKİLER
ÇALIŞMALARI VE EĞİTİMİ KONGRESİ
7-10 Mayıs 2026, Eskişehir**

uluslararası ilişkilerin şekillendirilmesi açısından stratejik araçlar olduğunu savunmaktadır. Araştırmamıza hafıza mekânlarının üç temel işlevini sorgulamak istiyoruz: a) İçe dönük olarak, bu mekânlar barış eğitimi ve demokratik değerler için nasıl kullanılmaktadır? b) Kolektif travmayı çözmek, yoksa dondurmak mı amacı söz konusudur? c) Dışa dönük olarak, “hafıza politikası” dış politika aracı ve diplomatik meşruluk kaynağı olarak nasıl işlev görmektedir? Bu soruları yanıtlamak için, çalışma “silahlaştırılmış/araçsallaştırılmış hafıza” ile “dönüştürücü hafıza” arasındaki kavramsal ayrımı teorik çerçeve olarak kullanmaktadır. Çalışmamız karşılaştırmalı vaka analizi metodolojisini benimsemekte ve dört kıtadan sekiz ülkeyi kapsamaktadır: Almanya (Berlin Holokost Anıtı), Bosna-Hersek (Srebrenica-Potočari Anıt Merkezi), Lübnan (hafıza mekânlarının kasıtlı yokluğu), İsrail (Yad Vashem Holokost Müzesi), Japonya (Hiroşima Barış Anıtı Müzesi), Vietnam (Savaş Kalıntıları Müzesi), Ruanda (Kigali Soykırım Anıt Merkezi) ve Güney Afrika (Apartheid Müzesi). Vakalar, coğrafi çeşitlilik, çatışma türü (soykırım, iç savaş, uluslararası savaş, sömürgecilik) ve hafıza tipi (fail, mağdur, muzaffer, yokluk) kriterleri gözetilerek seçilmiştir. Teorik çerçeve bağlamında, kolektif hafıza teorisi (Nora, Halbwachs, Assmann), travma teorisi (Volkan, Caruth, Herman), barış eğitimi teorisi (Galtung, Freire, Zembylas) ve dış politika analizi yaklaşımı (Lind, Berger, Assmann) sentezlenecektir. Her vaka için şu analitik çerçeveyi uygulayacağız: Tarihsel bağlam, hafıza mekânının fiziksel ve sembolik özellikleri, içe dönük işlevler (barış eğitimi, kimlik inşası, travma yönetimi), dışa dönük işlevler (diplomatik araç, bölgesel uzlaşma/gerilim, uluslararası meşruluk) ve eleştirel değerlendirme. Karşılaştırmalı analiz, hafıza mekânlarının işlevlerinin monolitik olmadığını, aksine bağlamsal, çelişkili ve çok katmanlı olduğunu ortaya koymaktadır. Almanya örneği, “fail hafızası”nın nasıl dönüştürücü barış eğitime ve demokratik kültüre katkı sağlayabileceğini göstermektedir; geçmişle hesaplaşma süreci, Holokost eğitimini ulusal müfredata entegre ederek eleştirel düşünme ve sorumluluk bilincini teşvik etmiştir. Ancak aynı hafıza, Zeitenwende döneminde askeri müdahaleyi meşrulaştırmak için yeniden yorumlanmıştır (“Nie wieder Krieg”dan “Nie wieder Völkermord”a), bu da hafızanın araçsallaştırılabilirliğini göstermektedir. Japonya vakası ise “seçici mağdur hafızası”nın tehlikelerini sergilemektedir: Hiroşima Barış Anıtı nükleer silahsızlanma için güçlü bir simge olsa da Japon saldırganlığını (Nanking Katliamı, “comfort women”)

**XI. ULUSLARARASI İLİŞKİLER
ÇALIŞMALARI VE EĞİTİMİ KONGRESİ
7-10 Mayıs 2026, Eskişehir**

görmezden gelerek komşu ülkelerle (Çin, Güney Kore) daimî hafıza savaşlarına yol açmaktadır. Vietnam'daki Savaş Kalıntıları Müzesi, “muzaffer hafızası”nın tek perspektifli anlatısını örneklemekte; anti-empyralist direniş söylemi, Güney Vietnam perspektifini dışlayarak barış eğitiminden çok vatansever eğitime hizmet etmektedir. Bosna-Hersek'teki Srebrenica vakası, hafıza mekânlarının parçalı toplumlarda uzlaşmadan çok ayrışmayı pekiştirebileceğini göstermektedir; Boşnak toplumu için dönüştürücü potansiyel taşıırken, Sırp inkârcılığı karşısında "hafıza savaşları"nı derinleştirmektedir. Lübnan örneği ise radikal bir alternatif sunmaktadır: resmi hafıza mekânlarının kısmi yokluğu. Ta'if Anlaşması sonrası “affetmek = unutmak” politikası, kısa vadede istikrar sağlamış ancak uzun vadede travmayı dondurarak çözümsüzlüğü kalıcılaştırmıştır. İsrail'in Yad Vashem müzesi, mağdur hafızasının dış politika kalkanına dönüşmesinin çarpıcı örneğidir; Holokost hatırası İsrail devletinin varoluşsal meşruluğunu pekiştirirken, Nakba'nın (1948 Filistin sürgünü) bastırılması “mağdurdan faile” paradoksunu yaratmaktadır. Ruanda ve Güney Afrika vakaları ise dönüştürücü hafızanın başarılı uygulamalarını sunmaktadır: Kigali Soykırım Merkezi ve Apartheid Müzesi, çok perspektifli anlatılar, eleştirel pedagoji ve uzlaşma mekanizmaları (Gacaca mahkemeleri, Hakikat ve Uzlaşma Komisyonu) yoluyla travmayı işleme ve demokratik kültür inşa etme potansiyelini göstermektedir. Bu çalışmamızda hafıza mekânlarının ne otomatik olarak barış inşa ettiğini ne de kaçınılmaz olarak milliyetçi propaganda aracı olduğunu savunmaktayız. İşlevleri, siyasi bağlam, pedagojik tasarım, çok perspektiflilik ve failik/mağdurluğun dengesi gibi faktörlere bağlıdır. “Silahlaştırılmış hafıza” düşman imgesi üretirken, “dönüştürücü hafıza” empati ve eleştirel düşünmeyi teşvik etmektedir. Çalışmamızın teorik katkısı, bu tipolojiyi sistematikleştirerek hafıza çalışmaları, barış araştırmaları ve dış politika analizi arasında disiplinlerarası köprü kurmaktır.

Anahtar Kelimeler: Hafıza Mekânları, Barış Eğitimi, Çatışma Sonrası Toplumlar, Travma, Dış Politika Etüdü, Karşılaştırmalı Analiz

**XI. ULUSLARARASI İLİŞKİLER
ÇALIŞMALARI VE EĞİTİMİ KONGRESİ
7-10 Mayıs 2026, Eskişehir**

**Ulusal Güvenlik ve Medya İlişkileri Bağlamında Bir Model Önerisi Olarak Anadolu
Ajansı Savaş Muhabirliği Eğitimi**

Zeynep Bayramoğlu Öztürk, Anadolu Ajansı

Savaş muhabirliği, günümüzde yalnızca çatışma ve kriz bölgelerinden haber aktaran bir gazetecilik alanı olmanın ötesine geçerek, ulusal güvenlik, kamuoyu oluşturma, kriz iletişimi ve dezenformasyonla mücadele gibi stratejik boyutlar kazanmıştır. Silahlı çatışmaların, terör eylemlerinin, doğal afetlerin ve olağanüstü durumların yoğunlaştığı küresel güvenlik ortamında, gazetecilerin karşı karşıya kaldığı riskler artmış; bu durum savaş muhabirliğinde kurumsallaşmış, çok disiplinli ve uygulamalı eğitim modellerini zorunlu kılmıştır. Bildiri, Anadolu Ajansı Savaş Muhabirliği Eğitimi’ni ulusal güvenlik ve medya ilişkileri bağlamında bir model önerisi olarak ele almakta; programın yapısal özelliklerini, çok paydaşlı kurumsal iş birliği boyutunu ve uygulamalı eğitim yaklaşımını analiz etmeyi amaçlamaktadır. Program, habercilik tekniklerinden kişisel güvenliğe, savaş terminolojisinden ilk yardıma, ileri sürüş tekniklerinden suda hayatta kalmaya, patlayıcı ve tehlikeli maddelerden olağanüstü durumlarda medya yönetimine kadar uzanan 28 ayrı ders içeriği ile toplam 108 saatlik kapsamlı bir eğitim sunmaktadır. Eğitimin 62 saatinin pratik uygulamalara ayrılması, savaş muhabirliğinde teorik bilginin sahadaki karşılığını güçlendiren temel unsurlardan biri olarak öne çıkmaktadır. Programın ayırt edici yönlerinden biri, eğitimlerin Polis Akademisi yerleşkeleri, AFAD Eğitim ve Simülasyon Merkezi, Kesikköprü Barajı ve Özel Harekât Dairesi Başkanlığı nezaretinde gerçekleştirilen gece kampı gibi farklı ve gerçekçi ortamlarda uygulanmasıdır. Gerçek mühimmat kullanılan senaryolarla desteklenen bu eğitim anlayışı, muhabirleri olağanüstü durumlara “yaşatılarak öğretme” prensibiyle hazırlamakta; kriz anlarında doğru karar alma, kişisel güvenliği sağlama ve etik habercilik üretme kapasitesini artırmaktadır. Kopenhag Okulu’nun “Güvenlikleştirme Teorisi”, medyayı güvenlik meselelerinde özellikle kamuoyunun iknası noktasında önemli bir aktör olarak görmektedir. Sürecin taşıyıcısı, dolaşım kanalı, meşrulaştırma aygıtı medyadır. Eğitim kapsamında alınan savaş terminolojisi, savaş hukuku ve olağanüstü durumlarda medya yönetimi dersleri, muhabirlerin güvenlikleştirici söylemleri fark edebilmesini ve bilinçli biçimde yönetebilmesini sağlayan önemli bir altyapı sunmaktadır. Kısaca medya aracılığıyla bir olayın veya durumun nasıl sunulacağının, hangi

**XI. ULUSLARARASI İLİŞKİLER
ÇALIŞMALARI VE EĞİTİMİ KONGRESİ
7-10 Mayıs 2026, Eskişehir**

yönlerinin öne çıkarılacağı ve nasıl anlamlandırılacağı belirlenmesi olan “Çerçeveleme Teorisi” bağlamında, eğitim programında yer alan dezenformasyondan korunma, olağanüstü durumlarda medya yönetimi ve savaş foto muhabirliği gibi dersler, muhabirlerin bilinçsiz çerçeveleme risklerini azaltmaya ve güvenlik odaklı haber üretiminde etik dengeyi kurmaya yönelik önemli kazanımlar sunmaktadır. Modern toplumlarda güvenliğin sürekli krizler üzerinden yeniden tanımlandığını söyleyen Ulrich Beck’in “Risk Toplumu” yaklaşımına göre medya, yalnızca haber aktaran değil; krizlerin anlamlandırılmasında merkezi bir aktör hâline gelmiştir. Eğitim programında yer alan risk analizi, kriz yönetimi ve saha uygulamaları, bu teorik çerçeveye gazetecilerin bilinçli anlamlandırma yapmalarını sağlamaktadır. Bu kuramsal yaklaşımlar ışığında Anadolu Ajansı Savaş Muhabirliği Eğitimi; güvenlikleştirme süreçlerini fark eden, çerçeveleme risklerine karşı bilinçli, kriz iletişimini etik ve profesyonel düzeyde yönetebilen savaş muhabirleri yetiştirmeyi hedefleyen bütüncül bir model sunmaktadır. Eğitimin uluslararası boyutu da modelin önemli bir parçasıdır. Program, İngilizce başta olmak üzere katılım sağlanan coğrafyalara göre farklı dillerinde yürütülmekte; Asya, Afrika, Orta Doğu başta olmak üzere farklı coğrafyalardan gelen gazetecileri aynı eğitim çatısı altında buluşturmaktadır. Bugüne kadar 28 dönemde 285 yabancı (238 yabancı medya çalışanı, 47 yabancı uyruklu Anadolu Ajansı çalışanı), 347 Türk (278 Anadolu Ajansı çalışanı, 69 farklı medya gruplarının çalışanı) olmak üzere toplam 632 medya mensubunun bu eğitimden geçmiş olması, programın sürdürülebilirliğini ve kurumsal kapasitesini ortaya koymaktadır. Sonuç olarak Anadolu Ajansı Savaş Muhabirliği Eğitimi, medya ile ulusal güvenlik arasındaki ilişkiyi çatışma ekseninde yeniden tanımlayan; gazeteciyi yalnızca bilgi aktarıcısı değil, kriz ortamlarında sorumluluk sahibi bir aktör olarak konumlandıran bütüncül bir model sunmaktadır. Bu yönüyle program, savaş muhabirliği eğitimine yönelik ulusal ve uluslararası düzeyde örnek alınabilecek kurumsal bir yaklaşım niteliği taşımaktadır.

Anahtar Kelimeler: Ulusal Güvenlik, Savaş Muhabirliği, Medya ve Güvenlik İlişkileri, Gazetecilik Eğitimi, Anadolu Ajansı

Panel 2B

Uluslararası Siyasette Sistem ve Dönüşüm

Paneli Öneren: Ziya Öniş, Koç Üniversitesi

Moderatör: Helin Sarı Ertem, İstanbul Medeniyet Üniversitesi

**Uluslararası Politikada Çok Kutupluluk İllüzyonu: Determinist Sistem ile İndeterminist
Düzen(ler)**

Baybars Ögün, Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi

Uluslararası politika literatüründe son yıllarda devletler sistemindeki güç dağılımı hakkında sıklıkla çok kutupluluk kavramının kullanıldığı gözlemlenmektedir. Buna göre Çin, Rusya, Hindistan, Kuzey Kore, BRICS, Küresel Güney, orta güçler veya sarkaç devletler gibi aktörlerin yükselişine, ABD'nin liderliğinde Soğuk Savaş sonrasında ortaya çıkan hegemonik liberal düzeninin krize girmesine vurgu yapılarak sistemin tek kutupluluktan çok kutupluluğa dönüştüğü varsayılmaktadır. Bu yaklaşım, ABD'nin ekonomik, siyasi ve askerî açıdan düşüşe geçtiği argümanı ile birlikte ele alınmaktadır. ABD-Çin ticari ve teknolojik rekabeti, ABD'nin küresel uzanma yeteneğini kaybetmesiyle ilişkilendirilmektedir. Çok kutuplu bir dünyada yeni güç merkezlerinin, konu başlıklarının, aktör tiplerinin ve dış politika yöntemlerinin hâkim olduğu bir akademik ortam oluşmuştur. Buna karşılık, ABD'nin tek kutupluluğunun dayanıklılığını koruduğunu öne süren bir ana akım perspektif de bulunmaktadır. Bu çalışmada uluslararası sistem ile uluslararası düzen kavramları arasında bir ayrıma gidilmediği takdirde kutupluluk, hegemonya, uluslararası hukuk ve uluslararası politika çalışmalarındaki belirsizliğin aşılamayacağı iddia edilmektedir. Çalışmada sistemik değişimin açıklanabilmesi için kutup kavramının geleneksel tanımının en işlevsel açıklamayı sunduğu ileri sürülmektedir. Ancak bu kavramsal sadakat, dünyada olup bitenleri göz ardı etme riski barındırmaktadır. Bundan dolayı, uluslararası düzen kavramına bağlı olarak liberal uluslararası düzenin mevcut durumunun yeniden tanımlanması gerekmektedir. Sistemin yapısı tek kutupludur. Tek kutupluluk; nükleer devrim, güç projeksiyonu ve defansif-ofansif büyük güçler ayrımı çerçevesinde ele alınacaktır. Sistemin düzeni ise hegemonik uluslararası liberal düzenin aşınmasıyla gözlemlenen agnostik veya Batı-sonrası düzen şeklinde tanımlanabilecek,

**XI. ULUSLARARASI İLİŞKİLER
ÇALIŞMALARI VE EĞİTİMİ KONGRESİ
7-10 Mayıs 2026, Eskişehir**

belirsizlikle karakterize edilen yeni bir geçiş/kopuş dönemini yansıtmaktadır. Bu geçiş/kopuş dönemindeki geleneksel ilişkilere aykırı dış politika davranışları, krizler, ittifaklar, rejim tipleri, retorik ve sorunlar ele alınarak düzen veya düzensizliğin, tek kutupluluğun dayanıklılığına zarar vermek yerine onu güçlendirme potansiyeli taşıdığı iddia edilmektedir. Bu çerçevede çalışmada “determinist tek kutuplulukta indeterminist düzen” kavramı önerilmektedir. Sistemi tanımlarken determinist perspektifin, düzen tanımlanırken ise indeterminist perspektifin daha açıklayıcı olduğu ileri sürülmektedir. Sistemdeki güç dağılımının değişebilmesi için hangi yapısal değişkenlerin etkili olduğu da ele alınmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Çok Kutupluluk, Tek Kutupluluk, Determinist Sistem, İndeterminist Düzen, Uluslararası Politika

Sistemik Dönüşümü Marksist Uluslararası İlişkiler Perspektifinden Analiz Etmek

Sinan Baran, Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi

21. yüzyılın ilk çeyreği sona ererken Uluslararası İlişkiler disiplininin bu yüzyılı sistemik dönüşüm ve tek kutupluluktan çok kutupluluğa geçiş gibi kavramlarla tanımladığına tanık oluyoruz. 11 Eylül 2001 saldırıları sonrası gerçekleşen ilk kırılma Irak’ın işgaliyle zirve noktasına ulaşırken ikinci kırılma 2007-08 küresel finans krizi sonrasında gerçekleşti. İlk kırılmada askeri gücü sorguya çekilen ABD, ikinci kırılmada iktisadi bir yetersizlik üzerinden sorguya çekildi. 2014 Şubat’ında başlayan Rusya’nın Ukrayna’yı işgali ise sistemdeki üçüncü kırılmayı oluştururken, ABD’nin küresel olaylar karşısındaki yetersizliği tekrar sorguya çekildi. 2026’nın ilk günlerinde Venezuela devlet başkanı Nicholas Maduro ve eşinin Amerikan askerleri tarafından ABD’ye kaçırılması ise bütün bu kırılmaları tekrar gözden geçirmemize yol açtı. Batı cephesinde bu gelişmeler yaşanırken 21. yüzyıl Çin’in yükselişi ve Küresel Güney’de (özellikle iktisadi olarak) yayılmasını hızlandırdığı bir dönemi ortaya çıkardı. Soğuk Savaş döneminden itibaren Afrika’daki komünizm yanlısı bağımsızlık hareketlerine destek veren Pekin yönetimi 2000’lerden itibaren ideolojik kaygıları bir kenara bırakıp Afrika, Asya ve Latin Amerika’da çok taraflı ya da iki taraflı ilişkiler ağıyla yayılmasını gerçekleştirdi. 2024 Kasım’ında Donald Trump’ın ikinci kez ABD başkanı seçilmesi ile Çin’in müttefiklerinin Başkan Trump tarafından baskı altına alındığı bir döneme girdik. 2025 yılı boyunca Güney

**XI. ULUSLARARASI İLİŞKİLER
ÇALIŞMALARI VE EĞİTİMİ KONGRESİ
7-10 Mayıs 2026, Eskişehir**

Afrika ile gergin olan ilişkileri tırmandıran Trump 2026 yılının başında Venezuela'ya yönelik düzenlenen askeri müdahale ile Çin'in başka bir müttefikini diplomatik değil askeri olarak kontrol altına almaya çalıştı. Emperyalizm tartışmalarının tekrar gün yüzüne çıktığı bu dönemde çok kutuplu ya da çok merkezli sistemik dönüşüm tekrar tartışmaya açıldı. Vladimir Lenin'in geliştirdiği emperyalizm teorisi yüzyılı aşkın süredir çok sayıda dönüşüm geçirdi. 2000'lerin başında Michael Hardt ve Antonio Negri (İmparatorluk) ile David Harvey (Yeni Emperyalizm) bu kavramı tekrar literatüre dahil ettiler. Çeyrek yüzyıl sonra emperyalizm kavramı hâlâ işlevsel bir şekilde ABD'nin dış politikasını ya da Küresel Güney ülkelerine yönelik askeri müdahalelerini açıklarken kullanılıyor. 19 ve 20. yüzyıllarda sömürgecilik ile ilişkilendirilen bu kavram kimi zaman Çin'in Küresel Güney'deki iktisadi yayılmasını açıklarken de kullanılıyor. Ancak, tahmin edileceği üzere ABD ve Çin'in emperyalizmleri çok farklı çağrışımlar ve tanımlamalar doğuruyor. Bu çalışmada Marksist perspektiften emperyalizm ve sistemik dönüşüm tartışmaları değerlendirilecek ve ana akım Uluslararası İlişkiler literatüründeki çok kutupluluğa geçiş argümanı tartışmaya açılacaktır. ABD'nin ısrarla Çin'i diplomasi, ticaret ve askeri müdahale yoluyla çevrelemeye çalışması yeni bir iki kutuplu dünya tartışmalarını doğurur mu sorusu yanıtlanacaktır. Emperyalizm teorisinin yanında Immanuel Wallerstein tarafından geliştirilen Modern Dünya-Sistem teorisi ve Ruy Mauro Marini tarafından geliştirilen alt-emperyalizm kavramları da 21. yüzyılda yaşanan kutupluluk tartışmalarına alternatif olarak ne önerebilir bu çalışmada tartışmaya açılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Amerika Birleşik Devletleri, Çin, Emperyalizm, Modern Dünya-Sistem, Alt-emperyalizm

“Dünya Eksi Bir Momentinde” Çok Taraflılığı Yeniden Düşünmek: Bağlantısallık

Kavramı Ekseninde Bir Analiz

Radiye Funda Karadeniz, Gaziantep Üniversitesi

Günümüzde her on kişiden altısının duvarlar ardında yaşadığı bir dünyada paradoksal bir durumla karşı karşıyayız: Tecrit derinleşirken, bilgi, finansal ve lojistik ağlar üzerinden yayılan “bağlantısallık” da aynı ölçüde derinleşmekte ve yeni iş birliği biçimleri üretmektedir. Bu bildiri ise söz konusu karmaşık gerçekliği anlamak üzere Acharya'nın “Multiplex Dünya”,

**XI. ULUSLARARASI İLİŞKİLER
ÇALIŞMALARI VE EĞİTİMİ KONGRESİ
7-10 Mayıs 2026, Eskişehir**

Onar ve Kavalski'nin "Kenetlenmiş Bölgesel Dünyalar" ve Ikenberry'nin "Üç Dünya Sistemi" yaklaşımlarından yola çıkarak bir analiz çerçevesi önermektedir. Bu çerçeve bağlantısallığın devlet merkezli klasik çok taraflılığın ötesine geçen daha esnek, ağ temelli ve çok katmanlı yeni iş birliği biçimlerini mümkün kıldığını ve bunların küresel iş birliği açısından işlevsel alternatifler sunduğunu savunmaktadır. Böylece, ABD'nin izlediği tek taraflı politikalar ile son zamanlarda derinleşen "çok taraflılığın krizi" tartışmalarına karşı, ABD hegemonyasının yokluğunda küresel iş birliğinin devam edeceğini simgeleyen "Dünya Eksi Bir" metaforu üzerinden ihtiyatlı iyimser bir bakış açısı sunacaktır.

Anahtar Kelimeler: Klasik Çok Taraflılık, Yeni Çok Taraflılık, Bağlantısallık, Dönüşen Küresel Sistem

**Çok Taraflılığın Yeniden İnşası: Çin'in Küresel Girişimleri Üzerine Kavramsal Bir
Modelleme**

Burcu Ermeydan, Marmara Üniversitesi

Uluslararası sistemde son on yılda en çok tartışılan konulardan biri Çin Halk Cumhuriyeti'nin sistemdeki yeri, tutum ve politikalarının geleceğidir. Özellikle Xi Jinping yönetimi ile dönüşüm yaşayan Çin dış politikasında en çok tartışılan konulardan biri de 2020 sonrasında sıklıkla kullanılmaya başlanan "Gerçek Çok Taraflılık" (True Multilateralism) kavramıdır. Beş yıllık kısa bir sürede, Çin, uluslararası sistemde çok taraflılığın yeniden tanımlanması söylemi üzerine kurulu bu yaklaşımın stratejik araçları olarak Küresel Kalkınma Girişimi (GDI), Küresel Güvenlik Girişimi (GSI), Küresel Medeniyet Girişimi (GCI) ve Küresel Yönetişim Girişimi'ni (GGI) ortaya koymuştur. Konu hakkında yeni gelişmeye başlayan literatür, her bir girişimi kendi sınırları içinde genellikle tekil vakalar olarak incelemekte ve Çin dış politikası açısından öneminin tartışmaktadır. Girişimlerin genellikle birbirinden kopuk dış politika araçları olarak sunulmasından dolayı, GDI, GSI, GCI ve GGI arasındaki organik bağlar ve bu girişimlerin birbirini nasıl beslediği yeterince çalışılmamıştır. Bu nedenle, literatürde konuyu açıklamaya dair kavramsal tartışmalar yapılmasına rağmen, bu dörtlü yapıyı "tek bir stratejik organizma" olarak değerlendirecek ortak bir kavramsal çerçeve henüz gelişmemiştir. Sonuç olarak literatür, Çin'in ne yaptığını betimlemekte başarılı olsa da bu girişimlerin bir araya

**XI. ULUSLARARASI İLİŞKİLER
ÇALIŞMALARI VE EĞİTİMİ KONGRESİ
7-10 Mayıs 2026, Eskişehir**

gelerek Çin'in çok taraflılık anlayışını şekillendirmede nasıl rol oynadıklarını açıklamada henüz yetersizdir. Bu çalışma; "Dört girişim arasındaki nedensel ve mantıksal bağlar nasıl kurulmaktadır?" ve "Bu bütünleşik yapı küresel yönetiminde nasıl bir alternatif alan (niş) açmaktadır?" sorularına cevap aramaktadır. Bu sorulara cevap bulmak adına analitik eklektisizm yöntemini esas alarak konuya dair kavramsal bir modelleme sunmayı hedeflemektedir. Çalışmanın dayandığı öncül veriler ışığında temel çıkarımı, Çin'in uluslararası arenada tekil normlar ortaya koymak yerine, birbirine kenetlenmiş bir "Norm Demetleme" (Norm Bundling) üzerinden hareket ettiği yönündedir. Buna göre, ortaya koyulan her bir girişim bütünleşik bir yapının tekil parçaları olarak, Çin'in çok taraflılık anlayışını liberal düzene doğrudan saldırmak yerine, onun içinde korunaklı bir "Normatif Niş" olarak inşa etmesi prensibine dayanmaktadır. Mevcut yapısı ile bu çalışma, her bir girişimi ayrı ayrı çalışan mevcut literatürdeki parçalanmışlığı gidererek, Çin'in güncel çok taraflılık tutumuna dair bütüncül bir çerçeve sunarak literatüre katkıda bulunmayı hedefler.

Anahtar Kelimeler: Çin Dış Politikası, Küresel Girişimler, Çok Taraflılık, Norm Demetleme, Normatif Niş İnşası

Panel 2C

Afrika'da Siyaset, Güvenlik ve Dış Müdahale

Moderatör: Volkan Şeyşane, Anadolu Üniversitesi

Afrika'da Anti-Kolonyal Mücadeleyi Kuramsallaştırmak: Tarihsel Kurumsalcılık,

Patika Bağımlılığı ve Küresel Siyaset

Gülstan Alpaslan, Kırıkkale Üniversitesi

Bu çalışma, Afrika'daki anti-kolonyal mücadeleleri, uluslararası ilişkiler disiplininde son dönemde artan kuramsal açılımlarla birlikte, tarihsel kurumsalcı bir perspektiften yeniden kavramsallaştırmayı amaçlamaktadır. Uluslararası ilişkiler literatüründe Afrika uzun süre ya realizmin güç politikası okumaları ya da bağımlılık ve dünya-sistemi yaklaşımlarının yapısal determinizmi çerçevesinde ele alınmıştır. Bu yaklaşımlar, kolonyal tahakkümün sürekliliğini vurgulamakla birlikte, anti-kolonyal mücadelelerin kurumsal dönüşüm kapasitesini ve tarihsel bağlam içindeki özgüllüğünü yeterince açıklamakta sınırlı kalmaktadır. Bu bildiri, söz konusu sınırlılıkları aşmak üzere tarihsel kurumsalcılığı analitik bir çerçeve olarak merkeze almaktadır. Tarihsel kurumsalcılık, siyasal ve toplumsal süreçleri zamansallık, kurumsal kalıcılık ve patika bağımlılığı kavramları üzerinden analiz ederek, sömürgeciliğin yalnızca bir tarihsel dönem değil, uzun erimli kurumsal etkiler üreten bir yapı olduğunu ortaya koymaktadır. Bu bağlamda çalışma, Afrika'daki antikolonyal mücadeleleri tekil ve kesintisiz bir kopuş anı olarak değil; sömürge döneminde inşa edilen kurumsal patikalarla müzakere eden, kimi zaman bu patikaları yeniden üreten, kimi zaman ise kırmaya çalışan çok katmanlı bir tarihsel süreç olarak ele almaktadır. Patika bağımlılığı kavramı, sömürgeci idari yapıların, ekonomik bağımlılık ilişkilerinin ve siyasal temsil biçimlerinin bağımsızlık sonrasında da nasıl kalıcılık gösterdiğini açıklamak için kullanılmaktadır. Bildiri, kritik kavşaklar kavramı üzerinden anti-kolonyal mücadelelerin dönüştürücü potansiyelini tartışmaktadır. Bağımsızlık savaşları, devrimci hareketler, askeri darbeler ve küresel sistemdeki yapısal kırılmalar, mevcut kurumsal patikaların ya yeniden tahkim edildiği ya da sınırlı ölçüde dönüştürülebildiği momentler olarak analiz edilmektedir. Bu yaklaşım, Afrika'daki anti-kolonyal direnişi yalnızca ulusal düzeyde değil, aynı zamanda küresel siyasal ve ekonomik yapılarla etkileşim halinde gelişen bir süreç

**XI. ULUSLARARASI İLİŞKİLER
ÇALIŞMALARI VE EĞİTİMİ KONGRESİ
7-10 Mayıs 2026, Eskişehir**

olarak konumlandırmaktadır. Son olarak çalışma, farklı sömürgecilik deneyimlerinin (dolaylı yönetim, doğrudan yönetim ve yerleşimci sömürgecilik) Afrika'da birbirinden ayrıran kurumsal miraslar yarattığını ve bu mirasların post-kolonyal devletlerin küresel siyasetle kurduğu ilişkileri belirlediğini ileri sürmektedir. Bu çerçevede bildiri, Afrika'yı uluslararası ilişkiler kuramında edilgen bir nesne olarak değil, tarihsel olarak şekillenmiş kurumsal sınırlar içinde hareket eden, ancak kritik kavşaklar aracılığıyla alternatif siyasal ve kurumsal yönelimler geliştirebilen etkin bir özne olarak ele almaktadır.

Anahtar Kelimeler: Afrika, Tarihsel Kurumsalcılık, Patika Bağımlılığı, Kritik Kavşaklar, Küresel Siyaset

Türkiye'nin Sahra Altı Afrika'ya Yönelik Dış Politikasında Anlatılar

Ozan Kuyumcuoğlu, İstanbul Bilgi Üniversitesi

Bu bildiride Türkiye'nin Sahra Altı Afrika politikasına eşlik eden anlatılar ele alınacaktır. Türkiye'nin bu bölgeye yönelik politikasının ana unsurları insani yardım faaliyetleri ve alt yapı çalışmalarıdır. Ankara bu faaliyetleri "insan-odaklı dış politika" anlatısıyla çerçevelemektedir. Siyasi seçkinler söz konusu insan odaklı politikayı "Osmanlı'dan Türkiye'ye miras kalan hayırseverlik ve imar geleneği" ilişkilendirmiştir. Seçkinler, Türkiye'nin tarihinde kolonyalizm lekesi bulunmadığı için Sahra Altı Afrika'daki faaliyetlerinin Batılı ülkelerden farklı olarak maddi çıkarları değil, "insanın iyi olma halini temel aldığı" ileri sürmektedir. Bu politikanın temel amacı söz konusu anlatılar ile Türkiye'nin Sahra Altı Afrika'da siyasi ve ekonomik etkinlik kurmaya yönelik faaliyetlerine meşruiyet zemini sağlamaktır. Liberal uluslararası düzenin gerilediği ve Batı merkezli liberal demokratik normların etkisini kaybettiği dönemde, Türkiye bu anlatıları kullanarak Sahra Altı'nda Batı'ya karşı normatif üstünlük kurmaya çalışmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Türk Dış Politikası, Sahra Altı Afrika, Siyasi Anlatılar, İnsan-Odaklı Dış Politika, Hayırseverlik ve İmar Geleneği

**XI. ULUSLARARASI İLİŞKİLER
ÇALIŞMALARI VE EĞİTİMİ KONGRESİ
7-10 Mayıs 2026, Eskişehir**

**Türk Dış Politikasında “Güvenlik-Kalkınma Bağlantısallığı” (Nexus): Gambiya Örneği
Üzerinden Kurumsal Bir Analiz**

Rukiye Kaya Kerim, Kırıkkale Polis Meslek Yüksekokulu

Literatürde genel olarak Türk dış politikasının Afrika ve özelde Sahra-altı Afrika'daki faaliyetleri ve enstrümanları kalkınma yardımı ya da yumuşak güç perspektifleri üzerinden okunmaktadır. Ancak özellikle 2016'dan itibaren Türkiye'nin bölgedeki angajmanı ekonomik veya kültürel boyutla sınırlı kalmamış, güvenlik sektörü işbirliklerini ve savunma sanayi anlaşmalarını da kapsayan hibrit yapıya bürünmektedir. Bu bağlamda bu çalışma Türkiye'nin Afrika politikasında “kalkınma iş birliği” ile “güvenlik desteği” faaliyetlerinin giderek iç içe geçtiğini ve literatürde Güvenlik-Kalkınma Bağlantısallığı (Security-Development Nexus) olarak tanımlanan düzlemi kendi kurallarına göre yeniden yapılandırıldığını Gambiya örneği üzerinden tartışmayı amaçlamaktadır. Bu çalışmada, geleneksel olarak yumuşak güç ile ilişkilendirilen resmi kalkınma ve iş birliği kurumu olan TİKA'nın Emniyet ve Jandarma gibi güvenlik bürokrasisi ile eklemlenerek güvenlik odaklı desteklerini nasıl organize ettiği ve bu durumun Türkiye'nin bölgedeki güvenlik sağlayıcı rolünü nasıl dönüştürdüğünü analiz edilmektedir. Çalışma Gambiya'daki saha gözlemlerine ve birincil kaynaklara dayanarak Türkiye-Gambiya arasındaki uzun yıllara dayanan güvenlik odaklı iş birliğinden hareketle Türkiye'nin bu alanda zamana yayılan ve kurumsallaşmış özgün bir model sunduğunu ileri sürmektedir. Türkiye Batılı aktörlerden talep odaklı, aynı (in-kind) ve kurumsal kapasite inşası (capacity building) odaklı yaklaşımı ile ayrılmakta ve geleneksel Kuzey/Güney ve donör/alıcı (donor/recipient) ikilemlerinin ötesine geçen sui-generis bir model sunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Türk Dış Politikası, Güvenlik-Kalkınma Bağlantısallığı (Nexus), Kapasite İnşası, TİKA, Gambiya

**Askeri Müdahalelerde Gücün Faydasızlığı: Clausewitzçi Çerçeveyi Yeniden Tartışmak
ve Fildişi Sahili Vakası**

Orkan Küvelet, İstanbul Arel Üniversitesi

Son dönemde yabancı askeri müdahale literatürü, taktiksel başarı ile stratejik sonuçlar arasındaki kopuşa odaklanmaktadır. Bu kopuş ilk aşamada gücün faydasının aşınması olarak

**XI. ULUSLARARASI İLİŞKİLER
ÇALIŞMALARI VE EĞİTİMİ KONGRESİ
7-10 Mayıs 2026, Eskişehir**

kavramsallaştırılmış, daha sonra ise gücün faydasızlığı (disutility of force) tartışmalarıyla genişlemiştir. Bununla birlikte, söz konusu faydasızlık kavramı çoğunlukla tekil bir sömürge bağlamına dayandırılmakta ve bu çerçevede başarılı müdahale örneklerine ilişkin analizler sınırlı kalmaktadır. Mevcut çalışmaların önemli bir bölümü Clausewitzçi yaklaşımı dışlama eğiliminde olsa da, bu çalışma Clausewitz'in üçlemesini (Remarkable Trinity) üst bir analitik çerçeve olarak yeniden ele alarak Smith ve Bertrand'ın teorik katkılarının açıklayıcılığını artırmayı amaçlamaktadır. Bu doğrultuda Fransa'nın Fildişi Sahili'ndeki Licorne Operasyonu, faydasızlığın en yüksek düzeyde gözlemlendiği Mali vakasıyla karşılaştırmalı bir sonuç üreten örnek olarak incelenmektedir. Bulgular, özellikle sömürge sonrası bağlamda yabancı askerî müdahalelerin değerlendirilmesi açısından önem taşımakta; bağlam temelli bir yaklaşımın gerekliliğini ortaya koyarken Clausewitzçi çerçevenin güncelliğini vurgulamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Kuvvet Kullanımının İşlevi, Kuvvet Kullanımının Yararsızlığı, Fransız Askeri Müdahaleleri, Afrika'da Askeri Müdahaleler, Clausewitz'in Üçlemesi

Panel 2D
Kimlik, İdeoloji ve Statü Arayışları
Moderatör: Fulya Aksu, Altınbaş Üniversitesi

**“Avrupalılık”ın İnşası: Türkiye’nin Avrupa Konseyi’ne Katılımının Söylemsel
Anatomisi**

*Emre Feyzi Çolakoglu, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi; Sinem Yüksel Çendek, İstanbul
Rumeli Üniversitesi*

Bu çalışma, Türkiye’nin 8 Ağustos 1949 tarihinde Avrupa Konseyi’ne katılımını yalnızca bir dış politika tercihi olarak değil, aynı zamanda iç siyasal dönüşüm, ideolojik yönelim ve kamuoyu inşası bağlamında çok katmanlı bir tarihsel eşik olarak ele almaktadır. Çalışmanın temel argümanı, Avrupa Konseyi üyeliğinin Türkiye açısından salt kurumsal bir aidiyet anlamı taşımadığı; aksine “Avrupalılık” kavramının yeniden tanımlandığı, Batı bloğu içinde konumlanmanın meşrulaştırıldığı ve bu yönelimin çeşitli anlatılar aracılığıyla kamuoyuna taşındığı bir sürece işaret ettiğidir. Araştırma, üç eşzamanlı parametreyi birlikte değerlendirmektedir: Türkiye’de çok partili siyasal hayata geçiş süreci, Soğuk Savaş’ın erken evresi ve Türkiye’nin Batı sistemiyle bütünleşme doğrultusunda attığı adımlar. Bu çerçevede Avrupa Konseyi üyeliği, yalnızca normatif ve demokratik bir uluslararası yapıya katılım olarak değil; güvenlik kaygıları, ekonomik yardım beklentileri ve ideolojik bloklaşma dinamikleri ekseninde şekillenen stratejik bir yönelim olarak analiz edilmektedir. Çalışmanın odağında, Türk siyasal elitinin “Avrupalılık” kimliği etrafında bir kamuoyu oluşturma çabası yer almaktadır. Bu doğrultuda çalışmada şu sorulara yanıt aranmaktadır: Türkiye’deki yönetici kadrolar “Avrupalılık” mefhumunu nasıl tanımlamış ve bunu hangi siyasal, güvenlik ve ekonomik ihtiyaçlarla ilişkilendirmiştir? Siyasal elitler Avrupa Konseyi üyeliğine hangi anlamları yüklemiş ve bu üyeliği kamuoyuna hangi söylemsel çerçeveler aracılığıyla sunmuştur? Avrupa Konseyi üyeliği ile Batı bloğu içinde yer alma arasındaki ilişki kamuoyunda nasıl kurgulanmıştır? Üyeliğin basındaki temsilcileri ile parlamento tartışmalarındaki yansımaları hangi yönelimleri ortaya koymaktadır? Metodolojik olarak çalışma, siyasal ve toplumsal söylem analizine dayanmaktadır. Çalışmada, T.C.

**XI. ULUSLARARASI İLİŞKİLER
ÇALIŞMALARI VE EĞİTİMİ KONGRESİ
7-10 Mayıs 2026, Eskişehir**

Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri belgeleri, TBMM Zabıt Ceridesi, dönemin hatıratları ile İstanbul, Ankara ve İzmir merkezli on beş gazetenin sistematik taramasından elde edilen veriler temel birincil kaynakları oluşturmaktadır. Bu malzeme, ilgili ikincil literatürle birlikte değerlendirilerek devlet söylemi ile medya temsilleri arasındaki etkileşim incelenmektedir. Çalışma, Türkiye'nin Avrupa Konseyi üyeliğinin erken Soğuk Savaş dönemi bağlamında “medeniyet tercihi”, “güvenlik zorunluluğu” ve “demokratikleşme göstergesi” olarak nasıl çerçevelendiğini; söz konusu çerçevenin kamuoyunda Batı'ya yönelişi doğal, rasyonel ve kaçınılmaz bir istikamet olarak sunan bir anlatı ürettiğini ortaya koymayı amaçlamaktadır. Bu yönüyle araştırma, Türkiye'nin Avrupa ile ilişkilerinin yalnızca diplomatik düzlemde değil, aynı zamanda söylemsel ve toplumsal bir inşa süreci olarak şekillendiğini göstermeyi hedeflemektedir.

Anahtar Kelimeler: Avrupa Konseyi, Avrupalılık, Kamuoyu, Siyasal Söylem, Türk Dış Politikası

Ontolojik Güvenlik ve Türkiye'nin Batı'da Aidiyet Arayışı

Tarık Başbuğoğlu, Kadir Has Üniversitesi

Bu çalışma, ontolojik güvenlik endişelerinin Batı–Batı Dışı dinamikler bağlamında Türk–Amerikan ilişkilerini nasıl şekillendirdiğini incelemektedir. Çalışma, Türk elitlerin kuzeydoğu Suriye'deki ABD–Kürt ittifakını Türkiye'nin varoluşsal istikrarı için bir tehdit olarak gördüğünü; buna karşın, Kürtlerin kendi kaderini tayin hakkını sınırlama çabaları da dâhil olmak üzere Suriye politikalarını desteklemek amacıyla ABD'den yardım aradıklarını savunmaktadır. Ontolojik (güvensizlik) kavramı çerçevesinde, makale travma, damgalanma ve yanlış tanımanın Türkiye'nin NATO ittifakı ve ABD ile ilişkisi üzerindeki etkilerini ele almaktadır. Özellikle ABD'nin Halk Savunma Birlikleri'ne (YPG) verdiği destek—PKK'nın bir uzantısı olarak görülen ve 1970'lerden bu yana Türkiye'de terör saldırıları gerçekleştiren bir yapı—2016–2026 yılları arasında Türk elitler ve kamuoyunda ontolojik güvensizliği artırmış, ABD–YPG ittifakı Türkiye'de Sevr Sendromu'nu derinleştirmiştir. Bunun yanında, ABD'nin Türkiye'nin terörle mücadele operasyonlarına yönelik eleştirileri, ülkenin medenî Batı tarafından “Batı Dışı” bir öteki olarak damgalanma korkusunu pekiştirmiştir. Metodolojik

XI. ULUSLARARASI İLİŞKİLER
ÇALIŞMALARI VE EĞİTİMİ KONGRESİ
7-10 Mayıs 2026, Eskişehir

olarak Söylem-Tarihsel Yaklaşım (DHA) kullanılarak, çalışma Adalet ve Kalkınma Partisi (AKP) politika yapıcılarının—Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, eski İçişleri Bakanı Süleyman Soylu ve Dışişleri Bakanı Hakan Fidan dâhil—basın toplantıları, parlamento konuşmaları ve parti mitinglerinden derlenen açıklamalarını incelemektedir. Bu analiz, Türkiye’nin kolektif travmasının, yanlış tanınma korkusunun ve Batı onayı arzusunun dış politika kararlarını nasıl etkilediğini ortaya koymaktadır. Özellikle ABD ile ittifak kurarken, Kürt özerkliği konusundaki kaygılarla denge sağlamada bu etkiler belirgin şekilde görülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Ontolojik Güvenlik, Söylem Analizi, Türkiye, ABD, Suriye

Rekabetçi Üçüncü Dünyacılık: Çin ve Hindistan’ın Batı-Dışı Dünyada Statü Arayışları

Didem Kizir, TED Üniversitesi

Bu çalışma, Çin Halk Cumhuriyeti ve Hindistan’ın 2010’ların başından günümüze Üçüncü Dünyacılık söylemlerini incelemektedir. Çalışma, Hint-Pasifik bölgesinin başat iki gücü olan bu ülkelerin son on yılda Üçüncü Dünyacılığı kendilerine özgü biçimleriyle yeniden yorumladıklarını ileri sürmektedir ve bu eğilimi “rekabetçi Üçüncü Dünyacılık” olarak kavramsallaştırmaktadır. Çin ve Hindistan’ın lider söylemlerinin analizine dayanan çalışma, Üçüncü Dünya’ya olan bu rekabetçi yaklaşımı dört ana unsura ayırmaktadır. Birincisi, hem Çin hem de Hindistan, Üçüncü Dünyacı dayanışmayı eşitlikçi bir küresel yönetime doğru ilerici bir adım olarak vurgulamaktadır. İkinci olarak, bu devletler Üçüncü Dünyacı söylemlerinde sıklıkla Küresel Güney’de yer alan küçük devletlere hitap etmekle birlikte, Batılı güçleri de muhatap alıp, eşitlik, özgünlük ve liderlik iddialarının Batı tarafından da kabul görmesi için yarışmaktadır. Üçüncü olarak, her iki ülke kültürel miraslarını liderlik iddialarının meşrulaştırılmasında seferber etmektedir. Kadim Çin ve Hint uygarlıklarının eski dünyanın merkezleri olduğunu vurgulayarak bu üstünlüklerini yeniden talep etmekte ve Üçüncü Dünyacılığı otantiklik üzerinden yürütülen rekabetçi bir siyasete dönüştürmektedir. Dördüncü olarak, Çin ve Hindistan kendi modernleşme deneyimlerini Üçüncü Dünyaya bir model olarak sumaktadır. Bu bağlamda, Kuşak ve Yol Girişimi, Uluslararası Kuzey–Güney Ulaştırma Koridoru (INSTC), Hindistan– Orta Doğu–Avrupa Ekonomik Koridoru (IMEC) gibi

**XI. ULUSLARARASI İLİŞKİLER
ÇALIŞMALARI VE EĞİTİMİ KONGRESİ
7-10 Mayıs 2026, Eskişehir**

inisiyatifleri, daha geniş jeopolitik amaçlarının yanı sıra Küresel Güney’e liderlik etme ve destek sunma yolunda devlet kapasitelerini sergileme aracı olarak öne çıkmaktadır. Sonuç olarak çalışma, Çin ve Hindistan’ın Üçüncü Dünyacılıklarının önemli ölçüde benzeştiğini; buna rağmen güç, zenginlik ve kültürel otoriteyi farklı biçimlerde kurgulayıp bu söylemler yoluyla statü talep ettiklerini ortaya koymaktadır.

Anahtar Kelimeler: Çin, Hindistan, Üçüncü Dünyacılık

Siyasal İslam ve Militarizm

Behlül Özkan, Özyeğin Üniversitesi

Akademik çalışmaların önemli bir çoğunluğu, Türkiye’de Siyasal İslam’ı çevreden yükselen bir aktör İslami cemaatleri de sivil toplum örgütleri perspektifinden inceledi. Bu bakış açısına göre Siyasal İslam’ın yükselişi Türkiye’de demokratik hak ve özgürlüklerin gelişmesi açısından olumlu bir gelişmeydi. Ancak 2002’den bu yana AKP’nin çeyrek asıra varan iktidarında otoriterleşmeyle birlikte demokraside ciddi bir gerileme yaşanırken, İslami cemaatlerin de iddia edildiğinin aksine sivil toplum örgütü gibi hareket etmek yerine mevcut politikaları desteklediği görüldü. Bu çalışma hem Siyasal İslam’ın 1970’ten beri kurduğu partilere, hem de Nakşibendi cemaatlere odaklanarak bu siyasi aktörlerin hem aşırı sağ siyaseti benimsediğini hem de bunun devamı olarak militarist bir dünya görüşünü savunduklarını iddia etmektedir. Dolayısıyla 2002’den bu yanan AKP iktidarı döneminde yaşanan otoriterleşme ve militarizm, muhalefetin “yerli” ve “milli” olmamakla itham edilerek gayri meşru ilan edilmesi, Siyasal İslam serüveninde bir kırılma değil tam tersine dünya görüşü ve ideolojisinin doğal sonucudur.

Anahtar Kelimeler: Siyasal İslam

Panel 2E
İklim Yönetişimi ve Enerji Dönüşümü
Moderatör: Senem Atvur, Akdeniz Üniversitesi

**Büyük Güçler Dışında İklim Liderliği Mümkün mü? Güney Kore Örneğinde Kriter
Temelli Bir Değerlendirme**

Zeynep Yıldız, Marmara Üniversitesi

Küresel iklim krizi, devletlerin yalnızca çevre politikalarını değil, aynı zamanda uluslararası konumlanmalarını ve liderlik iddialarını da yeniden şekillendirmektedir. Bu bağlamda “iklim liderliği”, iklim politikaları literatüründe yalnızca emisyon azaltım performansına indirgenmeyen; diğer aktörleri iklim eylemine yönlendirme, norm üretme ve iklim yönetişimine kurumsal katkı sunma kapasitesiyle tanımlanan çok boyutlu bir kavram olarak ele alınmaktadır. Literatürde iklim liderliği çoğunlukla Avrupa Birliği, Amerika Birleşik Devletleri ve Çin gibi büyük güçler üzerinden tartışılmakta; orta ölçekli ülkelerin liderlik potansiyeli ise görece sınırlı biçimde incelenmektedir. Bu çalışma, Güney Kore’nin ulusal, bölgesel ve küresel düzeylerde bir iklim lideri olarak değerlendirilebilir olup olmadığını, iklim liderliği literatüründen türetilen analitik kriterler çerçevesinde analiz etmeyi amaçlamaktadır. Çalışmada iklim liderliği, literatürde yaygın biçimde kabul edildiği üzere üç temel boyut üzerinden kavramsallaştırılmaktadır: (i) ulusal düzeyde örnek olma kapasitesi (iddialı emisyon azaltım hedefleri ve politika tutarlılığı), (ii) politikaları yayma ve diğer aktörleri teşvik etme kapasitesi ve (iii) uluslararası iklim rejimlerine ve kurumsal mekanizmalara katkı. Bu kriterler doğrultusunda Güney Kore’nin ulusal iklim politikaları, bölgesel iklim girişimleri ve küresel iklim yönetişimindeki rolü nitel politika analizi yöntemiyle incelenmektedir. Analiz, Güney Kore’nin özellikle ulusal politika kapasitesi ve belirli alanlarda uluslararası katkıları bakımından iklim liderliği yönünde önemli bir potansiyel sergilediğini; ancak bu potansiyelin bölgesel ve küresel ölçekte tutarlı ve dönüştürücü bir liderliğe dönüşmesinin yapısal ve siyasal sınırlılıklar barındırdığını ortaya koymaktadır. Bu çalışma, iklim liderliği literatürüne büyük güçler dışındaki aktörlerin rolünü dahil ederek, orta ölçekli ülkelerin küresel iklim

**XI. ULUSLARARASI İLİŞKİLER
ÇALIŞMALARI VE EĞİTİMİ KONGRESİ
7-10 Mayıs 2026, Eskişehir**

yönetişimindeki konumuna ilişkin tartışmalara kavramsal ve ampirik bir katkı sunmayı hedeflemektedir.

Anahtar Kelimeler: Güney Kore, İklim Liderliği, İklim Krizi, Asya Pasifik, Yeşil Büyüme

Yenilenebilir Enerji Geçişinin Yörüngeleri: Türkiye'de Seçici Geçirgen Piyasa

Dinamikleri

Orçun Demir, TOBB Ekonomi ve Teknoloji Üniversitesi

Türkiye'nin yenilenebilir enerji geçişi, son on beş yılda dikkat çekici bir yapısal dönüşüm yaşamıştır. Ülkenin toplam kurulu güç kapasitesi, 2010 yılında yaklaşık 50.000 MW düzeyindeyken, 2025 itibarıyla 120.000 MW'ın üzerine çıkmıştır. Ancak bu niceliksel artışa karşın, Türkiye'nin Energy Transition Index (ETI) performansı dalgalı (volatile) bir seyir izlemiştir. ETI, Dünya Ekonomik Forumu tarafından geliştirilen, ülkelerin enerji sistemlerini üç boyutta (enerji güvenliği, çevresel sürdürülebilirlik ve ekonomik gelişmeye katkı) ne ölçüde dönüştürebildiğini ölçen bileşik bir endekstir. Türkiye, bu endekste zaman zaman hızlı sıçramalar gösterdiği ancak istikrarlı bir iyileşme trendi sürdüremediği için “leapfrog” (sıçrayarak ilerleyen) bir ülke tipi olarak tanımlanmaktadır. Bu durum, Türkiye'nin yenilenebilir enerji dönüşümünün yalnızca kapasite artışıyla değil, aynı zamanda kurumsal istikrarsızlık ve seçici erişim dinamikleriyle de şekillendiğini ortaya koymaktadır. Bu çalışma, Kapitalizmin Çeşitleri (VoC) çerçevesi üzerinden yürütülmüştür. Mevcut literatür, Türkiye'nin devletle iç içe geçmiş kapitalizm yapısına ve karşılıklı bağımlı devlet-iş dünyası ilişkilerine vurgu yapsa da, yenilenebilir enerji dönüşümünü biçimlendiren sektörel mekanizmalar büyük ölçüde göz ardı edilmiştir. Bu makale, politika yapıcılar, iş dünyası birlikleri, yatırımcılar ve sivil toplum temsilcileriyle gerçekleştirilen 29 derinlemesine görüşmeye dayanarak, VoC çerçevesi içinde “Gated Market” (Kapılı Piyasa) kavramını sektörel bir alt tip olarak tanımlamaktadır. Analiz, Türkiye enerji sektöründe EPIAŞ aracılığıyla işleyen gün öncesi, gün içi ve dengeleme piyasası gibi ex-post piyasa mekanizmalarının görece şeffaf biçimde çalıştığını; bu durumun fiyat oluşumunu ve kısa vadeli sistem istikrarını mümkün kıldığını göstermektedir. Piyasa yoğunlaşma göstergeleri (HHI, CR4, CR8) bu gözlemi desteklemektedir: HHI endeksi, Türkiye'nin üretim tarafını “yoğunlaşmamış” aralıkta

**XI. ULUSLARARASI İLİŞKİLER
ÇALIŞMALARI VE EĞİTİMİ KONGRESİ
7-10 Mayıs 2026, Eskişehir**

konumlandırmakta; CR4 ve CR8 oranları ise birkaç firmanın baskın olmadığını, ancak ilk sekiz firmanın kayda değer bir paya sahip olduğunu göstermektedir. Bu doğrultuda çalışma iki temel araştırma sorusuna odaklanmaktadır: (1) Türkiye'nin yenilenebilir enerji dönüşümü neden dalgalı (volatile) ve seçici erişim özellikleri taşımaktadır? (2) Devlet-iş dünyası ilişkileri ve devletle iç içe geçmiş kapitalizmin kurumsal özellikleri, bu dönüşümün sonuçlarını nasıl şekillendirmektedir? Bu sorulara dayanarak makale şu temel argümanı ortaya koymaktadır: Türkiye'nin yenilenebilir enerji dönüşümü, biçimsel liberalizasyonun seçici devlet müdahalesiyle iç içe geçtiği "seçici geçirken (gated) bir piyasa" yapısını temsil etmektedir. Ticaret tarafındaki (ex-post) piyasa mekanizmaları şeffaf biçimde işleyip fiyat oluşumunu desteklerken, piyasaya giriş mekanizmaları (ex-ante) karmaşık idari süreçler ve ilişkisel erişim kapasitesiyle sınırlandırılmıştır. Bu durum, kurumsal yerleşikliği ve etkileşim gücü yüksek firmalara ayrıcalıklı fırsatlar sunmakta; buna karşın yeni veya daha küçük aktörlerin önüne ciddi bariyerler çıkarmaktadır. Sonuç olarak, rekabet görünürde sürse de uzun vadede dengesiz rekabet koşulları ve kısmi yoğunlaşma eğilimleri yeniden üretilmektedir. Buna karşılık, ex-ante erişim lisanslama, şebeke bağlantı onayları ve teşvik mekanizmaları aracılığıyla sıkı biçimde sınırlandırılmıştır. Bu "kapılar" iyi kurumsal erişime sahip yerleşik firmaları kayırmakla yeni girişimleri caydırmakta veya geciktirmekte, böylece belirsizlik yaratmakta ve merkezileşme riskini artırmaktadır. Alım garantili YEKDEM sisteminden seçici YEKA ihalelerine geçiş bu dinamiğin tipik bir örneğidir. Giriş biçimsel olarak rekabetçi görünse de, fiili bariyerler katılımı sınırlamakta ve fırsatları kurumsal erişim kapasitesi yüksek, karar alma çevreleriyle yakın etkileşim kurabilen büyük firmalar arasında yoğunlaştırmaktadır. Zamanla bu seçici liberalizasyon, sektörü patika bağımlı bir biçimde merkezileşme eğilimlerine yönlendirmekte; yerleşik aktörleri güçlendirirken gerçek rekabeti sınırlamaktadır. Bu bulgular VoC literatürü bağlamında değerlendirildiğinde, Türkiye'nin ulusal düzeyde devletle iç içe geçmiş bir kapitalizm örneği sunduğu; enerji sektörünün ise "kapılı piyasa" olarak işlediği görülmektedir. Bu yapı, şeffaf ex-post ticaretin seçici ve politik olarak denetlenen ex-ante erişim kısıtlamalarıyla bir arada var olduğu bir piyasa modelini ifade eder. Böylelikle çalışma, sektörel alt tiplerin ulusal modellerden nasıl ayrışabileceğini ve yükselen ekonomilerdeki enerji dönüşümlerinin seçici liberalizasyon, ilişkisel erişim, politik takdir yetkisi ve patika bağımlı

**XI. ULUSLARARASI İLİŞKİLER
ÇALIŞMALARI VE EĞİTİMİ KONGRESİ
7-10 Mayıs 2026, Eskişehir**

merkezileşme koşulları altında nasıl geliştiğini ortaya koyarak karşılaştırmalı politik iktisat literatürüne katkı sunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Kapitalizmin Türleri, Türkiye, Yenilenebilir Enerji Geçişi, Piyasa Yoğunlaşması, Patika Bağımlılığı

**Küresel Tedarik Zincirlerinde Salıncak Devlet Olarak Türkiye: Temiz Enerji
Dönüşümünde Esnek Hizalanma**

Emre İşeri ve Tuğçe Uygurtürk Gazel, Yaşar Üniversitesi

Büyük güç rekabeti, küresel sistemi giderek birbirleriyle yarışan temiz enerji ekosistemlerine dönüştürmektedir. Bu dönüşüm en görünür biçimde Çin'in Kuşak ve Yol Girişimi (BRI), Avrupa Birliği'nin Küresel Geçit (Global Gateway) stratejisi ve Hindistan-Ortadoğu-Avrupa Koridoru (IMEC) gibi yeni oluşan çerçeveler üzerinden şekillenmektedir. Kritik minerallerin, işleme kapasitesinin ve tedarik zinciri konumlanmasının stratejik önem kazanmasıyla birlikte devletler parçalanmakta ve asimetrik değer zincirleri içinde hareket etmek zorunda kalmaktadır. Bu yapısal bağlam içinde bu makale, Türkiye'nin yeni ekonomik devletçilik perspektifinden hareketle temiz enerji tedarik zincirlerinde bir "salıncak devlet" olarak nasıl konumlandığını incelemektedir. Bu amaçla çalışma, nitel ve nicel bileşenlerin eşit analitik ağırlık taşıdığı karma yöntemli bir araştırma tasarımı benimsemektedir. Nitel analiz; strateji belgeleri, parlamento tutanakları, madencilik anlaşmaları, bağlantısallık yol haritaları ve ilgili basın açıklamalarına dayanarak Türkiye'nin değişen politika tercihlerini ve hizalanma stratejilerini ortaya koymaktadır. Nicel analiz ise kritik mineral kapasitesinin enerji bağımlılığı üzerindeki salt etkisinden ziyade; mevcut altyapı ve lojistik imkânlar çerçevesinde nasıl şekillendiğine odaklanmaktadır. Bu doğrultuda, makroekonomik değişkenlerin de dahil edildiği ARDLECM modeli zaman serisi verileri ile hem kısa dönem dinamiklerini hem de uzun dönem ilişkilerini incelemektedir. Uzun dönem sonuçları da Türkiye'nin maddi kaynaklarını (zenginlik) stratejik etkiye (güç) dönüştürme kapasitesini nasıl etkilediğini değerlendirmektedir. Bulgular, farklı ekosistemler arasında çift yönlü ancak seçici bir örüntüye işaret etmekte ve Türkiye'nin evrilen konumunun yeni ekonomik devletçiliğin merkezindeki zenginlik-güç dinamiğini yansıttığını göstermektedir.

**XI. ULUSLARARASI İLİŞKİLER
ÇALIŞMALARI VE EĞİTİMİ KONGRESİ
7-10 Mayıs 2026, Eskişehir**

Anahtar Kelimeler: Türkiye, Salıncak Devlet, Ekonomik Devletçilik, Esnek Hizalanma, Kritik Mineraller, Temiz Enerji Tedarik Zincirleri

Panel 3A

Türkiye’de Uluslararası İlişkilerin Evrimi: Disiplinel Bir Tarih Arayışı

Paneli Öneren: Mustafa Aydın, Kadir Has Üniversitesi

Moderatör: Mustafa Aydın, Kadir Has Üniversitesi

Uluslararası İlişkiler Öncesi; 1800’lerden 1960’lara

Sezen Kaya Sönmez, Kadir Has Üniversitesi

Türkiye’de Uİ eğitimi farklı üniversitelerde bu isim altında verilmeye başlamadan önce, daha sonra disiplinin çalışma alanı içerisinde ele alınacak konuların kimler tarafından, hangi yöntemlerle ve ne amaçla çalışıldığı, nasıl ürünler ortaya konulduğu ve bu konularla ilgili eğitimin nasıl yapıldığı ele alınacaktır. Bu çerçevede, Türkiye’de Uİ disiplininin akademik bir alan olarak kurumsallaşmasından önceki evresini, 19. yüzyıldan 1960’lara kadar uzanan süreci incelemektedir. Özellikle, 1800’lerden 1960’lara uzanan bu süreçte, ‘Hukuk-ı Düvel’ ve ‘Siyasi Tarih’ derslerinin disiplinin temellerini nasıl oluşturduğunun üzerinde durulmaktadır. Osmanlı Devleti’nin modernleşme çabaları ve değişen dünya düzeni karşısında geliştirilen kavramların, İmparatorluktan Cumhuriyete geçişle birlikte nasıl dönüştüğü irdelenmektedir. Bununla birlikte, disiplinin gelişim seyrinde İkinci Dünya Savaşı sonrası değişen küresel güç dengelerinin müfredat ve akademik yönelimler üzerindeki yansımaları da detaylandırılmaktadır. Metinde, disiplinin gelişim seyrinde sadece küresel dinamiklerin değil, Türkiye’nin kendine özgü ulusal tecrübelerinin de belirleyici rol oynadığı vurgulanmaktadır. Özellikle Cumhuriyet’in ilanı, 1929 Ekonomik Buhranı sonrası benimsenen devletçilik politikaları ve çok partili hayata geçiş gibi iç siyasi gelişmelerin, akademik yönelimleri nasıl şekillendirdiği üzerinde durulmaktadır. Nihayetinde çalışmada, Mülkiye ve Darülfünun gibi köklü kurumların eğitim gelenekleri ile dönemin bürokratik ihtiyaçlarının, Türkiye’de Uİ disiplininin doğuşuna ve akademik çalışmaların şekillenmesine olan etkileri tartışılmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Akademik Kurumsallaşma, Siyasi Tarih, Hukuk-ı Düvel, Mülkiye, Darülfünun, Uİ’de Kavramsal Dönüşüm

**XI. ULUSLARARASI İLİŞKİLER
ÇALIŞMALARI VE EĞİTİMİ KONGRESİ
7-10 Mayıs 2026, Eskişehir**

Türkiye'de Uİ Disiplininin Kuruluş Dönemi, 1960-1980

Doğuş Sönmez, Kadir Has Üniversitesi

Uİ disiplininin dünyadaki ilerleyişi, 1960'ların başından itibaren Türkiye'ye sirayet etmiştir. 'Kuruluş Dönemi' olarak anılan bu dönemde disiplinin Türkiye'de isimlendirilmesi, öğretim teknikleri, içeriği, üniversitelere nasıl entegre edileceği vb. konularda uzun raporların yazımını sağlayacak akademik tartışmalar yapılmış; söz konusu tartışmaların sonunda disiplin, Dışişleri Bakanlığı'nın önemli katkısıyla Mülkiye'de filizlenerek öncelikle Ankara'da, sonrasında ise İstanbul'da kurumsallaşmaya başlamıştır. Türkiye'nin etkilendiği iç ve dış politik ortam, Uİ disiplininin gelişimine katkı sağlarken, Uİ öğrencilerinin yurt dışında aldığı eğitimi akademisyen olarak Türkiye'ye taşıması, disiplinin gelişiminde önemli bir rol oynamıştır. Söz konusu akademisyenler, hem kendi eğitimlerinde kullandıkları kaynakları Türkiye'ye taşıyarak hem de çalışma alanlarında yeni kaynaklar üreterek Türkiye'deki literatürü zenginleştirmiş, müfredatlar oluşturmuş/geliştirmiş ve Uİ disiplininin genişlemesini ve derinleşmesini sağlamışlardır. Aynı zamanda dünyadaki trende benzer şekilde, 1970'ler itibarıyla Türkiye'deki Uİ disiplini içerisinde de kadın akademisyenler görünür olmuş ve elde ettikleri fırsatlarla disiplinin gelişimine katkı sağlamışlardır. Bu bölümde 1960-1980 arasını kapsayan Türkiye'de Uİ disiplininin kuruluş dönemi irdelenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Mülkiye, Milletlerarası Münasebetler, Mülkiye, Dışişleri Bakanlığı, Öncü Kadın Akademisyenler

Türkiye'de Uİ Disiplininin Gelişme Dönemi, 1980-2000

Gizem Kaya, Bilkent Üniversitesi

Uİ disiplininin Türkiye'de 1980-2000 yıllarındaki gelişimini incelerken biri uluslararası diğeri ulusal olmak üzere iki önemli dönüm noktası karşımıza çıkmaktadır. Uluslararası boyutta 1980'li yıllarda yaşanan ikinci Soğuk Savaş dönemini takiben 1989-1991 sürecinde Sovyetler Birliği'nin dağılmasıyla birlikte iki kutuplu dünya sisteminin sona ermesi, ulusal boyutta ise 12 Eylül 1980 darbesini takiben ortaya çıkan önce askeri yönetim, ardından geçiş döneminin genel siyasal ve sosyal etkilerinin yanı sıra, kurulan Yüksek Öğretim Kurulu (YÖK) vasıtasıyla yükseköğretim sisteminin yeniden şekillendirilmiş olması Türkiye Uİ alanının yapılanması,

**XI. ULUSLARARASI İLİŞKİLER
ÇALIŞMALARI VE EĞİTİMİ KONGRESİ
7-10 Mayıs 2026, Eskişehir**

gelişimi, çalışmaları ve yönelimlerini derinden etkilemiştir. Bu süreçte Türkiye Uİ alanının bir anlamda ikinci kuruluş döneminden geçtiği, sayıları artan üniversitelerde açılan bölümlerde istihdam edilen lisanstan itibaren Uİ eğitimi olarak yetişmiş yeni nesil akademisyenlerin uluslararası bağlantıları, konu ve yöntem tercihleri ile siyasi yönelimleri disiplinin (yeniden) yapılanması üzerinde etkili olmuştur. Bu dönemde ayrıca, YÖK modelinin getirdiği sınırlamalar ile uluslararası alandan başlayarak Türkiye akademisini de yavaş yavaş etkisi altına almaya başlayan yoğun yayın yapma (“publish or perish”) ve proje üretme baskının da ilk sonuçları görülmüştür. Son olarak, bu dönem Türkiye’de disiplinin kurumsallaşması, disiplinde çalışanların örgütlenmesi, yayımlanan akademik dergilerin uluslararası endekslerde taranmaya başlaması ve üniversiteler dışında örgütlenen düşünce merkezlerinin sayısındaki artışla birlikte uluslararası politika konularının medyada yaygın şekilde tartışılır hale gelmesine de tanıklık etmiştir.

Anahtar Kelimeler: Türkiye’de Uluslararası İlişkiler Disiplini, 1980-2000 Dönemi ve İkinci Kuruluş, YÖK Reformu ve Akademik Yapılanma, Soğuk Savaş Sonrası Dönüşüm, Bilgi Üretimi ve Düşünce Kuruluşları

Genişleme ve Derinleşme Dönemi, 2000-2024

Erman Ermihan, Bilkent Üniversitesi

Bu bölüm, 2000’li yıllarda Türkiye’de Uluslararası İlişkiler (Uİ) disiplininin geçirdiği hızlı genişleme ve çeşitlenme sürecini, disiplin içi teorik tartışmalar, yükseköğretim sistemindeki dönüşümler ve Türkiye’nin uluslararası konumundaki değişimlerle birlikte ele almaktadır. İncelenen dönem, bir yandan Uİ alanının niceliksel olarak büyüdüğü; bölüm, program ve akademisyen sayılarında belirgin artışların yaşandığı bir evreye karşılık gelirken, diğer yandan disiplinin içerik, yöntem ve kuramsal yönelimler açısından daha parçalı ve çoğul bir yapıya kavuştuğu bir süreci temsil etmektedir. Bu bağlamda bölüm, Türkiye Uİ alanının hem küresel disiplinle kurduğu ilişkileri hem de kendi iç dinamiklerini birlikte değerlendirmeyi amaçlamaktadır. 2000’li yıllar aynı zamanda Türkiye’nin Avrupa Birliği ile ilişkilerinin yoğunlaştığı, dış politikanın akademik ilgi alanlarını belirgin biçimde etkilediği bir dönem olmuştur. Avrupa Birliği çalışmaları başta olmak üzere dış politika, güvenlik, bölgesel

**XI. ULUSLARARASI İLİŞKİLER
ÇALIŞMALARI VE EĞİTİMİ KONGRESİ
7-10 Mayıs 2026, Eskişehir**

çalışmalar ve kimlik temelli analizler, Türkiye’de Uİ literatürünün merkezî başlıkları hâline gelmiştir. Bu dönemde disiplin, ana akım teorilerle daha yoğun bir temas kurarken; eleştirel yaklaşımlar, inşacılık, söylem analizi ve nitel yöntemlerin kullanımında da gözle görülür bir artış yaşanmıştır. Bölüm, bu teorik ve yöntemsel çeşitlenmenin Türkiye’deki akademik üretimi nasıl dönüştürdüğünü ve disiplinin sınırlarını nasıl yeniden tanımladığını tartışmaktadır. Son olarak bu bölüm, 2000–2010 dönemini Türkiye’de Uluslararası İlişkiler disiplininin yalnızca genişlediği değil, aynı zamanda kendisini sorgulamaya başladığı bir eşik olarak ele almaktadır. Merkez–çevre ayrışmaları, yerel teori üretimi tartışmaları ve disiplinin diğer sosyal bilimlerle ilişkisi, bu dönemde daha görünür hâle gelmiştir. Bu yönüyle ele alınan dönem, Türkiye Uİ alanının kurumsal büyümenin ötesine geçerek entelektüel derinlik ve özgünlük arayışlarının belirginleştiği, sonraki olgunlaşma tartışmalarına zemin hazırlayan kritik bir geçiş evresi olarak değerlendirilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Türkiye’de Uluslararası İlişkiler Disiplini, Genişleme ve Derinleşme Dönemi, Merkez-Çevre ve Yerli Teori Tartışmaları, Avrupalılaşma ve Yumuşak Güç, Kurumsal Büyüme ve Düşünce Kuruluşları

Panel 3B

Küresel Siyasette Küçük Devletler ve Stratejik Konumlanma

Paneli Öneren: Yeliz Kulalı Martin, Galatasaray Üniversitesi

Moderatör: Meliha Altunışık, Orta Doğu Teknik Üniversitesi

**Doğu Akdeniz Bölgesel Rekabetinde Küçük Devletler: Güney Kıbrıs Rum Yönetimi'nin
Statü Arayışı**

Cihan Dizdaroğlu, Başkent Üniversitesi; Ahmet Erdi Öztürk, London Metropolitan University

Uluslararası ilişkiler literatüründe küçük devletler çoğu zaman sınırlı askeri ve ekonomik kapasiteleri nedeniyle kırılgan aktörler olarak tanımlansa da, bu devletlerin uygun stratejiler aracılığıyla güvenliklerini pekiştirebildikleri ve bölgesel etkilerini artırabildikleri görülmektedir. Bu bağlamda Güney Kıbrıs Rum Yönetimi (GKRY) Doğu Akdeniz'deki bölgesel rekabette küçük devletlerin nasıl statü üretebildiğini gösteren dikkat çekici bir örnek sunmaktadır. GKRY'ye ilişkin literatür incelendiğinde ağırlıklı olarak Kıbrıs uyuşmazlığı ekseninde adadaki bölünmüşlüğü tarihsel kökenleri ile bunun siyasal, toplumsal ve ekonomik yansımalarının çalışıldığı görülmektedir. Buna karşılık GKRY'nin dış politika pratikleri, özellikle Doğu Akdeniz bağlamında geliştirdiği ikili ve çok taraflı girişimler ikincil bir araştırma alanı olarak kalmaya devam etmektedir. Son yıllarda GKRY'nin artan diplomatik temasları, enerji merkezli iş birlikleri ve bölgesel güvenlik düzenlemelerine dahil olma çabaları doğrultusunda, az sayıda İngilizce çalışma küçük devletler literatüründen faydalanmaya başlamıştır. Mevcut çalışmalar incelendiğinde, önemli bir kısmı GKRY'nin bölgesel rolünü ve önemini vurgular/teyit eder nitelikte olup, analizlerin eleştirel boyutu ve bölgesel/uluslararası dinamiklerle bağlantıları göz ardı edilmektedir. Bu çalışma ise GKRY'nin Doğu Akdeniz'de üstlendiği ve üstlenebileceği rolleri ve statü arayışını eleştirel bir bakış açısıyla değerlendirmeyi amaçlamaktadır. Nitekim GKRY, sınırlı askeri ve ekonomik kapasitesine rağmen diplomatik ittifaklar ve iş birliğine dayalı güvenlik düzenlemeleriyle Doğu Akdeniz'de bölgesel bir aktör olarak konumlanmayı ve statüsünü artırabilmeyi başarabilmiştir. Son on yılda özellikle Amerika Birleşik Devletleri, Fransa, Mısır, Lübnan vb. bölgesel ve uluslararası aktörlerle kurduğu ikili ilişkiler, ayrıca Doğu Akdeniz Gaz Forumu gibi bölgesel girişimler

**XI. ULUSLARARASI İLİŞKİLER
ÇALIŞMALARI VE EĞİTİMİ KONGRESİ
7-10 Mayıs 2026, Eskişehir**

çerçevesinde ikili ve çok taraflı ilişkilerini geliştirmiştir. Bu girişimlerin tamamı GKRY'nin kendi başına yürüttüğü stratejilerden ziyade, bölgesel ve uluslararası gelişmelerin yarattığı boşlukla da yakından ilişkilidir. Bu çerçevede bu çalışma, küçük devletlerin kırılganlıklarını nasıl ve ne zaman azaltabileceği, bölgesel etkisini nasıl ve ne zaman kullanabileceği ve fırsatlardan nasıl ve ne zaman yararlanabileceği soruları çerçevesinde Soğuk Savaş sonrası dönemden başlayarak günümüze kadar GKRY'nin Doğu Akdeniz bölgesindeki statü arayışını süreklilikler ve değişimler çerçevesinde ele alacaktır.

Anahtar Kelimeler: Doğu Akdeniz, Gayrı-Resmi İş Birliği, Sığınak Arayışı, Enerji, Bölgesel Rekabet

Küçük Devletler Küresel Liderler Olabilir mi? Bolivya ve Kosta Rika'nın Küresel Çevre Politikalarına Etkileri

Selcan Serdaroğlu Polatay, Galatasaray Üniversitesi

Küçük devletler, sınırlı maddi kapasitelerine rağmen belirli bir uluslararası alanda odaklanmış politikalar ve diplomatik stratejiler geliştirerek küresel sistemde etki yaratabilmektedir. Küçük devletler literatürünün de işaret ettiği üzere, bu etki çoğu zaman askeri ya da ekonomik güçten ziyade norm üretimi, politika yenilikleri ve söylemsel girişimler aracılığıyla ortaya çıkmaktadır. Güney Amerika'daki bazı ülkeler, 1990'lı yıllardan itibaren çevre politikaları alanında bu tür stratejiler izleyerek küresel düzeyde görünürlük ve etki kazanmıştır. Uluslararası çevre politikalarının gelişimi ve uygulanması, 1972 Birleşmiş Milletler Çevre Konferansı'ndan bu yana yavaş ilerlemiş ve büyük ölçüde neoliberal ekonomik model çerçevesinde sınırlı kalmıştır. Borç sarmalı ve 1980'lerin başında patlak veren bölgesel krizlerin ardından Uluslararası Para Fonu'nun yapısal uyum programları, Güney Amerika ülkelerini doğal kaynak ve tarımsal ürün ihracatına yönlendirmiş; neoliberal modele zorunlu geçiş, sömürge dönemlerinden sonra çevresel yıkımın ikinci kez ve daha yıkıcı biçimde yaşanmasına yol açmıştır. Bu süreçte, önemli biyolojik çeşitlilik ve Amazon ormanlarını barındıran ülkeler, borçlarını ödeyebilmek amacıyla farklı araçlara başvurmuştur. Borç karşılığı doğa koruma takasları (debt-for-nature swaps), çevre koruma politikalarının geliştirilmesi karşılığında borçların bir bölümünün ulusötesi kuruluşlar tarafından satın

**XI. ULUSLARARASI İLİŞKİLER
ÇALIŞMALARI VE EĞİTİMİ KONGRESİ
7-10 Mayıs 2026, Eskişehir**

alınmasına dayanan bu araçlardan biridir. Bu mekanizmanın uygulandığı ülkeler arasında yer alan Bolivya ve Kosta Rika, Güney Amerika'nın küçük devletleri olarak çalışmanın merkezinde yer almaktadır. Çalışma, bu iki ülkenin daha sonraki yıllarda benimsedikleri kamu politikaları ve yürüttükleri diplomatik girişimlerin, küçük devletlerin küresel çevre yönetiminde nasıl liderlik rolü üstlenebildiklerini göstermeyi amaçlamaktadır. Bu çerçevede analiz, liderlik teorisini (Young, 1991; Andresen & Agrawala, 2002; Torney, 2019) küçük devletlerin uluslararası etkisini açıklayan analitik bir araç olarak kullanmakta ve Bolivya ile Kosta Rika'yı karşılaştırmalı biçimde incelemektedir. Ekonomisini sürdürülebilir kalkınma temelinde yapılandıran Kosta Rika, içeriği ve uygulanma biçimi uzun süre tartışılmış olan bu kavramın somut politika pratikleriyle hayata geçirilmesine katkıda bulunmuştur. Eleştirilerin ve belirsizliğin sürdüğü 1990'lı yıllarda, ekonomisinin çevresel ve sosyal dayanaklarını güçlendirmeye yönelik adımlar atmış; bu yönüyle sürdürülebilir kalkınmanın küresel ölçekte görünür örneklerinden biri hâline gelmiştir. Bu yaklaşım, küçük bir devletin uygulamayla örnek oluşturarak etki yaratmasına dayanan etki yönlendirici liderlik (directional leadership) kapsamında değerlendirilmektedir. Bolivya ise benzer bir liderlik rolünü küresel iklim değişikliği müzakerelerinde üstlenmiştir. Özellikle küçük ada devletlerinin yaşamsal kaygılarla beklenti bağladığı Kyoto Protokolü'nü izleyecek anlaşmanın 2009 yılında düzenlenen 9. Taraflar Konferansı'nda sonuçlandırılmaması, müzakereleri ciddi bir çıkmaza sürüklemiştir. Bu bağlamda, Evo Morales liderliğindeki Bolivya, 2010 yılında Cochabamba'da Dünya Halkları'nın İklim Değişikliği ve Doğa Ana'nın Hakları Konferansı'nı düzenleyerek yeni bakış açıları ve ortak hedeflerin tanımlanmasına katkı sağlamıştır. Bolivya'nın kuzey ülkelerinin güney ülkelere karşı tarihsel iklim borcu ve uluslararası iklim mahkemesi kurulması gibi düşünceleri gündeme taşıması, küçük bir devletin normatif ve söylemsel girişimler yoluyla küresel gündemi etkilemesine dayanan bilişsel liderlik (cognitive leadership) örneği olarak ele alınmaktadır. Bu karşılaştırmalı analiz, iki küçük devletin küresel çevre politikalarındaki liderlik rollerini yalnızca farklılıklar üzerinden değil, aynı zamanda bu konumlarının ne ölçüde sürdürülebilir olduğu sorunsalı üzerinden de değerlendirmektedir. Bu bağlamda Bolivya ve Kosta Rika örnekleri üzerinden, iç politik istikrar, kamu politikalarının kurumsallaşma düzeyi,

**XI. ULUSLARARASI İLİŞKİLER
ÇALIŞMALARI VE EĞİTİMİ KONGRESİ
7-10 Mayıs 2026, Eskişehir**

uluslararası müzakere süreçleri ve çok taraflı rejimlerin sınırlarının küçük devletlerin çevre alanındaki liderlik kapasitelerini nasıl şekillendirdiğini ortaya koymayı amaçlamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Bolivya, Kosta Rika, yönlendirici liderlik, bilişsel liderlik, küresel çevre politikaları

Büyük Güçlerin Arktik Mücadelesinde Grönland'ın Stratejik Pozisyonu

Doğa Demirkıran, Üsküdar Üniversitesi

21. yüzyılda küresel siyasetin çok kutuplu ve giderek çatışmacı hale gelen niteliği, geleneksel olarak çevrede kalan aktörleri stratejik öneme sahip bir konuma itmiştir. Grönland, bu değişimin en önemli örneklerinden biri olarak öne çıkmaktadır. Kuzey Kutbu'nda iklim değişikliğinin etkisiyle buzulların hızla erimesi, küresel ekonomi için hayati önem taşıyan yeni deniz ticaret rotalarını açmaya başlamış ve önceden erişilemeyen önemli maden rezervlerini ortaya çıkarmıştır. Bu durum, adayı izole bir özerk bölgeden hayati bir jeopolitik eksene dönüştürmüştür. Grönland'ın stratejik konumu, Kuzey Atlantik ve Kuzey Kutbu arasındaki kritik geçiş noktasında bulunması nedeniyle askeri ve ekonomik açıdan vazgeçilmez hale gelmiştir. Bu çalışma, Grönland'ın tam egemenliğe sahip olmamasına rağmen, uluslararası sistem içinde nasıl belirgin bir stratejik aktör haline geldiğini incelemektedir. Özellikle Donald Trump'ın 2019'da Grönland'ı satın alma önerisinin ardından yaşanan diplomatik gerilimler, adanın küresel siyasetteki yerini dramatik bir şekilde vurgulamıştır. Çalışma, Grönland'ın mevcut durumu ve dış politikasını ABD ve Danimarka arasında yaşanan diplomatik gerilimler doğrultusunda görünürlük, etki ve kırılganlık temaları üzerinden analiz etmektedir. Mevcut konjonktürde, Grönland'ın kazandığı görünürlük yalnızca Grönland'ın dış politika stratejisinin sonucunda değil, aynı zamanda ABD'nin Kuzey Kutbu'nu ulusal güvenlik açısından en önemli öncelik olarak yeniden belirlemesiyle dışsal olarak da desteklenmiştir. Washington'ın artan ilgisi, Çin ve Rusya'nın bölgedeki genişleyen faaliyetlerine karşı bir tepki olarak şekillenmiş ve Grönland'ı yeni soğuk savaşın ön cephelerinden birine dönüştürmüştür. Bu uluslararası ilginin artması, Grönland'ın Danimarka Krallığı içindeki anayasal statüsünü uluslararası hale getirmiş ve Nuuk hükümetine, Kopenhag'ın dış ilişkiler üzerindeki geleneksel tekeline aşan çok yönlü bir paradiplomasi yürütme yetkisi vermiştir. Bu yeni görünürlük Grönland'a önemli

**XI. ULUSLARARASI İLİŞKİLER
ÇALIŞMALARI VE EĞİTİMİ KONGRESİ
7-10 Mayıs 2026, Eskişehir**

bir etki gücü kazandırmaktadır. Nuuk, stratejik konum ve maden zenginliklerinden yararlanarak özerk alanını genişletmek için diplomatik bir kaldıraç oluşturmaktadır. Ancak bu süreç, Grönland'ı dış politikasında hassas bir denge oluşturmaya zorlamaktadır. Grönland, ABD'nin güvenlik taleplerine karşı Çin'in ekonomik teklifini dengelemek, Danimarka'nın egemenlik kaygılarını yönetirken kendi özerkliğini savunmak ve yerel halkın çıkarlarını korurken küresel sermayeyi çekmek gibi hedefleri aynı anda gerçekleştirmeye çalışmaktadır. Ancak, bu genişleyen etki ve artan görünürlük, derin bir yapısal ve ontolojik kırılganlıkla ayrılmaz bir şekilde bağlantılıdır. Grönland'ın nüfusunun küçüklüğü, sınırlı ekonomik çeşitliliği, sınırlı altyapısı ve Danimarka'dan gelen sübvansiyonlara mali bağımlılığı, adanın egemenlik kapasitesini ciddi şekilde sınırlamaktadır. Grönland'ın artan stratejik değeri, onu büyük güç rekabetinin bir nesnesi haline getirme riskini taşımaktadır. Adanın jeopolitik önemi arttıkça, dış müdahalelere, ekonomik sömürüye ve hatta egemenlik ihlallerine karşı daha savunmasız hale gelmektedir. Grönland, kendi geleceğini şekillendirme konusunda özne olmaya çalışırken, aynı zamanda küresel güçlerin çıkar çatışmalarının nesnesi olma tehlikesiyle karşı karşıyadır. Sonuç olarak Grönland, küresel sistemde kazandığı stratejik görünürlüğü Danimarka'ya olan asimetrik bağımlılığını azaltmak ve özerkliğini pekiştirmek için bir kaldıraç olarak kullanmaktadır. Ancak bu süreç, adayı büyük güç rekabetinin doğrudan nesnesi haline getirerek yapısal ve ontolojik kırılganlığını derinleştirmektedir. Nuuk'un başarısı, değerli kaynaklarını bir güvenlik tuzağına düşmeden egemenlik yolunda ne ölçüde kullanabileceğine bağlıdır. Grönland, modern uluslararası siyasette küçük aktörlerin pasif birer nesneden stratejik aktörlere dönüşebileceğinin en özgün örneklerinden biridir. Bu çerçevede bu çalışma, Grönland'ı küresel güç rekabeti ve anayasal statü sınırlamaları arasındaki etkileşim bağlamında ele alarak, sınırlı kapasiteye sahip aktörlerin küresel siyasetin kriz ve dönüşüm evrelerinde üstlendikleri rolleri ve karşılaştıkları yapısal riskleri analiz etmeyi amaçlamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Grönland, ABD, Danimarka, Arktik Jeopolitiği, Egemenlik

**XI. ULUSLARARASI İLİŞKİLER
ÇALIŞMALARI VE EĞİTİMİ KONGRESİ
7-10 Mayıs 2026, Eskişehir**

İzlanda: Bir Sonraki Grönland mı?

Yeliz Kulalı Martin, Galatasaray Üniversitesi

ABD Devlet Başkanı Donald Trump'ın bir sonraki İzlanda büyükelçisi adayı Billy Long, Ocak 2026'da Washington'da yaptığı bir konuşmada İzlanda'nın ABD'nin 52. eyaleti olabileceği "esprisini" (Arctic Today, 2026) yapmıştır. Bu espri zaten gergin olan Arktik bölgesi hakkında geniş yankı uyandırmış, İzlanda Dışişleri Bakanlığı konuyla ilgili ABD'den resmi bir açıklama talep etmiştir. Halihazırda büyükelçi olan Carrin Patman'ın yerine düşünülen Billy Long'un bu potansiyel göreve kabul edilmemesi konusunda halk arasında imza kampanyası başlatılmıştır. Kuzey Avrupa coğrafyasında küçük bir ada devleti olan İzlanda'nın bu tepkileri güncel gelişmeler göz önüne alındığında çok da haksız sayılmamaktadır. ABD'nin Venezuela'ya düzenlediği geniş çaplı hava saldırıları, ardından Başkan Trump'ın en son Dünya Ekonomi Forumu Davos Zirvesi'nde de tekrarladığı Grönland'ı satın alma konusundaki kararlılığı (BBC, 2026), benzer koşullara sahip İzlanda açısından oldukça endişe verici bir tablo yaratmaktadır. İzlanda'nın bağımsız bir devlet, Grönland'ın ise Danimarka'ya bağlı özerk bir bölge olması haricinde aslında bu iki Kuzey Avrupa toprağı birçok açıdan benzerdir. Bunların ilki İzlanda ve Grönland'ın ikisinin de Arktik coğrafyasında yer alan adalar olmasıdır. Aynı zamanda ikisi de coğrafi koşullar anlamında sert iklim özelliklerine sahip az nüfuslu topraklardır. Sert iklim şartları, uluslararası çevre kriziyle de birleştiğinde bu toprakları daha da savunmasız hale getirmektedir. İzlanda ve Grönland, Arktik Okyanusu ve Norveç Denizi'ni Atlantik Okyanusu'na bağlayan GIUK bölgesinde yer almaktadır ve günümüzde Soğuk Savaş döneminde olduğu kadar stratejik bir pozisyon elde etmiştir. Soğuk Savaş zamanında Rus denizaltıları için Atlantik Okyanusu'na tek ulaşım yolu olan bu koridor, bugün deniz taşımacılığı ve doğal kaynaklara erişim açısından büyük önem taşımaktadır (ECFR, 2026). Hızla eriyen buzulların ortaya çıkardığı yeni kaynaklar ve yeni su yollarına erişim imkânı, bu iki ada ülkesini büyük güçler gözünde giderek daha değerli kılmaktadır. Daimî ordusu bulunmayan İzlanda'nın 1951 yılından beri ABD ile ikili savunma anlaşması vardır. Aynı zamanda NATO'nun kurucu üyelerinden olan İzlanda, savunma ve güvenlik konularında bağımsızlığından bu yana Atlantik kanadını tercih etmiştir. Gönüllü yapılan bu ittifak, Baldur Thorhallsson'un küçük devlet çalışmalarında sıkça yer alan barınak kuramıyla da uyumludur.

**XI. ULUSLARARASI İLİŞKİLER
ÇALIŞMALARI VE EĞİTİMİ KONGRESİ
7-10 Mayıs 2026, Eskişehir**

Literatürde küçük bir devlet sayılan İzlanda, güvenlik alanında barınak olarak ABD ve NATO'yu tercih etmiştir (Thorhallsson & Elinardottir, 2020: 129). Ancak günümüz konjonktürü ülkeye bu tercihini sorgulatmaktadır. Rusya ve Çin gibi büyük güçlerin de ilgisini çeken bu küçük devlet, ABD tehdidi karşısında alternatif olarak NORDEFECO, AB ve JEF gibi yapılarla bağlarını güçlendirmeye çalışmaktadır (High North News, 2026). Bu çalışma, küçük devlet kuramları açısından önemli bir yere sahip olan İzlanda Cumhuriyeti'nin büyük güçlerin bir sonraki hedefi olup olamayacağı sorunsalına odaklanacaktır. Bu çerçevede öncelikle küçük devlet tanımına uyan İzlanda'nın genel dış politika tercihlerine yer verilecek, ardından bu tercihlerin günümüz tehditleri karşısındaki zorunlu muhtemel dönüşümü ele alınacaktır. Ayrıca İzlanda'nın ABD'nin bir sonraki hedefi olması halinde bölgede oluşabilecek yeni dengeler ve gerginlikler çalışmanın diğer boyutlarını oluşturacaktır. Bütün bu analizler ışığında, son olarak, 21. yüzyılda literatürde artık zayıf devlet sayılmayan küçük devletlerin sarsılan bekası mercek altına alınacaktır.

Anahtar Kelimeler: İzlanda, ABD, Grönland, Küçük Devlet, Güvenlik

Panel 3C

Türk Dış Politikasında Karar Alma, Algı ve Bölgesel Açılımlar

Moderatör: Şule Kut, Emekli Öğretim Üyesi

İhtiyatlı Kamuoyu, İhtiyatsız Elit: Türk Dış Politikasının 2020'lerine “İçeriden” Bir

Bakış

Özgür Özdamar, Bilkent Üniversitesi

Türkiye'nin Ortadoğu politikası 2010'larda önemli ölçüde değişti. Bir zamanların sadık NATO müttefiki ve Amerika yanlısı güç Türkiye, 2010'larda bölgedeki neredeyse her ana aktörle, ABD'yle ve AB'yle karşı karşıya geldi. 2020'de başlayan yavaş değişime kadar Türkiye'nin Ortadoğu, ABD ve Avrupa güçleri ile olan ilişkileri muhtemelen I. Dünya Savaşı'nın bitiminden bu yana en kötü seviyedeydi. Bu sunumda, 2010'larda bozulan ilişkilerin neden 2020'den itibaren Türkiye tarafından tamirine çalışıldığına ilişkin iç siyaset odaklı bir açıklama getiriyorum. Türkiye'nin dış politikasındaki bu keskin dönüşü açıklamak için hem iç hem de uluslararası faktörlere atıfta bulunan birçok görüş öne sürülmüştür. Bu sunumda, Türk dış politikasında 2020'lerdeki önemli değişikliklerin köklerinin Türk kamuoyunun tutum ve politika tercihlerinde yattığını iddia ediyorum. Yazar tarafından 2017, 2018 ve 2019 yıllarında gerçekleştirilen ülke çapındaki üç anketten elde edilen özgün verileri analiz eden bu kitap; çok taraflılık, tek taraflılık, güç kullanımı, Türkiye'nin dış politika rolleri, İslam ve milliyetçilik, dış politikada aktiflik-içe kapanmacılık karşılaştırması ve ABD, AB, Rusya, diğer küresel güçler ve komşulara yönelik tutumlar hususunda kamuoyuna ilişkin temel soruları yanıtlamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Türk Dış Politikası, Kamuoyu, İç Siyaset, Türkiye'nin Dış Politika Roller

**XI. ULUSLARARASI İLİŞKİLER
ÇALIŞMALARI VE EĞİTİMİ KONGRESİ
7-10 Mayıs 2026, Eskişehir**

**Türkiye'nin Dış Politika Krizlerinde Karar Alma Stratejisi Üzerine Yapısal Bir
İnceleme: S400 Krizi**

Nil Dikmengil, İzmir Ekonomi Üniversitesi; Şeyma Altunkaya, İnönü Üniversitesi

Uluslararası ilişkilerin temel aktörü konumunda bulunan devletlerin, birbiriyle ilişkilerinde dönem dönem belirli uyuşmazlıklar gözlemlenmektedir. Uyuşmazlıkların bazıları barışçıl, hukuki yahut siyasi yollarla çözülebilse de bazı uyuşmazlıklar, taraflardan birinin kendi politikalarını meşru göstermek için eyleme geçmeleri sebebiyle çatışmaya dönüşmektedir. Diğer tarafın, ilgili eylemi tırmandırmayı tercih ettiği noktada krizlerle karşılaşmaktadır. Bu çalışma, jeopolitik konumu ve bağlı bulunduğu ittifak yapıları sebebiyle dış politika krizleriyle sık sık yüzleşen Türkiye'nin krizlerle mücadele yöntemlerini yapısal bir perspektifle ele almaktadır. Çalışmanın amacı uluslararası konjonktür göz önünde bulundurularak, Cumhuriyet döneminden itibaren Türkiye'nin mücadele ettiği krizler karşısındaki tutumunun incelenmesi ve stratejilerdeki süreklilik ve kırılmaların analiz edilmesiyle, gelecek dönemlerde muhtemel krizlerin değerlendirilebilmesi için bir model oluşturabilmektir. Çalışmanın dış politika krizlerine ait verileri, Fuat Aksu'nun yönettiği (2015) Türk Dış Politikası Krizleri Proje Araştırması'nın kategorizasyonu temel alınarak düzenlenmiştir. 1923-2020 yılları arasında yüksek tehdit içeren, beklenmedik ve kısa süreli eylemler olarak tanımlanan toplam 46 adet dış politika krizi saptanmıştır. Bu çalışma ilgili proje çalışmasından farklı olarak, yapısal bir perspektifle, tarafları devlet olan ve uluslararası sistemde "büyük güçler" ile özelde ise Amerika Birleşik Devletleri (ABD) ile yaşanan krizlerin değerlendirmesine odaklanmaktadır. S-400 Krizi örnek vaka olarak seçilmiştir. Bu anlamda, çalışma üç aşamadan oluşmaktadır: Uluslararası konjonktürün belirlenmesi, kriz unsurlarının analiz edilmesi ve Türkiye'nin eylemlerinin nitelendirilmesi. İlk aşamada uluslararası sistemin yapısı (tek-kutuplu, iki-kutuplu, çok-kutuplu), ortak örgütlenmeler ve uluslararası hukuk sistemi göz önünde bulundurulmaktadır. Bu çerçevede, orta bir güç olan Türkiye'nin manevra alanının ana hatlarının çizilebilmesi için hazırlanmakta olup, analizin arka planını oluşturmaktadır. İkinci aşamada krizler üç temel unsur göz önünde bulundurularak nitelendirilmektedir: krizin tarafları, krizin nedeni ve krizin kim tarafından tırmandırıldığı. Üçüncü aşamada ise Türkiye'nin stratejisi ve buna bağlı olarak krizin sonucu değerlendirilmektedir. Türkiye'nin asimetrik güç ilişkisine

**XI. ULUSLARARASI İLİŞKİLER
ÇALIŞMALARI VE EĞİTİMİ KONGRESİ
7-10 Mayıs 2026, Eskişehir**

sahip olduğu devletler ile yaşadığı krizler karşısındaki eylem planı ve hareket esnekliğinin karşılaştırıldığı çalışmada, çok kutuplu yapı içerisinde yaşanan krizlerde dahi değişiklik gözlemlendiği ve Türkiye'nin krizleri tırmandırma stratejisinde giderek daha cesur adımların atıldığı ifade edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Türk Dış Politikası, Krizler, Uluslararası Sistem, Neo-Realizm, S-400

AB İlerleme Raporları ve Türkiye'de Göç İktidarının İnşası

Müge Dalkıran, Koç Üniversitesi

Bu çalışma, Avrupa Birliği'nin Türkiye'ye ilişkin İlerleme Raporları aracılığıyla “göç iktidarını (migration power)” nasıl icra ettiğini incelemektedir. Fernández-Molina ve Tsourapas (2024)'ın kavramsallaştırdığı göç iktidarı yaklaşımı (migration power framework) kavramı ile normatif uluslararası ilişkiler teorisi üzerine kurulan bu çalışmada, İlerleme Raporları'nın yalnızca uyumu izleyen teknik değerlendirme belgeleri olmadığı; aynı zamanda göç ve iltica yönetişiminde neyin “ilerleme” olarak tanımlanacağı ve neyin meşru kabul edileceğinin aktif biçimde şekillendirdiği ileri sürmektedir. Bu doğrultuda İlerleme Raporları, göç yönetişimine ilişkin normları üretme, yayma ve denetleme kapasitesine sahip üretken göç iktidarının (productive migration power) icracı ve performatif araçları olarak işlev görmektedir. Yöntemsel olarak çalışma, 1999–2025 yılları arasında Türkiye'ye ilişkin İlerleme Raporlarının göç ve iltica ile ilgili bölümlerine eleştirel söylem analizi uygulamaktadır. 1999–2005 dönemine ait erken Raporlarda göç ve iltica politikaları daha geniş ve dağınık başlıklar altında ele alınırken, 2005 yılında katılım müzakerelerinin başlamasının ardından 24. Fası: Adalet, Özgürlük ve Güvenlik, göç politikası, iltica usulleri, sınır yönetimi, vize uyumu ve kurumsal kapasitenin değerlendirilmesinde temel çerçeve hâline gelmiştir. Çalışma, Raporlardaki anlatıların, mülteci hakları ve geri göndermeme (non-refoulement) ilkesini vurgulayan normatif eleştirilerden, sınırların giderek artan biçimde güvenlikleştirilmesine ve düzensiz göçün önlenmesine yönelik işlemsel iş birliği anlayışına doğru nasıl dönüştüğünü izlemektedir. Bununla birlikte, tüm bu dönemler boyunca İlerleme Raporları, idari modernleşme ve kapasite geliştirme söylemini yeniden üreterek AB öncülüğündeki standartları meşrulaştırmakta; aynı zamanda asimetrik bağımlılıkları ve hiyerarşileri sürdürmektedir. Bu bağlamda çalışma,

**XI. ULUSLARARASI İLİŞKİLER
ÇALIŞMALARI VE EĞİTİMİ KONGRESİ
7-10 Mayıs 2026, Eskişehir**

İlerleme Raporları gibi bürokratik araçların, değerlendirme ve norm yayılımı yoluyla AB'nin göç iktidarını (migration power) nasıl icra ettiğini ortaya koymaktadır.

Anahtar Kelimeler: AB-Türkiye, İlerleme Raporları, Göç Yönetişimi, Göç İktidarı

**Azerbaycan-Türkiye İşbirliğinin Sürekliliği: Rol Beklentileri ve Uyumu Üzerinden Bir
İnceleme**

Ayça Ergun ve Tunahan Yıldız, Orta Doğu Teknik Üniversitesi

Bu çalışma, Azerbaycan-Türkiye iş birliğinin uzun vadeli sürekliliğini ve özellikle son yıllarda gözlenen yoğunlaşmasını açıklamayı amaçlamaktadır. Azerbaycan ile Türkiye arasında ikili ilişkilerin gücünün açıklanmasında çoğunlukla jeopolitik, ekonomik ve güvenlik temelli çıkarlar ya da tarihsel-kültürel yakınlıklar ön plana çıkarılmaktadır. Bu çalışma ise bu yaklaşımlardan ayrılarak dış politika analizinde rol teorisini merkeze almakta ve iş birliğinin sürekliliğini Türkiye'nin dış politika rol anlayışları ile Azerbaycanlı karar alıcıların Türkiye'ye atfettiği rol beklentileri arasındaki uyum üzerinden açıklamaktadır. Azerbaycan-Türkiye iş birliğinin kalıcılığı ve derinleşmesi, Türkiye'nin benimsediği ve icra ettiği dış politika rollerinin Azerbaycan elitlerinin beklentileriyle örtüşmesine bağlı olarak işlev görmektedir. Dış politikada rol teorisi literatüründe sıklıkla ihmal edilen "rol uyumu" (role harmonization) kavramı bu bağlamda analitik bir katkı olarak ele alınmakta; rol anlayışı ile rol beklentisi arasındaki uyumun ikili ilişkilerde pozitif sonuçlar ürettiği savunulmaktadır. Araştırma, rol çatışması ve role zorlama gibi daha çok gerilim ve uyuşmazlığa odaklanan yaklaşımların aksine, rol uyumunun iş birliğini nasıl mümkün kıldığını göstermeyi hedeflemektedir. Ampirik analiz, Azerbaycan'da yürütülen nitel saha araştırmasına dayanmaktadır. Bürokratlar, gazeteciler ve araştırmacılardan oluşan Azerbaycanlı elitlerle gerçekleştirilen mülakatlar, Türkiye'den beklenen dış politika rollerinin tespit edilmesinde temel veri kaynağını oluşturmaktadır. Bu veriler, Azerbaycan ve Türkiye'deki üst düzey karar alıcıların kamuya açık söylemleriyle desteklenmektedir.

Anahtar Kelimeler: Rol Teorisi, Rol Uyum, Türk Dış Politikası, Azerbaycan Dış Politikası, Dış Politika Elitleri

Panel 3D

Uluslararası Politik Ekonomi, Teknoloji ve Dış Politika

Moderatör: Seçkin Köstem, Bilkent Üniversitesi

Küresel Kapitalizm Koşullarında Anakronizme Düşmeden Küresel Ekonomik İlişkileri Kavramak

Filiz Aydın Cevher, Global Panorama

Günümüzde takip ve analiz etmede hayli zorlandığımız değişimlerden geçiyoruz. Bu değişimler, analizlerimize eşlik eden kavramlarımızın da hızla değişen olgular karşısında gözden geçirilmesini gerekli kılıyor. Bu sunumda, özellikle ABD'nin korumacı ekonomik politikalarının analizlerinde yaygın olarak kullanılan ekonomik milliyetçilik, neo-merkantilist politika gibi kavramların ve ilişkili olarak ikili ticaret hacimleriyle yetinmenin değişen gerçekliği kavramada yetersiz kalacağı tartışılmaya çalışılacaktır. Farklı değerlendirmelerin varlığına karşın, bir üretim biçimi olarak kapitalizm en temelde üretim üzerinden açıklanabilir. R. Brenner ve E.M. Wood'un yaklaşımından hareketle İngiltere'de sanayi devriminin de olanağı olarak tarım alanında gerçekleşen kapitalizm, işleyişine içkin genişleme eğilimi ile diğer ülkelere yayılmıştır. B. Teschke'nin 1648 Söylencesi'ndeki eleştirisinin dayanağını da oluşturan bu aşama, ulusal piyasanın ve modern ulus devletin İngiltere'de oluşarak Batı Avrupa'ya yayıldığı sürece karşılık gelir. Sömürgecilik sonrası kurulan ulus devletler de temelde ulusal piyasaların küresel düzeyde yaygınlaşmasına denk gelmektedir. Ulusal piyasanın geliştirilmesi ve güçlendirilmesine yönelik liberal ya da korumacı politikalar, ekonomik milliyetçilikle ilişkilendirilebilir. Dolayısıyla, sömürgecilik sonrası yaygın olan korumacı politikalar da kapitalizmin oluşumu ve Batı Avrupa'da yayılma sürecindeki liberal politikalar da ekonomik milliyetçilik bağlamında değerlendirilebilir. Öte yandan, kapitalizmde korumacı politikalar merkantilist olarak değerlendirilemez, çünkü merkantilizm kapitalizmle ilişkili olmayan yani üretimle temellendirilemeyen arbitraj farkından doğan kâra karşılık gelir. Kapitalizmin görece kısa tarihine bakıldığında, işleyişine içkin çelişkilerin krizlerle sonuçlandığı görülür: 1873, 1929 krizleri ve 1970'lerde başlayıp bugüne değin dalgalı bir seyir izleyerek devam eden kriz. Temelde merkez ülkelerde sermayenin organik bileşiminin tolere

**XI. ULUSLARARASI İLİŞKİLER
ÇALIŞMALARI VE EĞİTİMİ KONGRESİ
7-10 Mayıs 2026, Eskişehir**

edilemeyecek derecede yükselmesinden kaynaklanan 1970 krizine yönelik çözüm arayışlarının küresel kapitalizme yol açtığı belirtilebilir. Küresel kapitalizm, küresel üretimin ve dolayısıyla üretim temelinde bir küresel piyasanın oluşumuna denk gelir ve işleyişindeki üretim ve ticaret küresel değer ve tedarik zincirleri kapsamında değerlendirilir. Kapitalist işleyişte en başından itibaren kölecilik faaliyetleri, sömürgecilik/emperyalizm uygulamaları, göçmen işçiler konusu üretimin küresel boyutlarını oluştursa da bu uygulamalar ulusal piyasalar bağlamında değerlendirilebilir. 1970 kriziyle birlikte merkez ülkeler, teknoloji üretimlerine devam ederken bu teknolojiye bağımlı üretimi başta yarı çevre olmak üzere çevre ülkelere kaydırmışlar ve üretimin standartlarını belirleyerek denetim gücünü ellerinde bulundurmuşlardır. Burada değişen neredeyse tek bir metanın üretiminin dahi küresel düzeyde çoklu mekânlara dağılmasıdır. Bununla birlikte, tek bir küresel piyasadan bahsetmekten ziyade bölgesel merkezlerden oluşan bir küresel piyasanın söz konusu olduğu belirtilebilir. Küresel kapitalist işleyişin başat hale gelmesiyle, belki de tarih boyunca ilk defa devletlerin eylemlerine dayanan işleyişten uzaklaşılarak, kendi dinamikleri olan bir küresel işleyişe göre biçimlenen devletlerin eylemlerinden söz edilebilir. Bu gelişme, Uluslararası İlişkiler Disiplini için son derece önemli olup, hâkim ulusal piyasa-ulus devlet merkezli anarşik uluslararası sistem yaklaşımlarından kopuşun maddi temelini oluşturmaktadır. Günümüzde kapitalizmin krizinin küresel kapitalizm koşullarında yeniden derinleşmesi, analiz edilmesi zor pek çok değişimi beraberinde getirmektedir. Bu sunumda, analizlerde farklı yaklaşımlarla yaygın şekilde kullanılan ekonomik milliyetçilik ve neo-merkantilizm kavramları ile ikili ticaret hacimleri üzerinden yapılan değerlendirmelerin gerçekliği kavramada yetersizliğine odaklanılacaktır. Konu, ABD'nin özellikle Çin'e yönelik uygulamaya koyduğu koruyucu politikalar bağlamında ele alınmaya çalışılacaktır. Bu politikalara bakıldığında, tümüyle ulusal piyasanın korunması değil, daha çok küresel değer ve tedarik zincirlerinde üstünlük mücadelesi çerçevesinde bazı sektörlere dönük seçici bir korumacılık uygulandığı görülmektedir. Küresel tedarik zincirleri dikkate alınarak yapılan araştırmaların sonuçları da ABD'nin Çin'le ekonomik ilişkisinde bir zayıflamaya işaret etmemektedir.

Anahtar Kelimeler: Küresel Kapitalizm, Ekonomik Milliyetçilik, Neo-Merkantilizm, İkili Ticaret Hacimleri, ABD-Çin Rekabeti

**XI. ULUSLARARASI İLİŞKİLER
ÇALIŞMALARI VE EĞİTİMİ KONGRESİ
7-10 Mayıs 2026, Eskişehir**

**Huawei Güvenli Şehir Altyapılarının Rejim ve Gelir Tipi Bağlamında Karşılaştırmalı
Analizi**

Bahar Temir, Başkent Üniversitesi

Çin Halk Cumhuriyeti'nin "Dijital İpek Yolu" girişimi kapsamında ihraç ettiği yeni nesil gözetim teknolojileri, uluslararası ilişkiler literatüründe genellikle "dijital otoriterlik ihracı" kavramıyla açıklanmaktadır. Hillman ve McCalpin'in (2019) CSIS için hazırladığı rapor, Huawei'in "Güvenli Şehir" (Safe City) projelerinin %71'inin "kısmen özgür" veya "özgür olmayan" ülkelerde yoğunlaştığını ortaya koysa da bu teknolojinin her coğrafyada aynı siyasal sonuçları doğurduğunu varsaymak, yerel dinamikleri göz ardı eden indirgemeci bir yaklaşımdır. Bu çalışma, Huawei Güvenli/Akıllı Şehir altyapılarının, teknolojiyi ithal eden ülkenin politik rejim tipi ve ekonomik gelir düzeyi değişkenlerine bağlı olarak nasıl farklılaştığını incelemeyi amaçlamaktadır. Çin Halk Cumhuriyeti'nin küresel politika ve stratejilerinin ana omurgasını oluşturan Kuşak ve Yol Girişimi (BRI) kapsamında hayata geçirdiği "Dijital İpek Yolu" projesi ile Çin'in küresel girişimleri teknolojik bir boyut kazanmıştır. Özellikle gelişmekte olan, hibrit ve demokratik olmayan rejimlerle imzalanan dijital altyapı anlaşmaları, Uluslararası İlişkiler literatüründe genellikle "dijital otoriterlik ihracı" ve "Çin yönetim modelinin yayılması" kavramları üzerinden okunmaktadır. Hillman ve McCalpin'in (2019) hazırladıkları CSIS Watching Huawei's "Safe Cities" isimli CSIS raporlarında, Huawei'in "Güvenli Şehir" (Safe City) anlaşmalarının %71'inin "kısmen özgür" veya "özgür olmayan" ülkelerde yoğunlaştığını ve orta gelir grubundaki ülkeleri kapsadığını ortaya koymaktadır. Ancak bu verilerden hareketle, söz konusu teknolojinin her ülkede aynı siyasal sonuçları doğurduğunu varsaymak, yerel dinamikleri ve kurumsal yapıları göz ardı eden indirgemeci bir yaklaşım olarak nitelendirilebilir. Bu çalışma, Huawei Güvenli/Akıllı Şehir altyapılarının, teknolojiyi ithal eden ülkenin politik rejim tipi ve ekonomik gelir düzeyi değişkenlerine bağlı olarak nasıl farklılaştığını incelemeyi amaçlamaktadır. Çalışma, nitel araştırma deseni ve karşılaştırmalı vaka analizi yöntemiyle, teknolojinin "giriş söylemi" ile "fiili kullanım alanı" arasındaki farkın rejim tipine göre değişimini üç farklı kategoride ele almaktadır. Birinci kategoride; demokratik kurumların ve yüksek gelir düzeyinin, teknolojiyi yasal denetim (GDPR) ve sivil toplum baskısı ile sınırlayarak sadece "verimlilik ve lojistik"

**XI. ULUSLARARASI İLİŞKİLER
ÇALIŞMALARI VE EĞİTİMİ KONGRESİ
7-10 Mayıs 2026, Eskişehir**

aracına indirgediği Almanya ve Fransa örnekleri incelenmiştir. İkinci kategoride; hibrit rejim özellikleri gösteren ve "kalkınmacı" söylemlerle meşrulaştırılan altyapının, iktidarın denetim kapasitesini artıran 'çift kullanımlı' bir araca dönüşebildiği üst-orta gelir grubundaki Sırbistan ve Türkiye örnekleri tartışılmıştır. Üçüncü kategoride ise; düşük gelir ve otoriter rejim yapısında, ekonomik bağımlılıkla birleşen teknolojinin doğrudan rejim güvenliği ve muhalif takibi için kullanıldığı Etiyopya ve Uganda vakaları analiz edilmiştir. Elde edilen bulgular, dijital otoriterliğin tek yönlü ve kaçınılmaz bir teknoloji transferi olmadığını; aksine yerel kurumların kapasitesi, hukukun üstünlüğü ve ekonomik gelişmişlik düzeyine göre şekillenen dinamik bir süreç olduğunu ortaya koymaktadır.

Anahtar Kelimeler: Dijital İpek Yolu, Huawei Güvenli Şehir, Akıllı Şehirler, Rejim Tipi, Dijital Otoriterlik

**Japonya'nın Offshore Dengeleme Stratejisi: Bölgesel Etkinin Bir Aracı Olarak Dış
Yardım**

Doğukan Baş, TOBB Ekonomi ve Teknoloji Üniversitesi

Bu bildiri, Japonya'nın dış yardım politikasını, Güneydoğu Asya'da Çin'in artan etkisini dengelemek için kullanılan stratejik bir araç olarak analiz etmektedir. Realizm kuramsal çerçevesinden hareketle Japonya'nın ODA (Resmî Kalkınma Yardımı) ve OSA (Resmî Güvenlik Yardımı) programlarını güvenlik ve ekonomik çıkarlarını korumak için kullanıp kullanmadığını incelemektedir. Çalışma, Japonya'nın yardım davranışını şekillendiren siyasi hizalanmayı analiz etmek amacıyla iki ülke grubunu karşılaştırmaktadır: 'benzer düşünceli' ülkeler (Endonezya, Malezya, Filipinler, Tayland ve Vietnam) ile 'benzer düşünceli olmayan' ülkeler (Kamboçya, Laos ve Myanmar). Literatür taraması ve seçkin uzmanlarla yapılan mülakatlara dayanan araştırma, Japonya'nın 'benzer düşünceli' ülkelere yönelik yardımlarının FOIP (Özgür ve Açık Hint-Pasifik) vizyonu çerçevesinde giderek güvenlik ve kapasite geliştirmeye odaklandığını; benzer düşünceli olmayan ülkelere yönelik yardımların ise ekonomik ve sosyal kalkınma alanında yoğunlaştığını ortaya koymaktadır. Çalışma, Japonya'nın dış yardım politikasının saf ekonomik diplomasiden kalkınmayı güvenlikle ilişkilendiren realist bir dengeleme stratejisine dönüştüğünü sonucuna varmaktadır.

**XI. ULUSLARARASI İLİŞKİLER
ÇALIŞMALARI VE EĞİTİMİ KONGRESİ
7-10 Mayıs 2026, Eskişehir**

Anahtar Kelimeler: Japonya, Çin, ASEAN, Dış Yardım, Güvenlik

**Çin'in “Yeni” Sektörlerdeki Başarısını Açıklamak: Sektörel Fırsat Pencereleri, Devletin
Mobilizasyon Kapasitesi ve Yerel Rekabetçilik**

Veysel Tekdal, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi

Bu makale, Çin'in kabaca son 10 yılda ivmelenen yeni sektörlerde eriştiği “yakalama/öne geçme” performansının arkasındaki faktörleri açıklamayı hedefler. Mevcut literatürde iki güçlü açıklama hattı tespit edilebilir: (1) sektör düzeyinde “fırsat pencereleri”ni vurgulayan literatür ve (2) Çin'in yeni sektörlerde yatırım seferberliğini mümkün kılan makro-finance rejim ile planlama kapasitesini vurgulayan devlet-odaklı literatür. Makale bu iki literatürü diyaloga sokarak bütünleşik bir çerçeve geliştirir: başarı, ne yalnızca sektörün “elverişli” yapısına ne de tek başına devletin “yüksek” desteğine indirgenebilir; belirleyici olan, sektörel yapı ile devletin mobilizasyon kapasitesinin etkileşimidir. Bu etkileşimde kritik bir rol oynayan, ancak sıklıkla göz ardı edilen unsur, yerel düzeyde firma-yerel yönetim koalisyonları etrafında şekillenen rekabetçiliktir. Makalenin ampirik odağı elektrikli araç bataryalarıdır. Batarya teknolojilerinde güçlü küresel yerleşik liderlerin olmaması ve erken hareket etme avantajlarına açıklık, Çinli firmalar için bir fırsat penceresi üretmiştir. Çin'de vakitli ve iyi finanse edilmiş sanayi politikaları bu potansiyeli “genişletilmiş bir fırsat penceresine” dönüştürmüştür: ilk pazarlar kamu alımları ve satın alma teşvikleriyle yaratılmış, giriş bariyerleri düşürülmüş ve “yaparak öğrenme” kanalları hızlandırılmıştır. Özellikle CATL ve BYD, bu süreci stratejik teknoloji seçimleri ve tedarik zinciri hamleleriyle küresel rekabet gücüne çevirmiştir. Makale ayrıca, Çin politik ekonomisinin ayrıksı bir özelliği olarak yönlendirilmiş ve “bol” kredi üreten makro-finance mekanizmaları (devlet ağırlıklı finansal sistem, sermaye kontrolleri ve para-maliye-sanayi politikası eşgüdümü) vurgular. Bu mekanizmalar, sabırlı/uzun vadeli sermaye yatırımı gerektiren sektörlerde, Çin'in ABD ve diğer büyük ekonomiler karşısında önemli bir avantajıdır. Makale son olarak, Çin'in batarya sektöründeki başarısına rağmen karşı karşıya kaldığı aşırı kapasite, lider firmalar haricinde düşük karlılık, dış korumacılık gibi sorunları vurgular.

**XI. ULUSLARARASI İLİŞKİLER
ÇALIŞMALARI VE EĞİTİMİ KONGRESİ
7-10 Mayıs 2026, Eskişehir**

Anahtar Kelimeler: Jeoekonomik Rekabet, Sektörel Fırsat Pencereleri, Devlet Kapasitesi, Elektrikli Araç Bataryaları, Çin

Panel 3E

Diplomasinin Alternatif Alanları

Moderatör: Füsün Özerdem, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi

Türk Dış Politikasında Kültür Diplomasisi: Türkiye-Macaristan İlişkileri Örneği

Bezen Coşkun, Necmettin Erbakan Üniversitesi

Uluslararası ilişkiler alanındaki akademisyenler, kültür diplomasisi çalışmalarını genellikle göz ardı ederek, sert dış politika ve güvenlik konularına odaklanma eğiliminde. Oysa çatışma çözümü ve iş birliği, rekabet ve çatışma kadar uluslararası ilişkilerin önemli bir parçası. Bu nedenle devletler, çok çeşitli kamu diplomasisi faaliyetleri yürütmektedirler. Kamu diplomasisi çabalarına baktığımızda, kültür diplomasisi unsurlarını içerdiklerinde daha başarılı oldukları görülmektedir. Bu bağlamda, kendi kültürünü diğer toplumlara tanıtmaya yönelik kültürel diplomasi çabaları ve kültürel ortaklıkları ortaya çıkarmaya yönelik çabalar, 19. yüzyıldan bu yana uluslararası ilişkilerin temel taşlarından biri haline gelmiştir. Güçlü Batılı devletler tarafından yaygın olarak kullanılan kültürel diplomasi, bazen kültürel hegemonyayı kurma çabası olarak eleştirilmiştir. Son dönemlerde kültürel diplomasi, kültürel hegemonyayı kurma aracı olmaktan çıkmış, toplumsal önyargıları yıkmak, kültürel ortaklıkları ortaya çıkarmak ve en önemlisi toplumlar arasında gelecekteki çatışmaları önlemek için kullanılmaya başlanmıştır. Son dönemde Türkiye'nin kültürel diplomasiye verdiği önem ve kültürel diplomasi alanında öncü olan resmi kurum ve kuruluşların sayısının artması, Türkiye'yi kültürel diplomasi açısından önemli bir vaka çalışması haline getirmiştir. Bu çalışmada, Türkiye'nin kültürel diplomasi çabalarının tek taraflı bir analizinin betimsel bir çalışma olacağını kabul ederek, Türkiye'nin kültürel diplomasi çabalarının karşı tarafta nasıl karşılandığını anlamak için Türkiye-Macaristan örneğini ele alınmıştır. 2024'ün Türk-Macar Kültür Yılı olması ve Macaristan Dışişleri Bakanlığı'nın kültürel diplomasiye özel önem vermesi, bu örnek seçiminin önemini kanıtlamaktadır. Bu doğrultuda, Macaristan Devleti tarafından verilen Tempus Mobility Fonu ile Szeged Üniversitesi ev sahipliğinde yapılan çalışmanın bulguları paylaşılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Türk Dış Politikası, Kültürel Diplomasi, Türk-Macar İlişkileri

**XI. ULUSLARARASI İLİŞKİLER
ÇALIŞMALARI VE EĞİTİMİ KONGRESİ
7-10 Mayıs 2026, Eskişehir**

Diplomaside Gençlik Katılımı

Ulaş Zal Akkaya, EDAM; Alara Tarakçıoğlu ve Engin Günaydın, Uluslararası İlişkiler

Gençlik Platformu

Günümüzde uluslararası ilişkiler ve diplomasi alanında gençlerin temsiliyeti büyük oranda kısıtlı katılım ve sembolik temsiliyet problemiyle karşı karşıyadır. UNFPA verilerine göre dünyadaki nüfusun şu anda 1,2 milyardan fazlası 15-24 yaş arasında olmasına rağmen genç nüfusun zirveye ulaştığı bu dönemde dünya liderlerinin %34'ü 60'lı yaşlardadır (Silver, 2024). Dünya liderleri arasında 30'lu yaşlarda olanların oranı %3'tür ve aralarında hiçbir kadın bulunmamaktadır (Silver, 2024). CEB'in 2024 verilerine göre, Birleşmiş Milletler bürokrasisinde görev alan personellerin ise ortalama yaşı 46'dır (UN System Chief Executives Board for Coordination (CEB), t.y.). Bu veriler genç nüfusun diplomasi alanında karar alma mekanizmalarındaki temsiliyetin ne kadar sınırlı olduğunu gözler önüne sermektedir. Gençlerin diplomasideki temsiliyet eksikliği genç nüfusun zirveye ulaştığı çağımızda genç kuşakların önceliklerinin ve perspektiflerinin diplomaside yeteri kadar yansıtılmamasına sebep olmaktadır. Gençlerin dış politika yapım süreçlerindeki katılımı ve temsiliyetinin artması, diplomatik süreçlerin daha olumlu sonuçlar vermesine zemin hazırlayacaktır.

Bu çalışma, "Gençlerin uluslararası ilişkilere ve politika yapım süreçlerine katılımı nasıl bir fark yaratmaktadır?" sorusuna yanıt aramayı amaçlamaktadır. Araştırmanın amacı diplomasideki genç temsiliyet eksikliği karşısında dünya genelinde gençlerin entegre edildiği politika yapım süreçlerinin nasıl sonuçlara ulaştığını gözlemlemek ve diplomasideki dönüşüm ihtiyacını vurgulamaktır.

Gençlerin politika yapım süreçlerine dahil edilmesinin önemini vurgulayan BM, 2015 yılında Güvenlik Konseyi'nin Gençlik, Barış ve Güvenlik (YPS) konulu 2250 sayılı kararını bildirerek, gençlerin barış süreçlerinde aktif rol oynamalarını talep etmiştir (United Nations Security Council, 2015). BM'nin bu kararından sonra birçok BM üye devletinin ve bölgesel kuruluşun karar alma mekanizmalarında gençliği dahil eden uygulamalarına rastlanmaktadır. Bu çalışma, BM'nin YPS konulu kararını konu alan literatür çalışmalarını inceleyerek dış politika yapım süreçlerinde gençlerin katılımının teşvik edilmesinin barış ve güvenlik konularında nasıl etkilere sebep olduğunu örnek vaka çalışmalarıyla inceleyecektir.

**XI. ULUSLARARASI İLİŞKİLER
ÇALIŞMALARI VE EĞİTİMİ KONGRESİ
7-10 Mayıs 2026, Eskişehir**

Küresel düzeyde diplomasideki genç temsiliyet eksikliği karşısında dünya genelinde gençlerin oluşturduğu Youth4Climate, Global Student Forum, Young European Leadership (YEL) gibi girişimlerdeki artış da bu temsiliyet eksikliğine bir çözüm arayışı olduğunu göstermektedir. İstanbul'da Nisan 2025 tarihinde kurulan Uluslararası İlişkiler Gençlik Platformu, uluslararası ilişkiler ve dış politika alanlarında çalışan gençleri bir araya getirerek akademisyenler, bürokratlar, diplomatlar ve milletvekilleriyle paneller, forumlar ve yuvarlak masa toplantıları düzenleyerek gençlerin perspektifini diplomatik düzeye taşımak ve karar alma mekanizmalarında gençliğin etkisini artırmayı amaçlamaktadır.

Bu çalışmada, gençlerin global düzeyde aralarında işsizlik, NEET popülasyonundaki artış, konut krizi, dijital güvenlik ve iklim krizi gibi çok boyutlu sosyal, ekonomik ve çevresel sorunların derinleştiği bu dönemde gençlerin perspektifini yansıtan ve temsiliyetini artıran kapsayıcı politika yapım süreçlerinin stratejik bir gereklilik olduğu ve 21. yüzyıl diplomasisinin doğasında önemli bir dönüşüme ihtiyaç duyulduğu iddia edilmektedir. Araştırma, gençlerin katılımıyla politika yapım süreçlerini etkilediği birçok somut örneğin mevcut olduğunu vurgulayarak, genç nüfusun küresel sorunlara yönelik üretilecek olan çözümlerdeki etki gücü ve harekete geçirme kapasitesinin önemli bir değişken olduğunu savunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Gençlik, Diplomasi, Temsiliyet, Uluslararası İlişkiler, Gençlik, Barış ve Güvenlik

**Türkiye'de Futbol Yoluyla Kültürel ve Ulusal Temsil: Galatasaray'ın 1921 Avrupa
Turnesi Bağlamında Cumhuriyet Öncesi Devlet Dışı Aktörlerin Spor Diplomasisi**

Emre Metin Bilginer, Bağımsız

Bu çalışma, Türkiye'de spor diplomasisinin erken örneklerini Cumhuriyet öncesi bir tarihsel bağlamda ele alarak, futbolun devlet dışı aktörler aracılığıyla kültürel ve ulusal temsiliyet üretme potansiyelini incelemektedir. Çalışmanın odak noktasını, Galatasaray Spor Kulübü'nün 1921 yılında gerçekleştirdiği Avrupa turnesi oluşturmaktadır. Söz konusu turne, Ankara ve İstanbul hükümetlerinin eşzamanlı varlığıyla şekillenen ikili siyasal yapı koşullarında gerçekleşmiş; uluslararası alanda tekil ve kurumsallaşmış bir devlet otoritesinin henüz tesis

**XI. ULUSLARARASI İLİŞKİLER
ÇALIŞMALARI VE EĞİTİMİ KONGRESİ
7-10 Mayıs 2026, Eskişehir**

edilemediği bir döneme denk gelmiştir. Bu bağlamda turne, resmî devlet diplomasisi ve ulusal spor kurumlarının sınırlı ya da belirsiz olduğu bir ortamda gelişen gayri resmi bir temsil pratiği sunmaktadır. Makale, spor diplomasisi literatüründe giderek önem kazanan devlet dışı aktörler yaklaşımını tarihsel bir vaka üzerinden tartışmayı amaçlamaktadır. Galatasaray'ın 1921 Avrupa turnesi, herhangi bir resmî ulusal temsil iddiası taşımamakla birlikte, farklı kulüplerden oyuncuların Galatasaray çatısı altında bir araya getirilmesi yoluyla dönemin “Türk futbolu”nu görünür kılan kolektif ve gayri resmi bir temsiliyet üretmiştir. Bu durum, turnenin doğrudan bir devlet temsili olmaktan ziyade, siyasal otoritenin parçalı olduğu bir dönemde ulusal olanın spor aracılığıyla sembolik biçimde sahnelenmesi olarak değerlendirilmesini mümkün kılmaktadır. Çalışma, Galatasaray Spor Kulübü'nün kültürel ve kurumsal kökenlerine de dikkat çekmektedir. Galatasaray Lisesi'nin çok dilli, Batı'yla etkileşim içinde olan ve kozmopolit bir eğitim geleneğine sahip olması, kulübün Avrupa bağlamında nasıl algılanmış olabileceğini tartışmaya açan bir kültürel arka plan sunmaktadır. Bu arka planın, Galatasaray'ın 1921 Avrupa turnesi sırasında yalnızca sportif performans üzerinden değil; kulüp kimliği, temsil biçimleri ve modernlik söylemi üzerinden de ele alınmasına imkân tanıdığı ileri sürülmektedir. Bu çerçevede futbol, erken dönem Türkiye bağlamında kültürel diplomasiyle ilişkilendirilebilecek bir enformel etkileşim alanı olarak ele alınmaktadır. Makale ayrıca, 1921 Avrupa turnesinin uzun vadeli kurumsal etkilerine de işaret etmektedir. Turne sürecinde kurulan uluslararası temaslar, edinilen organizasyonel deneyimler ve Avrupa futbol çevreleriyle kurulan ilişkiler, Türkiye Futbol Federasyonu'nun kuruluş süreci ile Türkiye'nin FIFA üyeliğine giden yol açısından dolaylı fakat anlamlı bir öncül olarak değerlendirilmektedir. Bu durum, spor yoluyla geliştirilen gayri resmi temsiliyetin yalnızca sembolik değil, zaman içinde kurumsallaşmaya zemin hazırlayan bir işleve de sahip olabileceğini göstermektedir. Sonuç olarak bu çalışma, Türkiye'de spor diplomasisinin kökenlerinin Cumhuriyet sonrası devlet politikalarıyla sınırlı olmadığını savunmakta; futbolun, Cumhuriyet öncesi dönemde devlet dışı aktörler aracılığıyla ulusal ve kültürel temsiliyeti mümkün kılan önemli bir pratik alan sunduğunu tarihsel bir örnek üzerinden tartışmaya açmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Spor Diplomasisi, Devlet Dışı Aktörler, Futbol Diplomasisi, Galatasaray, Kültür Diplomasisi

**XI. ULUSLARARASI İLİŞKİLER
ÇALIŞMALARI VE EĞİTİMİ KONGRESİ
7-10 Mayıs 2026, Eskişehir**

De Facto Diplomasi: Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Örneği

Sertaç Sonan, Özker Kocadal ve Erdem Ertürk, Uluslararası Kıbrıs Üniversitesi

Bu çalışma, “de facto devletler, resmi tanınma olmaksızın, nasıl gayri resmi diplomatik ilişkiler yürütür?” sorusuna odaklanmakta ve dünyanın en uzun süre hayatta kalmayı başaran de facto devletlerinden bir tanesi olan Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin (KKTC) dış ilişkilerini analiz etmektedir. KKTC, resmi olarak sadece Türkiye tarafından tanınsa da ABD, Birleşik Krallık ve Fransa gibi BM Güvenlik Konseyi üyesi devletler de dahil olmak üzere 19 ülkede 26 misyona ve İslam İşbirliği Teşkilatı ile Türk Devletleri Örgütü'nde gözlemci statüsüne sahip olan bir aktör konumundadır. Araştırma, eski cumhurbaşkanları ve dışişleri bakanları da dahil olmak üzere, aktif ve eski üst düzey yetkililerle yapılan mülakatlar temelinde, KKTC'nin uluslararası alanda attığı adımların ardındaki stratejiyi ortaya koymayı hedeflemektedir. Çalışma, Kıbrıs Türk dış politikasını dört farklı döneme ayırıp karşılaştırmaktadır: 1- 1974 sonrası “Federe Devlet” dönemi (iki bölge, iki toplumlu bir federasyon arayışı); 2- 1983'te KKTC'nin ilanı sonrası dönem (bağımsız devlet olma iddiası); 3- 2002 Annan Planı sonrası dönem (yeniden birleşme/AB üyeliği arayışı); 4- 2017 Crans-Montana sonrası / Cumhurbaşkanı Tatar dönemi (“eşit egemenlik” hamlesi). Çalışma, her dönemin başarısını üç boyutta [(1) kamu diplomasisi, (2) ekonomik kazanımlar ve (3) uluslararası meşruiyet] değerlendirmekte ve “Tanınma Paradoksu” hipotezini öne sürmektedir. Şöyle ki, paradoksal olarak, Kıbrıslı Türkler ayrılıkçılıktan uzaklaşıp federal temelde birleşmeyi benimsedikleri ölçüde, uluslararası meşruiyet ve destek elde etmiştir. Bunun somut göstergeleri, Annan Planı sonrası dönemde yurtdışındaki misyonların sayısının neredeyse üç katına çıkmış olması ve artan ekonomik refaktır. Makale, bu stratejilerin tarihsel gelişimini izleyerek, de facto devletlerin uluslararası siyasetteki rolüne ve katı egemenlik normlarına meydan okumasına ilişkin literatüre (örneğin, Caspersen 2012; Pegg 2017; Berg & Ker-Lindsay 2019) katkıda bulunmayı amaçlamaktadır.

Anahtar Kelimeler: De Facto Devletler, Kıbrıs Sorunu, KKTC, Gayri Resmi Diplomasi

Panel 4A

Bölge Çalışmalarında Edebiyat ve Sinemanın İşlevi

Paneli Öneren: Özge Özkoç, Ankara Üniversitesi

Moderatör: Bezen Coşkun, Necmettin Erbakan Üniversitesi

**Latin Amerika Çalışmalarında Uzmanlaşma: Edebiyat ve Sinemanın Bilimsel Eğitime
ve Eleştirel Düşünceye Katkısı**

Esra Akgemci, Selçuk Üniversitesi

Uluslararası İlişkilerde bölge çalışmaları, sosyal bilimlerdeki en interdisipliner alanlardan biridir. Bir bölge üzerinde uzmanlaşmak isteyen araştırmacılar siyasetten tarihe, ekonomiden kültürel çalışmalara, antropolojiden psikolojiye birçok alana temas ederler. Bir bölgenin tarihsel ve toplumsal dinamiklerini anlamak, araştırmacıya hem küresel siyasetin işleyişini kavraması hem de kendi ülkesi ile kıyaslamalar yapabilmesi için imkân tanır. Bir araştırmacı için çalıştığı bölgenin kendine özgü tarihsel ve toplumsal koşullarını, kültürel değerlerini ve politik mücadelelerini anlayabilmek elbette kolay değildir. Bunun için olabildiğince “içeriden” bakabilmek gerekir. Dolayısıyla bölgesel çalışmalar, yabancı dil öğrenmeyi ve yurtdışında araştırma yapmayı mecbur kılan bir alandır. Ancak araştırmacıların eğitim hayatlarının tamamını üzerine çalıştıkları bölgede saha çalışması yaparak geçirmeleri her zaman mümkün olmamaktadır. Bu durumda edebiyat ve sinema gibi kültürel araçlar bölgeye “içeriden” bakabilmenin bir aracı olarak kullanılabilir. Bu bildirinin amacı, Türkiye’de Latin Amerika çalışmaları alanında verilen lisansüstü eğitiminde edebiyat ve sinemanın işlevini tartışmaktır. Bildirinin ana argümanı, Latin Amerika’da siyasal süreçlerin nüvelerinin çoğu zaman edebiyatta ve sinemada ortaya çıktığı ve özellikle bu iki alanın üç yüzyıllık sömürge geçmişi olan bölgede başlı başına bir direniş biçimi haline geldiğidir. İspanyolların 1533’te yıktığı İnka İmparatorluğu’nun tarihini bugün İspanyol vakanüvislerden okumamız, belirli bir grubun varlığını ortadan kaldırmaya yönelik soykırımların, o grupların içselleştirdiği, yaşamın bütününe dağılmış olan, nesilden nesile aktarılan bilgiyi de yok etmeyi amaçladığını ortaya koymaktadır. Buna karşın sömürgecilik dönemi bitmiş olsa da yerlilerin, ezilen halkların ve marjinalleştirilen grupların kendi tarihlerine, dillerine ve kültürlerine sahip çıkma çabasının

**XI. ULUSLARARASI İLİŞKİLER
ÇALIŞMALARI VE EĞİTİMİ KONGRESİ
7-10 Mayıs 2026, Eskişehir**

devam etmektedir. Hegemonik söylemlerle oluşturulan “resmi” anlatıların dışında, sanatsal araçlarla alternatif bakış açılarının geliştirilmesi, Latin Amerika’daki toplumsal adalet mücadelesinin önemli bir parçasını oluşturmaktadır. Bölgedeki toplumsal süreçlerin önemli bir unsuru haline gelen “epistemolojik mücadelenin”, yani bilgiye ulaşma yöntemlerini ve bilginin kaynağını araştıran mücadelenin sanatta kendine geniş yer bulması, siyaset-sinema ve siyaset-edebiyat ilişkisini incelemeyi, Latin Amerika çalışmaları açısından öncelikli bir alan haline getirmektedir. Buradan hareketle bildiride, Latin Amerika’da sömürgecilikten günümüze kadar gelişen önemli tarihsel süreçlerin romanlar ve filmler aracılığıyla eleştirel bir perspektiften nasıl incelenebileceği tartışılacak; bu tartışmanın eleştirel düşünmeyi artırmak, bilimsel eğitimi desteklemek ve bilim insanı olmaya özendirmek açısından kilit rol oynadığı öne sürülecektir.

Anahtar Kelimeler: Latin Amerika Edebiyatı, Üçüncü Sinema, Bölgesel Çalışmalar, Eleştirel Düşünce, Epistemolojik Mücadele

Afrika'yı Edebiyatla Anla(t)mak

Sinan Baran, Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi

Türkiye’de son yirmi yılda giderek yaygınlaşan ve Avrupa ya da Orta Doğu’yu aşan bir şekilde kapsam alanını genişleten bölge çalışmaları enstitüleri, merkezleri, programları, bölümleri ya da derslerinde eğitime dair çeşitli yaklaşımlar söz konusudur. Enstitü, merkez ve programlar genellikle belirli bir coğrafi bölge ile anılırken dersler konusunda ise alt bölgelere yönelik eğitimler de verilmektedir. Dersler ise genel olarak tarih, demografi, coğrafya, iktisat, büyük güçlerle olan ilişkiler vb. konu başlıkları ile sınırlıdır. Bu sınırlılığı genişletmek için sinema ve edebiyat en ulaşılabilir kaynaklar arasında yer almaktadır. Bir ülkeyi, bölgeyi veya kıtayı kültürel olarak anlayabilmek için yukarıda sayılan derslere ek olarak sanatsal faaliyetlere yönelik derslerin müfredatlara eklenmesi önemlidir. Bu çalışmada Afrika çalışmaları özelinde Afrika edebiyatı ve Afrika ile ilgili edebiyattan nasıl faydalanabileceği tartışmaya açılacaktır. Sömürgecilik döneminde kıtayı ziyaret eden Avrupalıların edebi eserleri özellikle Batı dünyasında ilk bilinen eserlerden olmuştur. Sundjata destanı gibi sözel anlatılar Sahra-altı Afrika tarihinde önemli bir yere sahip olsa da sömürgecilik karşıtlığının yükseldiği 20. yüzyılın

**XI. ULUSLARARASI İLİŞKİLER
ÇALIŞMALARI VE EĞİTİMİ KONGRESİ
7-10 Mayıs 2026, Eskişehir**

ilk yarısı ile sömürgecilik sonrası dönemi temsil eden 20. yüzyılın ikinci yarısı ve 21. yüzyılın ilk çeyreği Afrikalı yazarların Afrika'yı anlatan Batılı yazarların önüne geçtiği bir dönem oldu. Bu çalışmada 1884-5 Berlin Konferansı'nın en önemli konu başlıkları arasında yer alan Kongo Havzası ve Nehri ile ilgili Joseph Konrad'ın Karanlığın Yüreği eseri sömürgecilik döneminde bir Avrupalının bakış açısını anlamak amacıyla tartışılacaktır. Buna ek olarak Ernest Hemingway'in Afrika'da bulunduğu yıllarda yazdığı Afrika'nın Yeşil Tepeleri ve Kilimanjaro'nun Karları adlı kısa öyküsü yine köle ticareti üzerine kurulu bir ülkenin vatandaşı olan bir Batılı'nın gözünden Afrika imajının analiz edileceği eserlerdir. Diğer taraftan, Nijeryalı Chinua Achebe'nin köle ticareti ve sömürgecilik dönemlerini de analiz eden ve Afrika Üçlemesi olarak da anılan edebi eserleri özellikle 20. yüzyılın ikinci yarısındaki Afrika edebiyatının bir aynası olarak analiz edilecektir. Güney Afrika'da ırk ayrımcılığı rejiminin sona erdiği 1980'ler ve 1990'larda Güney Afrikalı bir beyaz olan John Maxwell Coetzee'nin eserleri dönemin ruhunu ortaya koymakta ve Güney Afrika'daki ırk sorunuyla apartheid dönemi henüz sona ermeden yüzleşmektedir. 21. yüzyılda ise Chimamanda Ngozi Adichie'nin Yükselen Güneşin Ülkesinde romanı Nijerya'nın geçmişindeki ayrılıkçı Biafra Savaşı'nı da içeren ve bağımsızlık sonrası dönemi temsil eden iç savaş etrafında şekillenmektedir. Konrad, Hemingway, Achebe, Coetzee ve Adichie Afrika'ya dair hem içeriden hem de dışarıdan farklı bakış açılarını yansıtan ve sadece kültürel anlamda değil aynı zamanda siyasi olarak da Afrika'ya dair ırkçılık, köle ticareti, sömürgecilik, apartheid, etnik çatışma vb. konuları içeren edebi eserler yazmışlardır. Bu eserler aracılığıyla Afrika'nın hem yerel hem de uluslararası siyasetine dair farklı çıkarımlar yapılabilir ve müfredatta verilen geleneksel derslerin yanında alternatif bir anlatı bu eserlerin analizi aracılığıyla sunulabilir.

Anahtar Kelimeler: Afrika Çalışmaları, Edebiyat, Bölge Çalışmaları, Sömürgecilik, Irk Ayrımcılığı

**XI. ULUSLARARASI İLİŞKİLER
ÇALIŞMALARI VE EĞİTİMİ KONGRESİ
7-10 Mayıs 2026, Eskişehir**

Ortadoğu Çalışmalarında ve Eğitiminde Edebiyatın Rolü

Özge Özkoç, Ankara Üniversitesi

Son 15-20 yıldır Türkiye’deki en popüler bölge çalışmalarının başını Ortadoğu çekmektedir. AKP hükümetleri döneminde Ortadoğu bölgesel gelişmeleri Türk dış politikasını daha doğrudan etkiler hale gelmiş, bu vesileyle de hem kamuoyu hem de akademik camia Ortadoğu’ya daha fazla ilgi gösterir olmuştur. Bu yükselen ilgiye rağmen Ortadoğu’yla ilgili olarak sınırlı sayıda merkez ve yine sınırlı sayıda lisansüstü programı olduğu belirtilmelidir. Bu nicel azlığın yanı sıra, nitel bir eksiklikten de bahsetmek mümkündür. Ortadoğu üzerine uzmanlaşmayı besleyecek kaynak/fon/burs kısıtları bölgeyi çalışmak isteyen akademisyenleri oldukça zorlamaktadır. Bunun yanı sıra, uzun yıllar Türkiye’de göz ardı edilen Ortadoğu edebiyatına ilişkin temel edebiyat eserleri –sayıları hala az olmakla birlikte- son zamanlarda daha fazla çevrilmeye başlanmıştır. Uzun yıllar Nobel ödüllü Mısırlı romancı Necip Mahfuz’un romanlarıyla sınırlı olan Arap edebiyatı yukarıda işaret edilen gelişmelere paralel olarak Türkçede kendisine daha fazla yer bulmaya başlamıştır. Sözü edilen artılar ve eksiler bir arada düşünüldüğünde, Türkiye’nin içinde bulunduğu siyasi coğrafyayı anlamak, bu konuda bilimsel faaliyetlerde bulunmak ve konuyla ilgili uzmanlaştıktan sonra öğrenci yetiştirmek için geleneksel yöntemlerin dışında yararlanılabilecek materyallerin başında edebiyat eserlerinin geldiği söylenebilir. Bu bildiri, 20. yüzyıl Ortadoğu edebiyatında yaşanan bütün gelişmeleri, öne çıkan romanları analiz etmeyi hedeflememektedir. Aksine, Ortadoğu üzerine uzmanlaşırken ve sonrasında eğitim materyali hazırlanırken genel olarak edebiyattan ama asıl olarak romanlardan nasıl yararlanılabileceği sorusundan hareket etmektedir. Ortadoğu gibi geniş bir coğrafyayı ele alırken, belli temalar üzerinden hareket etmek kaçınılmazdır. 20. yüzyıl Ortadoğu tarihine ve siyasetine ilişkin uzmanlaşma söz konusu olduğunda sayıları arttırılabilecek olsa da belli temalar üzerinde uzlaşılabilir: Sömürgecilik mirası, Filistin-İsrail sorunu, otoriter rejimler ya da diktatörlükler, dinin toplumsal hayattaki etkisi, isyanlar ve iç savaşlar. Elbette bu başlıklar arttırılabilir. Ama bu bildiride bu temalara denk düşecek romanların uzmanlaşma süreçlerine ve lisansüstü ders materyallerine nasıl entegre edilebileceği tartışılacaktır. Bu temaların açılmasında başvurulacak eserler ise temelde şunlar olacaktır: Radva Aşur, Tanturalı Kadın; Nihad Siris, Sessizlik ve Gürültü; Khalil Alrez, Şam’ın

**XI. ULUSLARARASI İLİŞKİLER
ÇALIŞMALARI VE EĞİTİMİ KONGRESİ
7-10 Mayıs 2026, Eskişehir**

Uykusuz Zürafası; Hişam Matar, Dönüş; Necip Mahfuz Cebelavi Sokağı'nın Çocukları ve Kahire Üçlemesi; David Grossmann, Ülkenin Sonuna. Dolayısıyla, bu romanların Ortadoğu'ya ilişkin uzmanlaşmada açabileceği yeni yolların izi sürülecektir.

Anahtar Kelimeler: Ortadoğu Çalışmaları, Arap Edebiyatı, Bölgesel Çalışmalar, Tarih ve Edebiyat İlişkisi

Yeni Mecralarda Dolaşmanın Tehlikeleri: Şto Delat?

Erel Tellal, Ankara Üniversitesi

Uİ'nin sosyal bilimlerde bir disiplin olarak ortaya çıkışı bir asra yaklaşıyor. Uluslararası İlişkiler Tarihi'yle yola çıkan lokomotifin sonrasında Uluslararası Hukuk ve Kuramlar da eklendi. Zaten son ikisi katılmasaydı sanırım Siyasi Tarih, Tarih disiplini altında çıkmazı olmayan bir sokağa yürüyecekti. Uİ'de kendine yer edinmeye çalışan ve önemi giderek artan bölge çalışmalarında zaman zaman kuramsal yaklaşımlar ya da özellikle bölge çapındaki uluslararası örgütler üzerinden uluslararası hukuk sorunları ele alınmaktadır. Yine de, başlarken dile getirilmelidir ki, bu sunumda bölge çalışmaları yüksek lisans eğitiminde uluslararası ilişkiler tarihi anlatılırken edebiyat ve sinemanın işlevi sorgulanacaktır. Çalışmalarda hangi bölgenin hangi yöntemlerle araştırıldığının karşılaştırılması bile etkileşim sağlayarak daha sonrakilerin önünü açacaktır. Konuyu biraz daha sınırlamak gerekirse sorun edilen bölge “Avrasya”dır. Başlıktan da anlaşılacağı üzere öncelikle bölge çalışmalarının önündeki zorluklara değinilecektir. En temel sorunlardan biri “bölge”nin tanımıdır. Sonrasında yapılacak çalışmaların diğer disiplinlerle arasındaki mesafeye işaret edilerek, disiplinlerarası çalışma yaparken Uİ'den başkalarına sapma tehlikesine değinilecektir. Bizim başlığımızda edebiyat ve sinema yer aldığı için, bu disiplinleri öne çıkararak kendi disiplinimizden uzaklaşmak en önemli tuzaklardan biridir. Son olarak, “ne yapmalı?” sorusuna yanıt önerilecektir. Her üç konuda da sunulacak öneriler kurumsal yapı (YÖK sistemi) ve uygulamaya ilişkin yönleriyle sorgulanacaktır.

Anahtar Kelimeler: Avrasya Çalışmaları, Edebiyat, Sinema

Panel 4B

Dış Politika Analizinde Kuram ve Uygulama

Moderatör: Özgür Özdamar, Bilkent Üniversitesi

Karar Birimleri Yaklaşımı Çerçevesinde ABD'nin Kasım Süleymani'ye Suikast Kararı

Adil Batuhan Aktaş, Ankara Üniversitesi

5 Kasım 2024'te yapılan başkanlık seçimlerini kazanarak ikinci kez Amerika Birleşik Devletleri (ABD) Başkanı seçilen Donald Trump, ilk döneminde olduğu gibi yeni döneminde de “sarsıcı” dış politika hamleleriyle uluslararası kamuoyunun dikkatini çekmiştir. Son olarak 3 Ocak 2026'ta Venezuela lideri Nicolas Maduro'nun ABD mahkemelerinde yargılanmak üzere Venezuela'ya düzenlenen bir operasyonla alıkonulması uluslararası siyasette adeta şok etkisi yaratmıştır. Başkan'ın ilk döneminde de sıklıkla karşılaşılan bu sürpriz niteliğindeki kararlar Trump yönetiminde ABD dış politikasının öngörülemez bir rotaya girdiği yorumlarına neden olmaktadır. Liderlerin dış politika yapım sürecindeki etkisini inceleyen araştırmacılar için bu durum vaka niteliği taşımaktadır. ABD'nin bu yeni dış politika perspektifiyle Başkan Trump'ın liderliği arasında nasıl bir ilişki söz konusudur? ABD'nin bu öngörülemez dış politika hamlelerinde Trump'ın liderliği ve kişiliği ne derece etkilidir? Bu çalışmada karar biriminin karar alma sürecine etkisini incelemek amacıyla Trump yönetiminde yapılmış önemli dış politika hamlelerinden birine, İran ve Ortadoğu siyasetinin etkili isimlerinden Kudüs Gücü Komutanı General Kasım Süleymani'ye suikast düzenlenmesi kararına giden süreç mercek altına alınmıştır. Charles Hermann ve Margaret Hermann önderliğinde gelişen Karar Birimleri Yaklaşımı'nın (KBY) temel alındığı çalışmada ilgili kararın alınmasında Trump'ın liderlik tarzının etkili olduğu iddia edilmektedir. Bu nedenle Trump yönetiminin 3 Ocak 2020'de gerçekleşen suikasta nasıl karar verdiği KBY çerçevesinde incelenmiştir. Çalışmada karar birimini belirlemek adına ilk olarak karar anı, karar süreci sırasında etkin rol oynayan dönemin Dışişleri Bakanı Mike Pompeo, Savunma Bakanı Mark Esper, Başkan Yardımcısı Mike Pence ve ABD Merkez Komutanlığı (CENTCOM) Komutanı General Frank McKenzie'nin kaleme aldıkları anı kitaplarındaki bilgiler ışığında tespit edilmiştir. Sürecin değerlendirilmesiyle karar biriminin baskın lider olduğu ortaya konarak analize liderlik tarzını saptamaya yarayan Liderlik

**XI. ULUSLARARASI İLİŞKİLER
ÇALIŞMALARI VE EĞİTİMİ KONGRESİ
7-10 Mayıs 2026, Eskişehir**

Özelliği Analizi (LTA) ile devam edilmiştir. Çalışmada LTA, Trump'ın 2017-2019 yılları arasında gerçekleştirdiği söyleşilerden alınan yanıtların otomatik bir kodlama programı olan Profiler Plus kullanılarak analiz edilmesiyle gerçekleştirilmiştir. Yanıtlar seçilirken Hermann'ın belirttiği kriterlere uygun biçimde en az 100 kelimeden oluşan yanıtların tamamı, konu ayrımı gözetmeksizin, analize dahil edilmiştir. LTA sonucunda ortaya çıkan kişilik özelliği skorları Trump'ın siyasi kısıtlamalara meydan okuyan, bilgiye açık ve ilişki odaklı bir lider olduğunu göstermektedir. Liderlik özelliği skorları Trump'ın Süleymani suikastı kararı sürecindeki tutum ve davranışları ile karşılaştırılmış, süreçte yer alan Esper, Pompeo, Pence ve McKenzie'nin Başkan hakkında aktardığı bilgiler ışığında bu skorların Trump'ın liderliği ile örtüştüğü ve bu özelliklerin suikast kararının alınmasında etkili olduğu ortaya konmuştur. Çalışma ile dış politika analizinde karar biriminin tespiti ve örnek olay özelinde karar biriminin baskın lider olması durumunda liderin kişilik özellikleriyle şekillenen liderlik tarzının karar alma sürecindeki etkisini göstermesi açısından KBY'nin yeterliliklerinin gösterilmesi amaçlanmıştır. KBY çerçevesinde çalışmada, alandaki diğer çalışmalardan farklı olarak, karar sürecinde etkin biçimde yer alan aktörlerden elde edilen bilgilerin kullanılması özellikle karar biriminin ve liderlik tarzının belirlenmesinde önemli veriler sağlamıştır. Diğer yandan, karar anına ilişkin ilgili aktörlerin kimi zaman çelişen ifadeleri KBY'nin zayıf bir yönüne, kaynakların güvenilirliğine, işaret etmektedir. Ayrıca çalışmada elde edilen sonuçlar LTA neticesinde belirlenen kişilik özellikleriyle büyük oranda örtüşen liderlik davranışlarının kimi durumlarda liderlik tarzı kategorileriyle benzer oranda örtüşmeyebileceğini göstermesi açısından önemlidir. Dolayısıyla bu çalışma hem KBY'nin hem de LTA'nın güçlü ve zayıf yönlerini ortaya koymakta, alana ilgi duyan araştırmacılara üzerinde çalışılacak noktalar sunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Dış Politika Analizi, Donald Trump, Karar Birimleri Yaklaşımı, Kasım Süleymani, Liderlik Özelliği Analizi

**XI. ULUSLARARASI İLİŞKİLER
ÇALIŞMALARI VE EĞİTİMİ KONGRESİ
7-10 Mayıs 2026, Eskişehir**

Bir Ara Değişken Olarak Duygular: Rusya ve Türkiye'de Liderlik Etkisi Üzerine Neo-Klasik Realist Bir İnceleme

Doğuş Sönmez, Kadir Has Üniversitesi; Erman Ermihan, Bilkent Üniversitesi

Bu çalışma, Vladimir Putin ve Recep Tayyip Erdoğan'ın liderlik tarzlarına odaklanarak, duyguların neoklasik realizm çerçevesinde bir ara değişken (intervening variable) olarak nasıl işlev gördüğünü incelemektedir. Neo-klasik realizm; rejim türü, bürokratik yapılar, kimlik ve ulusal kültür gibi iç faktörlerin sistemik baskıları filtrelemedeki rolünü vurgulasa da, liderliğin duygusal boyutlarına yeterince odaklanmamaktadır. Bu bağlamda çalışmada, özellikle gücü merkezileştirme eğilimi olan devletlerde, duyguların doğrudan nedensel mekanizmalar olarak değil; dış politikadaki algı, yorumlama ve retorik çerçeveleme kalıplarını şekillendiren unsurlar olarak işlev gördüğü ve dış politikayı doğrudan etkilediği savunulmaktadır. Suriye İç Savaşı (2015-2025) ve Dağlık Karabağ Çatışması (2020-2023) üzerinden, liderlerin söylemlerinde beliren farklı duygusal repertuarlar haritalandırılmıştır. Örneğin Erdoğan, sıklıkla meydan okuma ile harmanlanmış bir mağduriyet anlatısına başvururken; Putin onur, kaygı ve düzenin yeniden tesisi temalarını öne çıkarmaktadır. Çalışma, söylem analizi ve vaka çalışması aracılığıyla, doğrusal bir nedensellik iddia etmeksizin, duyguların, bir ara değişken olarak dış politikayı nasıl etkilediğini ortaya koymaktadır. Böylece bu çalışma, hem neo-klasik realizmde duyguların rolüne dair kavramsal netliğe katkı sunmakta hem de lider odaklı dış politikadaki duygusal kalıpları anlamlandırmak adına tipolojik bir çerçeve önermektedir.

Anahtar Kelimeler: Neo-Klasik Realizm, Duygular, Liderlik, İç Müdahale Değişkenleri, Erdoğan, Putin, Söylem Analizi, Dış Politika

Yeni Suriye'nin Dış Politikası: Çatışma Sonrası Dış Politika Analizine Yönelik Bir Çerçeve

Meliha Altunışık, Orta Doğu Teknik Üniversitesi

8 Aralık 2024'te Hay'at Tahrir al-Sham (HTŞ) öncülüğündeki muhalif silahlı grupların başlattığı askerî harekât sonucunda Beşar Esad yönetiminin devrilmesiyle Suriye yeni bir döneme girmiştir. Elli yılı aşkın Esad iktidarı ve on üç yıl süren çok katmanlı iç savaşın ardından HTŞ lideri Ahmed al-Sharaa başkanlığında kurulan geçiş hükümeti, ciddi siyasi,

**XI. ULUSLARARASI İLİŞKİLER
ÇALIŞMALARI VE EĞİTİMİ KONGRESİ
7-10 Mayıs 2026, Eskişehir**

güvenlik, ekonomik ve toplumsal sorunlarla karşı karşıyadır ve ülke genelinde henüz tam bir kontrol sağlayabilmiş değildir. Bu koşullarda yeni yönetimin temel önceliği iç politikaya, özellikle devlet inşası, iç güvenlik, istikrar ve toplumsal meşruiyetin tesisine odaklanmaktır. Ancak dış politika, çatışma sonrası yeniden inşa sürecinin ayrılmaz bir parçası olarak iç dinamikleri doğrudan etkilemektedir. Bu çalışma, geçiş hükümetinin dış politika anlayışını, yaklaşımını ve önceliklerini analiz etmeyi amaçlamaktadır. Öncelikle dış politika ile çatışma sonrası inşa süreçleri arasındaki ilişkiye odaklanan bir analitik çerçeve geliştirilmekte, ardından Suriye'nin dış politikası bu çerçeve üzerinden incelenmektedir. Çalışma ayrıca, yeni Suriye'nin dış politikasını şekillendiren yapısal faktörleri tartışarak olası uzun vadeli etkileri ortaya koymayı hedeflemektedir.

Anahtar Kelimeler: Suriye, HTŞ, Esad, Dış Politika, Çatışma

Hegemonik Bilginin Mimarları: Yeni-Muhafazakâr Epistemik Topluluklar ve ABD Dış Politikasında Karar Almanın Söylemsel İnşası

Özlem Pınar Oran, Hacettepe Üniversitesi

Bu çalışma, Amerika Birleşik Devletleri (ABD)'de güvenlik ve dış politika karar alma mekanizmalarının oluşumunda belirleyici rol oynayan düşünce kuruluşlarını, özelde Yeni-Muhafazakâr entelektüel ağlar üzerinden eleştirel bir analizi sunmaktadır. Bildiri, ABD dış politikasının yalnızca formel devlet kurumları tarafından değil; epistemik topluluklar, ideolojik hegemonya merkezleri ve normatif söylem üreticileri tarafından yapısal olarak şekillendirildiği argümanını savunmaktadır. Bu doğrultuda düşünce kuruluşları, karar alma süreçlerinin “görünmez ancak belirleyici mimarları” olarak kavramsallaştırılmaktadır. Çalışmanın teorik çerçevesini Allison ve Halperin'in Bürokratik Siyaset modeli eleştirisi ve Peter M. Haas'ın epistemik topluluklar kavramsallaştırması oluşturmaktadır. Allison ve Halperin, dış politikada karar almayı bürokratik kurumların yapısal özellikleri ve birbirleri ile olan etkileşimleri üzerinden analiz ederek önemli bir boyutu ön plana çıkarırken analizlerinde bu kurumları temsil eden bürokratik kimselerin epistemik toplulukları temsil ettiği gerçeğinden uzak bir analiz yapmakta ve dolayısıyla karar almadaki dinamikleri bütünüyle açıklamada yetersiz kalmaktadır. Bu varsayımdan hareketle Haas'ın formülasyonuna göre, dış politika alanında

**XI. ULUSLARARASI İLİŞKİLER
ÇALIŞMALARI VE EĞİTİMİ KONGRESİ
7-10 Mayıs 2026, Eskişehir**

uzmanlık iddiası, paylaşılan normatif çerçeveler ve ortaklaşa inşa edilen tehdit algıları etrafında kristalize olan elit bilgi ağları, karar vericilerin epistemolojik konumlanışlarını ve dünya siyasetine ilişkin ontolojik varsayımlarını belirlemektedir. Çalışma, bu kuramsal çerçeveyi yeni-muhafazakâr fikir kuruluşları üzerinden ampirik olarak somutlaştırarak, bilginin tarafsız bir analitik araç olmaktan ziyade, hegemonik bir yönlendirme ve meşrulaştırma aygıtı olarak işlevselleştirdiğini sistematik biçimde ortaya koymaktadır. Bu bağlamda, Yeni Amerikan Yüzyılı Projesi (PNAC), “Amerikan küresel liderliğinin devamı”, “önleyici/ön alıcı müdahale doktrini”, “rejim değişikliği politikası” ve “demokrasi ihracı söylemi” gibi hegemonik kavramları meşrulaştıran söylemsel formasyonun merkezinde konumlandırmaktadır. Çalışma, PNAC ve paralel yeni-muhafazakâr entelektüel odakların, Leo Strauss’un siyasi felsefesi geleneğinden türetilen ve literatürde “soylu amaçlar için söylenen soylu yalanlar” olarak kavramsallaştırılan stratejik belirsizlik ve seçici gerçeklik sunumu pratiğini, dış politika söylemine nasıl tercüme ve operasyonelleştirdiğini derinlemesine irdelemektedir. Bu epistemik-ideolojik yapılanmada, tehditlerin sistematik olarak abartılması, ahlaki ikilemlerin söylemsel olarak bastırılması ve kamuoyunun stratejik anlatılar vasıtasıyla yönlendirilmesi, ulusal güvenliğin ontolojik gerekliliği olarak naturalize edilmektedir. Öte yandan bu çalışma, PNAC’in kurumsal olarak feshedilmesine rağmen, bu epistemik-ideolojik formasyonun alternatif fikir merkezleri, politika raporları, akademik yayınlar ve “döner kapı” (revolving door) mekanizması aracılığıyla çağdaş ABD dış politikasında yapısal süreklilik gösterdiğini ampirik olarak ortaya koymaktadır. Yeni-muhafazakâr epistemik ağların, karar alma süreçlerinde doğrudan karar süreçleri içinde yer alan aktörler olmaktan ziyade, kararların hangi söylemsel ve epistemolojik çerçevede “rasyonel, zorunlu ve kaçınılmaz” olarak algılanacağını belirleyen bilişsel sınırları ve söylemsel parametreleri inşa eden yapısal güç odakları olarak işlev gördüğü savunulmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Düşünce Kuruluşları, ABD, Epistemik Topluluklar, Bürokratik Siyaset, Karar Alma

Panel 4C

Uluslararası Politik Ekonomi ve Türkiye

Moderatör: Pınar İpek, TOBB-Ekonomi ve Teknoloji Üniversitesi

Jeoekonomik Rekabet Çağında Türkiye

Seçkin Köstem, Bilkent Üniversitesi

2008 Küresel finansal krizini takip eden döneme liberal uluslararası düzenin gerileyişi tartışması damgasını vurmuştur. Bu süreçte özellikle Amerika Birleşik Devletleri (ABD) hegemonyasının düşüşü ve yükselen güçlerin çok kutupluluk arayışları Uluslararası İlişkiler disiplininde sıklıkla tartışılmalıdır. Özellikle Donald Trump'ın ABD başkanlığına yükselmesiyle birlikte çok taraflı uluslararası düzen beklenmedik bir biçimde içeriden hasar görmüştür. Trump ve Brexit vakalarının gösterdiği üzere, küreselleşme karşıtlığı, yükselen ekonomik milliyetçilik ve uluslararası örgütlerin meşruiyetinin sorgulanması istisnai gelişmeler olmaktan çıkıp genel-geçer akımlar haline gelmeye başlamıştır. Biden dönemi ABD dış politikasında, beklentilerin aksine tam olarak çok taraflılığa keskin bir dönüş gerçekleştirilmemiştir. İkinci başkanlık döneminde Trump, ticaret savaşlarının boyutunu ve kapsamını genişletmiştir. Uluslararası sistem, temelde ABD-Çin arasında cereyan eden, ancak sistemin diğer bütün aktörlerini de ilgilendiren bir jeoekonomik rekabet çağından geçmektedir. Jeoekonomi ve dış politikanın ekonomik enstrümanları üzerine yapılan çalışmalar ise genellikle büyük güçlere odaklanmaktadır. ABD, Birleşik Krallık ve Avrupa Birliği'nin özellikle 2022 sonrasında Rusya'ya karşı kullandığı ekonomik ve finansal yaptırımlar dış politikada ekonomik enstrümanlara yönelik akademik ilgiyi artırmıştır. Bununla birlikte, yükselen veya bölgesel güçler de bölgesel ve küresel etkilerini artırmak veya 'silahlandırılmış karşılıklı bağımlılık' riskini azaltmak için ekonomik dış politika araçlarına başvurabilmektedir. Literatürde jeoekonomik unsurlar iki farklı yönden incelenmektedir: ikili ve çok taraflı araçlar ve defansif ve ofansif araçlar. Türkiye ve benzeri orta güçler için bu sınıflandırma tam olarak uygulanamamakta, bu da literatürde önemli bir boşluk olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu çalışma, büyük güç rekabeti ve artan jeoekonomik anlaşmazlık döneminde Türkiye'nin ekonomik dış politikasını incelemektedir. Makalenin temel argümanı şudur: Türkiye,

**XI. ULUSLARARASI İLİŞKİLER
ÇALIŞMALARI VE EĞİTİMİ KONGRESİ
7-10 Mayıs 2026, Eskişehir**

jeoekonomik rekabet çağında hem stratejik otonomi elde etmeyi hem de sistemin doğurduğu fırsatları faydaya çevirmeyi hedeflemektedir. Bununla birlikte, Türk ekonomisinin yapısal sorunları ve bölgesel gelişmeler, Türkiye'nin önündeki temel engeller olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu çalışma ampirik olarak üç alanı incelemektedir: enerji, üretim/ticaret ve finans. İlk olarak, Türk hükümeti Türkiye'nin doğal gaz tedarikçilerini çeşitlendirmeye ve ülkeyi enerji merkezi yapmaya hedeflemektedir. Bu aşamada yaşanan en büyük engel, Rusya Federasyonu'na alternatif oluşturacak tedarikçiler bulma olagelmıştır. İkinci olarak, dışa bağımlılığı azaltmak ve ihracatı artırmak için yerli savunma sanayiine yatırım yapmaktadır. Savunma sanayiinde hem devlet şirketlerinin hem de hükümet destekli özel şirketlerin rolü göze çarpmaktadır. Türkiye silah ihracatını son on yılda önemli ölçüde artırmıştır. Türkiye'de üretilen çeşitli askeri ürünler, ülkenin çevresindeki çatışma alanlarında sıklıkla kullanılmaya başlamıştır. Üçüncü olarak, Türkiye, küresel finansal dalgalanmalardan korunmak için defansif finansal araçlar kullanmaktadır. Finansal araçların kullanımında, Türkiye'nin diğer orta ölçekli yükselen güçlerle benzerlik taşıdığı görülmektedir. Bunların en önemlisi, ABD ve AB tarafından koordine edilen yaptırımlara katılmama siyaseti olarak karşımıza çıkmaktadır. Nitekim Türkiye, Rusya Federasyonu'na yönelik yaptırımların tarafı değildir. Ancak, Türk dış politikasında kullanılan ekonomik unsurların başarıya ulaşmasının önünde önemli engeller bulunmaktadır. İç siyasete yönelik kısa vadeli siyasi planlamalar, Türk dış politikasının ekonomik gündemini önemli ölçüde kısıtlamaktadır. Bununla birlikte, kronik bir sorun haline gelen cari açık ve Batı dışı aktörlerle devam eden asimetrik ilişki biçimi stratejik otonomi önündeki engellerden bazılarıdır. Sonuç itibarıyla, liberal uluslararası düzenin gerilediği bu dönemde, küresel jeoekonomik zorunluluklar ve iç siyasi koşullar, yükselen güçlerin ekonomik dış politikasının ana bileşenlerini ve başarısını birlikte açıklayacaktır.

Anahtar Kelimeler: Jeoekonomi, Enerji, Ticaret, Finans, Yaptırımlar

AB Menşeli: Türk-Avrupa Otomotiv Tedarik Zinciri İçin Riskler

Ali Baydarol, İstanbul Politikalar Merkezi

Çin menşeli elektrikli araçların artan rekabet gücüne ve ABD'nin korumacı politikalarına yanıt olarak Avrupa Komisyonu, Avrupa Birliği (AB) içerisinde üretilen sıfır ve düşük emisyonlu

**XI. ULUSLARARASI İLİŞKİLER
ÇALIŞMALARI VE EĞİTİMİ KONGRESİ
7-10 Mayıs 2026, Eskişehir**

araçların rekabet gücünü artırmak ve AB menşeli bir batarya zinciri oluşturmak amacıyla 16 Aralık 2025 tarihinde Otomotiv Paketi’ni, AB’nin yasama organlarına önermiştir. Bu önlemler kamu mali desteğinden yararlanacak araçlar için “AB’de üretilmiş olma” şartı getirmeyi hedeflemektedir. Ancak bu durum, AB’nin önde gelen otomotiv ithalat ortaklarından biri olan Türkiye’nin otomotiv sektörünün rekabet gücünü zayıflatma potansiyeli taşımaktadır. Bu çalışma Türkiye’nin AB Menşeli tanımının dışında bırakılmasının yalnızca Türkiye için değil, Türkiye-AB otomotiv tedarik zinciri çerçevesinde, AB için barındırdığı riskleri de incelemektedir. Çalışma ayrıca Türkiye’nin mevcut aşamada izlemesi gereken politika seçeneklerini analiz ederken, Türkiye’nin AB Menşeli tanımına dahil edilmesinin Türkiye’deki pazarın, gelecekteki AB pazar talebiyle uyumlu biçimde, elektrikli araç teknolojilerine adapte olmasını sağlamak açısından gerekli olduğuna vurgu yapmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Korumacılık, AB Menşeli, Otomotiv Paketi, Türkiye-AB ilişkileri, Otomotiv Tedarik Zincirleri

Türk Dış Politikasının Ekonomi Politik Sınırları: 2000-2025

Mehmet Ali Tuğtan, İstanbul Bilgi Üniversitesi; Eren Atala Eriş, İstanbul Rumeli Üniversitesi

Bu çalışma, 21. yüzyılda Türk dış politikasında gözlemlenen dönüşümü politik ekonomi perspektifinden analiz etmeyi amaçlamaktadır. Uluslararası İlişkiler literatüründe Türk dış politikasındaki değişim sıklıkla lider merkezli yaklaşımlar, güvenlik öncelikleri ya da uluslararası sistemdeki güç dağılımındaki dönüşümler üzerinden açıklanmaktadır. Bu çalışma söz konusu dönüşümün, Türkiye’nin ekonomik yapısı, sermaye birikim modeli ve küresel politik ekonomideki değişimlerle birlikte değerlendirilmesi gerektiğini ileri sürmektedir. Temel argümana göre, Türk dış politikasının yönelimleri ve sınırları, karizmatik liderlik tercihlerinden ziyade, ülkenin kronik cari açık sorunu ve sürdürülebilir büyüme için vazgeçilmez olan yabancı sermaye ihtiyacı tarafından yapısal olarak sınırlandırılmaktadır. Çalışma, 2001 ekonomik krizini Türk dış politikasındaki dönüşümün kurucu kırılma noktası olarak ele almaktadır. Kriz sonrasında uygulamaya konulan neoliberal yeniden yapılanma süreci, devlet-sermaye ilişkilerini dönüştürmüş; bu dönüşüm dış politika karar alma mekanizmalarına da yansımıştır. Bu dönemde dış politika, daha merkezileşmiş ve kişiselleşmiş bir karar alma yapısına doğru

**XI. ULUSLARARASI İLİŞKİLER
ÇALIŞMALARI VE EĞİTİMİ KONGRESİ
7-10 Mayıs 2026, Eskişehir**

evrilmiştir. Başkanlık sistemine geçiş bu eğilimi hızlandırmış olsa da, bu çalışma liderliğin dış politika davranışlarını sınırsızlaştırdığı varsayımını reddetmektedir. Aksine, artan merkezileşmeye rağmen dış politika tercihleri, ekonomik bağımlılık ilişkileri ve finansal kırılganlıklar tarafından sınırlandırılmaktadır. Bu bağlamda tebliğ, Türkiye'nin bir orta boy güç olarak bölgesel etki ve stratejik otonomi arayışını politik ekonomi çerçevesinde ele almaktadır. Türkiye, 2000'li yıllardan itibaren dış politika söyleminde daha özerk ve çok yönlü bir çizgi benimsemiş; Batı merkezli uluslararası düzene alternatif olarak Asya, Orta Doğu ve Afrika gibi farklı coğrafyalara yönelme eğilimi göstermiştir. Türkiye'nin kronik cari açığı ve büyüme modelinin dış finansmana bağımlı yapısı, doğrudan yabancı yatırımların sürekliliğini hayati kılmaktadır. Buna karşın, Türkiye'ye gelen doğrudan yabancı yatırımların büyük ölçüde Batı merkezli olması, ülkenin Batı ile kurduğu ekonomik ve finansal ilişkilerden kopamamasını sağlamaktadır. Dolayısıyla Türkiye'nin dış politika davranışları, ne tam bir Batı karşıtlığına ne de Batı ile mutlak uyumuna indirgenebilecek niteliktedir; aksine sürekli bir dengeleme ve uyarılama sürecini yansıtmaktadır. Çalışma, bu durumu açıklamak üzere Türk dış politikasını “asimptotik çıkmaz” kavramı üzerinden kavramsallaştırmaktadır. Buna göre Türkiye, stratejik otonomi hedefine doğru sürekli ilerlemeye çalışmakta; ancak bu hedefe yaklaştıkça yoğunlaşan politik ekonomi kaynaklı yapısal kısıtlar nedeniyle hedefe tam olarak ulaşamamaktadır. Bu çalışmada 1 Mart 2003 tezkeresi gibi kritik karar anları gibi örnek olaylar aracılığıyla iç siyasal dinamikler, ekonomik zorunluluklar ve uluslararası sistem baskılarının dış politika tercihlerini nasıl şekillendirdiği gösterilmektedir. Sonuç olarak bu çalışma, Türk dış politikasındaki dönüşümü politik ekonomi ekseninde yeniden değerlendirerek, orta güç devletlerin dış politika davranışlarını anlamaya yönelik bütüncül ve eleştirel bir analitik çerçeve sunmayı amaçlamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Türk Dış Politikası, Ekonomi Politik, Yapısal Analiz

**XI. ULUSLARARASI İLİŞKİLER
ÇALIŞMALARI VE EĞİTİMİ KONGRESİ
7-10 Mayıs 2026, Eskişehir**

**Ekonomik “Statecraft” ile Sanayi Politikası Arasındaki Gerilim: Solar PV Sektöründe
Hindistan-Türkiye Karşılaştırması**

Melike Bozkurt, Gerhard Schnyder ve Merve Sancak, Loughborough University London

Jeopolitik rekabetin giderek yoğunlaştığı günümüzde, orta güçler dış baskıları yönetmek ve çok kutuplu bir uluslararası düzende konumlarını yeniden tanımlamak amacıyla ekonomik statecraft ve sanayi politikası araçlarını eş zamanlı olarak kullanmaktadır. Ancak bu iki alan her zaman birbirini tamamlayan biçimde işlemez; aksine, jeopolitik hedefler ile kalkınmacı öncelikler arasında belirgin gerilimler ortaya çıkabilmektedir. Stratejik önemi özellikle 2020 sonrasında hızla artan solar fotovoltaik (PV) sektörüne odaklanan bu çalışma, jeopolitik yönelimleri ve uluslararası iddiaları farklılaşan iki orta güç olan Hindistan ve Türkiye’yi karşılaştırmalı olarak incelemektedir. Çalışma, jeopolitik hırs düzeylerindeki farklılıkların sanayi politikası araçlarının tasarımı ve uygulanışını nasıl şekillendirdiğini ve bunun ekonomik statecraft ile kalkınma hedefleri arasında nasıl bir gerilim ürettiğini göstermektedir. Bu çerçevede makale, ekonomik statecraft’ın sanayi politikası aracılığıyla nasıl işlediğini ortaya koyarak, orta güçler bağlamında sanayi politikası, jeopolitik rekabet ve kalkınma arasındaki ilişkiye dair uluslararası politik ekonomi literatürüne katkı sunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Ekonomik Statecraft, Sanayi Politikası, Solar PV, Orta Güçler, Hindistan, Türkiye

Panel 4D

Barış, Güven İnşası ve Toplumsal Temas

Moderatör: Efe Tokdemir, Bilkent Üniversitesi

Barışı Tasarlamak: Antlaşma Hükümleri, Uzun Vadeli İstikrarı Nasıl Şekillendirir

*Batur Ozan Togay, Reşat Bayer, Clara Imogen Many Robins ve Mehmed Eryiğit, Koç
Üniversitesi*

Gerek Ankara’da gerekse Budapeşte’de mühim tarihî barış antlaşmalarına siyasetçiler tarafından sıklıkla gündeme getirilmekte; bu söylemler uzun vadeli istikrarlı barış, uzlaşma, devlet politikaları ve uluslararası iş birliği açısından önemli sonuçlar doğurmaktadır. Güncel siyaset bilimi ve uluslararası ilişkiler literatürü, bu dinamikleri büyük ölçüde popülist liderlerin yükselişine bağlamaktadır. Bu tespit kısmen doğru olmakla beraber büyük antlaşmaların bizzat kendilerinin de, güç paylaşımı düzenlemeleri veya toprak ve nüfus değişimleri gibi hükümleri içermeleri dolayısıyla, savaştan taraflar ve/veya hasımlar arasındaki savaş sonrası ilişkileri şekillendirebildiğini kabul etmek gerekir. Bu bildiride biz, barışın daha yüksek seviyelerine geçişin, antlaşmaların ağırlıklı olarak cezalandırıcı mı (geçmişe dönük, tazminat ve suç atfına odaklanan) yoksa yapıcı mı (geleceğe dönük, karşılıklı kabul edilen yeni kurumsal düzenlemeler tesis eden) vasıfta olduğuna bağlı olduğunu ileri sürüyoruz. Bu iddiayı değerlendirmek için, barış antlaşmaları üzerine hazırladığımız özgün bir veri setinden ve bunu tamamlar nitelikte, barış düzeylerini ölçen diğer çeşitli veri setlerinden yararlanıyoruz. Antlaşma sonrası siyasi ahval ve ortamı tarihsel süreç içinde analiz ederken, özellikle Birinci Dünya Savaşı’nın başlıca antlaşmalarını dikkate alarak, yenik tarafların kendi içlerindeki ilgili tartışmaları inceliyoruz. Bulgularımız, nükseden çatışmaları ve istikrarlı barışın sağlanması için gerekli koşulları araştıran akademik ve politika odaklı literatüre katkıda bulunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Barış Antlaşmaları, Birinci Dünya Savaşı, Çatışma Çözümü, Savaş Sonrası İstikrar, Uzun Vadeli Barış

**XI. ULUSLARARASI İLİŞKİLER
ÇALIŞMALARI VE EĞİTİMİ KONGRESİ
7-10 Mayıs 2026, Eskişehir**

**Barışın Anlatı Siyaseti: Türkiye'de Çözüm Süreçlerinde Komplocu Söylem ve
Dezenformasyon**

Dilale Dönmez, Deniz Ş. Sert ve Evren Balta, Özyeğin Üniversitesi

Bu çalışma, Türkiye’de çözüm ve açılım süreçlerini, komplocu söylem ve dezenformasyon içerikli siyasal retoriğin çatışma ve barış anlatılarını nasıl şekillendirdiği üzerinden incelemeyi amaçlamaktadır. Barış süreçleri çoğunlukla müzakere mekanizmaları, kurumsal düzenlemeler veya güvenlik politikaları çerçevesinde ele alınsa da, barışın siyasal ve toplumsal olarak sürdürülebilir hale gelmesi, barışın hangi anlatılarla kurulduğuna ve kamuoyuna nasıl sunulduğuna da bağlıdır. Bu nedenle çalışma, barış ve çatışma süreçlerini yalnızca kurumsal ve müzakereci boyutlarıyla değil, aynı zamanda bu süreçleri anlamlandıran siyasal anlatılar üzerinden ele almaktadır. Bu perspektiften bakıldığında, komplocu retoriğin ve dezenformasyon içerikli söylemlerin barış anlatılarıyla kurduğu ilişki, barış inşası literatüründe görece az ele alınmış bir boyuta işaret etmektedir. Bu tür söylemler, müzakerenin anlamını ve meşruiyetini tartışmaya açan anlatı çerçeveleri üretebilir. Bu yönüyle çalışma, barışın kırılganlığını bilgi düzensizlikleri (information disorders) bağlamında, söylem düzeyinde incelemeyi hedeflemektedir. Araştırma, 2010’lu yıllardaki çözüm süreci ile 2020’lerin ortasında yeniden gündeme gelen açılım tartışmalarını karşılaştırmalı bir tasarım içinde ele almaktadır. Meclis grup konuşmalarına odaklanan söylem analizi, siyasal aktörlerin barışı farklı dönemlerde hangi çerçeveler içinde tartıştığını ve bu anlatıların çatışma ve açılım evreleri boyunca nasıl yeniden kurulduğunu incelemektedir. Çalışma, bu çerçevede, komplocu retoriğin barış süreçlerinde nasıl bir söylemsel işlev üstlendiğini tartışmaya açarak, barış inşası literatüründe söylem, meşruiyet ve bilgi düzensizlikleri arasındaki ilişkiye dikkat çekmeyi amaçlamaktadır. Bu yaklaşım, barışın yalnızca kurumsal tasarımlar ve stratejik tercihler üzerinden değil, aynı zamanda kamusal anlamlandırma süreçleri üzerinden de değerlendirilmesi gerektiğini vurgulayarak literatüre tamamlayıcı bir katkı sunmayı hedeflemektedir.

Anahtar Kelimeler: Barış İnşası, Çözüm Süreci, Komplo Teorileri, Söylem Analizi, Türkiye

**XI. ULUSLARARASI İLİŞKİLER
ÇALIŞMALARI VE EĞİTİMİ KONGRESİ
7-10 Mayıs 2026, Eskişehir**

**Negatif Barıştan Pozitif Barışa Geçiş: Bölünmüş Kıbrıs'ta Toplumlararası Temas ve
Gençlerin Tutumları**

*Cihan Dizdaroğlu, Başkent Üniversitesi; İlhan Can Özen ve Özgehan Şenyuva, Orta Doğu
Teknik Üniversitesi*

Kıbrıs sorunu, doğrudan şiddet olaylarının yaşanmadığı fakat derin sosyal ve siyasi ayrılıkların devam ettiği negatif bir barış ortamında yarım asırdan fazla bir süredir devam etmektedir. Günümüzün gençleri bu statüko içinde büyümüş olsa da, 2003 yılından bu yana geçiş noktalarının açılması, toplumlar arasında aralıklı temasların kurulmasını sağlamış ve genç Kıbrıslıların barışı nasıl öngördükleri ve hangi koşullar altında tutumlarının pozitif barışa doğru değişebileceği konusunda önemli sorular ortaya çıkarmıştır. Uluslararası barış inşası çerçevelerinde gençlerin önemi giderek daha fazla kabul görse de, Kıbrıs'taki gençlerin tutumlarına ilişkin sistematik karşılaştırmalı çalışmalar sınırlı kalmaktadır. Bu çalışma, Kıbrıslı Rum ve Kıbrıslı Türk gençler arasında pozitif barışa yönelik gençlik desteğinin belirleyicileri hakkında nadir bulunan karşılaştırmalı nicel bulgular sunmaktadır. 2019-2020 yıllarında her iki toplumdaki 18-35 yaş arası 500 katılımcıyla (her toplumdan 250 kişi) yapılan iki eş zamanlı ankete dayanan bu çalışma, pozitif barışın birbiriyle ilişkili üç göstergesine verilen desteği incelemektedir: (1) toplumlararası sosyal temasın açıklık, (2) gelecekteki bir yeniden birleşme referandumunda oy verme eğilimi ve (3) ek geçiş noktalarının açılmasına verilen destek. Çok değişkenli regresyon modelleri kullanılarak yapılan analiz, toplumlararası temasın (geçişler ve arkadaşlıklar), kurumsal güvenin, siyasi ideolojinin ve demografik faktörlerin rolünü değerlendirmektedir. Bulgular, toplumlararası temasın pozitif barış yönelimlerinin temel itici gücü olduğunu, ancak bunun mekanizmalarının iki toplum arasında farklılık gösterdiğini ortaya koymaktadır. Kıbrıslı Rum gençleri arasında, doğrudan kişiler arası temas — özellikle toplumlararası arkadaşlıklar ve sık geçişler— açıklık, hareketliliğe destek ve yeniden birleşmeyi onaylama istekliliğinin en güçlü belirleyicisidir. Buna karşılık, Kıbrıslı Türk gençleri arasında kurumsal güven ve algılanan siyasi istikrar daha belirleyici bir rol oynarken, sınır ötesi hareketlilik, özellikle sağ eğilimli katılımcılar arasında yeniden birleşmeye karşı ideolojik muhalefeti hafifletmektedir. Yeni geçiş noktalarının açılmasına verilen destek, başka bir asimetriyi ortaya koymaktadır: Kıbrıslı Rum gençleri arasında bu destek, temas ve

**XI. ULUSLARARASI İLİŞKİLER
ÇALIŞMALARI VE EĞİTİMİ KONGRESİ
7-10 Mayıs 2026, Eskişehir**

ideolojiye bağılıyken, Kıbrıslı Türk gençleri arasında genel olarak pragmatik ve yaygın olarak paylaşılmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Kıbrıs, Gençlik, Barış İnşası, Pozitif Barış

Devletler Arası Normalleşme Süreçlerinde Güven İnşasının Göz Ardı Edilen Rolü:

Türkiye-Yunanistan İlişkileri Örneği

Aycan Cesim Başaran, Bağımsız

Aralarında sorun, gerginlik, çatışma olan devletlerin ilişkilerini istikrarlı ve barışçıl bir zemine taşıma iradesiyle sürdürdükleri normalleşme süreçlerinin kalıcı barış ile sonuçlanabilmesi için taraflar arasında karşılıklı güvenin inşa edilmesi önemlidir. Taraflar arasında güvensizliğin had safhada olması aralarındaki sorunların çözümünü engellemekte, barış inşasına yönelik adım atmayı zorlaştırmaktadır. Bu nedenle, devletlerin düşman kategorisine yerleştirdikleri, korktukları, şüphe duydukları devletlerle barışçıl ilişki kurması için, var olan güvensizlik durumundan kurtulmaları ve karşılıklı güveni inşa etmeye çalışmaları gerekmektedir. Dolayısıyla, karşılıklı güvenin sağlanması; aralarındaki düşmanlık ilişkisini barışçıl ve iş birliğine dayalı bir ilişkiye dönüştürmek için gereklidir. Karşılıklı güven ne kadar yüksek olursa, barış o kadar sürdürülebilir olacaktır. Güvensizlik yüksek olduğunda ise barışın temeli sağlam olmayacak ve küçük yanlış anlamaların bile çatışmaya dönüşmesi kolaylaşacaktır. Sürdürülebilir barışın sağlanması için taraflar arasında güvensizliğin aşılmasını ve güvenin inşa edilmesi gerektiğini savunan bu çalışma için öncelikli amaç; devletler arasında güvenin nasıl inşa edilebileceği sorusuna yanıt aramaktır. Literatürde bu soruya verilen yanıtlar oldukça sınırlı ve yetersiz olduğu için, güven inşasına yönelik detaylı, uygulanabilir, gerçekçi ve işe yarar planlamalara ihtiyaç vardır. Bu noktada çatışan taraflar arasında güven oluşturmak ve güçlendirmek için neler yapılabileceği hangi eylemlerin, düzenlemelerin yapılması gerektiği de yanıt aranması gereken sorular arasındadır. Bu doğrultuda araştırma probleminin çerçevesi çizildikten sonra, literatürde güven inşası için sunulan önerilere yer verilecek ve akabinde güven inşası literatürüne katkı sunma amacı ile taraflar arasındaki güvensizliğin aşılması için detaylı bir güven inşası stratejisi sunulacaktır. Ardından vaka örneği özelinde; Türkiye-Yunanistan ilişkilerinin güven inşası odaklı okunması yapılarak, tarafların iş birliği ve

**XI. ULUSLARARASI İLİŞKİLER
ÇALIŞMALARI VE EĞİTİMİ KONGRESİ
7-10 Mayıs 2026, Eskişehir**

uzlaşmaya yönelik adımlar attığı normalleşme dönemlerinde güvenin tesis edilmesine yönelik adımların atılıp atılmadığı incelenecektir. Taraflar arasında sorunların çözümsüz kalmasının nedenlerinden birinin ilişkilerde güven boyutunun ihmal edilmesinden kaynaklandığı savunulacaktır. Çalışmanın argümanı, resmî belgelerden elde edilen verilerin MAXQDA programı kullanılarak içerik analizi yöntemi ile analiz edilmesi ile desteklenecektir.

Anahtar Kelimeler: Çatışma Çözümü, Güven İnşası, Türkiye, Yunanistan, İçerik Analizi

Panel 4E

Uluslararası İlişkilerde Toplum, Kültür ve Temsil

Moderatör: Ayça Ergun, Orta Doğu Teknik Üniversitesi

Yumuşak Güç, Kültürel Tüketim ve Hegemonya: Gramsci ve Nye'nin Gözünden

Amerikan Etkisinin Yeniden Yorumlanması

Şahnur Ece Köksal, Beşiktaş Belediyesi

Joseph Nye'nin yumuşak güç kavramı, devletlerin zorlama yerine çekicilik yoluyla başkalarının tercihlerini şekillendirme yeteneğini vurgular. Kültür, siyasi değerler ve dış politika meşruiyeti bu süreçte kilit kaynaklar olarak işlev görür. Hegemonyanın, zorlama yerine rıza yoluyla sürdürüldüğünü vurgulayan Antonio Gramsci'nin hegemonya teorisiyle birleştirildiğinde, yumuşak güç, modern küresel etkinin uygulandığı merkezi bir mekanizma olarak anlaşılabilir. Bu bildiri, Amerikan kültür ve ticaret endüstrilerinin, özellikle gıda ve içecek sektörünün, jeopolitik gerilimin yaşandığı anlarda bile ABD'nin liderliğini normalleştiren ve direnişi sınırlayan hegemonik araçlar olarak işlev gördüğünü savunmaktadır. Gramsci, hegemonyayı kültürel ve ideolojik rızaya dayanan bir liderlik biçimi olarak kavramsallaştırmıştır. Hâkim gruplar, kurumlar ve zorlama yoluyla değil, aynı zamanda “sağduyu” ve günlük uygulamaları şekillendirerek de iktidarlarını sürdürürler. Uluslararası politikada bu bakış açısı, devletlerin yalnızca askeri veya ekonomik baskıya dayanmadan meşruiyet ve uyumu nasıl sağladıklarını açıklamaya yardımcı olur. Nye'nin yumuşak gücü, küreselleşmiş bir ortamda bu tür bir rızanın nasıl oluşturulduğunu belirleyerek bu çerçeveyi tamamlar. Birlikte, çekicilik ve normalleşmenin siyasi güçler olarak nasıl işlediğini ortaya koyarlar. ABD Başkanı Donald Trump'ın Grönland'ı işgal etme yönündeki açıklamalarıyla ilgili tartışmalar sırasında çarpıcı bir örnek ortaya çıkmıştır. Davos'taki Dünya Ekonomi Forumu'nda İtalya Başbakanı Giorgia Meloni'nin bu askeri tehditten sonra ABD'yle araya mesafe koymak söylemlerine karşı “Ne yapacağız, McDonalds'ı mı basacağız?” gibi bir söylemde bulunmuştur. Bu açıklama istemeden de olsa Amerikan kültürünün Avrupa'daki derinliğini ortaya koyuyor. Sert güç tehdidine karşı, temelde yumuşak güç aparatı olan yeme-içme sektörü aracılığıyla yapılabilecek bir karşı eylem akla geliyor. Tabii ki Meloni burada

**XI. ULUSLARARASI İLİŞKİLER
ÇALIŞMALARI VE EĞİTİMİ KONGRESİ
7-10 Mayıs 2026, Eskişehir**

tüketim kültürü yoluyla ABD'nin etkisine meydan okumanın, askeri olarak ona karşı çıkmak kadar gerçekçi olmadığını ima etmiştir ancak Amerikan fast-food zincirlerinin sadece birer işletme olarak değil, normalleşmiş ABD varlığının sembolleri olarak görüldüğünü de ortaya koymuştur. Bu örnek daha geniş bir eğilimi yansıtmaktadır. McDonald's, Starbucks, Coca-Cola ve KFC gibi küresel markalar, kıtalar arasında günlük yaşamın bir parçası haline gelmiştir. Bu şirketler, Amerikan modernitesiyle özdeşleşmiş standart tatları, yaşam tarzlarını ve tüketim alışkanlıklarını teşvik etmektedir. Birçok toplumda, bu işletmeleri ziyaret etmek kolaylık, gençlik kültürü ve küresel aidiyet kavramlarıyla ilişkilendirilmektedir. Sonuç olarak, siyasi tartışmalar ortaya çıkmadan çok önce, ABD'nin kültürel değerleri günlük yaşamda yeniden üretilmektedir. Gramscian bakış açısına göre, bu tür kalıplar hegemonik istikrarı yansıtmaktadır. Amerikan ticari kültürü, normallik ve arzu edilebilirlik algılarını şekillendiren “sağduyu”nun bir parçası haline gelmiştir. ABD politikalarına karşı muhalefet olabilir, ancak bu muhalefet nadiren kültürel altyapıya karşı sürdürülebilir bir direnişe dönüşür. Sonuç olarak, hakimiyet güç yoluyla değil, ABD'nin etkisini yeniden üreten sistemlere gönüllü katılım yoluyla sürdürülmektedir. Sonuç olarak, Nye'nin yumuşak gücü ile Gramsci'nin hegemonyasının kesişimi, çağdaş Amerikan liderliğini anlamak için değerli bir bakış açısı sağlar. Gıda ve içecek sektörü, ABD değerlerini günlük yaşama yerleştiren, ince ama güçlü bir siyasi araç olarak işlev görür. Meloni'nin esprili sözleri, daha derin bir gerçeği ortaya koymuştur: Günümüzde Amerikan etkisi, toprak kontrolünden çok kültürel yayılma ile ilgilidir. Tüketim, çekicilik ve normalleşme yoluyla ABD, büyük ölçüde tartışmasız ve derinlemesine içselleştirilmiş şekillerde hegemonik gücünü sürdürmeye devam etmektedir.

Anahtar Kelimeler: Yumuşak Güç, Hegemonya, ABD, McDonalds

Sosyal İnşacılık Perspektifinden Avrupa İçin Kültür Pusulası

Laçin Akyıl, İstanbul Arel Üniversitesi

Bu çalışma, Avrupa Komisyonu'nun 2025 yılında sunmuş olduğu Avrupa İçin Kültür Pusulası belgesini sosyal inşacılık yönünden incelemektedir. Çalışmanın temel amacı, Avrupa İçin Kültür Pusulası girişimi üzerinden, Avrupa Birliği'nin (AB) kültürü; değişen konjonktürde normlar, değerler ve krizler çerçevesinde yeniden nasıl tanımlandığını incelemektir. Çalışma,

**XI. ULUSLARARASI İLİŞKİLER
ÇALIŞMALARI VE EĞİTİMİ KONGRESİ
7-10 Mayıs 2026, Eskişehir**

Avrupa İçin Kültür Pusulası'nda, kültürün nasıl şekillendiğine, hangi değerlerin öncelikli şekilde ifade edildiğine ve Avrupalılığın söylemsel olarak yeniden nasıl inşa edildiğine odaklanmaktadır. AB'yi doğrudan ya da dolaylı bir şekilde etkileyen Brexit, Covid-19, doğal afet ve savaş gibi etkenler karşısında Birlik, çözümlere karşı Avrupalılık vurgusuna daha fazla ihtiyaç duymaktadır. Buradan hareketle çalışma, Avrupa İçin Kültür Pusulası'nın özgürlüğün, demokrasinin ve çoğulculuğun günümüzde Avrupalılığın belirleyici unsurları olarak devam ettiğini savunmuştur. Avrupa İçin Kültür Pusulası, kültür politikası girişimi özelliğinin yanı sıra söylemler aracılığıyla kurumlar ve AB vatandaşları arasında bir köprü görevi üstlenmektedir. Bu noktada Avrupa İçin Kültür Pusulası, sosyal inşacılığın savunmuş olduğu kimliklerin söylemler yoluyla oluştuğu düşüncesini desteklemektedir. Sosyal inşacı yaklaşım, krizleri çözüme kavuşturulması gereken sorunlar olarak görmekten öte onları, kimlik inşasının süreci olarak ele almaktadır. Bir diğer ifade ile kültürün, krizler karşısında korunması ve yönetilmesi gereken bir unsur olduğuna dikkat çekmektedir. Avrupa İçin Kültür Pusulası da, AB'nin kültürü sadece korunması gereken bir unsur olmaktan ziyade aynı zamanda kriz dönemlerinde ortak aidiyeti güçlendiren bir yönetim aracı olarak tasarladığını ortaya koymaktadır. Bu yönüyle çalışma, Avrupa İçin Kültür Pusulası'nda kültürün stratejik bir boyut kazanmaya başladığı sonucuna ulaşmıştır.

Anahtar Kelimeler: Sosyal İnşacılık, Avrupa Birliği, Avrupa İçin Kültür Pusulası, Kültür

Küresel Hedeflerin Hikâyelerdeki İzleri: Sürdürülebilir Kalkınma Amaçlarının

Türkiye'deki Çocuk Hikâye Kitapları Üzerinden Analizi

Elif Çağlı Kaynak, İstanbul Kent Üniversitesi; Mehtap Tanar, İstanbul Büyükşehir Belediyesi
Binyıl Kalkınma Hedefleri (MDG/BKH)'nin 2015 yılında sona ereceği göz önüne alınarak, 2012 Rio+20 Konferansı'nda Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları (SDG/SKA) süreci başlatılmış ve bu hedefler Birleşmiş Milletler tarafından 2015'te resmi olarak ilan edilmiştir. Küresel ölçekte normlar olan sürdürülebilir kalkınma amaçları sosyal, siyasal, ekolojik, ekonomik ve toplumsal cinsiyet boyutları ile sadece devlet politikaları ile değil aynı zamanda kültürel ve toplumsal üretim araçlarıyla da yaygınlaşmaktadır. Oldukça kapsamlı bir çerçevede ele alınan bu amaçlara ulaşmada farkındalığın ve bilinçlenmenin artması önem taşımaktadır

**XI. ULUSLARARASI İLİŞKİLER
ÇALIŞMALARI VE EĞİTİMİ KONGRESİ
7-10 Mayıs 2026, Eskişehir**

Farkındalık ve bilinçlenme ise en küçük toplumsal ölçekte birey üzerinden şekillenmekte ve bu bilginin gelecek nesillere aktarılması sürecin devam etmesi açısından önemli hale gelmektedir. Aktarım sürecinin önemli bileşenlerinden biri de hiç şüphesiz çocuk edebiyatıdır. Çocuk edebiyatı sürdürülebilir kalkınma amaçlarının hem küresel hem de yerel ölçekte yaygınlaşması ve benimsenmesi açısından dikkate değer bir sosyalizasyon alanı sunmaktadır. Bu çalışmanın temel sorusu “Türkiye’de çok satan çocuk hikâye kitaplarında sürdürülebilir kalkınma amaçlarının yansımaları ne şekilde görülmektedir?” şeklinde formüle edilebilir. Bu çerçevede çalışmanın amacı ise Türkiye’de çok satanlar listesinde yer alan çocuk hikâye kitaplarında sürdürülebilir kalkınma amaçlarının izlerini sürerek bu amaçların ne şekilde ele alındığını ele alındığını değerlendirmek, buradan yola çıkarak küresel ölçekteki normların yerel düzeyde içselleştirilmesini analiz etmektir. Araştırmada doküman incelemesi yapılarak seçilen materyaller için içerik analizi yöntemi kullanılacaktır. En çok satan çocuk hikâye kitaplarının listeleri (çalışmanın yapıldığı süredeki en güncel veri dikkate alınarak), internet üzerinden kitap satışı yapan web sitelerinden alınarak oluşturulacaktır. Söz konusu kitaplar sürdürülebilir kalkınma hedefleri açısından analiz edilirken kitabın yayınevi, çeviri eser veya orijinal dilinin Türkçe olması, yazarın cinsiyeti gibi farklı değişkenlerin etkili olup olmadığı dikkate alınacaktır. Buna dayanarak elde edilecek bulgular dahilinde çocuk hikâye kitaplarında küresel kalkınma amaçlarının hangi seviyelerde ele alındığını ortaya konulacak ve Türkiye örneği üzerinden küresel sürdürülebilir kalkınma amaçlarının ulusal ölçekteki kültürel üretim alanlarında ne şekilde kendisini gösterdiği saptanmış olacaktır.

Anahtar Kelimeler: Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları, Türkiye, Çocuk

Suriyeli Mültecilerin Transnasyonal Göç Pratikleri ve Entegrasyon Süreçlerine Etkisi:

Literatür Temelli Bir Tartışma

Nurdan Bozkurt Çakır, İstinye Üniversitesi

Bu çalışmada, transnasyonal göçün kuramsal ve kavramsal çerçevesini ele alınmakta, ardından da Suriyelilerin transnasyonal göç pratikleri ve bunların sebeplerine ve sonuçlarına dair yaklaşımlar tartışılmaktadır. Suriyelilerin transnasyonal göç pratiklerinin entegrasyon süreçleriyle ilişkisi ve literatürde yer alan tartışmalara yer verilmektedir. Transnasyonal göç

**XI. ULUSLARARASI İLİŞKİLER
ÇALIŞMALARI VE EĞİTİMİ KONGRESİ
7-10 Mayıs 2026, Eskişehir**

yaklaşımı, göçmenlerin hedef ülkeyi ya da kaynak ülkeyi seçme, benimseme gereksiniminde olduğunu reddeder, göçmenlerin birden fazla ulus-devlet, birden fazla toplumla eş zamanlı ilişkiler kurabileceğini savunur. Bu ilişkiler göçmenlerin ekonomik (para transferleri), sosyal (aile, akraba, yakınlarla olan ilişkiler), kültürel ya da politik olabilmektedir. Bu yaklaşım, Suriyeli göçmenlerin göç deneyimlerini yalnızca zorunlu göç ya da entegrasyon süreci ile değil, oluşan ulus ötesi sosyal alanlar ve ağlar, çoklu aidiyetler bağlamında da ele almamıza imkân tanımaktadır. Literatürde transnasyonal göç pratiklerinin uyum süreçlerini engellediğini ya da desteklediğini savunan farklı yaklaşımlar ışığında, transnasyonalizmin Suriyelilerin entegrasyon süreçlerine etkisi de tartışılmaktadır. Ayrıca çalışmada, Esad yönetiminin devrilmesiyle birlikte bu göç pratiklerinin ve ilişkiler ağının nasıl dönüşeceğine ilişkin literatürdeki olası ihtimallere de yer verilmektedir. Buna bağlamda Suriye'deki ve Türkiye'deki durum göz önüne alınarak, geri dönüş beklentileri, dairesel göç, sınır ötesi sosyal ve ekonomik ilişkilerin yeniden yapılandırılması tartışılmaktadır. Elbette Suriyelilerin transnasyonal göç pratikleri, bölgedeki ve iki ülkedeki gelişmelerden sürekli etkilenen, devinim içinde bir süreçtir. Bu yönüyle bu çalışma, ileride yapılacak ampirik çalışmalara da zemin oluşturmayı ve transnasyonal göç literatürüne katkı sunmayı amaçlamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Transnasyonal Göç Pratikleri, Ulusötesi Göç, Suriyeliler, Entegrasyon

Panel 5A

Uluslararası İlişkilerde Liderlik, Karar Alma ve Hafıza Siyaseti

Moderatör: Mensur Akgün, İstanbul Kültür Üniversitesi

Sir Edward Grey ve Osmanlı İmparatorluğu'na Yönelik İngiliz Dış Politikası: Reel

Politik mi ya da Liberal Enternasyonalizm mi?

Fahriye Begüm Yıldızeli, Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi

Sir Edward Grey'in, İngiltere'nin kesintisiz en uzun süre görev yapan Dışişleri Bakanı'dır. Grey'in bu itibarı Birinci Dünya Savaşı sırasında büyük ölçüde zarar görmüştür. Dış politikadaki uzlaşmacı tavrı ve savaştan önce siyasi tavizler vermesine rağmen Temmuz Krizi'ni önleyememiştir. Savaşın çıkmasını engelleme umuduyla göreve getirilen Grey, Osmanlı'yla olan diplomatik ilişkilerle her zaman yakından ilgilenmiştir. Kamuoyu ve emperyal kibir tarafından yönlendirilen Grey, Osmanlı'nın yeni rejimiyle çıkarıcı bir zemin yaratmayı amaçlamıştır. Osmanlı'nın Almanya ile yakınlaşması, İngiltere'nin Orta Doğu stratejileri için ciddi bir tehdit oluşturmuştur. Osmanlı İmparatorluğu'nun parçalanmaya başlaması Orta Doğu'da İngiltere'nin güç kaybetmesine yol açacağından Grey, Alman yanlısı eğilimleri olduğu bilinen II. Abdülhamid'e karşı, Jön Türk Devrimi'ni ve anayasal rejimi desteklemiştir. Bu çalışma, Edward Grey'in 1905-1916 yılları arasındaki Dışişleri Bakanlığı döneminde İngiltere'nin Osmanlı ile olan diplomatik ilişkilerine yoğunlaşacaktır. Bu dönem, Jön-Türk Devrimi, Balkan Savaşları, Ermeni Tehciri'nden Sykes-Picot Antlaşması'na kadar uzanan İngiliz-Osmanlı temaslarının en yoğun olduğu dönemi kapsamaktadır. Grey'in Osmanlı İmparatorluğu'na yönelik düşünceleri ve tutumları tarihçiler tarafından göz ardı edilmiş olsa da, Liberal siyasette önemli bir figür olarak kalmış ve dış politika görüşlerine her zaman değer verilmiştir. Grey, yeni rejimi Britanya'nın yanına çekerek uzlaşma politikasına başvurmuştur. Bu araştırma, Grey'in enternasyonalizm veya reelpolitik politikalarını analiz ederek İngilizlerin modern diplomatik sistem uygulamalarını nasıl şekillendirdiğine odaklanacaktır.

Anahtar Kelimeler: Sir Edward Grey, Liberal Enternasyonalizm, Jön Türk Devrimi, İngiliz Dış Politikası

**XI. ULUSLARARASI İLİŞKİLER
ÇALIŞMALARI VE EĞİTİMİ KONGRESİ
7-10 Mayıs 2026, Eskişehir**

**Demokrat Parti'nin Dış Politikasının Üretilmesinde ve Yürütülmesinde Cumhurbaşkanı
Celal Bayar'ın Rolü**

Çağrı Erhan, Altınbaş Üniversitesi

1950-1960 dönemindeki Türk dış politikası büyük oranda Başbakan Adnan Menderes'le ilişkilendirilir. Hatta birçok kitap ve makalede “Menderes'in dış politikası” ifadesi kalıplaşmıştır. Başbakan Menderes'in kendi dış politika tercihleri olmakla birlikte, söz konusu dönemde Türkiye'nin dış politikasının nasıl üretildiği ve yürütüldüğü detaylı olarak mercek altına alındığında, bu türden ifadelerin gerçeği tam olarak yansıtmadığı görülür. Bu tebliğin hazırlanmasındaki maksat, 1950-1960 dönemi Türk dış politikası önceliklerinin belirlenmesinde, kararların alınmasında ve bunların uygulama sahasına aktarılmasında, Menderes kadar -hatta bazen daha fazla- Cumhurbaşkanı Celal Bayar'ın etkili olduğunu ortaya koymaktır.

İlginç şekilde, Türk siyasi tarih yazımında Bayar parti içi dengeler ve iç politika konularında dikkate alınan fakat dış politikada ihmal edilen bir figürdür. Menderes, Fuat Köprülü ve Fatin Rüştü Zorlu, dış politikayla ilgili neredeyse rakipsiz referans noktaları olarak addedilmektedir. Hakikat böyle değildir. Şüphesiz bu yaklaşımın neredeyse sorgulanmadan geniş akademik kitleler tarafından benimsenmesinin iki temel sebebi vardır. İlki, 27 Mayıs Darbesi sonrasında Türkiye'de bazı kesimler tarafından oluşturulan Menderes karşıtı atmosfer çerçevesinde, iç ve dış her türlü siyasi kararın sorumluluğunun Başbakan'a ve yakın çevresine yüklenmesi gayretleridir. O dönem ve takip eden yıllar içinde hazırlanan akademik nitelikli birçok çalışmada bu husus merkeze alınmış Demokrat Parti dönemi dış politika kararlarının tüm sorumluluğu Menderes'e ve bir ölçüde Zorlu'ya verilmiştir. Bu çalışmalara referans veren ikincil nitelikteki literatür de çoğunlukla, 27 Mayıs sonrası dönemde üretilen kalıpları, kurulan neden-sonuç ilişkilerini ve yaklaşımları tekrar etmiştir. İkinci sebep ise daha objektiftir. Dönemin arşiv kaynaklarının erişime açık olmadığı bir ortamda, akademik çalışmalar ekseriyetle gazete haberlerine ya da dönemin tanıklarının ifadelerine dayandırılmıştır. Maalesef bu Türk dış politikası tarihi çalışmalarının temel zafiyetidir. Hal böyle olunca da dış politikanın üretilmesinde ve yürütülmesinde çok önemli bir aktör olan Bayar göz ardı edilmiştir.

**XI. ULUSLARARASI İLİŞKİLER
ÇALIŞMALARI VE EĞİTİMİ KONGRESİ
7-10 Mayıs 2026, Eskişehir**

Bu tebliğin hazırlanmasında konuyla ilgili tüm basılı kaynaklar kadar, dönemin Türkiye, ABD ve İngiltere arşiv belgeleri de temel kaynak olarak kullanılmış ve bilhassa üç örnek olay (Türkiye'nin NATO'ya girişi, Bağdat Paktı'nın Kuruluşu ve Kıbrıs Meselesi) üzerinden Bayar'ın dış politikadaki gerçek ağırlığı ölçülmeye çalışılmıştır.

Tebliğ için yapılan araştırmalarda, Millî Mücadele döneminden itibaren devlet aygıtının ve siyasetin önemli bir bileşeni olan Celal Bayar'ın güçlü devlet adamlığı geçmişi ve tecrübelerinin, 1950-1960 dönemi Türk dış politikasının şekillendirilmesine doğrudan kişisel katkılar vermesindeki en önemli amillerden biri olduğu görülmüştür. Atatürk'ün dış politika yaklaşımını benimsemiş ve İkinci Dünya Savaşı ve hemen sonrasındaki uluslararası gelişmelerin Türkiye için doğurduğu sonuçları özümsemiş olan Bayar'ın dış politikadaki tavrı, devlette sürekliliğin esas olduğunun güçlü bir kanıtı niteliğindedir. Bayar'ın bilhassa dışişleri, ordu ve istihbarat bürokrasisiyle olan -ve çoğu zaman Demokrat Parti'nin diğer dış politika aktörlerinde rastlanmayan türden- güçlü ilişkileri, kararların şekillendirilmesi kadar sahaya aktarılmasında da belirleyici işlev görmüştür. Cumhuriyet'in kurucu kadrosunda yer alan Bayar'ın saygın kişiliği sadece içerideki etkisini değil, yurt dışındaki mevkidaşları tarafından muhatap alınma seviyesini de etkilemiştir. 27 Mayıs'ı takip eden 30 yıl boyunca şahit olunmadık oranda Cumhurbaşkanı, dış politikanın içinde, bazen merkezinde yer almıştır. NATO'ya giriş sürecinde, son kararın Cumhurbaşkanı tarafından verildiği, 1951 Nisan-Mayıs aylarında bu konuyla ilgili yurt dışındaki Türk büyükelçilerinin katılımıyla yapılan Çankaya toplantılarının tutanaklarından anlaşılmaktadır. Keza, Bağdat Paktı'nın kuruluş ve genişleme sürecinde Başbakan Menderes'in Bayar'la sürekli olarak istişare halinde olduğu, başta ABD Dışişleri Bakanı John Foster Dulles olmak üzere konuyla ilgili tüm taraflarla yürütülen görüşmelerde Bayar'ın sözlerinin Türk tarafının nihai görüşünü yansıttığı, Bayar'ın bölge ülkelerinin liderleriyle yaptığı temaslarda konuyu aktif olarak gündemde tuttuğu arşiv belgelerinden ortaya çıkmaktadır. Kıbrıs meselesinin Türk dış politikasının en öncelikli konusu haline geldiği 1955 sonrası dönemde de Bayar sadece diplomatik sahada değil, konunun Türk kamuoyuna aktarılmasında da hayati bir rol oynamıştır.

**XI. ULUSLARARASI İLİŞKİLER
ÇALIŞMALARI VE EĞİTİMİ KONGRESİ
7-10 Mayıs 2026, Eskişehir**

Türkiye ve dünyanın başka yerlerindeki arşiv belgelerin erişime açılmasıyla başta bu tebliğin konusu olan 1950-1960 dönemindeki konular olmak üzere Türk dış politikasının birçok başlığının yeni bir bakış açısıyla incelenmesi ve tahlil edilmesi mümkün olacaktır.

Anahtar Kelimeler: Türk Dış Politikası, Adnan Menderes, Celal Bayar

Yolsuz Lider mi, Ulusal Kahraman mı? Şeref Raşidov ve Tartışmalı Hafıza Siyaseti

Erhan Doğan, Marmara Üniversitesi

Bu sunum, Şeref Raşidov'un siyasal mirasının iki farklı tarihsel bağlamda nasıl yeniden inşa edildiğini analiz etmeyi amaçlamaktadır. Raşidov, Özbekistan Sovyet Sosyalist Cumhuriyeti'nin uzun süreli lideri olarak hem pamuk üretimine dayalı ekonomik modelin mimarlarından biri olmuş hem de Sovyetler Birliği'nin Üçüncü Dünya'ya yönelik dış politikasında önemli bir aracı aktör olarak rol oynamıştır. Ancak ölümünün ardından, özellikle Yuri Andropov ve Mikhail Gorbachev dönemlerinde başlatılan soruşturmalar çerçevesinde, Raşidov dönemi "pamuk skandalı" ile özdeşleştirilmiş ve üretim rakamlarının sistematik biçimde şişirilmesi yolsuzluk olarak değerlendirilmiştir. Bu süreç, merkezî otoritenin cumhuriyet elitleri üzerindeki denetimini yeniden tesis etmeye yönelik bir siyasal müdahale olarak da okunabilir. Bununla birlikte bağımsızlık sonrası Özbekistan'da Raşidov'un imajı önemli ölçüde rehabilite edilmiş; kendisi ulusal kalkınmaya katkıda bulunan, Moskova karşısında cumhuriyetin çıkarlarını koruyan ve Özbek kimliğinin kurumsal alanlarda yaşamasına alan açan bir lider olarak yeniden tanımlanmıştır. Bu dönüşüm, yalnızca tarihsel bir yeniden değerlendirme değil; post-Sovyet ulus inşa sürecinin ve kolektif hafıza politikalarının bir ürünüdür. Sunumun ikinci temel sorusu, Raşidov'un Sovyet merkezini Özbek ulusal kimliği ve geleneklerine belirli ölçüde tolerans göstermeye nasıl ikna ettiği üzerinedir. Bu bağlamda Raşidov'un stratejisinin üç ayaklı olduğu ileri sürülecektir: Sadakat ve performans dengesi: Moskova'ya ekonomik başarı (özellikle pamuk üretimi) ve dış politikada sadakat sunarak siyasi manevra alanı yaratmak. Sovyet söylemi içinde ulusal içerik üretmek: Özbek kültürel unsurlarını sosyalist modernleşme retoriğiyle uyumlu biçimde yeniden çerçevelemek. Elit müzakere kapasitesi: Merkez ile yerel kadrolar arasında aracı rol üstlenerek, ideolojik sınırlar içinde kültürel esneklik sağlamak. Bu çerçevede Raşidov, açık bir

**XI. ULUSLARARASI İLİŞKİLER
ÇALIŞMALARI VE EĞİTİMİ KONGRESİ
7-10 Mayıs 2026, Eskişehir**

meydan okumadan ziyade, Sovyet sisteminin iç mantığını kullanarak “kontrollü kültürel alan” üretmiştir. Böylece Özbek ulusal kimliği bastırılmadan, fakat Sovyet ideolojik çerçevesine entegre edilmiş biçimde varlığını sürdürebilmiştir. Sonuç olarak sunum, Raşidov’un hem Sovyet merkezi tarafından kriminalize edilen hem de bağımsızlık sonrası dönemde ulusal hafızada yeniden yüceltilen bir figür olarak, siyasal meşruiyet, merkez-çevre ilişkileri ve kimlik müzakereleri bağlamında nasıl okunabileceğini tartışacaktır. Bu analiz, lider imajının tarihsel bağlama göre yeniden inşa edildiğini ve siyasal ihtiyaçlara göre anlam kazandığını göstermeyi hedeflemektedir.

Anahtar Kelimeler: Hafıza Siyaseti

Panel 5B

Dış Politikada Kadınlar Paneli: “Kadınlar ve Dünya Politikası”

Paneli Öneren: Zeynep Alemdar, Doğu Üniversitesi

Moderatör: Zeynep Alemdar, Doğu Üniversitesi

Dış Politikada Kadınlar 2019 yılından bu yana geçen yıla kadın siyaset bilimi ve uluslararası ilişkiler akademisyenlerinin gözünden bakan bir Almanak hazırlıyor. Bu Almanakların başlıca amacı, bir önceki yılın daha az gün yüzü görmüş haberlerini hatırlatmak ya da önemli haberleri olduğu gibi okumak değil, kadın farkındalığıyla, barışçı bir dille gündemi yeniden kurmak ve uluslararası ilişkilerin kadınlara nasıl dokunduğunu göz önüne sermek. Bu yuvarlak masa toplantısında da amacımız, İrlanda’dan Afganistan’a, savaş ekonomisinden iklim krizine kadar farklı coğrafya ve temalarda 2025 yılında kadınlara ne oldu, kadınlar ne yaptı, sorularına cevap vermek. Çoklu krizler dünyasında tüm aktörler daha ziyade hayatta kalma yarışına girmiş ve toplumsal cinsiyet eşitliğine yönelik müdahaleler bundan 10 yıl öncesine kadar bile tahmin edilemez sertlik boyutuna gelmişken, uluslararası ilişkiler camiasında bu gelişmelerin DPK gözünden değerlendirmesinin yeni araştırma alanlarına yol açacağını umuyoruz.

Her Yerde Kriz, Bir Yerlerde Güvenlik

Karel Franco Valansi, İstanbul Kültür Üniversitesi

**Çevrimiçi Erkek Dünyası (Manosfer) ve Kadın Düşmanlığının Pek Parlak Olmayan
Geleceği**

Bezen Coşkun, Necmettin Erbakan Üniversitesi

İrlanda'da Yeni bir Cumhurbaşkanı: Catherine Connolly

Ayşegül Gökalp Kutlu, Kocaeli Üniversitesi

Afganistan'da Kadın Olmak: Uluslararası Hukukun Sınırları

Tuğba Bayar, Bilkent Üniversitesi

Panel 5C
Transatlantik İlişkilerde Güvenlik, Popülizm ve Stratejik
Bağımlılık

Moderatör: Özge Özkoç, Ankara Üniversitesi

Popülist Bir Enternasyonal Mümkün mü? Trump Döneminde Avrupa Aşırı Sağ ile
İlişkiler

Cihan Uzunçayır, Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi

Donald Trump'ın ikinci kez ABD Başkanı seçilmesi, popülizmin küresel çaptaki yükselişiyle ilgili tartışmaları yeniden canlandırmıştır. Trump'ın (yeniden) iktidara gelişi özellikle Avrupa'daki popülist ya da aşırı sağcı olarak adlandırılan partiler ve liderler tarafından memnuniyetle karşılanmış, kendi söylemlerinin ve iddialarının dünyanın en güçlü ülkelerinden birinde karşılık bulduğunun bir işareti olarak yorumlanmıştır. Bu aktörlerin bazılarının Trump'ın zaferini ulus-ötesi bir popülist ittifak ve iş birliği ilişkisinin kurulabilme ihtimali üzerinden bir fırsat olarak gördükleri söylenebilir. Nitekim Trump ve onun ekibinin Avrupa'daki aşırı sağcı partileri destekler nitelikteki açıklamaları ve Avrupa'nın sorunlarına ilişkin benzer değerlendirmeleri dile getiriyor oluşları, bu bağlantının ABD cephesinde de bir karşılığının olduğunu düşündürmektedir. Göç meselesi, Batı medeniyetinin kimliği, güvenlik ve ulusal çıkar gibi bir dizi başlıkta Trump ve Avrupa aşırı sağının aktörleri büyük oranda örtüşen fikirlere sahiptir. Bunun yanı sıra popülist stratejilerin farklı ulusal bağlamlar içerisindeki uygulamalarının ve sonuçlarının bir ulus-ötesi öğrenme sürecini kolaylaştırdığından da söz etmek gerekir. Tüm bu faktörler, popülist bir enternasyonelin gerçekleştirilebilirliğini güçlü bir olasılık haline getirebilmektedir. Ancak Trump'ın transatlantik ilişkilere, Avrupa güvenlik mimarisine ve NATO'ya yönelik yaklaşımının; geleneksel iş birliği kalıplarıyla uyumsuz, Amerikan çıkarlarını tek taraflı biçimde önceliklendiren ve Grönland örneğinde görüldüğü üzere zaman zaman saldırgan bir nitelik kazanan bir dış politika angajmanına sahip olması, Avrupa kamuoyunda belirgin bir rahatsızlık ve tepki üretmektedir. Bu durum ise Avrupa'daki aşırı sağ partilerin söylemsel ve siyasal manevra alanını daraltmaktadır. Buna ilaveten aşırı sağın hem Amerikan hem de Avrupa

**XI. ULUSLARARASI İLİŞKİLER
ÇALIŞMALARI VE EĞİTİMİ KONGRESİ
7-10 Mayıs 2026, Eskişehir**

bağlamında egemenlikçi bir çizgiyi temsil ediyor oluşu böylesi bir ulus-ötesi ittifakı paradoksal hale getirmektedir. Diğer yandan Avrupa’da aşırı sağın benzer siyasal ajandalara sahip gibi görünen yapısının arka planında kimi zaman oldukça keskinleşen ayrışma eksenleri mevcuttur. Öyle ki, yekpare bir aşırı sağ parti ailesinden ziyade çok farklı nitelikteki parti gruplarını bir araya getiren aşırı sağ yelpazesinden söz etmek daha isabetli görünmektedir. Aşırı sağın bu heterojen yapısı, Trump Amerika’sıyla kurulabilecek olası ulus-ötesi ittifakı zorlaştıran faktörlerden biridir. İlişkinin öbür ucunda, Trump’ın Avrupa’daki aşırı sağ partilerle bağlantısının ne kadar ideolojik bir öncelik taşıdığı da ayrı bir tartışma konusudur. Kişisel özellikleri itibariyle oldukça öngörülemeyen ve değişkenlik gösteren bir mizaca sahip olan Trump, çoğu durumda pragmatik bir yönelim gösterebilmektedir. Tüm bu unsurları bir arada değerlendirdiğimizde Trump’la Avrupa aşırı sağ arasında ulus-ötesi bir ittifak görüldüğünden de zor hale gelmektedir. Çalışma, söz konusu hususlar çerçevesinde, ilişkinin kompleks yapısının nedenlerini ve dinamiklerini tartışmayı, geleceğe ilişkin muhtemel senaryoları ele almayı amaçlamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Popülizm, Aşırı Sağ, Trump, ABD, Avrupa

**Kriz İdaresinden Pazarlıkçı Diplomasiye: Trump-Erdoğan Ekseninde Türk Amerikan
İlişkilerinin Anatomisi**

Ali Şevket Ovalı, Dokuz Eylül Üniversitesi

Türk Amerikan ilişkilerinde I. Ve II. Trump-Erdoğan dönemleri, ilişkilerin tarihinde görülmemiş sıkılıktaki sert iniş çıkışlarla doludur. İlişkilerdeki bu çalkantılı dönem, Türk-Amerikan ilişkilerinin geleceğine dair öngöründe bulunmayı zorlaştırıyor gibi görünse de bu dönemlerin karşılaştırılması sonucu ortaya çıkan değişimler ve devamlılıklar uluslararası ilişkiler/dış politika okuyucuları açısından önemli bulgular barındırmaktadır. Bu çalışma, Türk-Amerikan İlişkilerinde 2016-2020 ve 2025-2026 dönemlerinin hem devamlılık hem de değişimin kolaylıkla tespit edilebileceği dönemler olduğunu ve bu devamlılık ve değişimlerin büyük veri setlerine ihtiyaç duyulmaksızın uluslararası ilişkilerin temel analiz düzeyleri üzerinden görülebileceği iddiasındadır. Çalışma karşılaştırmalı tarihsel analiz yöntemiyle her iki zaman dilinde aynı sorular üzerinden devamlılık ve değişkenliğe dair bulguları ortaya

**XI. ULUSLARARASI İLİŞKİLER
ÇALIŞMALARI VE EĞİTİMİ KONGRESİ
7-10 Mayıs 2026, Eskişehir**

koyacak ve bu sayede geleceğe dair politika önerileri getirecektir. Çalışmanın temel argümanı ve yöntemi ile Türkiye-ABD ilişkilerinde hangi bağımsız değişkenlerin politika çıktılarına nasıl etkilediğinin bulgularıyla birlikte ortaya konması hedeflenmektedir.

Anahtar Kelimeler: Amerika, Trump, Erdoğan, Karşılaştırmalı Tarihsel Analiz

Türkiye'de Anti-Amerikanizm: Stratejik Ortaklığın ve Müttefikliğin Ötesi

Sinem Ünaldılar, Ege Üniversitesi

Türkiye uzun yıllar boyunca ABD'nin önemli bir müttefiki olmuştur; ancak bu ortaklık zaman içinde dalgalanmalar göstermiştir. İki ülke arasındaki ilişki; koşullara, jeopolitik hesaplara, sistemik dönüşümlere, Türkiye'nin iç dinamiklerine, rejim önceliklerine, kimlik meselelerine ve güvenlik tehditlerine bağlı olarak stratejik, dönemsel ve modele dayalı bir nitelik taşımıştır. Bu bağlamda Türkiye'de anti-Amerikanizm; hükümetlerin ideolojik yönelimleri, milliyetçilik, çıkar çatışmaları ve güvenlik kaygıları doğrultusunda evrilmiştir. Bu karmaşık yapı, kavramın tanımlanmasını güçleştirmektedir. Anti-Amerikanizm, Türkiye'de yaygın olan daha geniş çaplı anti-Batıcı eğilimlerin bir yansımasıdır. Türkiye, 1952'den bu yana NATO üyesi olmasına ve tarihsel olarak Batılı siyasal, kültürel ve ekonomik modelleri benimsemiş olmasına rağmen, Türk kamuoyunda Batılı ülkeleri—özellikle Amerika Birleşik Devletleri'ni—ulusal egemenlik ve kültürel kimlik açısından tehdit olarak algılama eğilimi söz konusudur. Ayrıca uluslararası sistemdeki dalgalanmalar, jeostratejik çıkarların ve önceliklerin dönüşmesine neden olmaktadır. Bu doğrultuda bu bildiri Türkiye–ABD ilişkilerindeki tarihsel bağları, kritik dönüm noktalarını, temel belirleyicileri ve karşılaşılan zorlukları Anti-Amerikanizm çerçevesinde incelemeyi amaçlamaktadır. Özellikle Donald Trump'ın ikinci dönemi itibarıyla değişen dinamikler çerçevesinde Türkiye'de Anti-Amerikanizm'in geçmişten günümüze dönüşümü ve bugün ülke dış politikasındaki etkin faktör olarak ne derece rol oynadığı sorgulanacaktır.

Anahtar Kelimeler: Anti-Amerikanizm, Stratejik Ortaklık, Müttefiklik, Transatlantik İlişkiler, NATO

**XI. ULUSLARARASI İLİŞKİLER
ÇALIŞMALARI VE EĞİTİMİ KONGRESİ
7-10 Mayıs 2026, Eskişehir**

**Stratejik Özerklik ile Transatlantik Bağımlılık Arasında: Değişen Güvenlik Ortamında
Avrupa Güvenliği Üzerine Bir Analiz**

Mehmet Gürsu, Bağımsız

İkinci Dünya Savaşı sonrası kurulan Avrupa güvenlik yapısı, Avrupa-Atlantik eksenindeki üye devletlerde güvenlik ve istikrarı sağlamak amacıyla faaliyet gösteren çok sayıda örgütün bileşiminden oluşmaktadır. Bu yapının şekillenmesinde başat rolü, Amerika Birleşik Devletleri (ABD) liderliğindeki NATO üstlenmiştir. Soğuk Savaş boyunca tartışmasız bir konumda olan NATO'nun Avrupa'daki varlığı, 1991'de Sovyetler Birliği tehdidinin ortadan kalkmasıyla sorgulanır hâle gelmiştir. Bu yeni dönemde ABD'nin dikkatini Avrupa dışındaki bölgelere kaydırması ve Avrupalı müttefiklerinden kendi güvenliklerini üstlenmelerine sıcak bakması, Avrupa Birliği (AB) stratejik özerkliğinin ve Avrupa güvenlik yapısının yönünün belirlenmesi tartışmalarına uygun zemin oluşturmuştur. Bu dönemdeki tartışmalar, özellikle ABD'nin korumasından yoksun bir Avrupa'nın güvenliğinin nasıl sağlanacağı sorusuna odaklanmıştır. AB'nin soğuk savaşın hemen ertesinde Avrupa'da ortaya çıkan bölgesel sorunları çözmemesi, güvenlik ve dış politika alanlarındaki yetersizliklerini ortaya koymuştur. Bu yetersizliklere çözüm getirmek, bölgesel çatışmalara müdahale ve kriz yönetimi konusunda yetenek kazanmak üzere başlatılan çalışmalar sonucu bu alanda çeşitli gelişmeler sağlanmıştır. Bunlardan en önemlileri 1992 Maastricht ve 2007 Lizbon (Reform) Antlaşmaları ile sağlanan ilerlemelerdir. 1992 Maastricht Antlaşması ile AB'nin dış politika ve güvenlik alanında kendi kurumlarını yaratması ve geliştirilen politika araçları ile bu alanda üye devletler arasında bağlayıcılık yaratılması sağlanmıştır. 2007 Lizbon (Reform) Antlaşması ile ise Ortak Güvenlik ve Savunma Politikası kabul edilerek güvenlik ve Savunma alanında mevcut yetenekleri artıracak yeni mekanizmaların getirilmiş, bu alanda isteğe bağlı yeni mekanizmalar aracılığıyla uyulması zorunlu kurallar temelinde katılımcı devletler arasında koordinasyon, iş birliği ve karşılıklı bağımlılığı artıracak program ve projeler başlatılmıştır. NATO ile koordinasyon içerisinde devam eden süreç AB içindeki Atlantikçi ve Avrupalı kanatların uzlaşısıyla yürütülmüştür. Stratejik Özerklik tartışmalarının başlangıcı, NATO'nun ve dolayısıyla ABD'nin kıtadaki temel güvenlik sağlayıcısı haline gelmesine dayandırılabilir. 1950'lerden itibaren devam eden bu tartışmalarda, AB'nin Atlantikçi kanadı, güvenliğin NATO çatısı

**XI. ULUSLARARASI İLİŞKİLER
ÇALIŞMALARI VE EĞİTİMİ KONGRESİ
7-10 Mayıs 2026, Eskişehir**

altında sağlanmasını savunurken, Avrupacı kanat Avrupa güvenliğin özerk bir Avrupa kimliği çerçevesinde tesis edilmesini öne çıkarmıştır. Tarihsel süreçte çeşitli belgelerde, Avrupa'nın güvenlik ve savunma konularında özerkliğinden bahsedilse de 2016'da kabul edilen AB Küresel Stratejisi, Stratejik Özerkliği çerçevesini belirleyen temel belge olmuştur. Bu bağlamda 2022'de onaylanan Stratejik Pusula ise bu konuda 2030 yılına kadar AB'nin güvenlik ve savunma politikasını güçlendirme hedeflerini somut hale getirmiştir. Bu çalışma, Avrupa Birliği'ndeki stratejik özerklik tartışmalarını neorealist bir kuramsal çerçevede ele alarak Transatlantik ilişkilerdeki dönüşümün yapısal nedenlerini analiz etmeyi amaçlamaktadır. Uluslararası sistemin anarşik yapısı ve güç dağılımındaki değişimlerin devletler ve ittifakların davranışlarını belirleyen temel faktörler olduğu varsayımıyla, stratejik özerkliğin bir AB entegrasyonu hedefinden ziyade, ABD'nin AB'yi, NATO ile "tuzağa düşürme" (Entrapment) veya "terk etme" (Abandonment) riskine karşı Avrupa'nın geliştirdiği bir "iç dengeleme" (internal balancing) stratejisi olduğu savunulmaktadır. Ayrıca çalışmada, AB üyesi devletler arasındaki stratejik özerkliğe yönelik farklı tutumları, Neorealist teorinin ittifak kabulleri çerçevesinde tartışmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Stratejik Özerklik, Avrupa Güvenlik Yapısı, NATO, Avrupa-Atlantik İlişkileri, Neorealizm

Panel 5D

Güvenliğin Gelenek Dışı Alanları: Dijitalleşme, Enerji ve Göç

Moderatör: Ayşe Gülce Uygun, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi

Enerjiye Erişimden Hane Güvenliğine: Aile Kurumunu İnsan Güvenliği ve Enerji

Adaleti Yaklaşımlarıyla Okumak

Pınar Buket Kılınç Pala, Kütahya Dumlupınar Üniversitesi

Bu çalışma, aile kurumunu enerji güvenliği perspektifiyle ele alarak, hane düzeyinde ekonomik dayanıklılık ve gündelik güvenlik ilişkisini kuramsal bir çerçevede incelemektedir. İnsan güvenliği ve enerji adaleti yaklaşımlarından hareketle, enerjiye erişim, fiyat istikrarı ve enerji yoksulluğu gibi unsurların ailelerin yaşam koşulları üzerindeki belirleyici etkileri tartışılmaktadır. Çalışma, enerji güvenliğinin yalnızca makro ölçekte devletler ve piyasalar üzerinden ele alınamayacağını; hane ekonomisi, bakım emeği ve toplumsal yeniden üretim süreçleri aracılığıyla ailenin mikro güvenlik alanını doğrudan şekillendirdiğini savunmaktadır. Bu bağlamda makale, aileyi güvenlik çalışmalarının ihmal edilen bir ölçeği olarak yeniden konumlandırmakta ve enerji güvenliği literatürüne disiplinlerarası bir teorik katkı sunmayı amaçlamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Aile, Enerji Güvenliği, İnsan Güvenliği, Enerji Adaleti, Hane Dayanıklılığı

Dijital Cephede Güvenlik: Hibrit Tehdit Bağlamında Dezenformasyon

Politikalarının Dönüşümü

Ş. Gökçe Gezer, Bağımsız

Geleneksel güvenlik paradigması, konvansiyonel saldırılardan bilişsel alana (cognitive domain) doğru genişlerken; dezenformasyon, modern uluslararası ilişkilerde stratejik bir istikrarsızlaştırma aracı olarak öne çıkmaktadır. Bu çalışma, dezenformasyonu yalnızca bir "yanlış bilgi" sorunu olarak değil, NATO gibi uluslararası güvenlik örgütlerinin savunma mimarisini tehdit eden bir hibrit savaş unsuru olarak ele almaktadır. Çalışmanın temel odak noktası, NATO'nun 2022 Stratejik Konsepti ve sonrasında atılan adımlarda dezenformasyona

**XI. ULUSLARARASI İLİŞKİLER
ÇALIŞMALARI VE EĞİTİMİ KONGRESİ
7-10 Mayıs 2026, Eskişehir**

karşı geliştirdiği kolektif savunma mekanizmalarının analizi ışığında dezenformasyon politikalarının güvenlik boyutunu incelemektedir. İttifakın "caydırıcılık ve savunma" ilkeleri çerçevesinde dezenformasyonla mücadele politikaları; stratejik iletişim (STRATCOM), siber savunma ve toplumsal dayanıklılık (resilience) kavramları üzerinden incelenmektedir. Özellikle Doğu Avrupa ve Baltık bölgesindeki dezenformasyon faaliyetlerine karşı NATO'nun geliştirdiği "tespit et, ifşa et ve yanıtla" stratejisi, devlet dışı aktörlerin ve rakip devletlerin asimetrik saldırılarına karşı bir kalkan oluşturma çabası olarak değerlendirilmektedir. Bu pratikler ayrıca Avrupa Birliği gibi dezenformasyon politikalarında öncül adımlar atmış olan kurumların güvenlik alanındaki pratikleri ile karşılaştırmalı bir analiz sunulacaktır. Bu bağlamda, her iki kurumun iş birliği yaptığı Hibrit Tehditler Mükemmeliyet Merkezi (Hybrid CoE) gibi mekanizmaların dezenformasyonla mücadeledeki kurumsal rolleri tartışılacaktır. Sonuç olarak bu bildiri; dezenformasyonun demokratik kurumların meşruiyetini aşındırma ve uluslararası ilişkilerde dayanışmayı zayıflatma potansiyelini vurgulayarak, güvenlik örgütlerinin konvansiyonel tehditler kadar dijital dezenformasyon ekosistemine de askeri ve politik yatırım yapmasının bir zorunluluk olduğunu savunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: NATO, Dezenformasyon, Hibrit Savaş, Stratejik İletişim

**Devlet Merkezli Güvenlikten İnsani Özgürleşmeye: Göç İstatistiklerine Nicel Eleştirel
(QuantCrit) Bir Bakış**

Zeynep Şentop Şahin, Trakya Üniversitesi

Uluslararası İlişkilerde güvenlik anlayışı, geleneksel olarak devleti ve onun güvenliğini merkeze alan realist teoriler etrafında şekillenmiştir. Ancak Soğuk Savaşın sona ermesinden sonra bu dar yaklaşım sorgulanmaya başlanmış, yerini bireyi ve onun güvenliğini merkeze alan daha bütüncül bir anlayışa bırakmıştır. Sosyal, ekonomik, çevresel konuların uluslararası güvenliğin gündemini genişlettiği bu yeni dönemde, göç konusu da bir güvenlik meselesi olarak ele alınmıştır. Özellikle 11 Eylül saldırıları sonrasında zorunlu göç ve belgesiz hareketlilikler, sınır egemenliğine yönelik bir tehdit olarak görülmüş, bunun failleri olarak göçmenler ise uluslararası organize suçlar, uyuşturucu kaçakçılığı, terörizm gibi kriminal olaylarla ilişkilendirilerek sıkı güvenlik ve kontrol tedbirlerinin hedefi haline getirilmiştir.

**XI. ULUSLARARASI İLİŞKİLER
ÇALIŞMALARI VE EĞİTİMİ KONGRESİ
7-10 Mayıs 2026, Eskişehir**

Ancak konunun yalnızca uluslararası sistem ve devlet çıkarları çerçevesinde ele alınması, bireylerin yaşadığı hak ihlallerinin ve bireysel güvensizliklerinin göz ardı edilmesine neden olmuştur. Bu bağlamda çalışma, dezavantajlı ve ötekileştirilmiş toplulukların gerçek yerlerde karşılaştığı gerçek güvensizliklere dikkat çeken Aberystwyth Okulunun özgürleşmeci güvenlik anlayışının sunduğu eleştirel merceği, 2011 yılından itibaren Türkiye'ye yönelen Suriyeli göçüne yöneltmektedir. Çalışma metodolojik yöntem olarak ise daha çok eğitim ve sosyoloji bilimlerinde kök salmış QuantCrit (Nicel Eleştirel) yaklaşımını kullanmakta, bu yaklaşımın Uluslararası İlişkiler disiplini içerisinde metodolojik bir yenilik olarak işlevselliğini tartışmaya açmaktadır. Eleştirel ırk teorisinin nicel araştırmalara bir yansıması olan bu yöntem, nicel verilerin tarafsız olmayıp iktidar, önyargı ve söylemin tesirinde olduğuna dikkati çeker. Çalışmanın ele aldığı temel problem, göç yönetim süreçlerinde dolaşıma sokulan nicel verilerin, tarafsız, nesnel birer gösterge olmadığı aksine göçmenleri risk ve tehdit unsuru olarak gören devlet merkezli güvenlik anlayışının yeniden üretimine hizmet eden araçlar haline geldiğidir. Bildiri kapsamında yürütülen analizde QuantCrit'in beş temel ilkesi esas alınmıştır: ırkçılık ve baskının merkezi rolünün kabulü, sayıların tarafsız olmadığı varsayımı, verilerin doğal kategoriler üretmediği anlayışı, verilerin tek başına konuşmadığının kabulü ve verilerin sosyal adaletin sağlanmasına hizmet edecek şekilde kullanılması. Türkiye'deki Suriyelilere ilişkin veri toplama mekanizmalarının hangi dışlayıcı ön kabullerle kurgulandığı sorgulanırken, özellikle kadınlar, çocuklar gibi dezavantajlı grupların resmi istatistiklerdeki sessizliği ele alınacaktır. Bu açıdan çalışma, Suriyeli göçüne ilişkin nicel verileri, bireyi göz ardı eden, onu nesneleştiren ve kontrol altına alınmasına hizmet eden bir denetim mekanizması olmaktan çıkartmaktadır. Bunun yerine, bireyi odağına alarak, QuantCrit aracılığıyla veriler arkasına gizlenen yapısal şiddeti görünür kılmayı, sayıları ise özgürleşmeyi temin edecek, insan odaklı ve adalet temelli bir güvenlik anlayışının taşıyıcısı haline getirmeyi amaçlamaktadır.

Anahtar Kelimeler: QuantCrit, Aberystwyth Okulu, Suriyeli Göçü, Uluslararası Göç, Eleştirel Güvenlik

Panel 5E

Paradiplomasinin Yeni Biçimleri

Paneli Öneren: Nur Sinem Kourou, İstanbul Kültür Üniversitesi

Moderatör: Arıkan Açar, Yaşar Üniversitesi

**İlliberal Çağda Paradiplomasi: Alt-Ulusal Aktörler ve Uluslararası Sistemin
Parçalanması**

Ahmet Cemal Ertürk, İstanbul Kültür Üniversitesi

Günümüz uluslararası sistemi, küresel ölçekte illiberalizmin yükselişi ve demokratik yakınsama ile liberal uluslararası düzene ilişkin yerleşik varsayımların aşınmasıyla birlikte yapısal bir dönüşüm sürecinden geçmektedir. Bazı otoriter bağlamlarda rejim krizleri ve toplumsal direniş anları ortaya çıkmış olsa da, bu gelişmeler yeni bir liberal uluslararasıılığın yeniden inşasına yol açmamıştır. Aksine, illiberal aktörler, normlar ve yönetim pratikleri giderek biçimsel olarak demokratik devletlerin içine yerleşmekte; hem iç yönetim biçimlerini hem de uluslararası etkileşim kalıplarını yeniden şekillendirmektedir. Bu dönüşüm, diplomasinin devlet merkezli kavranışını sorgulamakta ve giderek parçalanan küresel düzende alt-ulusal aktörlerin artan önemine işaret etmektedir. Bu çalışma, demokratik gerileme ve otoriter konsolidasyon koşulları altında paradiplomasinin uluslararası sistemin geleceğini anlamak açısından kritik bir analitik mercek sunduğunu ileri sürmektedir. Merkezi hükümetlerin yetki yoğunlaştırdığı, siyasal özerkliği daralttığı ve dış politikayı rejimlerin bekası ya da ideolojik mücadele amacıyla araçsallaştırdığı bağlamlarda, şehirler, bölgeler ve federal birimler uluslararası alanda faaliyet göstermeyi sürdürmektedir —çoğu zaman ciddi hukuki ve siyasal kısıtlar altında. Bu koşullarda paradiplomasi artık iş birlikçi federalizm ya da teknokratik eşgüdümün bir yansıması olmaktan çıkmakta; bunun yerine rekabetçi ve paralel uyumsuzluk biçimleri üzerinden tezahür etmektedir. Alt-ulusal aktörlerin daralan siyasal alanlara nasıl uyum sağladığını ve uluslararası angajmanlarını nasıl yeniden yapılandırıldığını inceleyen bu çalışma, paradiplomasinin giderek meşruiyet mücadeleleri, norm yayılımı ve sistemik dönüşüm süreçleriyle iç içe geçtiğini göstermektedir. Marjinal bir olgu olmaktan uzak olan alt-ulusal diplomasi, bugün liberal düzenin kırılma hatlarında faaliyet göstermekte; otorite

**XI. ULUSLARARASI İLİŞKİLER
ÇALIŞMALARI VE EĞİTİMİ KONGRESİ
7-10 Mayıs 2026, Eskişehir**

parçalandıkça ve yönetim farklı ölçeklerde daha fazla ihtilaf konusu oldukça, uluslararası siyasetin nasıl evrilebileceğine dair önemli ipuçları sunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Paradiplomasi, Illiberalizm, Demokratik Gerileme, Otoriterleşme, Alt-Ulusal Aktörler, Uluslararası Sistem, Çok Katmanlı Yönetişim

Paradiplomasiyi Yeniden Düşünmek: İstanbul, Budapeşte ve Caracas Örnekleri

Nur Sinem Kourou, İstanbul Kültür Üniversitesi

Bu çalışma, paradiplomasinin demokratik ve âdem-i merkeziyetçi rejimlere özgü bir pratik olduğu yönündeki yerleşik varsayımı sorgulayarak, alt-ulusal diplomasinin otoriter ve illiberal siyasal bağlamlarda nasıl yeniden biçimlendiğini incelemektedir. Güncel literatür paradiplomasiyi çoğunlukla yerel özerklik, katılımcı yönetim ve kurumsal desantralizasyon çerçevesinde ele alırken, merkezi iktidarın güç yoğunlaştırdığı ve yerel siyasal alanın daraldığı rejimlerde alt-ulusal aktörlerin uluslararası alandaki rolü görece ihmal edilmiştir. Oysa demokratik gerileme ve otoriterleşmenin yaygınlaştığı güncel konjonktürde, yerel yönetimlerin uluslararasılaşma pratikleri yeni siyasal anlamlar ve işlevler kazanmaktadır. Bu çalışma, İstanbul, Budapeşte ve Caracas örnekleri üzerinden, merkezi iktidarla çatışmalı ilişkiler içinde faaliyet gösteren yerel aktörlerin paradiplomasiyi nasıl stratejik bir araç olarak kullandıklarını karşılaştırmalı biçimde analiz etmektedir. İstanbul ve Caracas vakalarında paradiplomasi, merkezi otoriteyle doğrudan rekabet ve siyasal meydan okuma içeren “rekabetçi-uyumsuzluk” (Ertürk ve Kourou, 2025) dinamiği içinde şekillenirken; Budapeşte örneğinde daha sınırlı, fakat simgesel ve normatif açıdan güçlü bir “paralel-uyumsuzluk” (Soldatos, 1990) hattı gözlemlenmektedir. Çalışma, bu üç vaka üzerinden paradiplomasinin meşruiyet üretimi, uluslararası destek arayışı ve siyasal hayatta kalma gibi işlevler üstlenerek, otoriter bağlamlarda yalnızca dış ilişki pratiği olmaktan çıkarak siyasal bir mücadele alanına dönüştüğünü ileri sürmektedir.

Anahtar Kelimeler: Paradiplomasi, Otoriterlik, Illiberalizm, Yerel Yönetimler, Siyasal Çatışma

**XI. ULUSLARARASI İLİŞKİLER
ÇALIŞMALARI VE EĞİTİMİ KONGRESİ
7-10 Mayıs 2026, Eskişehir**

Paradiplomasiye Feminist Bir Bakış: Barcelona Örneği

Özgün Elif Çaldemir, İstanbul Kültür Üniversitesi

Dış politika son yıllarda yalnızca devletlerin kontrolünde şekillenen bir alan olmaktan uzaklaşmış, birçok farklı aktörün bağımsız olarak hareket edebildiği çok katmanlı bir meca haline gelmiştir. Küreselleşme ile birlikte uluslararası sorunların yerel alanlara yansımaları ve etkisi artmış, bu durum da dış politikada merkezi devlet tekeli zayıflarken belediyeler, bölgesel yönetimler ve eyaletler gibi alt-ulusal aktörlerin uluslararası alanda doğrudan etki alanı oluşturmaları için bir zemin hazırlamıştır. Dış politikanın sadece devletler arası ekonomik, siyasi ve askeri ilişkilerden oluşan yapısı değişmiş, gündelik hayat pratikleri ve normatif değerlerin de etkili olduğu bir dönüşüm geçirmiştir. Paradiplomasi alt-ulusal aktörlerin uluslararası alanda görünürlük kazanma ve bağlantılar kurması durumunu tanımlayan önemli bir kavramsal çerçeve sunmaktadır. Paradiplomasi çalışmaları 1970’li yıllarda ABD ve Kanada gibi demokratik ve federal yönetimler özelinde gelişmeye başlamış, 1990’lı ve 2000’li yıllarda artan kurumsallaşma sürecine paralel olarak Avrupa başta olmak üzere farklı bölgelerdeki alt-ulusal birimlerin işleyişinin incelenmesine olan akademik ilgi artmıştır. Bu çok katmanlı yönetim yapısı içinde alt-ulusal aktörler tabandan gelen taleplere daha duyarlı politikalar geliştirerek dış politika süreçlerine normatif bir içerik kazandırma kapasitesi geliştirmişlerdir. Bu noktada, yerel yönetimlerin rolünü katılımcılık, kapsayıcılık ve sosyal adalet temelinde yeniden tanımlayan yeni belediyeçilik yaklaşımı, belediyelerin uluslararası alandaki temsilinin normatif boyutunu anlamak açısından önemli bir kavramsal zemin sunmaktadır. Yeni belediyeçilik yaklaşımı belediyelere farklı bir misyon yükleyerek onları yalnızca hizmet sunan idari birimler olarak değil, değer ve norm taşıyıcı aktörler olarak konumlandırır. Bu çalışma, söz konusu kavramsal çerçeveden hareketle Barcelona örneğinde “feminist paradiplomasi” kavramını tartışmayı amaçlamaktadır. Barcelona Belediyesi’nin ulusötesi ağlara katılımı, toplumsal cinsiyet eşitliğine yönelik uluslararası iş birlikleri ve feminist söylemi açık biçimde sahiplenilen politikaları, paradiplomasi’nin feminist normları yaygınlaştırmayı amaçlayan alternatif bir dış politika alanı olarak değerlendirilebileceğini göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: Paradiplomasi, Yeni Belediyeçilik, Feminizm, Barcelona

**XI. ULUSLARARASI İLİŞKİLER
ÇALIŞMALARI VE EĞİTİMİ KONGRESİ
7-10 Mayıs 2026, Eskişehir**

Dünyayı Kentler mi Kurtaracak? Yeni “Küresel Düzensizlik”te Kentlerin Rolünü

Yeniden Düşünmek

Birgül Demirtaş, Ufuk Üniversitesi

Afrika’dan Asya’ya, Latin Amerika’dan Avrupa’ya tüm bölgelerde yerel yönetimler giderek artan ölçüde küreselle etkileşim içinde olmalarına ve uluslararası çapta roller oynamaya çalışmalarına rağmen, ana akım Uluslararası İlişkiler çalışmaları tarafından çoğunlukla göz ardı edilmektedir. Uluslararası İlişkiler alanında ana referans kaynağı olan pek çok çalışma, etkinliğini her geçen gün daha fazla hissettiren bu aktörü çoğunlukla görmezden gelmektedir. Literatürdeki bu görülmeme haline karşın kentler, her geçen gün dünyayla daha fazla etkileşim kurmaktadır. Şehirler, küreselle geliştirdikleri ilişkiler sayesinde altyapılarını ve ekonomik olanaklarını geliştirmeye çalışmakta; iklim değişikliği, mülteci akını ve pandemi gibi küresel meselelere birlikte çözüm bulmaya çalışmakta; uluslararası arenada kendi aktörlüklerini göstermeye çalışmakta; aynı zamanda da kendi uluslararası imajlarını inşa etmek için çaba göstermektedir. Ayrıca, bazı ülkelerde merkezi hükümetler popülist liderler ve siyasal partiler tarafından yönetilmelerine karşın, özellikle metropollerdeki yönetimlerde liberal aktörler hâkim olabilmektedir. Bu durumda, merkezin pek çok politikası, belediye başkanları tarafından eleştirilmektedir ve merkez-çevre arasında uçurum ortaya çıkabilmektedir. Bu durumun, dünyamızın giderek daha çok oranda “kentlerin dünyası” haline geldiğini hatırladığımızda önemi daha fazla anlaşılabilecektir. Birleşmiş Milletler (BM) istatistikleri, dünya nüfusunun %57’sinin kentlerde yaşadığını göstermektedir. Kentlerde yaşayan insanların sayısının ileriki yıllarda da daha fazla artması ve 2050’de %68’e çıkması beklenmektedir. Bu durum, dünya nüfusunun üçte birinin bu yüzyılın ortasına kadar kentli olacağını göstermektedir. Aynı zamanda, kentler küresel gayri safi milli hasılanın (GSMH) %80’ini üretmektedir. Böylece hem demografik hem de ekonomik güçlerinden dolayı küresel siyasette giderek daha etkili hale gelen kentler, gündemin oluşmasına ve politikaların belirlenmesine artan oranda katkı sağlamaktadır. Bu bildiride, değişen küresel sistemde kentlerin oynayabileceği rollerin neler olabileceği tartışılacaktır. Dünyanın farklı ülkelerinden örnekler verilerek yerel-merkez arasındaki uyuşmazlığın sonuçları üzerinde durulacaktır. Ayrıca dünyada giderek artan otoriterleşme eğilimlerine kentlerden gelecek demokratik tepkilerin anlamı tartışılacaktır.

**XI. ULUSLARARASI İLİŞKİLER
ÇALIŞMALARI VE EĞİTİMİ KONGRESİ
7-10 Mayıs 2026, Eskişehir**

Anahtar Kelimeler: Yerel Diplomasi, Kentler, Küresel Düzensizlik, Kentleşme, Popülizm

Panel 6

**Global Akademi ve Küresel Siyasal Eğilimler Merkezi Ortak
Paneli: “Tekinsiz Bir Dünyada Dış Politika Yapmak ve Yapılanı
Anlamak”**

*Moderatörler: Mustafa Aydın, Kadir Has Üniversitesi ve Mensur Akgün, İstanbul Kültür
Üniversitesi*

Dünya bireyler, toplumlar ve devletler için oldum olası tekinsizdi. Ancak son yıllarda, özellikle de Donald Trump’ın 20 Ocak 2025’te Amerika Birleşik Devletleri başkanlık koltuğuna oturmasından sonra daha da tekinsiz hale geldi. İttifaklar sarsılmaya, dostluk-düşmanlık denge ve algıları değişmeye başladı. Kimilerinin geçiş, kimilerinin kopuş olarak adlandırıldığı bu değişim pek çok devlet açısından yönetilmesi zor bir durum ortaya çıkarttı. Ama aynı zamanda Türkiye gibi devletlere de kullanabilecekleri imkanlar yarattı. Global Akademi ve Küresel Siyasal Eğilimler Merkezi tarafından ortak olarak önerilen bu panelde istikrarsızlık yaratma olasılığı yüksek olan küresel dönüşümün niteliklerinin tespiti yapılmaya, 28 Şubat saldırısıyla başlayan son İran savaşının ortaya çıkarttığı meydan okumalar ve Türkiye’ye sunduğu fırsatlar tartışılmaya çalışılacaktır. Bu değişimin dünya, bölge, Türkiye ve çalıştığımız disiplin açısından ne ifade ettiği konusunda katılımcıların katkısı beklenecektir. Tek bir oturumda bitmesi planlanan bu etkinliğin moderatörlüğünü Mustafa Aydın ve Mensur Akgün birlikte yapacaklardır.

Meliha Altunışık, Orta Doğu Teknik Üniversitesi

Sıtkı Egeli, İzmir Ekonomi Üniversitesi

Serhat Güvenç, Kadir Has Üniversitesi

Mitat Çelikpala, Kadir Has Üniversitesi

Özlem Tür, Orta Doğu Teknik Üniversitesi

Panel 7A

Ontolojik Güvenlik: Kimlik, Hafıza ve Kurumlar

Paneli Öneren: Helin Sarı Ertem, İstanbul Medeniyet Üniversitesi

Moderatör: Umut Can Adısönmez, İzmir Ekonomi Üniversitesi

Devlet ve Ontolojik Güven(siz)lik Sorunsalı: Kemal Tahir'in “Devlet Ana” ve “Kurt Kanunu” Romanlarının Karşılaştırmalı Analizi

Muzaffer Şenel, Marmara Üniversitesi; Helin Sarı Ertem, İstanbul Medeniyet Üniversitesi

Kemal Tahir'in Devlet Ana ve Kurt Kanunu romanlarını ele alan bu çalışma devletlerin varoluş süreçlerindeki ontolojik güvenlik kaygılarını edebî bir okuma üzerinden yeniden düşünmeyi hedeflemektedir. Söz konusu eserleri, kimlik, zaman ve mekân tartışmaları eşliğinde, karşılaştırmalı olarak analiz etmeyi amaçlayan çalışma, ontolojik güvenliğin devletin kendi geçmişiyle kurduğu ilişki üzerinden şekillendiğini ileri sürmektedir. Kemal Tahir Devlet Ana romanında, Osmanlı devletinin kuruluş sürecini, tarihsel süreklilik, toplumsal meşruiyet ve normatif düzen temelinde ele alarak, yüksek ontolojik güvenliğe sahip bir devlet tasavvuru ortaya koymaktadır. Kurt Kanunu romanında ise, Osmanlı'dan yeni cumhuriyete geçiş sürecinde, geçmişten sancılı kopuşun devlette nasıl bir ontolojik güvensizlik ürettiğini göstermektedir. Bu kapsamda çalışma, devlet kimliğinin tarihsel süreklilik ve kopma anlarında anlatısal olarak nasıl üretildiğini, istikrara kavuşturulduğunu ve yeniden istikrarsızlaştırıldığını incelemektedir. Adı geçen edebi metinleri, kendi zaman ve mekân kurguları içinde, birer örnek olay olarak ele alan çalışma, ontolojik güvenliğin yalnızca maddi hayatta kalma veya dış tehdit yönetimi işlevi olmadığını, temelde devletin zaman içinde tutarlı bir benlik anlatısını sürdürme kapasitesine bağlı olduğunu göstermeyi amaçlamaktadır. Bu sayede hedeflenen, Türkiye örneğinde devlet güvenliğinin oluşumu süreçlerinde tarihsel hafıza, meşruiyet ve anlatısal sürekliliğin rolünü vurgulamak ve ontolojik güvenlik literatüründe farklı dönemsel gerçeklerle yoğrularak ortaya çıkan edebi eserlere dair yeni analizlere kapı aralamaktır.

Anahtar Kelimeler: Ontolojik Güvenlik, Kemal Tahir, Devlet Ana, Kurt Kapanı, Devlet

**XI. ULUSLARARASI İLİŞKİLER
ÇALIŞMALARI VE EĞİTİMİ KONGRESİ
7-10 Mayıs 2026, Eskişehir**

Ontolojik Güvenliğin Kurumsal Türeticileri: 1453 Söylencesi ve Geleneğin İcadı

*Nuri Fudayl Kıcıroğlu, İstanbul Nişantaşı Üniversitesi; Ceren Melis Kıcıroğlu, İstanbul
Üniversitesi*

Bu bildiri, Ontolojik Güvenlik Çalışmaları'nın (OGÇ) devlet-merkezli açıklama düzlemini, devletin ontolojik güvenliğinin kurumsal dolaşım ve yeniden üretim koşullarını görünür kılacak biçimde genişletmeyi amaçlar. OGÇ literatürü, kolektif aktörlerin varoluşsal kaygılarını biyografik anlatılar ve rutinleşmiş pratikler aracılığıyla yönettiğini ortaya koymuştur. Ne var ki “devletin otobiyografisi” çoğu zaman tekil bir merkezi metin ya da söylem olarak varsayılır; oysa bu otobiyografinin toplumsal gerçeklik kazanması, kurumsal düzeyde süreklilik üreten bir dizi aracılık pratiğine dayanır. Bu çalışma, devletin kimlik sürekliliğini kuran anlatıyı kamusal alanda görünür kılan, estetize eden, tekrar üretilebilir hale getiren ve gündelik rutinelere bağlayan kamu kurumlarını ontolojik güvenliğin kurumsal türeticileri olarak kavramsallaştırır. “Türetici” terimi kamu kurumlarının devlete dışsal bir yansıtma işlevi görmesinden ziyade, devlet kimliğinin süreklilik etkisini belirli söylemsel ve pratik operasyonlarla ürettiği iddiasını taşır. Çalışma bu üretim mantığını Hobsbawm'ın “geleneğin icadı” yaklaşımıyla birlikte düşünür; kamu kurumları, devletin benlik sürekliliği iddiasını somutlaştıran ve kamusal alanda tekrar edilebilir hale getiren araçlar olarak kavranır. Çalışmanın temel sorusu şudur: Kamu kurumları, devletin ontolojik güvenlik arayışı çerçevesinde kurduğu istikrarlı kimlik anlatısını hangi mekanizmalarla konsolide eder? Bu soruyu yanıtlamak üzere Türkiye'nin ilk üniversitesi olan İstanbul Üniversitesi'nin (İÜ) resmi söyleminde kuruluş tarihini 1453 olarak revize etmesi vaka analizi olarak ele alınır. Temel argümanımız, 1453 söyleminin fetih ve imparatorluk mirasıyla eklemlenerek devletin otobiyografik süreklilik iddiasına kurumsal bir dayanak ürettiğidir. 1453 burada kronolojik bir referans olmaktan ziyade, modernleşme ve reform momentlerinin ürettiği süreksizlik hissini kadim, doğal, kesintisiz bir hat fikrine dönüştüren icat edilmiş bir gelenek formu olarak çalışır; ulusal tarih, kesintilerin ve kırılmaların değil, sürekliliğin baskın olduğu bir çizgi biçiminde yeniden kurgulanır. Yöntemsel olarak çalışma kurumsal otobiyografi üretimine odaklanan alan eleştirel söylem analiziyle yürütülmüştür. Ampirik veri seti; üniversitenin resmî web sayfası içeriği, tanıtım materyalleri, logo ve rektörlük söylemlerini kapsar. Analiz, 1453 anlatısının üç

**XI. ULUSLARARASI İLİŞKİLER
ÇALIŞMALARI VE EĞİTİMİ KONGRESİ
7-10 Mayıs 2026, Eskişehir**

mekanizma üzerinden işlediğini öne sürer: (i) fetih anlatısını kurumsal düzeyde bedenselleştiren üniversite, devletin kudret ve süreklilik imgesini pekiştirir; (ii) 1933 Üniversite Reformu’nun tetiklediği “geçmişsizlik” kaygısı, 1453 üzerinden kurgulanan daha uzun bir tarihsel hatla aşılmaya çalışılır; böylece kurumun parçalı tarihi yekpare bir kadimlik anlatısına bağlanır; (iii) fetih söylemi “ilim/bilim” repertuarına eklemlenerek süreklilik iddiası yalnızca metinsel bir beyana değil, modern bir meşruiyet diliyle uyumlu bir kurumsal temsil rejimine dönüştürülür; böylece imparatorluk mirası referansı, Cumhuriyet’in kurumsal akılcılığıyla çelişmek yerine, onun içinde dolaşıma sokulabilir hale gelir ve farklı ideolojik ufuklara eşzamanlı hitap eden bir meşruiyet köprüsü kurar. Özellikle 2000’li yıllarda belirginleşen neo-Osmanlıcı siyasal iklim içinde İÜ’nün 1453 vurgusu, devletin ontolojik güvenliği seküler-modern kurucu anlara sabitlemekten ziyade imparatorluk mirasının görkemli referansları üzerinden yeniden kurma yönelimiyle uyumlu bir kurumsal üreticilik biçimi üretir. Sonuç olarak çalışma, OGÇ’ye devletin ontolojik güvenliğini yalnızca devletin kendi anlatısına değil, bu anlatıyı sürekli kulan “devlet-altı” kurumsal üreticilere bakarak çözümlemeyi öneren kavramsal bir katkı sunmayı hedefler.

Anahtar Kelimeler: Ontolojik Güvenlik, Geleneğin İcadı, İstanbul Üniversitesi, 1453, Neo-Osmanlıcılık

Ontolojik Güvenlik Perspektifinden AB'nin WPS Söyleminin Dönüşümü

Adviye Damla Ünlü Bektaş, İstanbul Üniversitesi

Bu çalışma, ontolojik güvenlik perspektifinden Avrupa Birliği’nin (AB) Kadın, Barış ve Güvenlik (WPS) söylemini incelemekte ve özellikle kriz dönemlerinde politik kimliğin istikrarını sağlamada anlatıların rolüne odaklanmaktadır. Ontolojik güvenlik literatürünü temel alarak politik aktörlerin sadece fiziksel güvenlik değil, aynı zamanda istikrarlı ve sürekli bir benlik duygusu da aradıkları öncülünden hareket etmektedir. Bu bakış açısına göre ontolojik güvenlik, aktörlerin değişen ve çoğu zaman çelişkili uygulamalara rağmen tutarlı bir benlik kimliğini korumalarını sağlayan anlatılar ve rutinler aracılığıyla sürdürülmektedir. Anlatılar sadece dış iletişim araçları olmayıp politik öznelliğin kendisinin yapı taşlarıdır. Aktörler kim oldukları, neyi temsil ettikleri ve diğer aktörlerle nasıl ilişki kurdukları hakkında aktardıkları

**XI. ULUSLARARASI İLİŞKİLER
ÇALIŞMALARI VE EĞİTİMİ KONGRESİ
7-10 Mayıs 2026, Eskişehir**

hikayeler aracılığıyla kimliklerini ortaya koymaktadır. Büyük krizler bu hikayeleri sarstığında, aktörler ontolojik güvensizlik yaşamakta ve süreklilik ve tutarlılığı yeniden tesis etmek için bir söylemsel onarım çabası içine girmektedir. Savaşlar, sistemik krizler veya jeopolitik şoklar gibi kırılma anları genellikle yoğun kimlik kaygıları ve anlatıların yeniden ifade edilmesini tetiklemektedir. AB bu açıdan özellikle açıklayıcı bir örnek teşkil etmektedir. On yıllardır AB kendini, insan hakları, çok taraflılık ve cinsiyet eşitliği gibi değerlere dayanan, sivil ve normatif bir güç olarak tanımlamaktadır. WPS gündemi, insan merkezli ve dönüştürücü bir güvenlik anlayışına bağlılığı simgeleyen bu etik öz-anlatının merkezi bir bileşeni olmuştur. Ancak 2022’de başlayan Rusya-Ukrayna Savaşı, bu kimlik çerçevesini derinden sarsmıştır. Militarizasyon, stratejik özerklik ve jeopolitik dilin hızla benimsenmesi, yalnızca bir politika değişikliğini değil, AB’nin yerleşik öz-anlatısına/anlayışına yönelik derin bir meydan okumayı da işaret etmektedir. Buradan hareketle bu çalışma, Rusya-Ukrayna Savaşını, AB’nin uzun süredir devam eden anlatısını istikrarsızlaştıran ve söylemsel ve normatif bir yeniden ifadeyi gerektiren bir kırılmanın kritik bir anı olarak kavramsallaştırmaktadır. Metodolojik olarak bu çalışma, AB’nin WPS gündemini ve güvenlik anlayışını yansıtan, WPS Eylem Planı (2019-2024) ve Stratejik Pusula (2022) gibi dokümanları ve 2022 öncesi ve sonrası döneme ait resmi politika metinlerini, söylemin nasıl kurulduğunu ve yeniden çerçevelendirildiğini ortaya koymak amacıyla Eleştirel Söylem Analizi (CDA) yöntemiyle incelemektedir. Analiz, ‘kadın’, ‘güvenlik’, ‘koruma’ ve ‘dayanıklılık’ kavramlarının söylemsel olarak nasıl inşa edildiğine ve WPS gündeminin anlam ve işlevinin bu değişen bağlamda nasıl yeniden çerçevelendirildiğine odaklanmaktadır. Çalışmanın temel argümanı, Rusya-Ukrayna Savaşının WPS gündeminin, dönüştürücü bir feminist gündem üretme potansiyelini zayıflattığı ve bu çerçevenin giderek kimlik kaygısını yönetmeye yönelik bir anlatı aracına dönüştüğü yönündedir. WPS’nin başından itibaren gerilimli ve kısmen araçsallaştırılabilir bir çerçeve olduğu kabul edilmekle birlikte, bu çalışma Savaş sonrası dönemde bu gerilimin niteliksel bir kırılmaya dönüştüğünü savunmaktadır. Diğer bir deyişle WPS, jeopolitik, istikrar odaklı ve dayanıklılık temelli güvenlik söylemleriyle uyumlu olacak şekilde giderek daha fazla yeniden çerçevelendirilmektedir. Normatif geri çekilmenin ötesini işaret eden bu değişim, ontolojik güvenlik perspektifinden giderek militarize olan bir dizi uygulamayı, AB’nin etik ve normatif

**XI. ULUSLARARASI İLİŞKİLER
ÇALIŞMALARI VE EĞİTİMİ KONGRESİ
7-10 Mayıs 2026, Eskişehir**

bir aktör olarak kendi imajını sürdürme ihtiyacıyla uzlaştırmak için yapılan daha derin bir çabayı yansıtmaktadır. WPS söylemi, bir tür anlatsal istikrar ve meşrulaştırma aracı olarak işlev görmektedir. AB'nin güvenlik yaklaşımında yaşanan önemli dönüşümlere rağmen, temelde aynı tür bir aktör olarak kalmaya devam ettiği iddiasını hem iç hem de dış kitlelere yeniden üretmenin bir yolu haline gelmektedir. Normatif kimlik ile jeopolitik yönelimler arasındaki gerilim ise ortadan kalkmamakta, ancak ontolojik istikrar stratejisi olarak söylem yoluyla yönetilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Avrupa Birliği, Kadın, Barış ve Güvenlik Gündemi, Normatif Güç, Ontolojik Güvenlik, Rusya-Ukrayna Savaşı

Ontolojik Güven(siz)liğin Müzmin Bir Çatışma Örneği Olan Kıbrıs Üzerindeki Etkileri

İlkay Türkeş Yuşan ve Güngör Şahin, Milli Savunma Üniversitesi

Kıbrıs uyuşmazlığı, müzmin çatışmaların en belirgin örneklerinden biri olarak “ben” ve “öteki” ilişkisi üzerinden inşa edilmiş etnik-kimlik temelli ve aynı zamanda istikrarlı süregiden bir yapıya sahiptir. Karşılıklı kimlik tanımlamaları, uyuşmazlığı kemikleştirirken; bu kökleşmenin sonucu olarak taraflara rutin bir düzen ve öngörülebilirlik de sunmaktadır. Böylece kolektif pratiklerle birlikte “öteki”nin kim olduğu belli, sınırları tanımlı bir konforlu çatışma alanı ortaya çıkmaktadır. Doktora tezinden üretilmiş bu bildiri, uyuşmazlığın ontolojik kökenlerini kategorize ederek maddi görünen başlıkların dahi (mülkiyet, izolasyon vb.) arkasında yer alan ontolojik kaygıları görünür kılmayı amaçlamaktadır. Temel araştırma sorusu “Kıbrıs meselesinin ontolojik kökenleri nelerdir ve bu çatışmanın çözümünü nasıl etkiler?” şeklindedir. Hipotez; kimlik, tanınma ve eşit statü gibi ontolojik kaygılarla örtüşen temel insan ihtiyaçlarının giderilmeden kalıcı bir çözümün sürdürülebilir olamayacağı; ortak kimlik üretimine dayalı yaklaşımların ise yerleşik etnisite temelli anlatılar karşısında baskınlaşamayacağıdır. Bildiri, iki tarafın gerçekten kalıcı bir çözümü isteyip istemediğini, bu isteğin hangi koşullarda gönüllülüğe dönüştüğünü ve hangi hususların pazarlık edilemez kırmızı çizgiler olarak kodlandığını da tartışır. Ontolojik güvensizlik yaratan durumlar giderilmeden uzun soluklu bir barışın mümkün olup olmadığı, kimlik-kolektif hafıza-kurumsallaşmış anlatı üçgeninin iki tarafta nasıl farklı güvenlik anlatıları ürettiği üzerinden

**XI. ULUSLARARASI İLİŞKİLER
ÇALIŞMALARI VE EĞİTİMİ KONGRESİ
7-10 Mayıs 2026, Eskişehir**

sınanmaktadır. Burada nitel araştırma deseniyle yürütülmüş ve eleştirel söylem analizi kullanılmıştır. Ruth Wodak'ın söylemsel-tarihsel yaklaşımı temel alınarak, KKTC ve GKRY'deki siyasi aktörlerin ve kurumların söylemleri çözümlenmiştir. Çalışmaya dair birinci bulgu, seçilmiş travmalar / zaferler, kurumsallaşmış anlatılar, gündelik rutinler ve ritüellerin belirsizliği azaltarak taraflara güçlü bir ontolojik güvenlik hissi sağladığına yöneliktir. Bu nedenle statüko, barışın getireceği belirsizlik maliyetlerine kıyasla “yönetilebilir” görülmektedir. İkinci bulgu, Kıbrıs Türk tarafında tanınmama, izolasyon ve egemenlik haklarının gaspı neticesi kurucu eşitliğin deneyimlenememesiyle birleşerek ontolojik güvensizliği derinleştirmesidir. Buna karşılık Kıbrıs Rum tarafında egemenliğin paylaşımı, mülkiyet, göç ve güvenlik/garantörlük başlıkları benzer bir güvensizlik deneyimlemektedir. Üçüncü bulgu, devlet mekanizmasının her iki taraf için de güvenlik sağlayıcı bir çıpa olması ve bu nedenle müzakere masasında devletlilikten ödün vermeye yönelik isteksizlik yaratması noktasıdır. Son olarak, “ortak kimlik” söylemlerinin yerleşik ben-öteki ayrımını aşmakta zorlandığı ve asimetrinin rasyonel pazarlık alanını daralttığı saptanmıştır. Çatışmanın bu şekilde rutinleşmesi, iki toplumda da çözüm için gerekli uzun soluklu motivasyonu zayıflatmakta; başarısız müzakere deneyimleri, yeni bir sürecin risklerini daha görünür kılmaktadır. Ayrıca ontolojik güvenliği sağlayan unsurlar çoğu zaman karşı taraf için ontolojik güvensizlik tetikleyicisidir. Örneğin, bir tarafın güvenlik ve garantörlük talebi, diğer tarafın egemenlik algısına tehdit olarak okunur. Asimetrik güç ilişkileri adaletsizlik hissini derinleştirerek söylemsel kutuplaşmayı güçlendirmektedir. Bu durum, ortak kimlik yerine karşılıklı tanınma odaklı çözüm arayışını daha gerçekçi hale getirir. Kıbrıs'ta sürdürülebilir barış, kimliklerin yapı bozuma uğratılmasından ziyade karşılıklı tanınmayı merkeze alan, asimetrileri azaltan, temas alanlarını çoğaltan ve rutinleşmiş çatışma pratiklerini dönüştüren çok düzeyli bir barış mimarisi gerektirmektedir.

Anahtar Kelimeler: Ontolojik Güvenlik, Müzmin Çatışma, Kıbrıs, Tanınma, Kimlik

Panel 7B

Realizm, Tehdit ve Büyük Strateji

Moderatör: Ali Şevket Ovalı, Dokuz Eylül Üniversitesi

Kuramdan Veriye: Tehdit Dengesi için Bir Operasyonelleştirme Şablonu

Kerem Karaçay, Kadir Has Üniversitesi

Bu çalışma, Stephen Walt'ın Tehdit Dengesi (Balance of Threat) kuramını şeffaf ve tekrarlanabilir bir ölçüm şemasına dönüştürerek NATO'nun 1999 ve 2004 genişlemelerinde Baltıklar ile Orta/Doğu Avrupa ülkelerinin üyelik talebini açıklamak üzere kullanılabilir bir operasyonelleştirme yöntemi sunmaktadır. Tehdit Dengesi yaklaşımı literatürde sıklıkla yorumlayıcı bir çerçeve olarak kullanılsa da, özellikle niyet değişkeninin ölçümü ve vakalar arası karşılaştırılabilirliğin sağlanması çoğu çalışmada sezgisel düzeyde kalmakta; bu durum realist teorinin ampirik denetlenebilirliğini sınırlamaktadır. Çalışmanın özgün katkısı, bu boşluğu kapatmayı hedefleyen Tehdit Dengesi Bileşiği (BoT-C / Balance of Threat Composite) adlı bir yöntem tasarımıdır. BoT-C, Walt'ın tehdit algısını oluşturan dört boyutu—toplam güç, coğrafi yakınlık, saldırı kapasitesi ve saldırgan niyetler—0 ile 3 arasında puanlayan bir kodlama rubriğiyle ölçer (0 = yok/çok düşük, 3 = yüksek). Kodlama, her ülke için aynı şekilde uygulanabilecek açık ve karşılaştırılabilir kurallara dayanır. Toplam güç, Rusya ile kıyaslı ekonomik ve askerî kapasite göstergeleri üzerinden (ör. GSYH, savunma harcaması/kapasite verileri) “görelî kabiliyet oranları” kullanılarak kodlanır. Yakınlık, yalnızca kilometre hesabına indirgenmeden, ülkenin ne ölçüde mekânsal kırılganlığa sahip olduğunu gösterecek kategorilerle değerlendirilir (uzak, yakın, bitişik, sınırdaş). Saldırı kapasitesi ise Rusya'nın kuvvet yapısı ve hazırlık düzeyinin daha çok savunmaya mı dayalı olduğu, yoksa hızlı taarruz/ileri harekât imkânı verip vermediği sorusuna odaklanır; bu boyut askerî doktrin ve konuşlanma/konumlandırma göstergeleri üzerinden puanlanır. Yöntemin temel yeniliği, ölçümü zor olan niyet değişkenini gözlemlenebilir kılmaya dönüktür. BoT-C, üç alt göstergenin ortalamasıyla bir Saldırgan Niyetler Bileşiği üretir: (1) elit söylemi ve tehdit çerçevelemesi, (2) doktrin/strateji belgelerinde hasım ve hedef tanımları, (3) revizyonist amaçlarla uyumlu zorlayıcı olaylar (baskı, yıldırma, güç kullanımı örüntüleri). Walt'ın ittifak tercihlerinde niyete

**XI. ULUSLARARASI İLİŞKİLER
ÇALIŞMALARI VE EĞİTİMİ KONGRESİ
7-10 Mayıs 2026, Eskişehir**

verdiği ağırlığa paralel olarak, niyet bileşeni nihai bileşik skor içinde iki kat (x2) ağırlıklandırılır. Ayrıca yakınlık ve kabiliyeti birleştiren güç yansıtma maruziyeti göstergesi, ham mesafe ölçüsünün ötesinde pratik erişimi yakalamak için kullanılır. BoT-C, 1999 ve 2004'te NATO'ya katılan ülkeler üzerinde (Polonya, Macaristan, Çekya, Estonya, Letonya, Litvanya, Romanya, Bulgaristan) uygulandığında sistematik bir eğilim göstermektedir: Rusya'ya daha yakın ve sınır hattına daha maruz ülkelerde tehdit puanları yükselirken, coğrafi olarak daha tamponlu konumdaki ülkelerde puanlar daha düşük seyretmektedir. Bu sonuç, tehdit algısının vakalar arasında rastgele değil, belirli koşullara bağlı olarak düzenli biçimde farklılaştığını ortaya koyar. BoT-C, böylece realist teoriyi soyut bir açıklama olmaktan çıkarıp denetlenebilir, tekrarlanabilir ve farklı vakalara uyarlanabilir bir operasyonelleştirme şablonuna dönüştürür.

Anahtar Kelimeler: Tehdit Dengesi, Operasyonelleştirme, NATO Genişlemesi, Tehdit Algısı, Küçük-N Karşılaştırma, Niyetlerin Ölçümü

**Siyasal Liderlik ve Silah Ticareti Politikaları: Thatcher ve Blair Dönemlerinde Tehdit
Çerçevelemesi**

Selçuk Sunay, İstanbul Okan Üniversitesi

Bu çalışma, Birleşik Krallık'ın (BK) silah ticareti politikasının şekillenmesinde siyasi liderliğin rolünü, liderlerin tehdit algıları ve güvenlik çerçevelemeleri üzerinden incelemektedir. Margaret Thatcher'ın (1979-1990) ve Tony Blair'in (1997-2007) başkanlık dönemlerine odaklanan karşılaştırmalı analiz, farklı güvenlik tehditlerinin nasıl algılandığını ve bu algıların silah ihracatı politikalarına nasıl yansıdığını ortaya koymayı amaçlamaktadır. Silah ticareti literatüründe yaygın olarak benimsenen yapısal, ekonomik ve stratejik açıklamalar; ittifak ilişkileri ve uluslararası talep gibi faktörlere vurgu yapmaktadır. Bu çalışma, söz konusu faktörlerin önemini kabul etmekle birlikte, liderlik dönemleri arasında gözlemlenen silah ihracatı farklılıklarını açıklamakta tek başına yeterli olmadıklarını ileri sürmektedir. Bunun yerine, lider-düzeltili bir yaklaşım benimseyerek, siyasi liderliğin BK'nin silah ticareti politikalarında belirleyici bir açıklayıcı unsur olduğunu savunmaktadır. Çalışma, Dış Politika Analizi literatürü ve bilişsel yaklaşımlar çerçevesinde, silah ticareti kararlarını

**XI. ULUSLARARASI İLİŞKİLER
ÇALIŞMALARI VE EĞİTİMİ KONGRESİ
7-10 Mayıs 2026, Eskişehir**

liderlerin tehdit algıları, çerçeveleme stratejileri ve aktör imgeleri üzerinden kavramsallaştırmaktadır. Yöntemsel olarak nitel içerik analizi, süreç izleme ve bilişsel haritalama teknikleri kullanılarak, Thatcher ve Blair dönemlerinde güvenlik tehditlerinin nasıl tanımlandığı, önceliklendirildiği ve politika tercihlerine nasıl dönüştürüldüğü incelenmektedir. Bu karşılaştırmalı analiz, silah ihracatının caydırıcılık, ittifak yönetimi ya da kısıtlama aracı olarak kullanımının, liderlerin güvenlik algılarıyla yakından ilişkili olduğunu göstermektedir. Sonuç olarak bu çalışma, silah ticareti ve dış politika literatürüne, birey-düzeyli analizlerin önemini vurgulayarak katkıda bulunmakta; liderlerin tehdit algılarının dış politika karar alma süreçleri ile silah ticareti politikalarının oluşumu üzerindeki etkisini ortaya koymaktadır.

Anahtar Kelimeler: Siyasal Liderlik, Tehdit Algısı, Dış Politika Analizi, Silah Ticareti, Birleşik Krallık

Türkiye'nin Büyük Strateji Arayışlarında Mavi Vatan Doktrininin Uygulanabilirliği

Yüksel Yasemin Altıntaş, Bilkent Üniversitesi

Büyük Strateji (Grand Strategy), bir devleti yönlendiren doktrinlerin sistematik planlaması ve yaygınlaştırılması ile ülkenin uzun vadeli nihai hedefine ulaşmak için başta askeri, ekonomik ve diplomatik olmak üzere kaynaklarını nasıl kullanması gerektiğini gösteren bir yol haritası niteliğindedir (Onea, 2020; Rosecrance & Stein, 1993). Büyük Strateji için üzerinde uzlaşılmış bir tanım mevcut değildir ancak Büyük Strateji literatürde "büyük plan", "büyük ilke" ve "büyük davranışlar" olmak üzere 3 ana kategori altında analiz edilmektedir (Silove, 2018). Bazı araştırmacılar, açıkça tanımlanmış olsun ya da olmasın, her rasyonel aktörün bir Büyük Strateji'ye sahip olması gerektiği savunulmaktadır (Kennedy, 1991; Gaddis ve Luttwak, 2009; Gaddis, 2018). Günümüzde kendisini yükselen bir orta güç olarak tanımlayan Türkiye, uluslararası arenadaki konumunu geliştirmeyi, yükseltmeyi arzulamaktadır. AKP döneminde, Türkiye'nin saygın, yükselen bir güç olma hedefini gerçekleştirmek için yeni bir Büyük Strateji oluşturmak amacıyla yapılan çeşitli girişimlere rağmen (Stratejik Derinlik, Komşularla Sıfır Sorun, Mavi Vatan Doktrini ve Değerli Yalnızlık gibi), Büyük Strateji literatürü incelendiğinde, Türkiye'nin literatürde mevcut tanım ve modellere göre sınıflandırılabilir, istikrarlı bir büyük stratejiye sahip olmadığı iddia edilebilir. Bu çalışmada kara gücü ile tanınan Türkiye

**XI. ULUSLARARASI İLİŞKİLER
ÇALIŞMALARI VE EĞİTİMİ KONGRESİ
7-10 Mayıs 2026, Eskişehir**

Cumhuriyeti'nin AKP iktidarında uygulanan doktrinlerden olan Mavi Vatan Doktrininin Türkiye'nin Büyük Stratejisindeki yeri irdelenmektedir. Araştırmada, "Politika yapıcılar Mavi Vatan Doktrininin nasıl algılıyor?" ve "Mavi Vatan Doktrini gelecekte Türkiye için sürdürülebilir bir Büyük Stratejiye dönüşebilir mi?" sorularına neoklasik realist bakış açısıyla cevap aramaktadır. Ön bulgular, Mavi Vatan Doktrininin, Türkiye için Büyük Strateji Doktrininden çok bölgesel ve sistemik değişikliklerin yol açtığı güvenlik tehditlerine karşı misilleme stratejisi olarak savunma amaçlı kullanıldığını göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: Büyük Strateji, Türkiye, Mavi Vatan Doktrini

Panel 7C

İktisadi Kalkınma Vakfı

**“Avrupa Günü’nde Avrupa’yı Tartışmak-I: Türkiye-AB
İlişkilerinde Yeni Arayışlar”**

Paneli Öneren: Çiğdem Nas, İktisadi Kalkınma Vakfı

Moderatör: Atila Eralp, İstanbul Politikalar Merkezi

Türkiye-Avrupa Birliği (AB) ilişkileri, altmış yılı aşan geçmişine rağmen bugün önemli bir dönüşüm döneminden geçmektedir. Avrupa’nın değişen jeopolitik ve ekonomik koşulları, güvenlik ortamındaki dönüşüm, küresel rekabetin yoğunlaşması ve AB’nin yeni politika öncelikleri, Türkiye-AB ilişkilerinin geleneksel parametreler çerçevesinde ele alınmasını giderek güçleştirmektedir. Buna karşılık, ekonomik ve ticari karşılıklı bağımlılık, ortak güvenlik çıkarları, göç, enerji, iklim değişikliği ve bölgesel krizler taraflar arasındaki iş birliğinin önemini koruduğunu göstermektedir.

“Avrupa Günü’nde Avrupa’yı Tartışmak: Türkiye-AB İlişkilerinde Yeni Arayışlar” paneli, Türkiye ile AB arasındaki ilişkilerin mevcut durumunu ve geleceğe yönelik olası iş birliği alanlarını farklı boyutlarıyla ele almayı amaçlamaktadır. Panelde, üyelik sürecindeki durağanlığın ötesine geçilerek, değişen uluslararası ortamda Türkiye ve AB’nin birbirleri için taşıdığı stratejik önemin nasıl yeniden değerlendirilebileceği ele alınmıştır. Son dönemde güvenlik ve jeopolitik konuların ilişkilerde giderek daha fazla ağırlık kazanması, ekonomik ve siyasi iş birliği alanlarının yeniden tanımlanmasını gerekli kılmaktadır.

Ekonomik ilişkiler ve Gümrük Birliği’nin güncellenmesi panelin temel gündemlerinden biridir. Türkiye ile AB arasındaki derin ekonomik entegrasyonun, yeni ticaret ve sanayi politikaları, yeşil ve dijital dönüşüm ile küresel değer zincirlerindeki değişimler karşısında nasıl güçlendirilebileceği değerlendirilmektedir. Panel ayrıca güvenlik ve savunma, enerji, göç, iklim değişikliği ve bölgesel gelişmeler gibi alanlarda Türkiye-AB iş birliğinin potansiyelini değerlendirmiştir. Bu çerçevede temel soru, üyelik perspektifinin önemini koruduğu bir ortamda, ilişkilerin mevcut kurumsal çerçevesi içinde yeni ve daha işlevsel iş birliği modellerinin nasıl geliştirilebileceğidir. Panel, Türkiye ve Avrupa’nın değişen koşullar

**XI. ULUSLARARASI İLİŞKİLER
ÇALIŞMALARI VE EĞİTİMİ KONGRESİ
7-10 Mayıs 2026, Eskişehir**

karşısında birbirlerini yeniden keşfetmeleri ve ilişkilerini karşılıklı çıkar, ortak sorumluluk ve stratejik perspektif temelinde yeniden şekillendirmeleri için yeni arayışları ele almaktadır.

Prof. Dr. Atila Eralp'in moderatörlüğünde gerçekleşen panele, Emekli Büyükelçi Namık Tan, TEPAV AB Çalışmaları Direktörü Nilgün Arısan Eralp, İKV Genel Sekreteri Doç. Dr. Çiğdem Nas ve Koç Üniversitesi öğretim görevlisi Soli Özel panelist olarak katılmışlardır. Emekli Büyükelçi Namık Tan değişen küresel koşulların AB ve Türkiye-AB ilişkileri üzerindeki etkilerini değerlendirmiş ve demokrasi, insan hakları, hukuk standartları ve ortak AB değerlerinin önemine vurgu yapmıştır. TEPAV'dan Nilgün Arısan Eralp, Türkiye-AB ilişkilerinin gelişme alanları arasında yer alan Gümrük Birliği'nin güncellenmesi konusuna değinmiş, ekonomi yönetiminde ortak norm ve standartlara bağlı kalınması gereğini vurgulamıştır. İKV Genel Sekreteri Doç. Dr. Çiğdem Nas, AB'nin yakın çevresindeki dönüştürücü gücünün azalmasına rağmen, AB'nin kural koyucu aktör olarak yeşil dönüşümden dijitalleşmeye kadar birçok alanda yeni yüzyılın normlarını belirleyen rolüne dikkat çekmiştir. Son olarak, Koç Üniversitesi'nden Soli Özel, ABD-AB ilişkilerinde yaşanan değişimlere değinmiş ve transatlantik ilişkilerde artan çelişkilerin ve küresel rekabetin AB'nin bütüncül bir aktör olarak yetkinliği üzerindeki olumsuz etkilerini gündeme getirmiştir. Panelde tüm panelistlerin uzlaştığı ve öne çıkan bir konu, Türkiye-AB ilişkilerinin değişen koşullara adapte edilmesi gereği ve ortak fayda sağlayacak bir ilişkinin temelini oluşturan değer ve normların önemidir.

Anahtar Kelimeler: Avrupa Birliği, Türkiye-AB İlişkileri

Nilgün Arısan Eralp, Türkiye Ekonomi Politikaları Araştırma Vakfı

Namık Tan, E. Büyükelçi

Soli Özel, Koç Üniversitesi

Çiğdem Nas, İktisadi Kalkınma Vakfı

Panel 7D

Terörizm, Sınır Aşan Suçlar ve Güvenliğin Dönüşümü

Moderatör: Karel Franco Valansi, İstanbul Kültür Üniversitesi

Terörizm Çalışmalarında Devlet-Merkezciliğin Anatomisi

*Onur Erpul, Orta Doğu Teknik Üniversitesi; Faruk Aksoy, İhsan Doğramacı Barış Vakfı Dış
Politika ve Barış Araştırmaları Merkezi*

Bu çalışma, terörizm eğitiminde devlet-merkezcilik olgusunun yaygınlığını ve belirleyicilerini incelemekte; ulusal düzeyde terörizm deneyimlerinin, dünya genelindeki lisans ders programlarının içeriğini nasıl şekillendirdiğine odaklanmaktadır. 2010-2021 yılları arasında 17 ülkeden 161 ders programında yer alan 3.831 okuma materyalini içeren yenilikçi Anatomy of Terrorism Education [Terörizm Eğitiminin Anatomisi Veri seti] (ATED) veri setinden yararlanılarak, ülkelerin terörizm geçmişiyle ilişkili olarak devlet-merkezli okumaların olasılığı istatistiksel analizlerle değerlendirilmiştir. Bulgular, terörizm deneyimi yaşamış ülkelerdeki üniversitelerin hem ABD kurumlarına hem de bu tür deneyimi olmayan ülkelere kıyasla ders programlarında devlet düzeyinde analizlere yer verme olasılığının anlamlı derecede daha yüksek olduğunu göstermektedir. Buna karşılık, ABD ve terörizm geçmişi olmayan ülkelerdeki ders programları arasında yaklaşım açısından anlamlı bir fark bulunmamıştır. Çalışma, yerel siyasi ve güvenlik bağlamlarının pedagojik tercihler üzerindeki güçlü etkisini vurgulayarak, terörizm eğitiminde devletin temel referans ve güvenlik aktörü olarak merkeziliğini pekiştirmektedir. Bu sonuçlar, müfredat tasarımında bağlamsal faktörlere daha fazla dikkat gösterilmesi gerekliliğini ortaya koymakta ve terörizm eğitimi alanında yeni bir ampirik kaynak sunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Terörizm Eğitimi, Devlet-Merkezcilik, Küresel Uluslararası İlişkiler, Pedagojik Yaklaşım, Müfredat Çalışmaları

**XI. ULUSLARARASI İLİŞKİLER
ÇALIŞMALARI VE EĞİTİMİ KONGRESİ
7-10 Mayıs 2026, Eskişehir**

**Küresel Terörde Ölçülebilirlik: Küresel Bir Devlet-Dışı Silahlı Aktör Olarak El-Kaide
ve Bağlantılı Grupların Operasyonel Dönüşümü**

Hilal Atlan, Bursa Teknik Üniversitesi

El-Kaide, 11 Eylül saldırılarıyla uluslararası sistemde yerleşik güvenlik algılarını sarsarak küresel terörizmi öngörülemezlik, belirsizlik ve sürekli tehdit kavramlarıyla özdeşleştirmiştir. Tek bir eylemde 2.753 kişinin hayatını kaybetmesi, küresel terörizmi istisnai, ani ve kontrol edilemez bir tehdit olarak konumlandıran güvenlik söylemini kalıcı hâle getirmiştir. Bu süreçte El-Kaide, mekân, hedef ve kapasite bakımından sınırlandırılmayan bir şiddet aktörü olarak algılanmış; küresel terörün belirsizlik üzerinden işleyen bir korku rejimi ürettiği varsayımı yaygın olarak kabul görmüştür. Ancak bu varsayım, büyük ölçüde algıya ve söyleme dayalıdır. El-Kaide'nin ve bağlantılı gruplarının fiili eylem kapasitesinin, coğrafi dağılımının ve neden olduğu ölüm oranlarının gerçekten ne ölçüde öngörülemez olduğu, ampirik veriler üzerinden sistematik biçimde sınanmamıştır. Bu çalışma, savaşın bilimsel etüdü yaklaşımı çerçevesinde El-Kaide'yi küresel bir devlet-dışı silahlı aktör olarak ele almakta; örgüt merkezi ile El-Kaide'ye bağlılıklarını açıkça ilan ettiği tespit edilen bağlantılı grupların (AQAP, AQIM, al-Shabaab, JNIM) eylemlerini Uppsala Conflict Data Program/Peace Research Institute Oslo (UCDP/PRIO) Çatışma Veri Seti üzerinden analiz etmektedir. Örgüt ve bağlantılı gruplarına ait çatışma verileri tespit edilerek; eylem sayıları, eylemlerdeki ölüm oranları ve coğrafi yoğunluk değişkenleri birlikte değerlendirilerek örgütün operasyonel kapasitesi, etki alanları ve şiddet örüntüleri harita üzerinde somut biçimde gösterimi amaçlanmıştır. Bulgular, El-Kaide ağının eylemlerinin belirli coğrafyalarda yoğunlaştığını, eylem sıklığı ile ölüm oranları arasında tutarlı bir ilişki bulunduğunu ve örgütün küresel ölçekte algılanan sınırsız kapasitesinin aksine ölçülebilir, karşılaştırılabilir ve sınırlandırılabilir bir yapıya sahip olduğunu göstermektedir. Çalışma, küresel terörizmin belirsizlik üzerinden ürettiği korku anlatısını ampirik veriler aracılığıyla çözümleyerek El-Kaide'yi görünür ve analiz edilebilir bir aktör hâline getirmektedir. Analizler neticesinde, El-Kaide'nin 2001 sonrası dönemde doğrudan şiddet üreten merkezi bir aktörden, şiddeti bağlantılı gruplar aracılığıyla yerleştiren ağ-temelli bir yapıya dönüştüğü görülmektedir. Çatışma verileri, örgüt merkezinin 2005 sonrasında tek taraflı şiddet eylemlerinden çekildiğini; buna karşılık bağlantılı grupların

**XI. ULUSLARARASI İLİŞKİLER
ÇALIŞMALARI VE EĞİTİMİ KONGRESİ
7-10 Mayıs 2026, Eskişehir**

bulundukları coğrafyalarda daha sık ancak daha sınırlı ölçekli eylemler gerçekleştirdiğini ortaya koymaktadır. Bu durum, El-Kaide'nin küresel ölçekte eşzamanlı ve yüksek kapasiteli saldırılar üretme yeteneğini büyük ölçüde kaybettiğine, stratejik olarak ise "uzak düşman" hedeflemesinden "yakın düşman" odaklı bir şiddet pratiğine yöneldiğine işaret etmektedir. Eylemlerde gözlenen coğrafi daralma, ölüm oranlarındaki düşüş ve hedef seçiminin yumuşaması, örgütün hareket tarzının öngörülemezlikten ziyade belirli mekânsal ve operasyonel sınırlar içinde şekillendiğini göstermektedir. Böylece El-Kaide'nin 'küresel terörizmi' temsil eden sınırsız bir tehdit olduğu yönündeki algının aksine, şiddetin üretim biçimi, yoğunluğu ve etki alanları itibarıyla analiz edilebilir ve karşılaştırılabilir bir örüntü sunduğu tespit edilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Küresel Terörizm, Uluslararası Güvenlik, Devlet-Dışı Silahlı Aktörler, El-Kaide, Çatışma Verileri

Özel Güvenlik Kompleksi: Uluslararası Davranış Kuralları Girişimine Taraf Olan Özel Askeri ve Güvenlik Şirketlerinin Sağladığı Hizmetlerin Sınıflandırılması ve Analizi

Mehmet Turan Çağlar, Altınbaş Üniversitesi

Özel Askeri ve Güvenlik Şirketlerinin (ÖAGŞ) varlığı Soğuk Savaş dönemine kadar uzansa da bu şirketler, 11 Eylül sonrası süreçte hızla yayılan, kurumsallaşan ve hatta güvenlik alanında normalleşen aktörler haline gelmiştir. ABD'nin Irak ve Afganistan müdahalelerinin ekonomik, siyasi ve insani maliyetlerini bu şirketlerle paylaşma politikası bir taraftan başta insan hakları ihlalleri ve hukuk dışı şiddet kullanımı olmak üzere çok sayıda sorun ve tartışmaya neden olsa da diğer taraftan çok sayıda devletin ÖAGŞ'leri farklı alanlarda kullanmasına örnek teşkil etmiştir. ABD'nin sözleşme imzaladığı ÖAGŞ'lerin sebep olduğu sorunların yanı sıra Rusya'nın çok sayıda çatışma bölgesinde Wagner şirketini kullanması ise ÖAGŞ'lerin faaliyetleriyle ilgili akademik ve politik tartışmaları daha da alevlendirmiştir. Bu şartlar altında her geçen gün daha da büyüyen özel güvenlik piyasasının düzenlenmesi ve denetlenmesi, uluslararası toplumun önemli bir konusu haline gelmiştir. Özel güvenlik piyasasının Birleşmiş Milletler (BM) tarafından düzenlenmesi konusunda devletler arasında ortak bir zeminin ortaya çıkmaması ise 'Özel Güvenlik Hizmeti Sağlayıcıları için Uluslararası Davranış Kuralları

**XI. ULUSLARARASI İLİŞKİLER
ÇALIŞMALARI VE EĞİTİMİ KONGRESİ
7-10 Mayıs 2026, Eskişehir**

Girişimi’ veya ‘Montrö Belgesi’ gibi uluslararası hükümet dışı girişimleri daha önemli hale getirmiştir. Bu çalışma, insan haklarına ve insani hukuka saygı göstermesini sağlamak amacıyla ortaya çıkan ‘Özel Güvenlik Hizmeti Sağlayıcıları için Uluslararası Davranış Kuralları’ girişimine taraf olan şirketlerin sağladıkları hizmetleri sınıflandırmayı ve bu amaç doğrultusunda da özel askeri ve/veya güvenlik şirketlerini kavramsallaştırmayı hedeflemektedir. Bu girişim, taraf olan paydaşlar açısından bağlayıcı olmamakla birlikte özel güvenlik piyasasını denetleme ve düzenleme hedefiyle hareket etmektedir. Bu yüzden Ocak 2026 tarihi itibarıyla bu girişime taraf olan 189 şirketin internet siteleri üzerinden tespit edilen hizmetlerin sınıflandırılması, ‘özel güvenlik kompleksinin’ içeriğinin ne olduğunu ve ne tip hizmetlerden oluştuğunu görmek açısından ön plana çıkmaktadır. Bu çerçevede bu çalışma, uluslararası davranış kuralları girişimine taraf olan şirketlerin hizmetlerini tespit ve tasnif edip ÖAGŞ’lerin hem pratikte ne anlama geldiğini hem de akademik kavramsallaştırma açısından diğer tanımlamalarla ne kadar uyumlu olup olmadığı gösterecektir. Yapılan ön çalışmada ÖAGŞ’lerin sağladıkları hizmetlerin jeopolitik tehditlere göre farklılık gösterdiği ve bu açıdan ‘güvenlik talebine’ göre ‘güvenlik arzının’ sağlandığı ortaya çıkarken ayrıca ÖAGŞ’lerin sadece muharebe hizmetlerini sağlamadıkları, istihbarat veya risk analizi gibi muharebe destek sınıfına girebilecek ve hatta lojistik gibi sivil ve hizmet destek sınıfına girebilecek hizmetleri de sağladığı tespit edilmiştir. Davranış kurallarına taraf olan 189 şirketin hizmetleri sınıflandırıldığında da ÖAGŞ’lerin sağladıkları hizmetlerin boyutu ve ölçeği ile ‘özel güvenlik kompleksinin’ hangi tip ve hangi tip şirketlerden oluştuğu bütüncül bir yaklaşımla ortaya çıkacaktır.

Anahtar Kelimeler: Güvenlik Çalışmaları, Uluslararası Güvenlik, Özel Askeri Şirketler, Özel Güvenlik Şirketleri, Özel Askeri ve Güvenlik Şirketleri

Yasadışı Psikoaktif Madde Ticareti ve Uluslararası İlişkiler: Güvenlik Paradigmasının Sınırları Üzerine Bir Değerlendirme

Onur Ağkaya, Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi

Yasadışı psikoaktif madde ticareti, son on yıllarda küresel ölçekte ekonomik hacmi, şiddet üretme kapasitesi ve devlet yapıları üzerindeki etkileri bakımından uluslararası siyasetin en

**XI. ULUSLARARASI İLİŞKİLER
ÇALIŞMALARI VE EĞİTİMİ KONGRESİ
7-10 Mayıs 2026, Eskişehir**

belirgin olgularından biri hâline gelmiştir. Bu olgu ve yarattığı siyasal, toplumsal ve ekonomik etkiler, tarihsel olarak uzun bir sürekliliğe sahip olmakla birlikte, son yıllarda uluslararası siyasette niteliksel olarak farklı bir görünürlük kazanmıştır. Özellikle, yasadışı psikoaktif madde ticareti ve etkileriyle mücadele gerekçesiyle, ABD'nin Venezuela bağlamındaki operasyonları ve Meksika'ya yönelik sınır ötesi müdahale söylemleri gibi örneklerde olduğu üzere, devlet egemenliğinin fiilen ihlal edildiği ya da sınır ötesi müdahale tehditlerinin açık biçimde dile getirilmesi, konunun, artık, yalnızca iç güvenlik veya suç politikaları çerçevesinde değil, doğrudan uluslararası siyasal düzen ve egemenlik tartışmaları bağlamında ele alınmasını zorunlu kılmaktadır. Buna rağmen, Uluslararası İlişkiler disiplini içinde bu olgunun ele alınışı büyük ölçüde sınırlı ve parçalı kalmıştır. Mevcut literatürde yasadışı madde ticareti çoğunlukla terörizm, sınır aşan organize suç ya da “başarısız devletler” tartışmaları çerçevesinde değerlendirilmektedir. Bu bildiri, söz konusu yaklaşımların analitik açıdan yetersiz kaldığını ve yasadışı psikoaktif madde ticaretinin uluslararası siyasetteki konumunu kavramakta ciddi kör noktalar ürettiğini ileri sürmektedir. Bu çerçevede bildiri, “Yasadışı psikoaktif madde ticareti, uluslararası siyasette hangi güvenlik çerçeveleri içinde ele alınmakta ve bu çerçeveler devletler, şiddet pratikleri ve sınır aşan aktörler bağlamında ne tür analitik sınırlılıklar üretmektedir?” şeklindeki araştırma sorusunu formüle etmekte ve bu soruya yanıt aramaktadır. Uluslararası İlişkiler ve bilhassa, güvenlik çalışmaları literatüründe yasadışı madde ticareti sıklıkla bir “tehdit” olarak tanımlanmakta; devlet dışı silahlı aktörlerin finansman kaynağı olması, terör örgütleriyle kurduğu ilişkiler ya da kamu düzenini istikrarsızlaştırıcı etkileri üzerinden ele alınmaktadır. Bu yaklaşım, söz konusu ticaretin şiddet boyutunu görünür kılmak açısından önemlidir. Ancak, mesele, yalnızca şiddet üretimi ya da güvenlik tehdidi olarak çerçevelendiğinde, yasadışı psikoaktif madde ticaretinin küresel siyasal ve ekonomik düzenle kurduğu yapısal ilişkiler büyük ölçüde göz ardı edilmektedir. Böylece bu olgu, uluslararası sistemin istisnai bir patolojisi gibi sunulmaktadır. Halbuki, söz konusu ticaret ve etkileri, birçok bağlamda küresel düzenin işleyişiyle iç içe geçmiş bir pratik olarak varlığını sürdürmektedir. Bu bildirinin temel iddiası, yasadışı psikoaktif madde ticaretinin yalnızca devlet otoritesinin zayıf olduğu alanlarda ortaya çıkan bir sapma ya da güvenlik açığı olarak değil, küresel piyasa ilişkileri, sınır rejimleri ve devlet pratikleriyle eklemlenen bir olgu olarak ele alınması

**XI. ULUSLARARASI İLİŞKİLER
ÇALIŞMALARI VE EĞİTİMİ KONGRESİ
7-10 Mayıs 2026, Eskişehir**

gerektiğidir. Yasadışılık ile yasalılık arasındaki sınır, bu ticaret bağlamında çoğu zaman geçirgendir; devlet aktörleri, yerel güç yapıları ve küresel ekonomik ağlar arasında karmaşık etkileşimler söz konusudur. Bu durum, güvenlik çalışmalarında hâkim olan “devlet–güvenlik” ikiliğinin ötesine geçen bir analiz çerçevesi ihtiyacını ortaya koymaktadır. Bu çerçevede bildiri, güvenlik çalışmaları ile politik ekonomi perspektiflerini bir araya getirerek, yasadışı psikoaktif madde ticaretinin uluslararası siyasetteki konumunu yeniden düşünmeyi amaçlamaktadır. Amaç yeni bir teori inşa etmekten ziyade, mevcut kavramsal çerçevelerin sınırlarını görünür kılmak ve Uluslararası İlişkiler disiplinde bu olgunun neden çoğu zaman tali bir mesele olarak ele alındığını sorgulamaktır. Sonuç olarak, yasadışı psikoaktif madde ticaretinin analizi, güvenlik kavramının kendisinin ve uluslararası düzen anlayışının yeniden tartışılmasına imkân sunan verimli bir alan olarak değerlendirilmelidir.

Anahtar Kelimeler: Yasadışı Psikoaktif Madde Ticareti, Uluslararası Güvenlik, Sınır Aşan Aktörler, Devlet Egemenliği, Organize Suç

Panel 7E

İklim, Tarım ve Gıda Güvenliği

Moderatör: İbrahim Mazlum, Marmara Üniversitesi

Arktik Jeopolitiği ve AB Stratejik Otonomisinin Dönüşümü: İklim ve Gıda Perspektifi

Selma Şekercioğlu Bozacıoğlu, İstanbul Arel Üniversitesi

Avrupa Birliği, iklim değişikliğinin yol açtığı olumsuz sonuçlarla mücadele etmek için entegre bir politika üretme hedefiyle 2050 Vizyonu kapsamında Avrupa Yeşil Mutabakatını oluşturmuştur. Bu mutabakat enerji, çevresel koruma, gıda sistemleri, ulaştırma, döngüsel ekonomi gibi yeşil dönüşümü gerçekleştirecek çok boyutlu bir strateji şeklinde tasarlanmıştır. Ancak belirsizliği artan iklim senaryoları bu Vizyonun gıda sistemleri ayağını daha kırılgan hale getirmektedir. Son yıllarda artan küresel sıcaklıkların özellikle Arktik bölgesindeki çevresel koşulları ve atmosferik dolaşımı değiştirmesi sonucunda Avrupa Birliği ülkeleri ani sıcaklık değişimleri ve düzensiz yağış rejimleri kaynaklı pek çok olumsuz sonuç ile daha sık karşılaşmaktadır. Arktik kaynaklı bu değişimler Avrupa Birliği'nin iklim değişikliğine direncini etkilediği gibi, gıda süreçlerini de olumsuz şekilde etkilemekte ve gıda zincirlerini kırılgan hale getirmektedir. Böylece Arktik bölgesindeki hem çevresel hem de jeopolitik değişimlerin Avrupa Birliği gıda süreçlerini dolaylı şekilde etkilediği ve AB'nin tarımsal maliyetlerini artırdığı, gıda fiyatı istikrarını olumsuz etkilediği tartışılmaktadır. Bunlara ek olarak son yıllarda Arktik bölgesine ilişkin gelişmeler ile Avrupa güvenliğine ilişkin artan tehditler AB Stratejik otonomisi tartışmalarını artırmış, kavramın evrimleşerek geleneksel yapısından sıyrılmasını ve çok boyutlu bir özellik kazanmasını mümkün kılmıştır. Böylece AB yeşil dönüşüm politikalarını AB stratejik otonomisine katkısı üzerinden ele almak mümkün hale gelmiştir. Bu kapsamda bu çalışmanın temel amacı stratejik otonomi kavramı çerçevesinde AB'nin iklim değişikliği, gıda sistemleri ve Arktik politikalarının analiz edilmesidir. Çalışmada nitel bir araştırma yöntemi olan betimsel analiz kullanılmış olup; AB resmi politika belgeleri, raporlar ve istatistiki veriler bu çerçevede incelenmektedir. Mevcut literatüre bakıldığında AB'nin stratejik otonomi kazanmasının ancak yeni boyutları ile düşünüldüğü takdirde mümkün olduğu ve özellikle iklim değişikliği kaynaklı gıda sistemleri bozulmasının

**XI. ULUSLARARASI İLİŞKİLER
ÇALIŞMALARI VE EĞİTİMİ KONGRESİ
7-10 Mayıs 2026, Eskişehir**

bu durumuna önemli bir tehdit oluşturduğu görülmektedir. Bu çerçevede çalışmanın literatüre temel katkısı AB iklim, gıda ve jeopolitik korelasyonun ortaya konularak AB'nin otonomisinin mümkün olup olmadığını tartışması olacaktır.

Anahtar Kelimeler: Stratejik Otonomi, Arktik Jeopolitiği, İklim Değişikliği, Gıda Sistemleri

**Dışsal Uyum Baskısı ve İç Dinamikler Arasında Türkiye: Tarım Politikalarında İklim
Politikası Entegrasyonu Analizi**

Hazel Karaca, Yaşar Üniversitesi

Bu bildiri, iklim değişikliği hedeflerinin Türkiye’de tarım politikalarına entegrasyon düzeyini ve biçimlerini analiz etmektedir. Tarım sektörü, sera gazı emisyonlarının hem önemli bir kaynağı hem de iklim değişikliğinden en fazla etkilenen alanlardan biridir. Türkiye’de iklim politikalarının tarım politikalarına entegrasyonunun siyasi ve teknik açıdan önemli zorluklar barındırması bu çalışmanın çıkış noktasını oluşturmaktadır. Çalışma, Avrupa Yeşil Mutabakatı ve Sınırdaki Karbon Düzenleme Mekanizması gibi düzenleyici araçlar aracılığıyla Avrupa Birliği’nin Türkiye üzerinde oluşturduğu dışsal uyum baskısını, İklim Politikası Entegrasyonu (CPI) teorik çerçevesi ile analiz etmektedir. AB ile Gümrük Birliği içinde bulunan ve gelişmekte olan bir ekonomi olan Türkiye, AB iklim politikalarına maruz kalan ancak karar alma süreçlerine dahil olmamasına rağmen alınan kararlardan etkilendiği için eşsiz bir vaka sunmaktadır. Bu yönüyle çalışma, CPI teorisinin genellemesini ve sınırlamalarını test etmek açısından kritik bir vakadır. Nitel tek-vaka tasarımına dayanan araştırma; Türkiye’nin iklim mevzuatı, tarım politikası belgeleri ve AB düzenlemelerinin doküman analizi ile tarım sektörü paydaşlarıyla gerçekleştirilen yarı yapılandırılmış mülakatlara dayanmaktadır. Bulgular, AB'nin düzenleyici baskısının politika uyumunu teşvik ettiğini göstermektedir. Ancak, politika uygulama aşamasında, iç siyasi öncelikler, sektörel ve yerel dirençler nedeniyle iklim ile tarım politikaları arasındaki entegrasyonun parçalı ve tutarsız bir yapı sergilediği ortaya konmaktadır.

Anahtar Kelimeler: İklim Politikası Entegrasyonu (CPI), Tarım Politikaları, Türkiye, Avrupa Yeşil Mutabakatı, Sınırdaki Karbon Düzenleme Mekanizması

**XI. ULUSLARARASI İLİŞKİLER
ÇALIŞMALARI VE EĞİTİMİ KONGRESİ
7-10 Mayıs 2026, Eskişehir**

Gıda, Güç ve Uluslararası Rejimler: Rusya Örneği

Nagihan Söylemez, İstanbul Bilgi Üniversitesi

Gıda ve tarım, iklim değişikliği, diyetlerin et ağırlığının artması ve küresel nüfusun büyümesi nedeniyle son yıllarda uluslararası siyasetin giderek daha merkezi unsurları hâline gelmiştir. Özellikle büyük gıda ihracatçısı devletler, tarımsal kapasitelerini küresel yönetim mekanizmaları içinde dış politika hedeflerini destekleyecek biçimde kullanmaktadır. Rusya'nın gıdayı bir zor ve ödül mekanizması olarak kullandığı literatürde sıkça tartışılmış olmakla birlikte, artan gıda ve tarımsal kapasitesinin uluslararası gıda ticareti, gıda güvenliği ve gıda yardımı rejimleri kapsamında hangi söylem ve araçlarla jeopolitik bir güç unsuru olarak seferber edildiği sistematik biçimde incelenmemiştir. Bu çalışma, Rusya'nın söz konusu üç rejimi birbirini tamamlayan jeopolitik etki araçları olarak kullandığını göstermektedir. Çalışma, içerik analizi yöntemiyle Dünya Ticaret Örgütü Tarım Komitesi ve Birleşmiş Milletler Gıda ve Tarım Örgütü görüşme tutanaklarını ve 2022–2024 dönemine ait resmi Rus dış politika söylemlerini incelemektedir. Bulgular, Moskova'nın zaman içinde ağırlıklı olarak kural alıcı bir aktörden mevcut rejimlere kısmen itiraz eden ve 2022 sonrasında alternatif kurumsal düzen arayışına yönelen bir aktöre dönüştüğünü ortaya koymaktadır. Bu alternatif arayış, Rusya'nın uluslararası örgütlerde artan aktivizmi ile ortaya çıkan “uluslararası alanın demokratikleşmesi” ve “dünya çoğunluğunun temsili” söylemleriyle meşru bir zemine oturtulmaya çalışılmaktadır. Bu dönüşüm, Karadeniz Tahıl Koridoru, FAO bünyesinde Avrasya merkezli iş birliği alanları oluşturma girişimleri ve BRICS tahıl borsasına yönelik eylem ya da politika önerileriyle somutlaşmaktadır. Bununla birlikte, çalışma Rusya'nın söylemlerinin ve bu doğrultudaki adımların kalıcı alternatifler olmaktan ziyade Rusya açısından Batı merkezli çevreleme stratejilerini kısa vadede aşmaya yönelik müzakere araçları olarak işlev gördüğünü ileri sürmektedir; zira Rusya'nın tahıl, özellikle buğdayı, bir zor ve ödül mekanizması olarak kullanması görece kolayken, bunu uzun vadede rejim dönüştürücü bir çarpan olarak kullanma kapasitesi sınırlıdır.

Anahtar Kelimeler: Gıda Güvenliği, Uluslararası Rejimler, Realizm, Yükselen Güçler

**XI. ULUSLARARASI İLİŞKİLER
ÇALIŞMALARI VE EĞİTİMİ KONGRESİ
7-10 Mayıs 2026, Eskişehir**

**Paris Anlaşması'nın Şeffaf Raporlama Yükümlülüğü: İklim Finansmanı Gelişmekte
Olan Ülkelerdeki Prosedürel Uyumu Nasıl Etkiliyor?**

Reyhan Gülcü Çelik, Yaşar Üniversitesi

Bu bildiri, Paris Anlaşması'nın (PA) getirdiği "kolaylaştırıcı" rejim mimarisi içerisinde, gelişmekte olan ülkelerin şeffaflık yükümlülüklerine uyumunu şekillendiren dinamikleri tartışmayı amaçlamaktadır. Kyoto Protokolü'nün cezalandırıcı yaptırımlarının yerini alan Paris Anlaşması'nın "süreç odaklı" yapısı, devletlerin uyumunu emisyon sonuçlarından ziyade, Güçlendirilmiş Şeffaflık Çerçevesi (ETF) altındaki raporlama disiplini üzerinden tanımlamaktadır. Bu yapısal dönüşüm, Chayes ve Chayes'in (1993) 'Yönetimsel Okul' (Managerial School) teorisinin bir yansımasıdır. İlgili teoriye göre; uluslararası rejimlerdeki uyumsuzluğun temel nedeni kasıtlı ihlaller değil, devletlerin yaşadığı "kapasite eksikliği"dir. Dolayısıyla teori, kapasiteyi artıracak araçların devreye girmesiyle uyumun artacağını öngörmektedir. Paris Anlaşması özelinde bu kapasite açığını kapatacak temel araçlardan biri de ilgili literatürde belirtildiği üzere iklim finansmanıdır. Ancak literatürde finansmanın raporlama kalitesini artıracığı "varsayılsa" da; mevcut çalışmalar finansmanı genellikle emisyon azaltımı gibi maddi çıktılar üzerinden okumakta, "kapasite artırıcı finansman desteğinin prosedürel uyumu artırıp artırmadığı" sorusu ampirik olarak yanıtsız kalmaktadır. Araştırma, bu teorik önermeyi sınamak ve literatürdeki boşluğu gidermek üzere Neoliberal Kurumsalcılık perspektifiyle nicel bir yöntem benimsemektedir. Çalışma, 78 gelişmekte olan ülkeyi kapsayan ve 2015 sonrası döneme odaklanan uzunlamasına (longitudinal) bir panel veri analizi sunmaktadır. Yöntemsel olarak; OECD-DAC verilerine dayalı "fiilen alınan iklim finansmanı" (bağımsız değişken) ile Weikmans ve Gupta'nın (2021) metodolojisinden uyarlanan "şeffaflık uyum endeksi" (bağımlı değişken) arasındaki nedensellik ilişkisi incelenmektedir. Bu çalışma, şeffaflık uyumu ve iklim finansmanı literatürlerini birleştiren ilk ampirik girişim olma niteliği taşımaktadır. Elde edilen bulgular, finansal desteğin sadece sahadaki projeleri değil, küresel iklim rejiminin bürokratik sürdürülebilirliğini ne ölçüde ayakta tuttuğunu ortaya koyarak; PA'nın şeffaf raporlama yükümlülüklerinin başarısına dair yeni bir perspektif sunmaktadır.

**XI. ULUSLARARASI İLİŞKİLER
ÇALIŞMALARI VE EĞİTİMİ KONGRESİ
7-10 Mayıs 2026, Eskişehir**

Anahtar Kelimeler: Paris Anlaşması, İklim Finansmanı, Prosedürel Uyum, Şeffaflık Çerçevesi (ETF), Gelişmekte Olan Ülkeler

Panel 8A

Uluslararası İlişkilerde Yapay Zekâ: Tartışmalar ve Uygulamalar

Moderatör: Fulya Aksu, Altınbaş Üniversitesi

Türkiye Kamuoyu ve Yapay Zekâ Yönetişimi: Karşılaştırmalı Bir Perspektif ve Gelecek Öngörülleri

Özgehan Şenyuva ve Şerif Onur Bahçecik, Orta Doğu Teknik Üniversitesi

ChatGPT, Midjourney ve benzeri üretken Yapay Zekâ (YZ) uygulamalarının yaygın biçimde kullanıma sunulmasıyla birlikte YZ, küresel düzeyde olduğu gibi Türkiye’de de kısa sürede siyasal, ekonomik ve toplumsal tartışmaların merkezine yerleşmiştir. Devletler, uluslararası kuruluşlar, özel sektör ve sivil toplum aktörleri YZ’nin sunduğu fırsatların yanı sıra güvenlik, istihdam, demokrasi ve etik alanlarında yarattığı riskleri tartışmakta; YZ giderek teknik bir yenilik olmanın ötesinde bir küresel yönetim meselesi olarak ele alınmaktadır. Bu bağlamda, YZ’nin kimler tarafından, hangi ilkeler ve mekanizmalar çerçevesinde yönetileceğine ilişkin tartışmalar, uluslararası ilişkiler literatüründe norm oluşturma, güç rekabeti ve iki düzeyli oyunlar perspektifleriyle yakından ilişkilidir. Türkiye kamuoyunun YZ’ye, YZ yönetişimine ve bu alandaki küresel düzenlemelere nasıl baktığının anlaşılması, Türkiye’nin uluslararası konumlanışı ve uyum kapasitesi açısından kritik önem taşımaktadır. Bu bildiride, Nisan–Mayıs 2025 döneminde Türkiye genelinde 886 kişiyle gerçekleştirilen bilgisayar destekli telefon anketi (CATI) verilerine dayalı bulgular sunulmaktadır. Çalışma, Türkiye kamuoyunun YZ’nin yönetişimine, güvenlik, ekonomi ve siyaset üzerindeki etkilerine ilişkin temel tutumlarını ve bu tutumlar etrafında oluşan toplumsal ayrımları ortaya koymayı amaçlamaktadır. Önceki çalışmalardan farklı olarak bu sunuş, bulguları karşılaştırmalı bir çerçevede ele alarak Amerika Birleşik Devletleri ve Birleşik Krallık örnekleriyle birlikte değerlendirmekte; Türkiye kamuoyunun YZ yönetişimine ve uygulamalarına dair eğilimlerinin bu ülkelerdeki kamuoyu ve politika tartışmalarıyla hangi noktalarda örtüştüğünü ve ayrıştığını tartışmaktadır. Ayrıca, elde edilen nicel bulgulara dayanarak Türkiye kamuoyunun YZ’ye ilişkin tutumlarının önümüzdeki dönemde nasıl evrilebileceğine dair olasılıksal öngörüler sunulmaktadır. Bildirinin son bölümünde ise Türkiye’de YZ alanında çalışan akademisyenler,

**XI. ULUSLARARASI İLİŞKİLER
ÇALIŞMALARI VE EĞİTİMİ KONGRESİ
7-10 Mayıs 2026, Eskişehir**

uzmanlar ve politika yapıcılarla gerçekleştirilen mülakatlardan elde edilen ilk nitel bulgular kamuoyu verileriyle birlikte ele alınmaktadır. Böylece çalışma, bir yandan kamuoyunun YZ ve küresel YZ yönetişimine bakışını ampirik olarak ortaya koyarken, diğer yandan bu algıların politika yapım süreçleri ve Türkiye'nin küresel yönetim mimarisi içindeki konumlanışıyla nasıl kesiştiğini tartışmaktadır. Bu yönüyle tebliğ, YZ'yi uluslararası ilişkiler ve uluslararası güvenlik literatürü içinde konumlandırarak, kamuoyu-küresel yönetim- karşılaştırmalı siyaset ekseninde özgün bir katkı sunmayı hedeflemektedir.

Anahtar Kelimeler: Yapay Zekâ, Yönetişim, Kamuoyu

**Uluslararası İlişkilerde Yapay Zekâ Literatürünün Bibliyometrik Haritalanması:
Temalar ve Eğilimler**

Ali Onur Özçelik, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi

Yapay Zeka (YZ), Uluslararası İlişkiler (Uİ) disiplinde sıklıkla güç maksimizasyonu ve stratejik rekabet bağlamında ele alınsa da, mevcut literatür güvenlik çalışmalarından uluslararası politik ekonomiye ve eleştirel teorilere uzanan bölünmüş bir yapı sergilemektedir. Bu çalışma, söz konusu dağınıklığı sistematik bibliyometrik haritalama yöntemiyle analiz ederek, disiplindeki YZ kavramsallaştırmasının ontolojik temellerini sorgulamayı amaçlamaktadır. Araştırmanın temel sorunsalı, YZ'nin mevcut güç siyasetinde verimliliği artıran stratejik bir araç (AI-as-tool) olarak mı, yoksa veri rejimleri, platform mimarileri ve düzenleyici standartlar yoluyla uluslararası sistemin işleyiş zeminini dönüştüren sosyoteknik bir yapı (AI-as-structure) olarak mı kurgulandığını ampirik olarak test etmektir. Bu amaçla çalışmada, anahtar kelime, ortak atıf analizleri ve bibliyografik eşleşme teknikleri kullanılarak literatürün entelektüel kökenleri ve araştırma süreçleri incelenmiştir. Analizden beklenen temel bulgu, alandaki erken dönem tartışmalarının askeri kapasite ve devletlerarası rekabet odaklı olmasına karşın; son dönem çalışmalarının küresel yönetim, veri egemenliği ve dijital düzenleme gibi yapısal unsurlara doğru evrildiğidir. Sonuçlar, YZ'nin Uİ teorisindeki konumunun salt stratejik avantaj arayışından, hiyerarşi üretimi ve sistemsel düzen inşasına doğru geçirdiği dönüşüme dair teorik ve politika odaklı çıkarımlar sunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Yapay Zekâ, Uluslararası İlişkiler, Bibliyometrik Analiz, Küresel Düzen

**XI. ULUSLARARASI İLİŞKİLER
ÇALIŞMALARI VE EĞİTİMİ KONGRESİ
7-10 Mayıs 2026, Eskişehir**

**Büyük Dil Modelleriyle Uluslararası Politika Bilgisinin Üretiminde Toplumsal
Cinsiyetin Rolü: Yapay Zekânın Cinsiyeti Var mı?**

Şeyma Tok, Bağımsız

Yapay zekâ araçları gerek profesyonel gerek amatör kullanıcılar tarafından bilgi üretmek, eğitim ve öğrenim süreçlerinin desteklenmesi, kişisel asistanlık gibi birçok alanda kullanılarak hayatın bir parçası olmaya başlamıştır. Yapay zekâ kullanımının Uluslararası İlişkiler (IR) alanına olası yansımalarının sorgulanmaması mümkün değildir. Bu bildirinin amacı ise büyük dil modeli (large language model/LLM) tabanlı yapay zekâ araçlarının uluslararası politika bilgisini sunarken yeniden ürettiği dili feminist uluslararası ilişkiler yaklaşımı kapsamında sorgulamaktır. Bu kapsamda, yapay zekâ nötr bir araç olmaktan ziyade söylem üreten bir aktör olarak ele alınmaktadır. Yapay zekâ, biyolojik bir cinsiyeti olmasa dahi toplumsal cinsiyetle kodlanmış bilgi rejimlerini yeniden üretebilir. Nitekim, büyük dil modelleri, eğitim verisinin ve kurumsal ön kabullerin izlerini taşıyan bir sistemdir. Bu kapsamda cinsiyet, yapay zekâ sisteminin kendisinde değil, uluslararası siyasi bilginin üretildiği ve normalleştirildiği epistemik yapılarda yer alır. 1970’lerden itibaren bilimsel hayatta da etkisini gösteren feminist yaklaşımın ortaya koyduğu gibi sosyal bilimlerin temelinde örtük bir şekilde yer alan erkek egemen anlayış, var olan insanlık bilgisiyle beslenen yapay zekâ çağında, teknoloji-uluslararası politika bağlamında yeni sorgulamalara tabi tutulmalıdır. Bu spesifik sorgulamayı yapabilmek için feminist IR için temelde olan güvenlik kavramı ön plana alınarak “tanımsal, teorik ve politik uygulamaya dönük belirlenmiş aynı üç uluslararası politika sorusu farklı kullanıcı hesaplarıyla, aynı büyük dil modeli altyapısına sorulduğunda nasıl farklı bilgi rejimleri üretmektedir?” sorusuna cevap aranmaktadır. Böylece çalışmanın öznesi sadece kullanıcı ya da yapay zekâ olmaktan ziyade insan-yapay zekâ etkileşimleridir. Çalışma hem kullanıcının konumunun hem de yapay zekâ sisteminin yerleşik varsayımlarının bilgi üretimini şekillendirdiği yarı yapılandırılmış dijital görüşme olarak tasarlanmıştır. Bunu sağlayabilmek amacıyla, OpenAI ve Google şirketlerinin ortaya koyduğu ChatGPT ve Gemini yapay zekâ araçlarına çeşitli kullanıcılar aracılığıyla “güvenlik nedir?”, “güvenlik kavramını uluslararası ilişkiler bağlamında derinleştirir misin?” “Rusya-Ukrayna savaşını güvenlik kavramı kapsamında analiz eder misin?” soruları sorulmuştur. Tanımsal, teorik ve politik uygulamaya

**XI. ULUSLARARASI İLİŞKİLER
ÇALIŞMALARI VE EĞİTİMİ KONGRESİ
7-10 Mayıs 2026, Eskişehir**

dayalı bu üç soruyla yapay zekâ tarafından üretilen güvenlik analizlerinde toplumsal cinsiyetin dahil edilip edilmediğinin kontrolü amaçlanmıştır. Kadın, erkek ve kimliksiz kullanıcıların hesaplarından elde edilen çıktılar toplanarak araştırma verisi haline getirilmiştir. Hesapların kullanılma sıklıklarında çeşitlilik sağlanarak örneklem kapsayıcı hale getirilmeye çalışılmıştır. Araştırma tasarımı ve örneklemiyle amaçlanan, yapay zekânın eğitim verisiyle ürettiği bilgiyi ortaya çıkarmanın ötesine geçerek insan-yapay zekâ etkileşiminde bilginin birlikte nasıl üretildiğini (coproduction) keşfetmektir. Böylece, kullanıcıların pasif ve yapay zekânın ise nötr olduğunu varsayan çerçevenin ötesine geçmek hedeflenmektedir. Bu yaklaşım, teknolojik yapıya karşı güvensizlik ya da negatif bir anlam yüklemek amacıyla olmayıp kullanılan teknolojinin sorgulanmasının önemini vurgulamaktadır. Nitekim, insan-yapay zekâ etkileşimi, uluslararası politikada cinsiyete dayalı varsayımların sabitlendiği, yumuşatıldığı veya bazen bozulduğu bir söylem alanı işlevi görebilmektedir. Toplanan veri, epistemik konumlandırma, örtük konu varsayımları ve cinsiyet perspektiflerinin görünürlüğü veya yokluğunu ortaya çıkartmaya yönelik kodlama kategorileriyle nitel içerik analizine tabi tutulmuştur. Bulgular, büyük dil modellerinin güvenlik analizinde geleneksel uluslararası ilişkiler anlatılarını yeniden üretmeye eğilimli olduğunu göstermektedir. Eleştirel güvenlik yaklaşımları kapsamında bireylerin güvenliği kısmen görünür olsa da feminist güvenlik anlayışı çok az sayıda ortaya çıkmakta ve çoğunlukla tamamen görünmez olmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Büyük Dil Modeli, Feminist Güvenlik, İnsan-Makine Etkileşimi, Yapay Zekâ, Uluslararası Politika Bilgisi

Yapay Zekâ Çağında Teknolojik Medeniyet Rekabeti

Fulya Aksu ve Begüm Özkaya, Altınbaş Üniversitesi

Bu çalışma, yapay zekâ (AI) ve ileri savunma teknolojilerini için söylemlerin ülkelerin dış politikalarında güç ve kimlik algılarını yeniden inşa ederek dönüştürdükleri bir tekno-medeniyet kimliği üretip üretmediğini analiz etmeye çalışmaktadır. Çalışmanın araştırma sorusu “teknoloji üzerinden medeniyet dış politikada bir kimlik inşasına dönüşebilir mi?” şeklinde belirlenmiştir. Çalışmanın hipotezi teknoloji kapasitesinin dış politikada devletler için yeni bir medeniyet inşası olarak sunulması ve bu bağlamdaki söylemlerin kimliksel dönüşüm

**XI. ULUSLARARASI İLİŞKİLER
ÇALIŞMALARI VE EĞİTİMİ KONGRESİ
7-10 Mayıs 2026, Eskişehir**

potansiyellerinin olduğudur. Medeniyet Uİ literatüründe geleneksel olarak günümüze kadar kültürel, tarihsel ve dini imgeler üzerinden tanımlanırken, günümüzde inovasyon ve teknolojik gelişmeler ışığında normatif üstünlüğü inşa etmek üzere kullanılmaktadır. Bu dönüşüm, dış politika bağlamında yeni bir kimlik inşası için meşruiyet kaynağı olarak teknoloji üzerinden gerçekleşmektedir. Çalışma, Sosyal İnşacı kimlik yaklaşımı bağlamında, devletlerin teknolojik gelişmelerle ilgili söylemlerin aslında güvenlik kapasitesinin yanı sıra geleceğin temsilcisi olma iddiası üzerinden yeni bir kimlik inşa ettiğini açıklamaya çalışmaktadır. Bu dönüşümü normatif bir hiyerarşi üretme süreci olarak değerlendirmektedir. Bu bağlamda çalışmada, Türkiye’de Ak Parti Dönemi üzerinden analiz yapılarak söylemlerin nasıl kimliksel performanslara dönüştüğü incelenecektir. Çalışmada veri seti olarak savunma sanayi ve AI ile ilgili lider konuşmaları ve ulusal belgeler incelenecektir. Nitel söylem analizi üzerinden normatif ve medeniyetçi kavram grupları değerlendirilecektir.

Anahtar Kelimeler: Türk Dış Politikası, Tekno-Medeniyet, Kimlik, Yapay Zekâ

Panel 8B
Küçük Devletler, Orta Güçler ve Strateji
Moderatör: Tuğba Bayar, Bilkent Üniversitesi

**Uluslararası İlişkiler Disiplininde Küçük Devletler: Türkiye'deki Alanyazının
Haritalandırılması**

Doğan Demirkıran, Üsküdar Üniversitesi

Geleneksel Uluslararası İlişkiler teorileri, uzun bir süre boyunca güç kavramını maddi kapasiteler ve büyük güç rekabeti üzerinden tanımlayarak küçük devletleri sistemin pasif aktörleri olarak konumlandırmıştır. Ancak, özellikle Soğuk Savaş sonrası dönemde uluslararası sistemin çok kutuplu ve asimetrik bir yapıya evrilmesi, küçük devletlerin niş diplomasi, norm girişimciliği ve kurumsal iş birlikleri gibi stratejiler aracılığıyla sistemik etkilerini artırmalarına olanak tanımıştır. Küresel literatürde küçük devletlerin failliği üzerine yapılan çalışmalar ivme kazanırken, Türkiye'deki akademik yazının bu eğilimlere nasıl eklemlendiği ve küçük devlet olgusunu hangi perspektiflerden ele alındığına dair kapsamlı bir değerlendirme eksikliği bulunmaktadır. Bu çalışma, Türkiye'deki Uİ disiplininde küçük devlet çalışmalarının gelişimini, eğilimlerini ve metodolojik tercihlerini ampirik bir düzlemde analiz etmeyi amaçlamaktadır. Bu doğrultuda çalışma, Yükseköğretim Kurulu (YÖK) Ulusal Tez Merkezi'nde yayımlanan yüksek lisans ve doktora tezlerini, Web of Science (WoS) ve DergiPark bünyesinde yer alan Türkiye adresli makaleleri incelemektedir. Çalışmada, küçük devlet ve small states anahtar kelimeleri kullanılarak yapılan tarama sonucunda ulaşılan 70 çalışma; bibliyometrik analiz ve içerik analizi yöntemleri kullanılarak kronolojik dağılım, tematik eğilimler, kuramsal ve metodolojik yaklaşımlar ve kurumsal dağılım açısından tasnif edilmiştir. Bu çalışma, Türkiye'deki küçük devletler çalışmalarının bibliyometrik veriler ışığında nicel ve nitel bir panoramasını sunmaktadır. Böylece mevcut literatürdeki boşluklar ve gelecek araştırmalar için potansiyel çalışma alanları sistematik bir biçimde ortaya konulmaktadır. Böylelikle bu bildiri, Türkiye'de küçük devletler üzerine yapılacak gelecekteki çalışmalar için bir referans noktası oluşturmayı ve disiplinin yerel birikimini küresel tartışmalarla sentezleyen bütüncül bir araştırma anlayışını teşvik etmeyi hedeflemektedir.

**XI. ULUSLARARASI İLİŞKİLER
ÇALIŞMALARI VE EĞİTİMİ KONGRESİ
7-10 Mayıs 2026, Eskişehir**

Anahtar Kelimeler: Küçük Devletler, Alanyazın, Bibliyometrik Analiz, İçerik Analizi

**Gulliverlerin Dünyasında Liliputluları Yeniden Düşünmek: Dönüşen Uluslararası
İlişkiler Ortamında Küçük Devlet Yaklaşımlarının Değerlendirilmesi**

Arıkan Açar, Yaşar Üniversitesi

Uluslararası İlişkiler disiplinde ‘küçük devlet’ kavramsallaştırılması, temel kuramsal yaklaşımların kurgulanması ve buna bağlı bir yazının ortaya çıkmasında Kuzey Avrupalı / Nordik ülke akademisyenlerinin öncül rol almasıyla ortaya çıkmış bir çalışma alanıdır. Bu ülkelerin dış politika ve uluslararası ilişkilerini çalışan bu bölgeden akademisyen ve araştırmacıların 1960’lı yıllardan itibaren küçük devletlerin uluslararası ilişkiler alanında anlamlı şekilde incelenmesi amacıyla yaptıkları yayınlar ve bu yayınların yayınlandığı Cooperation and Conflict gibi bilimsel dergiler aracılığı ile gelişmeye ve yayılmaya başlamıştır. Daha sonraları aslen dünyada bulunan devletlerin önemli kısmının bu tanım içerisine koyulabileceğinin anlaşılması ve küçük devlet çalışmalarının küresel anlamda yayılmasına ve farklı vaka temelli analizlerin yapılmasına yol açmıştır. Uluslararası İlişkiler çalışmalarında küçük devlet kavramının tanımı ve zaman içinde Uluslararası İlişkiler disiplinin kuramsal çerçevesi içerisinde küçük devlet dış ve güvenlik politikaları ve bunlara bağlı davranışlarının açıklanmasında kullanılan yaklaşımları da ortaya çıkmıştır. Bu bağlamda küçük devletlerin göreceli sınırlı kapasite ve zayıflıkları ve uluslararası arenada oynadıkları rolleri özellikle büyük güçlerle olan bağıl ilişkileri çerçevesinde tahlil edilmeye çalışılmıştır. Bu bağlamda küçük devletlerin uluslararası sistemdeki varlıklarını sürdürebilmeleri ve temel çıkarlarını koruyabilmeleri için bu alandaki güç asimetrisini göz önünde bulundurarak, bu bağlamda da büyük güç addedilen yapısal güce haiz devletlerin “arkasına takılarak” (bandwagoning), sorun ve süreçlere taraf olmadan “saklanarak” (hiding) ya da riskleri dengeleyerek (balancing), uluslararası ve büyük güçleri içeren risklerden korunarak (hedging), ya da son zamanlarda literatürde kendisine yer bulan siyasi bekalarına uluslararası sistemin düzenini ve genel prensiplerini savunarak destek olacak daha güçlü devletlerle ‘korunak arayışı’ (shelter seeking) çerçevesinde ilişkiler geliştirmek gibi temel bazı yaklaşımları kullandıkları öne sürülmüştür. Bildiri çerçevesinde “küçük devletlerin çoğunluğunu

**XI. ULUSLARARASI İLİŞKİLER
ÇALIŞMALARI VE EĞİTİMİ KONGRESİ
7-10 Mayıs 2026, Eskişehir**

uluslararası ortamda kurallara riayet temelli, çok taraflılık eğilimli, uluslararası kurumsallaşmanın ve hukuk merkezli bir düzenin hâkim kılınmasını destekleyen küresel yönetim yanlısı devletler olarak tanımlamak mümkündür”. Zaman içerisinde küçük devletlerin uluslararası alanda kendilerinden daha güçlü uluslararası aktörler, orta güçler ve bir nebze de büyük güçler, ile olan ilişkilerinde makus kaderleri mahkûm olmanın ötesine geçtikleri ve uluslararası arenada “sıkletin üzerinde dövüşen” boksör etkisi ile kendilerini odakladıkları konularda öncül ve etki sahibi olmaya çalıştıklarına dair görüşler ön plana çıkmaya başlamıştır. Günümüzde özellikle ABD’nin hâkim kılınmasında temel rol oynadığı “kural temelli” uluslararası sistemin temellerini sarsacak adımları atmaya başlaması ile birlikte bu sistemin getirdiği barış, istikrar ve dolaylı refahtan yararlanan küçük devletlerin yeni uluslararası ortama nasıl uyum sağlayacakları önemli bir husus olarak ortaya çıkmaya başlamıştır. Bu çerçevede ABD’nin müttefikleri olan Danimarka gibi bir küçük devletin toprak bütünlüğüne Grönland’ı kendisine ilhak ya da zorla satın almaya çalışarak bağlamak isteyerek kastediyor olması tüm küçük devletler için güncel değişen şartlara nasıl uyum sağlayıp hayatta kalacaklarını düşünmeye sevk etmiştir. Bu bildiride Uluslararası İlişkiler disiplini içinde zaman içinde gelişmiş olan geleneksel ve göreceli yeni küçük devletler yaklaşımlarının uluslararası sistemi sarsan tehditkâr gelişmeler karşısında küçük devletlerin içinde bulundukları bu yeni durumları açıklamaktaki yeterlilikleri tartışılacak ve yeni yaklaşımların bu gelişmeleri açıklamakta yeterli olup olmadığı ele alınacaktır.

Anahtar Kelimeler: Küçük Devletler, Uluslararası İlişkilerde Küçük Devlet Yaklaşımları, Korunak Arayışı

Orta Güçlerin Büyük Stratejileri: Statü Arayışı ile Ulusal Öz-Benlik Algısı Arasında

Özker Kocadal, Uluslararası Kıbrıs Üniversitesi

Büyük strateji, devlet yönetimine yön veren temel bir çerçeve olarak çoğunlukla büyük güçlere atfedilmekte; bu nedenle orta güçlerin dış politika davranışlarını analiz ederken sınırlı biçimde kullanılmaktadır. Mevcut literatür, orta güçleri genellikle ya uluslararası düzenin vazgeçilmez müttefikleri ya da potansiyel meydan okuyucuları olarak ele almaktadır. Bu çalışma hem geleneksel hem de yükselen orta güçlerin benimsediği büyük strateji türlerinin kapsamını

**XI. ULUSLARARASI İLİŞKİLER
ÇALIŞMALARI VE EĞİTİMİ KONGRESİ
7-10 Mayıs 2026, Eskişehir**

ortaya koymayı ve orta güçlerin uluslararası sistemde daha fazla etki yaratmalarını sağlayacak uygun büyük stratejilerden yoksun olup olmadıklarını incelemeyi amaçlamaktadır. Ayrıca orta güçlerin büyük strateji tercihleri ile ulusal öz-benlik algıları arasındaki ilişkinin varlığı da araştırılmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Orta Güç, Büyük Strateji, Devlet Yönetimi, Realizm, Uluslararası Düzen

**Çok Kutuplu Dünyada Türkiye'nin Rolü: Düzenli Olmayan Bir Küresel Ortamda Çok
Taraflılık, Mini-Taraflılık ve Stratejik Uyum**

Zeynep Alemdar, Doğu Üniversitesi

2025 yılı itibarıyla Türkiye, stratejik konumu, uyum sağlayabilen liderliği ve tarihsel mirası sayesinde etkili bir orta güç olarak öne çıkmıştır. Şanghay İş birliği Örgütü, Çin'in Kuşak ve Yol Girişimi ve BRICS'e üyelik başvuruları gibi bölgesel bloklar ve çok taraflı kurumlara aktif katılımı, Türkiye'nin uluslararası angajmana verdiği önemi yansıtmaktadır. 2026 yılında Türkiye, küresel arabuluculuk faaliyetlerine odaklanan, Birleşmiş Milletler benzeri bir kurum olan "Barış Kurulu"nın üyesi olmuştur. Bu makale, Soğuk Savaş'tan bu yana Türk dış politikasındaki temel gelişmeleri incelemekte; iç ve dış dinamiklerin etkisiyle komşularla iyi ilişkiler ekseninden stratejik özerkliğe yönelişi vurgulamaktadır. Ayrıca, Başkan Trump'ın yeniden göreve gelmesinin ardından küresel düzende yaşanan değişimleri, Ukrayna işgali sonrasında Türkiye'nin küresel kurumlarla ilişkilerini yeniden yapılandırmasını ele almakta ve günümüzün karmaşık dünyasında Türkiye'nin dönüşen rolünü ve karşılaştığı zorlukları değerlendirmektedir. Araştırma, ağırlıklı olarak Türkiye Cumhuriyeti Dışişleri Bakanlığı verilerine ve mevcut dinamiklere dair içgörü sağlamak amacıyla yetkililer ve analistlerle yapılan mülakatlara dayanmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Orta Güç, Arabuluculuk, Çok Kutupluluk

Panel 8C

**Avrupa Günü'nde Avrupa'yı Tartışmak-II: Avrupa Siyaseti ve
Güvenlik**

Moderatör: Yusuf Gökhan Atak, Galatasaray Üniversitesi

**Küresel Siyasetteki Dönüşümün Sivil Güçlere Etkileri: Almanya'nın Değişen Güvenlik
Stratejileri**

Birgül Demirtaş, Ufuk Üniversitesi

Almanya II. Dünya Savaşı'ndan sonra dış politikasını ve güvenlik stratejilerini radikal bir şekilde değiştirmek durumunda kalmıştır. Nazi döneminin militarizm ve revizyonizm odaklı güvenlik anlayışı yerine; Avrupa entegrasyonuna, transatlantik iş birliğine, çoktarafli diplomasiye ve barışa dayanan bir uluslararası ilişkiler yaklaşımı geliştirmiştir. Bu yaklaşım, yumuşama dönemindeki Doğu Politikası'yla daha ileri bir noktaya taşınmıştır. Ancak Soğuk Savaş'ın bitmesiyle Berlin hükümetlerinin sivil güce odaklı uluslararası ilişkiler anlayışı, bazı kırılma noktaları yaşamıştır. Alman ordusunun NATO'nun 1999'daki Kosova operasyonuna katılması, ardından Almanya'nın Afganistan'daki ISAF misyonuna katılarak antiterör operasyonlarına aktif destek vermesi Alman güvenlik stratejisinin dönüşümünün işaretleri olmuştur. Hem Kosova'da hem de Afganistan'da Almanya, 1945'ten sonra ilk defa sert güç kullanmıştır. Rusya'nın Ukrayna'ya 2022'de açtığı savaş ise Berlin için üçüncü kırılma noktası olmuştur. Almanya, Ukrayna örneğinde ilk kez bir çatışma bölgesine ağır silah göndermeye başlamış ve Rusya'yı sadece Ukrayna için değil Avrupa güvenliği için tehdit olarak gördüğünü vurgulamıştır. Ayrıca, Ukrayna savaşından bu yana Alman ordusuna ayrılan kaynaklar artırılmış ve karar alıcılar 2011'de kaldırılan zorunlu askerliği yeniden yürürlüğe koymayı tartışmaya başlamıştır. Bildiride, 1990'lardan bu yana Almanya'nın güvenlik stratejisindeki değişimin nedenleri ve boyutları tartışılacaktır. Ayrıca, Berlin yönetiminin güvenlik algılamalarındaki bu değişimin iç siyasete yansımaları da analiz edilecektir. Ek olarak, Almanya'nın değişen uluslararası ilişkiler yaklaşımlarının Avrupa Birliği güvenlik politikalarına etkileri de mercek altına alınacaktır.

**XI. ULUSLARARASI İLİŞKİLER
ÇALIŞMALARI VE EĞİTİMİ KONGRESİ
7-10 Mayıs 2026, Eskişehir**

Anahtar Kelimeler: Almanya, Güvenlik Stratejisi, Sivil Güç, Sert Güç Kullanımı, Avrupa Birliği Güvenliği

**Belarus'un Jeopolitik Tampon Devlet Rolü ve AB'nin Güvenlik Açısından Yaptığı
Stratejik Hata**

Oğuz Dilek, Ufuk Üniversitesi

Bu sunum, Belarus'un Avrupa güvenliği açısından taşıdığı jeopolitik önemi ve Avrupa Birliği'nin demokratik koşulluluk merkezli dış politikasının bu önemi nasıl göz ardı ettiğini tartışmayı amaçlamaktadır. Temel sav, AB'nin Belarus'u demokratik dönüşüm şartına bağlayarak dışlamasının, ülkeyi daha da fazla Rusya'nın nüfuz alanına ittiği ve bunun Avrupa güvenliği açısından ciddi bir maliyet yarattığıdır. Belarus, coğrafi konumu itibarıyla Rusya ile Avrupa arasında stratejik bir tampon devlet niteliği taşımaktadır. Baltık ülkelerine ve Polonya'ya açılan koridor üzerinde yer alan Belarus, Rusya'nın askeri hareket kabiliyetini ya sınırlayabilecek ya da genişletebilecek bir kilit aktördür. Bu nedenle Belarus'un dış politika yönelimi yalnızca kendi iç siyasi yapısı açısından değil, Avrupa'nın kolektif güvenliği açısından da belirleyicidir. Ancak AB, Belarus ile ilişkilerini büyük ölçüde demokratik koşulluluk ilkesine dayandırmış ve otoriter Lukashenka rejimini meşru bir muhatap olarak görmeyi reddetmiştir. Bu normatif yaklaşım, kısa vadede ahlaki tutarlılık sağlasa da uzun vadede jeopolitik gerçeklerle çelişmiştir. Belarus'un izole edilmesi, Minsk'in alternatif arayışlarını daraltmış ve Rusya'ya ekonomik, askeri ve siyasi açıdan daha bağımlı hale gelmesine yol açmıştır. Sunumun vardığı sonuç şudur: Belarus'un Avrupa güvenliğine katkı sunabilmesi için tam demokratik dönüşüm ön koşul olmamalıdır. AB, rejim değişikliğini hedeflemeksizin, daha esnek ve işlemsel bir angajman stratejisi benimseyerek Belarus'u Rusya'dan kısmen uzaklaştırma fırsatını geçmişte değerlendirebilirdi. Bu fırsatın kaçırılması, AB'nin normatif dış politikasının güvenlik boyutundaki sınırlarını açık biçimde ortaya koymaktadır.

Anahtar Kelimeler: Belarus, Jeopolitik Tampon Devlet, Avrupa Birliği Demokratik Koşulluluk Politikası, Rusya'nın Nüfuz Alanı, Avrupa Güvenliği

**XI. ULUSLARARASI İLİŞKİLER
ÇALIŞMALARI VE EĞİTİMİ KONGRESİ
7-10 Mayıs 2026, Eskişehir**

**Avrupa'da Aşırı Sağın Yükselişi: Almanya İçin Alternatif (AfD) ve Ulusal Birlik (RN)
Örnekleri**

Volkan İmamoğlu, Bağımsız

Son birkaç yıldır, milliyetçi, popülist aşırı sağ hareketler Avrupa kıtası genelinde öne çıkarak AB'nin siyasi ve ekonomik temellerine tehdit oluşturuyor. Fakat bu partilerin yükselişi şaşırtıcı değil, çünkü son on beş yılda Avrupa, Euro Bölgesi krizi ve göç krizi gibi iki büyük krizin etkisi altında kaldı. Bu krizler Avrupa entegrasyonu üzerinde yerleşik uzlaşmayı zayıflattı ve bu siyasi partilerin ortaya çıkmasına ve güçlenmesine zemin hazırladı. Aşırı sağ siyasi partilerin yükselişi, bu siyasi partilerin ekonomik şikayetleri, kültürel kaygıları ve iktidardaki elitlere duyulan hoşnutsuzluğu istismar etmesiyle Avrupa genelindeki siyasi dinamikleri yeniden şekillendirdi. Bu değişen ortamda, Almanya ve Fransa önemli bir konumda yer almaktadır. AB'nin en büyük iki ekonomisini temsil etmeleri ve kurucu/çekirdek üyeler olarak rolleri nedeniyle, iki ülkenin siyasi durumları Avrupa projesinin istikrarı ve geleceği için çok önemlidir. Son yıllarda Almanya ve Fransa, aşırı sağcı hareketlerin yükselişine tanık oldu; bu hareketler sadece ülkelerin iç politikalarını değil, aynı zamanda tüm Avrupa projesini de tehdit ediyor. Almanya ve Fransa'daki önde gelen iki aşırı sağ parti, Almanya için Alternatif (AfD) ve Ulusal Birlik (RN), son birkaç yılda önemli ölçüde popülerlik kazanmıştır. 2024 Avrupa Parlamentosu seçimlerinde, RN birinci sırada yer alırken, AfD ise sadece Almanya Hristiyan Demokrat Birliği'nin (CDU) gerisinde kaldı ve ikinci en çok sandalye kazanan parti oldu. RN ve AfD başarılarını ulusal parlamento seçimlerine de taşımayı başardı. RN ve ortakları, Fransa yasama seçimlerinde en çok oyu (10 milyondan fazla) aldı. Ancak, diğer partilerin iş birliği nedeniyle parlamentoda ancak üçüncü en çok sandalyeyi elde edebildiler. AfD ise, 2025 Almanya federal seçimlerinde oyların %20,8'ini alarak Alman siyasetindeki varlığını artırmaya devam etti ve parlamentoda ikinci en çok sandalyeyi kazanarak federal seçimlerdeki en iyi sonucunu elde etti. Son sonuçlar, AfD ve RN'nin artık dışlanmış uç siyasi partiler değil, Alman ve Fransız siyasetinde gerçek rakipler olduğunu göstermektedir. Bir zamanlar siyasi marjinal alanlarda kalan bu hareketler, her iki ülkede de ana akıma girerek göç, küreselleşme ve ulusal egemenlik konularındaki kamuoyu tartışmalarını yeniden şekillendirmeye başladı. Dolayısıyla, aşırı sağcı siyaset Avrupa siyasi tartışmalarının ön saflarında yer alıyor ve akademik çevrelerin

**XI. ULUSLARARASI İLİŞKİLER
ÇALIŞMALARI VE EĞİTİMİ KONGRESİ
7-10 Mayıs 2026, Eskişehir**

ilgi odağı haline geliyor. Fransız-Alman iş birliği Avrupa entegrasyonunun merkezinde yer almıştır ve AB içindeki artan liderlikleri, Avrupa siyasetinin yönü için büyük önem taşımaktadır. Bu nedenle her iki partinin yükselişinin nedenini anlamak ve ortaya koydukları politikaları incelemek Avrupa siyasetinin geleceği açısından fazlasıyla önem taşımaktadır.

Anahtar Kelimeler: Aşırı Sağ, Almanya, Fransa, AfD, RN

AB-Türkiye İlişkilerinde Güvenlik: Göç, Savunma ve Enerji Üçgeni

Hilal Zorba Bayraktar, Kütahya Dumlupınar Üniversitesi

Uzun ve meşakkatli bir geçmişe sahip olan Türkiye-AB ilişkilerinin son dönemde üyelik perspektifinin dışına çıktığı ve belirli tematik alanlar üzerinden iş birliği aracılığı ile yürütüldüğü görülmektedir. Bu tematik alanlar ise çoğunlukla güvenlik kaygısı temeline dayanmakta ve ikili ilişkiler güvenlik ekseninde şekillenmektedir. Özellikle göç, savunma ve enerji alanları, AB-Türkiye ilişkilerinin hem devamlılığını sağlayan hem de ilişkilerin sınırlarını belirleyen temel güvenlik dosyaları hâline gelmiştir. Çalışmanın temel iddiası, AB-Türkiye ilişkilerinin normatif entegrasyon modelinden uzaklaşarak kriz odaklı, işlevsel ve çok boyutlu bir güvenlik ilişkisine evrildiğidir. Çalışma, Kopenhag Okulu'nun güvenlikleştirme yaklaşımından yararlanarak göç, savunma ve enerji alanlarının AB ve Türkiye tarafından nasıl birer güvenlik meselesi olarak inşa edildiğini analiz etmektedir. Bu çerçevede, söz konusu alanların olağan siyaset zemininden çıkarılarak istisnai politika araçlarıyla ele alınmasının, ilişkilerin yapısal niteliğini dönüştürdüğü savunulmaktadır. Göç konusu, Türkiye-AB ilişkilerindeki güvenlikleştirme alanının başlıca konu başlıklarından biri olmuştur. Özellikle 2015 sonrası dönemde göç, AB tarafından sınır ve iç güvenlik meselesi olarak görülürken; Türkiye ise konuyu yük paylaşımı ve AB ile ilişkilerde bir pazarlık unsuru olarak ele almıştır. Bu durum güvenlik temelli bir iş birliği modeli sunmakta ve taraflar arasında asimetrik bir karşılıklı bağımlılık yaratmaktadır. Savunma alanında ise AB ve Türkiye arasındaki ilişki, NATO çerçevesinde zorunlu iş birliği ile AB'nin stratejik otonomi arayışı arasındaki gerilim üzerinden şekillenmektedir. Türkiye, AB savunma girişimlerinden kurumsal olarak dışlanmasına rağmen, bölgesel krizler ve jeopolitik gelişmeler nedeniyle vazgeçilemeyen bir güvenlik aktörü konumundadır. Bu bağlamda savunma iş birliği, kurumsallaşmış bir

**XI. ULUSLARARASI İLİŞKİLER
ÇALIŞMALARI VE EĞİTİMİ KONGRESİ
7-10 Mayıs 2026, Eskişehir**

ortaklıktan ziyade kriz bazlı ve çıkar odaklı bir nitelik taşımaktadır. Enerji boyutu ise özellikle Rusya–Ukrayna savaşı sonrasında AB’nin enerji güvenliği kaygılarının artmasıyla birlikte daha stratejik bir hâl almıştır. Türkiye’nin enerji transit ülkesi rolü, AB açısından jeopolitik bir zorunluluk yaratmakta; ancak bu zorunluluk ilişkilerde kalıcı bir siyasi yakınlaşmaya dönüşmemektedir. Sonuç olarak çalışma, göç, savunma ve enerji alanlarının AB–Türkiye ilişkilerini sürdürülebilir kıldığını; ancak bu sürdürülebilirliğin derinleşmiş bir stratejik ortaklıktan ziyade “yönetilen kırılganlık” üreten sınırlı bir güvenlik iş birliği modeli yarattığını ortaya koymaktadır.

Anahtar Kelimeler: Türkiye-AB İlişkileri, Kopenhag Okulu, Göç, Savunma ve Enerji

Panel 8D

Savunma Teknolojileri, İHA'lar ve Yeni Güvenlik Dinamikleri

Moderatör: Serhat Güvenç, Kadir Has Üniversitesi

Tek Yönlü Saldırı İHA'larının Yükselişi: Hava Üstünlüğü ve Hava Savunma

Paradigmaları Açısından Bir Değerlendirme

Sıtkı Egeli, İzmir Ekonomi Üniversitesi

Kökenleri 1960'lı yıllardaki Vietnam Savaşı'na kadar İnsansız Hava Araçları'nın (İHA) orijinal ve geleneksel kullanım amacı keşif-gözetleme-istihbarat olmuştur. 2001 yılındaki 11 Eylül terör saldırılarına cevaben ABD'nin başlattığı "Teröre Karşı Savaş" operasyonları çerçevesinde, İHA'lara silah yükü eklenerek bir yandan keşif-gözetleme görevleri icra eden diğer yandan da buldukları hedefleri kendi taşıdıkları hassas güdümlü mühimmatla vurabilen Silahlı İHA (SİHA) kavramı yaratılmıştır. İHA ve SİHA'ların yoğun ve çatışmanın akışını belirleyecek şekilde sahaya sürüldüğü Libya, İdlid ve Dağlık Karabağ çatışmaları ile Rusya-Ukrayna Savaşı'nın ilk aylarındaki kullanımı büyük oranda İHA ve SİHA'ların geleneksel görevleri ile uyumlu olmuştur. Diğer taraftan, 2022 yılının haziran ayından itibaren Ukrayna, bundan birkaç ay sonra da Rusya'nın kullanıma sürdüğü ve o güne kadar kullanılan geleneksel İHA'lardan çok daha basit ve ucuz, harp başlığı taşıyan ve tek kullanımlık İHA'lar, hava gücünün hava üstünlüğü/hakimiyeti ve hava savunmasına yönelik paradigmalarında ciddi kırılmalara sebebiyet vermiştir. Kamikaze veya intihar dronu olarak da adlandırılan ve teknik niteliği tek yönlü saldırı (OWA – one-way attack) İHA'sı olan bu sınıftaki hava araçları, esasen çok daha maliyetli, karmaşık ve elde edilmesi güç seyir füzelerinin ucuz, kolay kullanılabilen ve kolay ulaşılabilen alternatifleri olarak savaş alanlarında kendilerine yer açmışlardır. Ucuz ve basit intihar dronlarının hava gücü paradigmalarını zorlayan belki de en önemli özelliği, çok ucuz olmaları ve süratle üretilebilmeleri sayesinde, her defasında düzinelerce hatta yüzlercesinin aynı anda uçurularak, kendilerini durdurmaya çalışan savaş uçaklarını ve hava savunma sistemlerini satüre edebilmeleridir. Rusya'nın Ukrayna'ya karşı gerçekleştirdiği her bir saldırıda, aynı anda fırlattığı İHA sayısı bine yaklaşmaktadır. Yine Rusya'nın her ay fırlattığı tek yönlü saldırı İHA sayısı ise 5 ila 7 bin arasında değişmektedir.

**XI. ULUSLARARASI İLİŞKİLER
ÇALIŞMALARI VE EĞİTİMİ KONGRESİ
7-10 Mayıs 2026, Eskişehir**

Tercihen hasmın hava sahasının tamamı üzerinde hava üstünlüğü veya hava hakimiyeti tesis edilmesinde kullanılan savaş uçakları, çok alçaktan ve çok yavaş uçan bu sınıftaki İHA'ları düşürmekte zorlanmakta veya silahlarını süratle bitirdikleri için düşürülecek başka İHA'lar olduğu halde üslerine dönmeye zorlanmaktadır. Bu durumda, muharebe alanları ve düşman ülkesi üzerinde hava üstünlüğü kurulması anlamını büyük oranda yitirmektedir. Benzer şekilde, tehdit oluşturan hava vasıtaları ve füzeleri durdurmak için önleyici füzelerini ateşleyen modern hava savunma sistemleri, yüzlerce İHA'yı durduracak miktarlarda önleyici füzeye sahip değildir. Yaklaşmakta olan her bir intihar dronunun maliyet 20-70 bin dolarken, bunları durdurmaya çalışan öneyici füzelerin birim fiyatının yüzbinler, hatta milyon dolarlar seviyesinde olması, harcanan füzelerin yerine yenilerinin konmasını hem finansal hem teslim süreleri açısından sürdürülebilir olmaktan çıkarmıştır. Bu gelişme karşısında, tek yönlü saldırı İHA'larının hedefindeki kritik tesislerin uzaktan alan savunması yerine, daha kısa menzilli uçaksavar topu vb. silahlarla nokta savunması yapılarak korunması sseçeneği tercihilmeye başlanmıştır. Sonuç itibarıyla basit ve ucuz saldırı İHA'ları, hava üstünlüğü kavramının önemini ve anlamını azaltmıştır. İkinci Dünya Savaşı'ndan bu yana geçerli olan hava savunma paradigması da sayıları binlerle ifade edilen tek yönlü saldırı İHA'larının sahaya sürülmesiyle sorgulanır hale gelmiştir.

Anahtar Kelimeler: İHA, Hava Gücü, Hava Savunması, Hava Üstünlüğü, Savunma Teknolojileri

Türkiye'de Drone Siyaseti: İktidar, Söylem ve İhtilaflı Bir Alanın İnşası

Zeynep Şartepe, Bağımsız

Bu çalışma, Türkiye'de drone teknolojisi etrafında oluşan alanı söylemler, yasal düzenlemeler ve gündelik pratiklerin kesiştiği sosyo-teknik bir iktidar alanı olarak ele almaktadır. Verilerin analizi resmi söylem incelenmesi (2016-2025) ve devlet görevlileri, sektör paydaşları ile rekreasyonel ve ticari kullanıcılarla yapılan yarı yapılandırılmış görüşmelerin karşılaştırılmasından oluşan saha çalışmasına (2023-2024) dayanmaktadır. İktidar ve mekân arasındaki karşılıklı ilişkiyi Michel Foucault'nun söylem-iktidar bağlantısı ile Henri Lefebvre'in mekânın toplumsal üretimi kuramıyla birlikte ele alan çalışma, drone'ların

**XI. ULUSLARARASI İLİŞKİLER
ÇALIŞMALARI VE EĞİTİMİ KONGRESİ
7-10 Mayıs 2026, Eskişehir**

algılanan, tasarlanan ve yaşanan mekanlar arasında ne tür bağlantı ve gerilimler ürettiğini makro düzey anlatılar ve gündelik pratikler üzerinden incelemektedir. Bulgular, temel bir paradoksa işaret etmektedir: Türkiye’de devlet askerî sektörünün genişlemesini bölgesel etki ve güç göstergesi olarak aktif biçimde teşvik ederken, aynı bürokratik ve kurumsal mimari sivil, ticari ve rekreasyonel drone kullanımını sınırlamaktadır. Artan drone kullanımı ile Türkiye’de hava sahasının ticarileşmesi, iktidar–bilgi düzeneğinin mevzuatın geliştirilmesi süreci ile hava sahasının yönetişimine nasıl içkin hâle geldiğini ortaya koymaktadır. Türkiye’deki drone alanını güvenlik, teknoloji ve siyasi güce ilişkin dinamikler içine yerleştiren bu çalışma, drone’la hava sahası ihlallerinin arttığı günümüzde çift yönlü teknolojilerin iktidarın farklı mekân (spaces) ve ölçekler (scales) arasında bağlantılar kurarak gündelik olan, ulus devlet düzeyi ve uluslararası alan arasındaki etkileşimi derinleştirdiğini ve jeopolitiğin öznelerini çeşitlendirdiğini göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: İnsansız Hava Aracı, Drone, Mekânsallık, Foucault, Lefebvre, Türkiye

**İkili Karşıtlığın Ötesinde: Transaksiyonel Güvenlik İçin “Üçüncü Yol” Olarak
Türkiye'nin İHA Diplomasisi**

Begüm Büyüksavaş Özbudaklı, İzmir Ekonomi Üniversitesi

Soğuk Savaş sonrası tek kutuplu düzenin çözülmesi, Küresel Güney uluslarını ciddi bir "güvenlik ikilemi" ile karşı karşıya bırakmıştır. Afrika, Orta Asya ve Güney Asya'daki yükselen güçler, savunma kapasiteleri edinme noktasında iki hegemonik blok arasında sıkışmış durumdadır. Bir yanda; teknolojik üstünlüğüne rağmen yüksek maliyetler talep eden ve silah satışlarını insan hakları, demokrasi standartları veya ABD Kongre onay süreçleri gibi katı 'normatif koşulluluk' prensiplerine bağlayan, NATO ve AB'nin başı çektiği Batı bloku yer almaktadır. Diğer yanda ise; daha erişilebilir görünmekle birlikte askeri desteği sıklıkla bir politik nüfuz aracı, egemenlik devri veya ekonomik bir 'borç tuzağı' olarak araçsallaştıran Rusya ve Çin eksenli bulunmaktadır. Bu kutuplaşmış yapı içerisinde Türkiye, NATO güvenlik mimarisinin yerleşik bir parçası olarak teknolojik standartlara hakimiyetini korurken, aynı zamanda Avrasya güçleriyle pragmatik ilişkiler yürütebilen istisnai bir aktör konumundadır. Ankara, bu ikili angajman kapasitesinden doğan 'hibrit' kimliğini stratejik bir kaldırıca

**XI. ULUSLARARASI İLİŞKİLER
ÇALIŞMALARI VE EĞİTİMİ KONGRESİ
7-10 Mayıs 2026, Eskişehir**

dönüştürmektedir. Batı'nın operasyonel kalitesini Doğu'nun esnek ihracat politikalarıyla harmanlayan Türkiye; Küresel Güney ülkelerine Batı'nın normatif dayatmalarına veya Doğu'nun hegemonik ipoteğine maruz kalmayacakları, transaksiyonel ve otonom bir alternatif sunmaktadır. Bu çalışma, Türkiye'nin İnsansız Hava Aracı (İHA) ihracat stratejisinin, transaksiyonel güvenliğe dayalı ve "Üçüncü Yol" olarak adlandırılan alternatif bir mimari sunduğunu öne sürmektedir. Türkiye'nin yerli İHA endüstrisindeki ivmeli yükseliş ve teknolojik yetkinlik, ülkenin geleneksel 'orta ölçekli güç' sınırlarını zorlayarak küresel sistemde 'oyun değiştirici' bir aktöre dönüşme stratejisinin merkezinde yer almaktadır. Ankara, bu askeri teknolojiyi salt ticari bir meta olarak değil, jeopolitik etki alanını genişleten stratejik bir dış politika enstrümanı olarak konumlandırmaktadır. İHA'ları çatışma çözümü ve terörle mücadele gibi kritik güvenlik açıklarına sahip ülkelere ihraç eden Türkiye, kendisini süper güçlerin bürokratik hantallığı veya siyasi şartları arasına sıkışan devletler için vazgeçilmez bir 'güvenlik sağlayıcı' statüsüne yükseltmektedir. Bu strateji, Türkiye'nin sert güç kapasitesini diplomatik masada müzakere üstünlüğüne dönüştürmesine olanak tanımaktadır. Böylece Afrika'dan Orta Asya'ya uzanan geniş bir coğrafyada kurulan savunma sanayii ortaklıkları üzerinden, bölgesel statüko üzerinde revizyonist değil ancak dönüştürücü bir etki yaratarak sistem kurucu bir rol üstlenilmektedir. Türkiye'nin artan askeri nüfuzunu sıklıkla 'NeoOsmanlıcılık' kavramıyla açıklama eğilimi baskındır. Ancak bu çalışma, Türkiye'nin savunma ihracatını kültürel veya emperyal bir nostalji olarak okuyan bu indirgemeci yaklaşımdan ayrılmaktadır. Aksine bu araştırma, Türk İHA diplomasisini kimlik tabanlı değil; değişen küresel güç dengeleri içinde ülkenin stratejik otonomisini tahkim etmeyi amaçlayan, rasyonel ve kâr-zarar hesabına dayalı bir enstrüman olarak ele alacaktır. Bu bağlamda İHA'lar, bağlantısız güçler için sunulan "NATO standardında, maliyet etkin ve politik açıdan koşulsuz" kapasiteler olarak; geçmişe dönük bir hayalin değil, günümüzün 'transaksiyonel' güvenlik ortamında bağımsız hareket edebilme yeteneğinin somut bir göstergesi olarak analiz edilecektir. Nijer, Çad ve Libya gibi Afrika ülkelerine odaklanan karşılaştırmalı vaka analizi yöntemini kullanan bu araştırma, söz konusu modelin alıcı ülkeler için rejim güvenliğini nasıl sağladığını; aynı zamanda Batı'nın normatif baskılarından ve Rusya'nın revizyonist gündemlerinden ayrışmalarını nasıl mümkün kıldığını incelemektedir. Sonuç olarak çalışma, Türk İHA'larının yükselişinin, ittifak

**XI. ULUSLARARASI İLİŞKİLER
ÇALIŞMALARI VE EĞİTİMİ KONGRESİ
7-10 Mayıs 2026, Eskişehir**

bağımlılığı yerine stratejik otonomiye önceleyen yeni bir savunma tedarik paradigmasının doğuşuna işaret ettiğini tartışmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Türk Dış Politikası, İHA Diplomasisi, Transaksiyonel Güvenlik, Küresel Güney, Stratejik Otonomi

Uluslararası Sistemin Dönüşümü ve NATO'nun Uyum: Savunma Sanayinin Yükselen Rolü

Mustafa Taner, Savunma Sanayii Başkanlığı

Bu bildiri, uluslararası sistemde son on yılda belirginleşen yapısal dönüşümü ve bu dönüşüm karşısında NATO'nun geçirdiği uyum sürecini, savunma sanayinin artan stratejik rolü üzerinden incelemektedir. Soğuk Savaş sonrası dönemde hâkim olan liberal küreselleşme modeli; rules-based international order, serbest ticaret ve çok taraflı kurumlar aracılığıyla istikrar üretmeyi hedeflemiş, ancak neoliberal politikaların yol açtığı gelir eşitsizlikleri, sanayisizleşme ve siyasal kırılganlıklar bu düzenin sürdürülebilirliğini zayıflatmıştır. Bu kırılma, büyük güç rejabetinin geri dönüşü, otoriterleşme eğilimlerinin güçlenmesi ve uluslararası hukuk ile kurumların etkisinin aşınmasıyla derinleşmiştir. Çalışma, bu dönüşümü Aristoteles'in dört neden modeli temelinde ele almakta ve bu modeli uluslararası ilişkiler literatüründeki structure-agent ve idea-material ikilemleriyle bütünleştirilmiş bir analitik çerçeve olarak kullanmaktadır. Bu çerçevede formal cause, uluslararası sistemin yapısal özellikleriyle (formal structure) —güç dağılımı, rekabet biçimleri ve normatif düzenin aşınmasıyla—ilişkilendirilmektedir. Efficient cause, müttefik devletler ile savunma sanayii aktörlerinin kararları, etkileşimleri ve kurumsal pratikleri üzerinden agent düzeyinde tanımlanmaktadır. Material cause, savunma sanayinin üretim altyapısı, teknoloji birikimi ve tedarik zinciri kapasitesini ifade etmektedir. Final cause ise idea düzeyinde ele alınmakta; caydırıcılık, dayanıklılık ve strategic autonomy gibi stratejik hedeflerin yanı sıra, normatif yönelimleri, ideolojik öncelikleri ve güvenliğe atfedilen anlamı kapsayan daha geniş bir amaçlar kümesi olarak tanımlanmaktadır. Bu yaklaşım, güvenlik politikalarını, formal structure tarafından çizilen sınırlar içinde hareket eden agent'ların, maddi kapasiteleri belirli ideolojik hedefler doğrultusunda seferber etmesi olarak kavramsallaştırmaktadır. Bu analitik model,

**XI. ULUSLARARASI İLİŞKİLER
ÇALIŞMALARI VE EĞİTİMİ KONGRESİ
7-10 Mayıs 2026, Eskişehir**

NATO’nun savunma sanayiini ve inovasyon ekosistemini merkeze alan dönüşümünü bütüncül biçimde açıklamayı mümkün kılmaktadır. Bildiri, bu dönüşümü “peace dividend” söyleminin yerini alan defence dividend yaklaşımıyla ilişkilendirerek, savunma yatırımlarının ekonomik kapasite, teknolojik yayılım ve müttefikler arası endüstriyel bütünleşme yarattığını ileri sürmektedir. Sonuç olarak çalışma, NATO’nun uyum sürecini, formal structure, agent, material ve idea boyutlarının etkileşimiyle şekillenen çok katmanlı bir güvenlik ve kapasite inşa modeli olarak değerlendirmektedir.

Anahtar Kelimeler: NATO, Küreselleşme, Uluslararası Sistem

**XI. ULUSLARARASI İLİŞKİLER
ÇALIŞMALARI VE EĞİTİMİ KONGRESİ
7-10 Mayıs 2026, Eskişehir**

Panel 9A

Kale Grubu ve Global İlişkiler Forumu Paneli

“Sahadan Sesler: Diplomasi, Medya, İş Dünyası ve Kamu”

Paneli Öneren: *Rana Birden, Kale Grubu*

Moderatör: *Deniz Ş. Sert, Özyeğin Üniversitesi*

Barçın Yinanç, T24

Rana Birden, Kale Grubu

Aslı Özelli, AmCham Türkiye

Aylin Bebekoğlu, T.C. Ticaret Bakanlığı

**Panel 9B
Türkiye-Rusya İlişkileri: Rekabet, İşbirliği ve Kriz Yönetimi
Paneli**

Paneli Öneren: Serhat Güvenç, Kadir Has Üniversitesi

Moderatör: Ali Onur Özçelik, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi

Türkiye'nin “Stratejik Özerklik” Arayışlarında Rusya Faktörü

Evren Balta, Özyeğin Üniversitesi

Türk dış politikası üç eksenin sürekli etkileşim hâlinde işleyen bir yapı üzerinden şekillenmektedir: (1) karar alma ve liderlik tarzı, (2) kimlik-güvenlik ilişkisi, (3) özerklik-statü arayışıyla yürütülen dengeleme ve alan açma stratejileri. Geç Osmanlı'dan Cumhuriyet'in kuruluşuna, Soğuk Savaş'tan bugüne uzanan geniş tarihsel yay içinde Türkiye, uluslararası sistemdeki yerini sürekli müzakere ederek kuruyor: kopmadan pazarlık eden, gerektiğinde dosyaları ayırıp yeniden bağlayan, seçici çok taraflılıkla alan açan bir orta güç profili kalıcı biçimde öne çıkıyor. Bu açıdan bugüne hakim olan “stratejik özerklik” tartışmaları ya da esnek dış politika yeni değildir. Cumhuriyet tarihi dış politikasının sistemik sınırlılıklar içerisinde neredeyse sürekli bir özelliğidir. Bu bağlamda Rusya ve öncülü Sovyetler Birliği, Türkiye'nin farklı dönemlerdeki stratejik özerklik arayışlarında (İki dünya savaşı arası, 1964 Kıbrıs krizi sonrası ve nihayet 2016 sonrasında) yüzünü döndüğü aktör olarak karşımıza çıkmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Stratejik Özerklik, Karadeniz, Bölgesel Sahiplik, Rekabet Yönetimi, Rusya

Türkiye-Rusya İlişkilerinde Krizler ve Kriz Yönetimi

Esra Dilek, Kadir Has Üniversitesi

Dış politika krizlerini üç kurucu ölçütü—temel değerlere yönelik tehdit algısı, yüksek belirsizlik ve zaman baskısı—tanımlamak mümkündür. Bu krizler, başlangıç-tırmanma-yatışma-etki aşamalarıyla modelleyen bir kuramsal çerçevede incelenebilir. Karşılıklılık (reciprocity) ve ön-askerî çekişme gibi değişkenler çatışmaya evrilme olasılığını yükseltir. Karar alma “karar birimi” yaklaşımıyla çözülür: baskın lider, tek grup ve otonom aktörler

**XI. ULUSLARARASI İLİŞKİLER
ÇALIŞMALARI VE EĞİTİMİ KONGRESİ
7-10 Mayıs 2026, Eskişehir**

koalisyonu tipleri; kriz anlarında merkezileşmenin artması ve rejim tipinin tek başına belirleyici olmaması özellikle öne çıkar. Kriz anlatısı inşası, meşruiyet ve toplumsal rıza üretimi için kritik bir yönetim aracıdır. 2015'te Rus savaş uçağının düşürülmesi krizi, tehdit türü, üçüncü taraf rolü ve yatıştırma teknikleri (BM/ABD arabuluculuğu, NATO/AB/Almanya devreye girişi) bakımından ele alınabilir. Yakın dönemin diğer krizlerinde olduğu gibi, Rus savaş uçağı krizinde de Türkiye'nin şiddeti tırmandırmadan diplomatik yatıştırmaya yöneldiği ve kriz öncesi ilişkiler, liderlik tarzı ve kurumsal merkezileşmenin sonuçları anlamlı ölçüde şekillendirdiği gözlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Krizler, Kriz Yönetimi, Rus Savaş Uçağı Krizi, Rusya, Suriye İç Savaşı

Türkiye-Rusya Rekabetinin Gölgesinde Karadeniz Güvenliği

Serhat Güvenç, Kadir Has Üniversitesi

Türkiye'nin Karadeniz stratejisini belirleyen temel dinamik Rusya ile kurduğu karmaşık denge ilişkisidir. İki savaş arası dönemde Lozan mirası, deniz silahlanma yarışları ve Montrö Boğazlar Sözleşmesi; Soğuk Savaş boyunca ise NATO üyeliği ve çevreleme stratejisi, Türkiye'nin manevra alanını belirlemiştir. 1990'lar sonrası dönemde “bölgesel sahiplik” anlayışıyla geliştirilen çok taraflı girişimler (BSEC, BLACKSEAFOR) 2022'deki Rusya-Ukrayna savaşıyla yeniden sınanmış, Türkiye Montrö rejimi üzerinden hem BLACKSEAFOR) 2022'deki arabuluculuk rolünü korumaya çalışmıştır. Bu nedenle, Türkiye'nin Karadeniz politikasını “denge– bağımlılık sarmalı” olarak tanımlamak mümkündür. Özetle Ankara ne Rusya'yı tamamen dışlayabilir ne de yalnız Batı'ya yaslanabilir; bu nedenle stratejisi, çevreleme ile yatıştırma, özerklik ile bağımlılık arasında sürekli salınan bir denge arayışını yansıtmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Karadeniz, Deniz Güvenliği, Kırım, NATO, Ukrayna Savaşı

Panel 9C

**Avrupa Günü'nde Avrupa'yı Tartışmak-III: Avrupa Birliği'nde
Yönetişim, Stratejik Otonomi ve Dış İlişkiler**

Moderatör: Erhan Akdemir, Anadolu Üniversitesi

Avrupa Birliği Yönetişiminde Bir Bütünleşme ve Disiplin Aracı Olarak İçsel Koşulluluk

Asime Yıldız Güler, Gaziantep Üniversitesi

Genel olarak teşviğe dayalı bir pazarlık stratejisini ifade eden koşulluluk (conditionality), Avrupa Birliği'nin (AB) genişleme süreçlerini ve aday ülkelerle olan etkileşimini şekillendiren temel araçlardan biri olmuştur. AB literatüründe ağırlıklı olarak genişleme süreci bağlamında ele alınan bu mekanizma, aday ülkelerin Kopenhag Kriterleri çerçevesinde Birlik norm ve değerlerine uyumunu sağlamaya yönelik rasyonalist bir dış politika aracı olarak değerlendirilmiştir. Ancak zaman içerisinde koşulluluk mekanizması AB'nin kendi kurumsal evrimiyle birlikte dönüşmüş ve kullanım alanı aday ülkelerin ötesine, Birliğin kendi iç işleyişine doğru genişlemiştir. Özellikle Avro Alanı kriziyle filizlenen harcama koşulluluğu ile 2021 yılında yürürlüğe giren Kurtarma ve Dayanıklılık Aracı'nın yanı sıra, 2020/2092 sayılı Hukukun Üstünlüğü Koşulluluğu Tüzüğü ile somutlaşan bu yeni dönem, Birliğin üye ülkelere yönelik denetim kapasitesinde yapısal bir değişikliğe işaret etmektedir. Bu süreçte koşulluluk, aday ülkeler için bir "havaç" (üyelik vaadi) işlevi görmekten ziyade, üye ülkeler için Birlik kural ve değerlerinden sapmaları engelleyen cezalandırıcı bir "sopa" niteliği kazanmaya başlamıştır. Bu bağlamda harcama koşulluluğu, Birlik fonlarının sadece teknik ve mali kurallara uygunluğunu değil; aynı zamanda hukukun üstünlüğü, şeffaflık ve demokratik denetim gibi temel değerlerle uyumluluğunu da şart koşan stratejik bir yönetim enstrümanına dönüşmüştür. Bu çalışma, AB'nin geleneksel dış politika aracı olan koşulluluk mekanizmasını, Birlik içi bütünleşmeyi derinleştiren ve disipline eden bir yönetim aracı olarak analiz etmektedir. Birliğin iç koşulluluk geliştirmesinin temelinde, bir yandan mali kaynakların etkin yönetimini sağlamak, diğer yandan ise özellikle son yıllarda bazı üye ülkelerde (Macaristan ve Polonya örneğinde olduğu gibi) gözlemlenen demokratik gerilemelere karşı AB'nin normatif kimliğini koruma arzusu bulunmaktadır. Bu çerçevede üye ülkelere uygulanan harcama

**XI. ULUSLARARASI İLİŞKİLER
ÇALIŞMALARI VE EĞİTİMİ KONGRESİ
7-10 Mayıs 2026, Eskişehir**

koşulluluğunun, hem belirli politika alanlarında mali disiplini tesis etmeyi hem de Birlik hukukundan sistemik sapmaları yaptırıma tabi tutarak bütünleşmeyi korumayı amaçladığı ileri sürülmektedir. Sonuç olarak çalışma, koşulluluğun Birliğin iç mekanizmasına evrilmesiyle birlikte AB yönetişiminin daha denetleyici ve yaptırım gücü yüksek bir nitelik kazandığını; bu durumun koşulluluğu bütünleşme sürecinde merkezi bir itici güç ve stratejik bir kaldıraç haline getirdiğini savunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Avrupa Birliği (AB), Koşulluluk Mekanizması, Harcama Koşulluluğu, AB Yönetişimi

**Avrupa Birliği'nin Geçiş Dönemi Adaleti Yaklaşımı Üzerine Bir Değerlendirme: Söylem,
Politika Öncelikleri ve Sınırlılıkları**

Volkan Şeyşane, Anadolu Üniversitesi

Bu çalışma Avrupa Birliği'nin (AB) geçiş dönemi adaletine yönelik yaklaşımını değerlendirmeyi amaçlamaktadır. Geçiş dönemi adaleti, baskı yönetimi veya iç çatışma yaşamış toplumların geçmişte meydana gelen insan hakları ihlalleriyle hesaplaşmalarını sağlamak ve benzer ihlallerin gelecekte tekrarını önlemek amacıyla yargısal ve yargısal olmayan bir dizi mekanizma sunmaktadır. Bunlar arasında cezai kovuşturmalar, hakikat arayışı, onarım programları, kurumsal reform girişimleri ve arındırma politikaları yer almaktadır. Bu tür girişimlere önemli ölçüde destek sağlamasına rağmen; 2015 öncesi dönemde AB'nin geçiş dönemi adaletine yönelik yaklaşımı parçalı bir yapıya sahip olması, tüm mekanizmaları bütüncül ve toplumsal cinsiyete duyarlı bir şekilde ele alamaması ve coğrafi olarak seçici bir biçimde uygulanması gibi nedenlerle eleştirilmiş ve ilke ile politika uygulama düzeyleri arasında kavramsal bir tutarsızlığın ortaya çıktığı savunulmuştur. Bu durumun, bütüncül ve toplumsal cinsiyete duyarlı bir perspektif ihtiyacı ile barış-adalet ikilemi gibi geçiş dönemi adaletinin doğasında bulunan hassasiyetler ve zorluklarla başa çıkma konusunda AB'nin kapasitesini zayıflattığı ileri sürülmektedir. AB, geçiş dönemi adaletine yönelik tutarlı ve bütüncül bir çerçeveyi ilk kez 2015 yılı sonunda kabul ettiği "Geçiş Dönemi Adaletini Desteklemeye İlişkin Politika Çerçevesi" (The Policy Framework on Support to Transitional Justice) ile ortaya koymuştur. Söz konusu Politika Çerçevesi, ağır insan hakları ihlalleri ile

**XI. ULUSLARARASI İLİŞKİLER
ÇALIŞMALARI VE EĞİTİMİ KONGRESİ
7-10 Mayıs 2026, Eskişehir**

uluslararası insancıl hukuk ve uluslararası ceza hukukunun ihlal edildiği durumlarda geçiş dönemi adaletini AB için bir öncelik olarak tanımlamakta ve bu alandaki girişimler için yol gösterici ilkeler belirlemektedir. Bu bağlamda çalışma, Politika Çerçevesi'nin kabulünden bu yana geçen yaklaşık on yıllık dönemde AB'nin geçiş dönemi adaletine ilişkin söylemini analiz etmeyi; bu alandaki politika önceliklerini ve başlıca faaliyetlerini değerlendirmeyi amaçlamaktadır. Böylece, Politika Çerçevesi'nin AB'nin geçiş dönemi adaleti yaklaşımı ve politikaları üzerindeki etkisi incelenerek, Birliğin geçiş dönemi adaletinin gerilimlerine yanıt verme konusundaki yetkinliği ve sınırlılıkları değerlendirilecektir. Çalışma, yöntemsel olarak AB'nin tüzükleri, politika belgeleri ve ülke strateji belgeleri gibi birincil kaynaklardan elde edilen verilerin analizi ile gerçekleştirilecektir.

Anahtar Kelimeler: Avrupa Birliği, Geçiş Dönemi Adaleti, İnsan Hakları İhlalleri, Barış İnşası

Post-Liberal Düzendeki İttifak ve Rekabet: AB'nin ABD-Çin Ekseninde Stratejik

Otonomi Arayışı

Ahmet Bilal Tüzgen, Milli Savunma Üniversitesi

Bu çalışma AB'nin Ukrayna Savaşı sonrasında karşılaştığı zorlanmaları iki büyük güç ABD ve Çin ile ilişkileri bağlamında analiz eder. AB'nin yapısı ve işleyiş biçiminin günümüz post-liberal düzeninin ittifak ve rekabet ortamında güncel ihtiyaçlara yeterince yanıt veremediğini öne süren çalışma, bu çerçevede tartışılan stratejik otonomi konseptinin potansiyelini ele alarak bu arayışın AB'nin endişelerine yanıt vermedeki sınırlılıklarını ortaya koymayı hedefler. Soğuk Savaş'ın bitişiyle uluslararası ilişkilerde 'iki kutupluluk sonrası' dönem başladı. Bu dönemin en önemli özelliği, büyük güçler arası gerilimin azalacağına, dünyanın küreselleşme ve işbirlikleriyle daha barışçıl bir yer olacağına yönelik inancın artmasıydı. Bu inancı en fazla taşıyan bölgelerin başında gelen Avrupa ülkeleri, artık yeni düzenle birlikte savaşların veya güç kullanma tehdidinin yerini diplomasiye ve liberal barışçıl bir uluslararası sisteme bırakmasını bekliyordu. Ancak bu iyimser tablo, yerini günümüzde daha sert, rekabetçi, reel politik kaygıların daha merkezi olduğu ve belirsizliklerin de daha fazla olduğu bir düzene bıraktı. Ukrayna Savaşı ile zirveye ulaşan güvenlik endişelerine Avrupa'nın uzun dönemdir müttefiki

**XI. ULUSLARARASI İLİŞKİLER
ÇALIŞMALARI VE EĞİTİMİ KONGRESİ
7-10 Mayıs 2026, Eskişehir**

olan ABD ile yaşadığı gerilimler ve Çin'in ekonomik ve sistemik tehditleri eklenmesi AB'nin daha realist politikalar takip etmesini zorunlu kıldı. Bu kapsamda AB, Geopolitical EU ve Strategic Compass gibi politikalar ilan etse ve üye ülkeler savunma sanayilerinin güçlendirilmesi ve ulusal dayanıklılığın artırılması gibi stratejik otonomiyle ilişkili girişimlerde bulunsalar da pratikte bunların ne ölçüde AB'nin endişelerini giderdiği sorgulanması gereken bir alan olarak karşımıza çıkar. Bu açıdan çalışma, yakın coğrafyasında sıcak savaşın yaşandığı bir dönemde AB'nin Çin ve ABD kaynaklı zorlanmalara yanıt vermede otonomi girişimlerinin önemi olduğu ancak Birliğin demografik, ekonomik, askeri ve yapısal sınırlılıklarından dolayı kısa/orta dönemde istenen seviyeye gelmesinin güç görüldüğü ile sonuçlanır.

Anahtar Kelimeler: AB, ABD, Çin, Stratejik Otonomi, Post-Liberal Düzen

**Müzakerelerde Üçüncü On Yıla Başlarken Türkiye-Avrupa Birliği İlişkilerinin Bugünü
ve Geleceğine Yönelik Tahlil ve Düşünceler**

Pırl Akın Ocak, Ankara Üniversitesi

Bu bildiri, Türkiye ile Avrupa Birliği (AB) arasında 2005 yılında başlayan katılım müzakerelerinin yirminci yılında, ilişkilerin neden üyelik perspektifinden uzaklaştığını ve mevcut koşullar altında nasıl bir ilişki biçiminin daha gerçekçi ve sürdürülebilir olabileceğini analiz etmektedir. Çalışmanın temel problemi, Türkiye-AB ilişkilerinin hukuken adaylık statüsü korunmasına rağmen fiilen müzakeresiz bir yapıya evrilmiş olmasının, AB'nin genişleme politikası ve koşulluluk ilkesi açısından nasıl kavramsallaştırılması gerektiğinin literatürde yeterince netleştirilmemiş olmasıdır. Bu çerçevede bildiri, Türkiye-AB ilişkilerindeki dönüşümü, Kongre'de sunulan genel konu başlıklarından biri de olan bölge çalışmaları yaklaşımı temelinde, Avrupa bütünleşmesinin geçirdiği yapısal değişimlerle birlikte ele almaktadır. Çalışma, nitel araştırma desenine dayalı, çok katmanlı bir belge ve kavram analizi yürütmektedir. Yöntemsel olarak ilk aşamada, Avrupa Komisyonu'nun 2004 tarihli Türkiye Strateji Belgesi ile 2025 Ülke Raporu başta olmak üzere, 2018 sonrası yayımlanan Türkiye ülke raporları ile Avrupa Parlamentosu kararları karşılaştırmalı belge analizi tekniğiyle incelenmiştir. Bu karşılaştırma AB'nin Türkiye'ye yönelik normatif

**XI. ULUSLARARASI İLİŞKİLER
ÇALIŞMALARI VE EĞİTİMİ KONGRESİ
7-10 Mayıs 2026, Eskişehir**

beklentilerindeki süreklilik ve kopuş noktalarını ortaya koymayı amaçlamaktadır. İkinci aşamada, AB genişleme politikasına ilişkin akademik literatürde yer alan normatif güç, koşulluluk ve farklılaştırılmış entegrasyon yaklaşımları ile ‘polity’ kavramı, inşacı perspektiften mekanın kimliklendirilmesi, ‘içerideki’ ve ‘dışarıdaki’ kavramları, kavramsal analiz yoluyla değerlendirilmiş; böylece ampirik bulgular kuramsal bir çerçeveye yerleştirilmiştir. Bu yöntem, çalışmanın betimleyici olmaktan ziyade açıklayıcı bir analiz sunmasını hedeflemektedir. Bulgular, 2004 yılında Türkiye’nin AB tarafından normatif dönüşüm kapasitesi ve demokratikleşme potansiyeli temelinde değerlendirildiğini, buna karşılık 2020’li yıllarda üyelik sürecinin hukuki statü korunmakla birlikte fiilen askıya alındığını göstermektedir. Güncel ülke raporları, hukukun üstünlüğü, yargı bağımsızlığı ve temel haklar alanlarında yaşanan gerilemelerin, katılım müzakerelerinin ilerlememesindeki temel belirleyiciler olduğunu ifade etmektedir. Buna karşın, göç yönetimi, bölgesel güvenlik ve enerji politikaları bağlamında Türkiye’nin AB açısından stratejik önemini koruduğu, özellikle son dönemde yaşanan gelişmeler ışığında, açıkça görülmektedir. Bu durum, ilişkilerin normatif bütünleşmeden ziyade işlevsel ve çıkar temelli bir zemine kaydığını göstermektedir. Çalışma Türkiye- AB ilişkilerindeki mevcut tıkanmayı yalnızca Türkiye kaynaklı bir demokratik gerileme sorunu olarak değil, aynı zamanda AB’nin genişleme politikasında yaşanan stratejik bakış açısındaki dönüşümün bir sonucu olarak ele almaktadır. Bildiri’de AB mekanın kimliklendirilmesine dayanan bir polity olarak ele alınmaktadır. Bir başka deyişle yalnızca kurumsal değil, normatif ve kimliksel bir boyut da içermektedir. Özellikle Soğuk Savaş sonrasında bu polity’nin içi yeniden doldurulmuş ve AB genişlemeleri siyasi birer karar olarak gerçekleştirilmiştir. Dolayısıyla ‘içeride’ ve ‘dışarıda’ olanlar vardır. Bildiri, Türkiye’yi istisnai bir aday ülke olarak değil, AB’nin normatif genişleme paradigmasından farklılaştırılmış entegrasyon modellerine yöneliminin ampirik bir örneği olarak ‘dışarıda’ konumlandırmaktadır. Zira AB’nin genişlemeye yönelik stratejik bakışı Türkiye’yi dışarıda bırakacak şekilde evrilmiştir. Bu yaklaşım, literatürde sıklıkla ‘üyelik-merkezli’ ele alınan Türkiye- AB ilişkilerini, Avrupa bütünleşmesinin siyasi ve değişen doğası bağlamında yeniden düşünmeyi mümkün kılmaktadır. Sonuç olarak bildiri, mevcut eğilimler devam ettiği takdirde 2035 perspektifinde Türkiye- AB ilişkilerinin tam üyelik temelinde ilerlemesinin düşük

**XI. ULUSLARARASI İLİŞKİLER
ÇALIŞMALARI VE EĞİTİMİ KONGRESİ
7-10 Mayıs 2026, Eskişehir**

olasılıklı olduğunu savunmaktadır. Bunun yerine, güncellenmiş Gümrük Birliği, farklılaştırılmış entegrasyon ve seçici iş birliği modellerinin daha öngörülebilir ve kurumsal açıdan tutarlı bir ilişki çerçevesi sunduğu ileri sürülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Türkiye- Avrupa Birliği İlişkileri, AB Genişleme Politikası, Koşulluluk ve Normatif Güç, Polity ve Mekânın Kimliklendirilmesi, Farklılaştırılmış Entegrasyon

Panel 9D

Yerelden Küresele Çevre ve İklim Güvenliği

Paneli Öneren: Senem Atvur, Akdeniz Üniversitesi

Moderatör: İnan Rüma, İstanbul Bilgi Üniversitesi

**Doğu Akdeniz'de Denizel Yerli Olmayan Türler ve Güvenlik: Türkiye Örneği Üzerinden
Vernaküler Güvenlik Temelli Bir Analiz**

Çağla Vural, Bağımsız; Senem Atvur, Akdeniz Üniversitesi

Bu çalışma, Türkiye'nin Akdeniz kıyılarında giderek artan denizel yerli olmayan (non-indigenous/invasive) türlerin ekolojik, ekonomik ve insan güvenliği üzerindeki etkilerini vernaküler güvenlik perspektifiyle incelemektedir. Çalışmanın temel amacı, denizel yerli olmayan türlerin yarattığı risklerin farklı aktörler tarafından nasıl algılandığını, deneyimlendiğini ve güvenlik dili içinde nasıl anlamlandırıldığını ortaya koymaktır. Bu yaklaşım, güvenliği yalnızca kurumsal ve teknik çerçeveler üzerinden değil, kıyı topluluklarının gündelik deneyimleri, söylemleri ve pratikleri üzerinden ele almaktadır. Kuramsal olarak çalışma, güvenliği “yukarıdan ilan edilen” bir kategori olarak değil, gündelik yaşamda hissedilen ve ifade edilen bir olgu olarak ele alan vernaküler güvenlik literatürüne dayanmaktadır. Bu çerçeve, denizel yerli olmayan türlerin yol açtığı etkilerin neden farklı aktörler tarafından farklı önceliklerle tanımlandığını ve bu farklılığın yönetim süreçlerini nasıl şekillendirdiğini analiz etmeye imkân tanımaktadır. Ampirik olarak çalışma, Antalya, Mersin, Adana ve Hatay'da yürütülen 77 yarı yapılandırılmış mülakata dayanmaktadır. Katılımcılar arasında küçük ölçekli balıkçılar, dalgıçlar ve turizm temsilcileri, belediye yetkilileri, Sahil Güvenlik personeli, bakanlıkla ilişkili kurumlar ve akademisyen/uzmanlar yer almaktadır. Görüşmeler MAXQDA kullanılarak nitel tematik analizle çözümlenmiş ve 816 kodlu ifade sekiz ana tema altında sınıflandırılmıştır. Bulgular, balıkçıların güvenliği ağırlıklı olarak geçim kaybı, ekipman hasarı ve artan maliyetler üzerinden tanımlandığını; turizm aktörlerinin daha çok itibar ve risk iletişimi kaygılarına odaklandığını; kurumsal aktörlerin ise sorunu yönetilebilir bir risk alanı olarak çerçevelediğini göstermektedir. Tür bazlı anlatılarda özellikle balon balığı (*Lagocephalus sceleratus*) en yıkıcı tür olarak öne çıkarken, aslan balığı

**XI. ULUSLARARASI İLİŞKİLER
ÇALIŞMALARI VE EĞİTİMİ KONGRESİ
7-10 Mayıs 2026, Eskişehir**

(Pterois miles) daha çok ekolojik etkiler ve sınırlı turizm fırsatları üzerinden tartışılmaktadır. Çalışma, bu farklı güvenlik dillerinin politika tasarımı ve uygulamasında uyumsuzluklar yarattığını ortaya koymaktadır. Sonuç olarak çalışma, denizel yerli olmayan türlerin yalnızca ekolojik bir sorun değil, aynı zamanda gündelik yaşam, geçim ve güven duygusu üzerinden şekillenen çok katmanlı bir güvenlik meselesi olduğunu göstermekte; etkili deniz yönetişimi için yerel deneyimlerin ve vernaküler güvenlik anlatılarının politika süreçlerine entegre edilmesi gerektiğini savunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Vernaküler Güvenlik, Denizel Yerli Olmayan Türler, Doğu Akdeniz, Ekolojik Güvenlik, Deniz Yönetişimi

**İklim Tehdidinden Politika Tehdidine: Türkiye’de İklim Yasası Tartışmalarında Karşı-
Güvenlikleştirme**

*Başar Baysal, Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi; Muhammed Onur Çöpoğlu, Ordu
Üniversitesi ve Çağla Vural, Bağımsız*

Bu çalışma, Türkiye’de 2025 yılında gündeme gelen İklim Kanunu etrafında şekillenen muhalif söylemleri, güvenlikleştirme kuramı çerçevesinde karşı-güvenlikleştirme kavramı üzerinden analiz etmektedir. Çalışmanın temel amacı, iklim değişikliğinin kendisinin değil, iklim politikalarının ve düzenleyici araçların bir “varoluşsal tehdit” olarak yeniden çerçevelendiği söylemsel dönüşümü ortaya koymaktır. Bu bağlamda iklim yönetişiminin, çözüm üretmesi beklenen bir politika alanı olmaktan çıkarılarak, özgürlük, egemenlik ve ekonomik güvenlik açısından tehdit olarak sunulduğu gösterilmektedir. Kuramsal olarak çalışma, Kopenhag Okulu’nun güvenlikleştirme yaklaşımına dayanmakta ve karşı-güvenlikleştirmeyi, deseküritizasyondan ayrıştırılan dar bir biçimde, “politikanın tehdit olarak güvenlikleştirilmesi” olarak ele almaktadır. Bu yaklaşım, iklim değişikliğinin varlığını tamamen reddetmeyen; ancak iklim yasaları, karbon düzenlemeleri ve izleme mekanizmalarını güvenlik riski olarak sunan söylemlerin analizine imkân tanımaktadır. Ampirik analiz, Şubat–Temmuz 2025 döneminde Twitter/X, Instagram, Facebook ve Ekşi Sözlük’te paylaşılan 225 özgün Türkçe gönderinin nitel tematik analizine dayanmaktadır. Yöntemsel olarak refleksif tematik analiz benimsenmiş; tümdengelimsel ve tümevarımsal kodlama birlikte kullanılarak

**XI. ULUSLARARASI İLİŞKİLER
ÇALIŞMALARI VE EĞİTİMİ KONGRESİ
7-10 Mayıs 2026, Eskişehir**

hem kurumsal yanıt verilen söylemler hem de tabandan gelen, kurumsal çerçevede karşılığı olmayan anlatılar birlikte değerlendirilmiştir. Analiz sonucunda karşı-güvenlikleştirici söylemlerin dört ana kümede yoğunlaştığı tespit edilmiştir: (i) bireysel özgürlükler ve gözetim kaygıları, (ii) ekonomik yük ve geçim güvenliği tehditleri, (iii) egemenlik, komplo anlatıları ve kültürel kimlik, (iv) bilimsel ve demokratik meşruiyet sorgulamaları. Bu kümelerin birbirini besleyerek iklim yönetişimini çok katmanlı bir tehdit olarak inşa ettiği görülmektedir. Çalışma, iklim değişikliğine yönelik toplumsal farkındalığın görece yüksek olduğu bağlamlarda dahi iklim politikalarının karşı-güvenlikleştirme yoluyla yoğun biçimde siyasallaştırılabildiğini göstermekte; iklim yönetişiminin güvenlik, meşruiyet ve kimlik boyutlarının birlikte ele alınması gerektiğine işaret etmektedir.

Anahtar Kelimeler: Karşı-Güvenlikleştirme, İklim Yönetişimi, Güvenlikleştirme Kuramı, İklim Politikaları, Türkiye

**Akdeniz'in İki Yakası: AB Üyesi ve AB Dışı Akdeniz Ülkelerinde Enerji ve İklim
Güvenliği İlişkisi**

İbrahim Mazlum, Marmara Üniversitesi; Sezen Kaya Sönmez, Kadir Has Üniversitesi

Akdeniz Havzası, iklim değişikliğinin olumsuz etkileri ile küresel enerji piyasalarındaki jeopolitik dönüşümlerin kesiştiği önemli bir coğrafyadır. Bölge ülkeleri, artan kuraklık, aşırı hava olayları ve sıcaklık artışları gibi ortak iklim kaynaklı risklerle karşı karşıya olmalarına rağmen, söz konusu kırılganlıklara yanıt olarak geliştirdikleri enerji ve iklim politikaları, sahip oldukları ekonomik yapılar ve siyasi öncelikleri doğrultusunda farklılaşmaktadır. Bu çalışma, Akdeniz'in kuzeyinde yer alan seçilmiş AB üyesi ülkeler (Fransa, İspanya, İtalya ve Yunanistan) ile AB üyesi olmayan seçilmiş Kuzey Afrika ülkelerinin (Cezayir, Fas, Mısır ve Tunus) iklim güvenliği ve enerji güvenliği politikalarını incelemeyi amaçlamaktadır. Bu çalışmanın temel araştırma sorusu şu şekilde dile getirilebilir: Yakın coğrafyalarda yer alan AB üyesi ve AB dışı Akdeniz ülkelerinin enerji güvenliği ve iklim güvenliği politikalarında hangi yapısal benzerlikler ve farklılıklar bulunmaktadır ve bunlar bölgesel iş birliği için ne tür fırsatlar ya da engeller yaratmaktadır? Bu çerçevede, çalışmanın temel amacı, Akdeniz'in kuzey ve güney yakasındaki ülkelerde enerji ve iklim güvenliği konusundaki politika yapım

**XI. ULUSLARARASI İLİŞKİLER
ÇALIŞMALARI VE EĞİTİMİ KONGRESİ
7-10 Mayıs 2026, Eskişehir**

süreçlerinin nasıl ve neden benzeştiğini ve ayrıştığını ortaya koymaktır. Bu kapsamda, söz konusu sekiz ülkenin Ulusal Enerji ve İklim Planları (NECP), Ulusal Katkı Beyanları (NDC) ve stratejik vizyon belgeleri incelenecektir. AB üyesi Akdeniz ülkelerinin politikaları Avrupa Yeşil Mutabakatı ve bağlayıcılığı olan karbonsuzlaş(tır)ma hedefleri tarafından şekillenirken, AB dışı Akdeniz ülkelerinde yeşil enerjiye geçiş; daha ziyade artan iç talebi karşılama, enerji ihracat gelirlerini çeşitlendirme ve kalkınma finansmanına erişim gibi ekonomik faydacılık temelli motivasyonlarla ilerlemektedir. Öte yandan, iklim güvenliği alanında yanıtlar geliştirmek temelde siyasi bir konudur ve ülkelerin azaltım ve uyum kapasitelerinin iyileştirilmesi aynı zamanda kurumsal kapasitelerinin güçlendirilmesi ile de bağlantılıdır. Bu doğrultuda çalışmanın bulguları, Akdeniz havzasında geleneksel boru hattı diplomasisinden, yeşil ve hidrojen diplomasisine doğru yapısal bir geçişin yaşandığını ortaya koymaktadır. Ancak bu geçiş sürecinde, Kuzey ve Güney Akdeniz ülkeleri arasındaki önceliklerin farklılaştığı görülmektedir. AB ülkeleri iklim güvenliğini daha çok göç baskısı ve toplumsal dayanıklılık üzerinden okurken; AB dışı ülkeler konuyu gıda güvenliği, su kıtlığı ve rejim istikrarı ekseninde ele almaktadır. Bu çalışma, Akdeniz’de etkin bir iklim yönetişiminin, sadece teknik altyapı yatırımlarıyla değil, teknoloji transferi ve finansal destek mekanizmalarını da içeren adil geçiş ilkesinin bölgesel ölçekte uygulanmasıyla mümkün olacağını savunmaktadır. Özetle, araştırma, Akdeniz havzası ülkelerinde enerji ve iklim politikalarının AB üyelik statüsüne göre yapısal olarak farklılaştığını, bu durumun kurumsal kapasite gelişimi ve bölgesel iş birliğini zorunlu kıldığını ortaya koymaktadır.

Anahtar Kelimeler: Akdeniz Havzası, İklim Güvenliği, Enerji Güvenliği, Avrupa Birliği, Bölgesel İş Birliği

Karadeniz'de Çevresel Barış İnşası ve Kolektif Balıkçılık Yönetimi

Sanem Özer ve Güneş Ersoy, Akdeniz Üniversitesi

Karadeniz, artan insan faaliyetleri ve bölgesel çatışmaların yarattığı baskılar nedeniyle çevresel açıdan giderek kırılgan bir hâle gelmiştir. Kirlilik, aşırı avlanma ve iklim değişikliği gibi etkenler deniz ekosisteminin direncini zayıflatırken, Rusya-Ukrayna savaşıyla artan askeri faaliyetler bu kırılganlığı daha da derinleştirmiştir. Bu durum, kıyıdaş ülkeler açısından

**XI. ULUSLARARASI İLİŞKİLER
ÇALIŞMALARI VE EĞİTİMİ KONGRESİ
7-10 Mayıs 2026, Eskişehir**

ekonomik, toplumsal ve siyasi güvenlik risklerini de beraberinde getirmekte; sınır aşan çevre sorunlarının Karadeniz’de mevcut jeopolitik gerilimlerden bağımsız değerlendirilemeyeceğini ortaya koymaktadır. Bu çalışma, çevresel barış inşası yaklaşımı çerçevesinde Karadeniz'deki çevresel kırılğanlıkları ele almakta; özellikle balıkçılık yönetimi üzerinden geliştirilecek kolektif yaklaşımların, deniz ekosistemine yönelik baskıların yönetiminde nasıl işlevsel olabileceğini tartışmaktadır. Çevresel barış inşası, sınır aşan çevre sorunlarının ülkeler arasında iş birliği ve güven inşası için bir zemin oluşturabileceği varsayımına dayanır. Bu yaklaşım, çevresel meseleleri sıfır toplamli rekabet alanları olarak görmek yerine, karşılıklı bağımlılığa dayalı ortak çözüm arayışları üzerinden değerlendirmeye olanak tanır. Bu kuramsal çerçeve doğrultusunda balıkçılık yönetimi, teknik ve bilimsel yönüyle kolektif iş birliğine elverişli bir alan olarak öne çıkmaktadır. Ortak bilimsel veri üretimi ve ekosistem temelli balıkçılık yaklaşımları, deniz ekosisteminin korunmasının yanı sıra kıyıdaş ülkeler arasında düzenli teknik temasın sürdürülmesini de sağlayabilir. Akdeniz Genel Balıkçılık Komisyonu (GFCM) tarafından yürütülen “BlackSea4Fish Projesi”, bu tür teknik ve bilimsel iş birliklerinin pratikte mümkün olduğunu gösteren somut örneklerden biridir. Bilim insanlarının bir araya geldiği teknik komiteler ve uluslararası örgütler şeffaf bilimsel verinin paylaşımını sağlayarak güven artırıcı önlem olarak kullanılabilir. İkinci Yol Diplomasisi Karadeniz’de tırmanan çatışma riskine karşı iletişimin sürmesini sağlayabilir. Karadeniz’de kirlilikle mücadele ve yumurtlama alanlarının korunması için ortak bilimsel bölgeler oluşturulabilir; ortak balıkçılık yönetim planları, koruma alanları ve bilimsel kotalar üzerinden iş birliği yapılabilir. Bu bağlamda, söz konusu girişimlerin Karadeniz’de çevresel barış inşası sürecine nasıl dahil edilebileceği incelenecektir.

Anahtar Kelimeler: Çevresel Barış İnşası, Karadeniz, Bölgesel İş Birliği, Kolektif Balıkçılık Yönetimi, Bilim Diplomasisi

Panel 10A

Ontolojik Güvenlik Teorisine Araftan Bakmak

Paneli Öneren: Umut Can Adısönmez, İzmir Ekonomi Üniversitesi

Moderatör: Yüksel Alper Ecevit, Bahçeşehir Üniversitesi

“Uygarlığın Huzursuzluğu” ve Türkiye: Değişen Dünya Düzeninde Revizyonist Bir Güç

Umut Can Adısönmez, İzmir Ekonomi Üniversitesi

Bu çalışma, Türkiye örneği üzerinden, iktidardaki Adalet ve Kalkınma Partisi (AKP) elitlerinin, liberal uluslararası düzeni sorgulamak ve Osmanlı-İslam temalı ‘alternatif’ bir vizyon geliştirmek amacıyla medeniyetçi söylemleri nasıl kullandığını inceliyor. Ontolojik Güvenlik Çalışmaları (OGÇ) ve Freud’un Uygarlığın Huzursuzluğu eserinden faydalanan araştırma, medeniyetçi söylemin ve onun yönlendirdiği edimsel eylemlerin, AKP liderliği için birer psiko-politik araç işlevi gördüğünü öne sürmektedir. Bu söylemler, tarihsel travmaları dindirmeye, Batı’nın dayatmalarına aktif şekilde direnmeye ve Türkiye’yi başta Afrika olmak üzere Küresel Güney’de özerk ve ‘insan merkezli’ bir düzen kurucu aktör olarak yeniden konumlandırmaya hizmet eder. Çalışma, bu yönüyle OGÇ ve Türkiye çalışmaları literatürüne iki ana katkı sunmaktadır. İlk olarak, OGÇ disiplinine Freudçu psikanalitik bir çerçeve kazandırarak, kimlik odaklı ontolojik güvenlik krizleri ile jeopolitik talepler arasındaki karmaşık ilişkiye dair yeni bir bakış açısı getirir. Özellikle, Batı-dışı otoriter rejimlerin ontolojik güvensizliklerle nasıl başa çıktığını ve medeniyetçi anlatıları sistematik olarak kullanarak hegemon-sonrası bir dünyada kendilerine nasıl yeni bir rol biçtiklerini tartışmaya açar. İkinci olarak ise, Türkiye gibi revizyonist orta ölçekli güçlerin, karşı- hegemonik söylem ve pratiklerini meşrulaştırmak ve küresel kaos ortamında ‘alternatif’ bir düzen iddiasını ortaya koymak için tarihsel hafızayı nasıl araçsallaştırdığını; bu süreci tetikleyen sosyopsikolojik dinamikleri ve yöntemleri açığa çıkarır.

Anahtar Kelimeler: Medeniyet, Uluslararası Düzen, Türk Dış Politikası, Freud, Ontolojik Güvenlik

**XI. ULUSLARARASI İLİŞKİLER
ÇALIŞMALARI VE EĞİTİMİ KONGRESİ
7-10 Mayıs 2026, Eskişehir**

Dış Politikada Ontolojik Güvenliğin Yeri: İsrail Örneği

Karel Franco Valansi, İstanbul Kültür Üniversitesi

Bu çalışma, dış politikada ontolojik güvenliğin devlet davranışlarını anlamada açıklayıcı bir çerçeve sunduğunu ileri sürmektedir. Devletler yalnızca fiziksel güvenliklerini değil, kimliklerinin sürekliliğini ve tanınma ihtiyacını da gidermeye çalışırlar. İsrail örneği, meşruiyet, aidiyet ve uluslararası toplumda “normal bir devlet” olarak kabul edilme arzusunun, ontolojik güvenlik kaygılarından beslendiğini göstermektedir. İsrail’in aynı zamanda hem Yahudi hem de demokratik bir devlet olma iddiası, kimlik düzeyinde derin bir gerilim yaratmaktadır. Yahudi kimliği, tarihsel travmalar ve kolektif hafıza üzerinden ülkenin benzersizliğini ve varoluşsal güvenlik ihtiyacını vurgularken; demokratik kimlik, evrensel değerlerle uyum ve uluslararası meşruiyet arayışını temsil eder. Bu kendi içinde çelişkili ikili kimlik, İsrail’in dış politikasını yönlendiren temel dinamiklerden biridir. Çalışmada, devletlerin ontolojik güvensizlikle başa çıkmak için meta-anlatılardan yararlandığı savunulmaktadır. İsrail’in dış politikasında öne çıkan üç meta-anlatı—istisnacılık, getto zihniyeti ve Masada kompleksi—devletin dünyayı algılama biçimini ve tehditlere verdiği tepkileri şekillendirmektedir. Bu anlatılar aracılığıyla İsrail, tarihsel deneyimlerini jeopolitik gerçeklerle uzlaştırmaya ve kimliğini sürdürmeye çalışmaktadır. Sonuç olarak, İsrail örneği, ontolojik güvenliğin dış politikada kimlik, tanınma ve güvenlik arasındaki karşılıklı bağımlılığı anlamak açısından önemli bir analitik çerçeve sunmaktadır. Bu çerçeve birçok farklı devletin dış politika kararlarını anlamada önemli bir araç oluşturmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Ontolojik Güvenlik, Dış Politika, İsrail, Kimlik

Liberal Düzenin Duygulanımsal Krizi: Siyasal Bir Etken Olarak Can Sıkıntısı

Batur Ozan Togay, Koç Üniversitesi

Liberal uluslararası düzenin derinleşen krizine dair mevcut literatür, açıklayıcı faktörler olarak genellikle jeopolitik güç kaymalarına, sosyoekonomik eşitsizliklere, kültürel çatışmalara ve toplumsal kimliklerin fay hatlarına odaklanmaktadır. Korku, anksiyete, öfke ve hınç gibi kolektif duygu durumlarının siyasal mobilizasyon üzerindeki etkileri de bu açıklamalara entegre edilerek kapsamlı biçimde incelenmiştir. Bu çalışma ise söz konusu krizi, kolektif can

**XI. ULUSLARARASI İLİŞKİLER
ÇALIŞMALARI VE EĞİTİMİ KONGRESİ
7-10 Mayıs 2026, Eskişehir**

sıkıntısı üzerinden okuyarak mevcut literatüre özgün bir duygulanımsal perspektif eklemeyi amaçlamaktadır. İlk olarak liberal demokratik rejimlerin bürokratik rasyonalitesi, yapısal yavaşlığı, prosedürel tekdüzeliği ve normatif-söylemsel kısıtlayıcılığı üzerinden Batı toplumlarında yaygınlaşan “basit” can sıkıntısı ele alınmaktadır. Bu bağlamda Brexit süreci ve Donald Trump’ın siyasal söylemi örnekleri incelenerek sağ popülizmin süratli eylemsellik, “filtresiz” söylem, kural tanımazlık ve eğlence vaatleriyle kolektif basit can sıkıntısını liberal aktör, kurum ve normlara karşı etkili bir siyasi silaha dönüştürebildiği öne sürülmektedir. Çalışmanın ikinci bölümünde ise tartışma, liberal demokrasi ve uluslararası düzenin ideolojik alternatifsizliği ve “tarihin sonu” anlatılarıyla ilişkilendirilen daha kuşatıcı bir “derin” can sıkıntısı kavramsallaştırmasına taşınmaktadır. Bu çerçevede bir yandan derin can sıkıntısının ihlal arzusu ve radikal siyasi çıkışlara zemin hazırlayan yıkıcı potansiyeli; diğer yandan ise sunduğu varoluşsal ufuk sayesinde yeni kolektif amaç arayışlarını, anlam inşalarını ve iradi eylem teşebbüslerini nasıl mümkün kıldığı tartışılmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Uluslararası Düzen, Liberal Demokrasi, Popülizm, Can Sıkıntısı, Transgresyon (İhlal)

**Bir Ontolojik Güvenlik Meselesi Olarak Kültürel Miras: Rusya'nın Ukrayna İşgali ve
Kültürel Mirasın Yağmalanması (2022-2026)**

Mustafa Murat Uluer, İzmir Ekonomi Üniversitesi

Rusya’nın Şubat 2022’de başlayan Ukrayna işgali, uluslararası sistemin temel normlarını tehdit ederek bölgesel ve küresel güvenlik endişelerini yeniden alevlendirmiştir. Bu gelişme, yeni bir silahlanma yarışını tetiklemiş ve jeopolitiğin çağdaş siyasal tartışmalarda yeniden merkezi bir konum kazanmasına neden olmuştur. Fakat bu savaşın ardındaki dinamikler, yalnızca askeri stratejilere veya sert güç paradigmalarına indirgenemeyecek kadar karmaşık ve çok boyutludur. Özellikle Rusya'nın işgal sırasında Ukrayna'nın kültürel miraslarına karşı yürüttüğü sistematik yağmalama ve tahribat politikaları, çatışmaya fiziksel savaşın ötesinde, kimliksel ve ontolojik bir boyut kazandırmaktadır. Bu bağlamda çalışma, 2022-2026 yılları arasındaki süreci kapsayarak, Rusya’nın Ukrayna kültür miraslarına saldırılarını ontolojik güvenlik ve bellek güvenliği (mnemonical security) perspektiflerinden incelemeyi amaçlamaktadır. Çalışma,

**XI. ULUSLARARASI İLİŞKİLER
ÇALIŞMALARI VE EĞİTİMİ KONGRESİ
7-10 Mayıs 2026, Eskişehir**

kültürel mirasın ve tarihi eserlerin yalnızca eski birtakım nesnelerden ibaret olmadığını, aksine ulusal biyografiyi ve toplumsal belleği ayakta tutan anlatıların temel referans noktaları olduğunu savunur. Bu bağlamda, Rusya'nın Ukrayna'ya ait kültürel mirası ele geçirme ya da yok etme stratejisi, Rus özanlatılarını güçlendirerek alternatif anlatıların tasfiye edildiği bir söylemsel alan yaratmakta; böylece Rusya'nın ontolojik güvenliğini artırırken, Ukrayna'nın ulusal kimliğini oluşturan öz-anlatıların dayandığı tarihsel referans noktalarını ortadan kaldırarak derin bir ontolojik güvensizlik üretmektedir. Araştırma bu çerçevede iki temel soruya odaklanmaktadır: Ukrayna'dan çalınan kültürel eserler Rusya'nın ontolojik güvenlik algısını nasıl etkilemektedir? Rusya neden bazı kültürel mirasları çalarken diğerlerini sistematik olarak yok etmektedir? Sonuç olarak bu çalışma, modern çatışmalarda kültürel varlıklara yönelik saldırıları, rakibin tarihsel öznesini ve kolektif hafızasını ortadan kaldırmayı hedefleyen ontolojik (varlıksal) bir strateji olduğunu iddia etmektedir.

Anahtar Kelimeler: Ontolojik Güvenlik Teorisi, Rusya, Ukrayna, Kültürel Miras, Hafıza

Panel 10B

Eleştirel Dış Politika: Kimlik, Anlatı ve Öznellik

Paneli Öneren: Nur Çetinoğlu Harunoğlu, Marmara Üniversitesi

Moderatör: Erman Ermihan, Bilkent Üniversitesi

Güncel İnsani Krizler Özelinde Uluslararası Toplum Eleştirisi

Aslıhan Turan, Universitat Oberta de Catalunya

İngiliz Okulu teorisi, uluslararası ilişkileri tartışırken, üç temel ontolojik yapı kullanır. Uluslararası toplum, uluslararası sistem ve dünya toplumu arasında öne çıkan analiz birimidir ve bu yapı diplomasi, uluslararası hukuk, büyük güçler gibi birincil kurumlar üzerine temellendirilir. Teori, uluslararası ilişkilere yaklaşımı bakımından “gri bölge” olarak tanımlanır ve düzen ile adalet arasındaki rekabet İO teorisyenleri için birincil tartışma eksenidir. Bu kapsamda, insani krizler, uluslararası müdahaleler, devlet egemenliği ve insan haklarının korunması gibi konular teori içinde kimilerince küresel bir adalet sisteminin inşasını savunan dayanışmacı argümanlarla, kimilerince, hatta baskın şekilde, egemenlik ve büyük güç yönetimi ile düzenin sağlanmasını savunan çoğulcu argümanlarla açıklanır. Bu çalışma, özellikle insani krizlerin, dayanışmacı adalet teması ile açıklanamayacağı savıyla öne çıkan çoğulcu yaklaşımın büyük güçler yönetimi, diplomasi, güçler dengesi, egemenliğin dokunulmazlığı gibi temel tezlerinin ve hatta uluslararası toplum tanımında geçen ortak değerler, ortak normlar gibi kavramlarının çöküşüne tanık olduğumuzu savunmaktadır. Bu eleştiriden yola çıkarak, uluslararası toplum, İO çalışmalarında hâlâ ana eksen olarak kullanılabilir mi, kavramsal olarak nasıl dönüştürülebilir soruları güncel vakalar ele alınarak, teorik bir çerçeve içinde değerlendirilecektir.

Anahtar Kelimeler: İngiliz Okulu, Uluslararası Toplum, Düzen, Adalet, İnsani Krizler

Anlatıdan Dış Politikaya: İran'da Filistin Söylemi ve Kadın Öznelliğinin İnşası

Ersin İçöz, Ankara Medipol Üniversitesi

Bu çalışma, İran dış politikasında Filistin söyleminin nasıl kurulduğunu ve bu söylemin içeride kadın öznelliğini nasıl şekillendirdiğini, nakkālī ve meddahī gibi İran kültüründe önemli bir

**XI. ULUSLARARASI İLİŞKİLER
ÇALIŞMALARI VE EĞİTİMİ KONGRESİ
7-10 Mayıs 2026, Eskişehir**

yer tutan hikâye anlatıcılığı gelenekleri üzerinden eleştirel bir perspektifle incelemektedir. İran dış politikasına ilişkin mevcut literatür çoğunlukla stratejik, ideolojik ya da jeopolitik açıklamalara odaklanırken, bu çalışma dış politikayı anlatı, kimlik ve duygulanım üzerinden inşa edilen bir siyasal pratik olarak ele almaktadır. İlhamını özellikle Firdevsi'nin Şehnâmesindeki mücadele ve kahramanlık anlatılarından alan nakkālî ile Şiilikteki yas, fedakârlık ve adanmışlık temelli anlatıları öne çıkaran meddahî gelenekleri, İran siyasal liderliğinin Filistin'i modern bir Kerbela metaforu üzerinden kurgulanmasında merkezi bir rol oynamaktadır. Bu anlatı çerçevesinde Filistin, yalnızca bir dış politika meselesi değil; iyilik ve kötülük, mazlum ve zalim arasındaki kozmik mücadelenin sembolik bir alanı olarak sunulmaktadır. Böylece İran, kendisini ahlaki ve devrimci bir özne olarak konumlandıran bir dış politika kimliği üretmektedir. Filistin söylemi etrafında kurulan direniş, fedakârlık ve itaat temaları, İran'da kadın öznelliğinin sınırlarını belirleyen ahlaki bir çerçeve üretmektedir. Son dönemde başörtüsü zorunluluğu uygulamasına karşı gelişen protestolar ise bu anlatısal düzenin kırılğanlığını ve kadın bedeninin rejimin ontolojik güvenliği açısından nasıl merkezi bir alan haline geldiğini görünür kılmaktadır. Bu bağlamda makale, İran dış politikasında Filistin anlatısının, hikâye anlatıcılığı pratikleri aracılığıyla hem dış politika kimliğini hem de içeride meşru kabul edilen kadın öznelliğini eşzamanlı olarak inşa ettiğini ileri sürmektedir. Çalışma, eleştirel dış politika analizine, kültürel anlatıların ve dinsel sembolizmin siyasal öznellik üretimindeki kurucu rolünü ortaya koyarak katkı sunmayı amaçlamaktadır.

Anahtar Kelimeler: İran Dış Politikası, Anlatı, Filistin, Kadın Öznelliği, İran Protestoları

Türk Dış Politikasında Güvenlik-Kimlik Dengesi: Yeni Türkiye 2.0

Okan Gülbak, İstanbul Ticaret Üniversitesi

Ontolojik Güvenlik Teorileri kimliğin dışarıya, benliğin ise içeriye sunumuyla ilişkin olduğunu salık verir. Dışarıya karşı sunulan kimlik ile içeride performe edilen benlik ne kadar uyumlu ve istikrarlıysa; aktör varoluşsal açıdan o denli iyi oluş içerisinde, güvendedir. Devlet aktörlerinin dış politikayı yalnızca çıkarları için değil, aynı zamanda varoluşlarını gerçekleştirmek için inşa ettikleri göz önünde bulundurulduğunda; devletlerin güvenliği, benlik ve kimlik arasındaki uyumla ilişkilendirilmektedir. Kuruluşundan itibaren istikrarlı bir benlik

**XI. ULUSLARARASI İLİŞKİLER
ÇALIŞMALARI VE EĞİTİMİ KONGRESİ
7-10 Mayıs 2026, Eskişehir**

ve bununla uyumlu bir dış politik kimlik arayışında olan çözülen imparatorluğun küllerinden doğan Yeni Türkiye'nin, içeride istikrar sağlama arayışı dışarıda uluslararası toplumun eşit bir üyesi olarak statü arayışıyla karşılaşmıştır. Arzu ettiği arayışını statükoculukla somutlaştıran Yeni Türkiye'nin; istikrar eğilimli benliği ile revizyonizmden uzak kimliği uyum içerisinde sevk ve idare edilmiştir. Belirsizlikler çağının başlangıcı olarak kabul edilen 21.yy. itibariyle statükoculuktan adım adım uzaklaşıp revize edilen dış politik kimlik, zaman zaman içeride istikrar vaat etse de daha önce tecrübe etmediği ekonomi, göç ve entegrasyon gibi sorunlar sebebiyle öngörülebilir bir gelecek senaryosu sunmamaktadır. Yeni Türkiye söylemiyle somutlaşan 21.yy. Türk Dış Politik kimliği; stratejik derinlik, değerli yalnızlık, yalnız kurt ve dünya beşten büyüktür söylemleriyle içeriye olumlu dışarıya normatif değerler üreten bir minvalde seyretmektedir. Uluslararası topluma başkaldıran statükoculuktan uzak Yeni Türkiye dışarıya sunduğu kimliğiyle içerideki benliği arasında uyumu dengelemekte güçlükle çekmektedir. Bu çalışmada aslına rücu eden Yeni Türkiye söyleminin güvenlik-kimlik dengesinde ortaklıklar ve farklılıkları tespit edilmesi amaçlanacaktır. Bu bağlamda çalışma Yeni Türkiye söyleminin kurucuları ile 21.yy'de söylemi yeniden dolaşıma aktörlerin söylemlerinden yola çıkarak Türk Dış Politikasının Güvenlik-Kimlik dengesinin istikrar sağlamada rolünü saptamayı hedeflemektedir.

Anahtar Kelimeler: Türk Dış Politikası, Ontolojik Güvenlik, Kimlik, Güvenlik, Yeni Türkiye

Dış Politika, Öznellik ve Öteki: AKP Hükümetlerinin ABD Söyleminin Eleştirel Analizi

Tuncer Beyribey, Maltepe Üniversitesi; Nur Çetinoğlu Harunoğlu, Marmara Üniversitesi

Bu çalışma, Adalet ve Kalkınma Partisi hükümetleri döneminde Türkiye'nin dış politika söylem ve pratiklerini, özellikle Amerika Birleşik Devletleri'nin “kurucu öteki” olarak nasıl inşa edildiğine odaklanarak, post-yapısalcı bir perspektifle incelemektedir. Çalışma, dış politikayı sabit ulusal çıkarların ya da önceden tanımlanmış kimliklerin yansıması olarak değil, ülke içindeki iktidar mücadeleleri ve öznellik inşası süreçleri içerisinde anlam kazanan bir pratik olarak kavramsallaştırmakta ve bu şekilde eleştirel dış politika çalışmalarına katkı sağlamaktadır. Bu çerçevede ABD, AKP hükümetleri tarafından Türkiye'nin siyasal öznelliğinin tanımlanmasında merkezi bir söylemsel referans noktası olarak ele alınmaktadır.

**XI. ULUSLARARASI İLİŞKİLER
ÇALIŞMALARI VE EĞİTİMİ KONGRESİ
7-10 Mayıs 2026, Eskişehir**

Çalışmada, AKP'nin Türkiye'yi "Müslüman-Türk" bir öznellik üzerinden yeniden tanımlama girişiminin, ABD ile kurulan ilişkiler ve bu ilişkilere atfedilen anlamlar aracılığıyla şekillendiği ileri sürülmektedir. Türkiye-ABD ilişkileri, AKP'nin iç politikadaki iktidar mücadeleleriyle eşzamanlı biçimde söylemsel olarak yeniden inşa edilmiş; ABD zamanla, iş birliği yapılan bir müttefikten, Türkiye'nin öznelliğini kuran başlıca "ötekilerden" biri haline gelmiştir. Çalışma, 2002-2009, 2009-2016 ve 2016-2020 dönemlerini ele almakta ve özellikle 2016 sonrasında ABD'nin hegemonik bir tehdit söylemi içerisinde merkezi bir konuma yerleştirildiğini göstermektedir. Sonuç olarak, AKP döneminde ABD söylemindeki dönüşümler, dış politika yönelimlerinden ziyade, öznellik ve iktidar mücadelelerinin sürekliliğini yansıtmaktadır.

Anahtar Kelimeler: AKP, Türkiye-ABD ilişkileri, Postyapısalcılık, Öznellik, Söylem

**XI. ULUSLARARASI İLİŞKİLER
ÇALIŞMALARI VE EĞİTİMİ KONGRESİ
7-10 Mayıs 2026, Eskişehir**

Panel 10C

Kitap Lansmanı: “Türk Dış Politikası’nın Yüzyılı (1923-2023): Tematik ve Kavramsal Değerlendirmeler”

*Paneli Öneren: Sinem Akgül Açıkmeşe, Kadir Has Üniversitesi ve Binnur Özkeçeci Taner,
Hamline University*

Moderatör: Sinem Akgül Açıkmeşe, Kadir Has Üniversitesi

Türk Dış Politikasında Barış

Esra Çuhadar, Bilkent Üniversitesi

Türk Dış Politikasında Güvenlik

Birgül Demirtaş, Ufuk Üniversitesi

Türk Dış Politikasında Enerji

Pınar İpek, TOBB Ekonomi ve Teknoloji Üniversitesi

Türk Dış Politikasında Çevre

Senem Atvur ve Ceren Uysal Oğuz, Akdeniz Üniversitesi

Türk Dış Politikasında Göç

Deniz Ş. Sert, Özyeğin Üniversitesi

Türk Dış Politikasında Toplumsal Cinsiyet

Zeynep Alemdar, Doğuş Üniversitesi

Panel 10D

Göç ve Sınır Yönetişimi

Moderatör: Sanem Özer, Akdeniz Üniversitesi

AB'de Dayanışmanın Dönüşümü: Göç Politikasında Kriz Yönetiminden Koşullu

Dayanışmaya

Ayşe Gülce Uygun, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi

Bu çalışma, Avrupa Birliği'nde (AB) göç politikaları bağlamında dayanışma ilkesinin dönüşümünü teorik ve kurumsal bir çerçevede incelemektedir. Avrupa entegrasyonunun temel normatif dayanaklarından biri olarak kabul edilen dayanışma, özellikle düzensiz göç ve iltica krizleri sırasında üye devletler arasında paylaşılan sorumluluk anlayışıyla ilişkilendirilmiştir. Ancak son dönemde geliştirilen politika araçları, dayanışmanın içerik ve işleyişinde belirgin bir dönüşüme işaret etmektedir. Çalışmanın temel argümanı, AB göç politikalarında dayanışmanın normatif bir yükümlölük olmanın ötesinde, koşullara bağlı, seçilebilir ve müzakereye açık bir mekanizma haline geldiğidir. Özellikle AB Göç ve İltica Paktı, dayanışmayı yeniden yerleştirme, mali katkı veya operasyonel destek gibi alternatifler üzerinden tanımlayarak, zorunlu bir yükümlölükten çok kurumsal bir tercih alanına dönüştürmektedir. Bu durum, dayanışmanın kurumsallaşma biçimi ve bağlayıcılığına ilişkin önemli soru işaretleri doğurmaktadır. Teorik olarak çalışma, dayanışma kavramını çok-düzeyleli yönetim (multi-level governance) yaklaşımı ışığında ele almaktadır. Bu çerçevede, AB kurumlarının ortak politika üretme çabaları ile üye devletlerin egemenlik temelli direnci arasındaki gerilim analiz edilmektedir. Göç, bu gerilimin en görünür hale geldiğii politika alanlarından biri olarak, AB'de dayanışmanın sınırlarını ve kırılğanlığını açığa çıkarmaktadır. Nitel analiz yöntemine dayanan çalışmada, AB politika belgeleri ve ikincil kaynaklar üzerinden göç ekseninde dayanışmanın dönüşen yapısı incelenmektedir. Sonuç olarak çalışma, göç alanında dayanışmanın başarısızlığından ziyade, AB entegrasyonunda dayanışmanın nasıl ve hangi koşullarda mümkün kılındığını tartışmaya açmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Avrupa Birliği, Göç Politikası, Dayanışma, Göç ve İltica Paktı

**XI. ULUSLARARASI İLİŞKİLER
ÇALIŞMALARI VE EĞİTİMİ KONGRESİ
7-10 Mayıs 2026, Eskişehir**

Türkiye'nin Geri Dönüş Politikalarındaki Çok Katmanlı Rolü

Müge Dalkıran, Ahmet İçduygu ve Pelin Kılınçarslan, Koç Üniversitesi

Bu çalışma, Türkiye'nin geri dönüş göçüne yönelik ikili rolü üzerine odaklanmaktadır. Bu rollerden ilkinin, AB'nin geri dönüş göçünü önceleyen politikaları çerçevesinde Türk vatandaşlarının Türkiye'ye geri dönüşü; ikincisini ise, Türkiye'den üçüncü ülke vatandaşlarının geri gönderilmesine ilişkin giderek artan siyasal ve toplumsal söylemler oluşturmaktadır. Araştırmanın AB'den Türkiye'ye geri dönen Türk vatandaşlarına ve Geri Kabul Anlaşması'na ilişkin olan ayağı, FAiR (Finding Agreement in Return) Horizon Projesi kapsamında yürütülen saha çalışmasına dayanmaktadır. Bu kapsamda; Türk yetkililer ve sivil toplum kuruluşları da dâhil olmak üzere kilit paydaşlarla gerçekleştirilen mülakatlar aracılığıyla, bu iki dinamiğin etkileşiminin hem Türkiye'ye geri dönen vatandaşların yeniden uyum (reintegrasyon) deneyimleri hem de geri dönüş göçüne ilişkin daha geniş kavrayışlarının nasıl reintegrasyon deneyimleri. Öte yandan, Türkiye'nin geri dönüş politikasında ikinci rolüne ilişkin olarak muhalefet partilerinin politika programları da dahil olmak üzere üçüncü ülke vatandaşlarının geri gönderilmesini vaat eden siyasal söylemlerin giderek daha görünür hâle geldiği gözlemlenmektedir. Bu çalışma, Türkiye'nin kendi vatandaşlarına yönelik AB'ye karşı üstlendiği geri kabul yükümlülükleri ile üçüncü ülke vatandaşlarının geri gönderilmesine ilişkin siyasal ve kamusal anlatıların nasıl bir arada var olduğunu analiz etmekte ve zincir geri dönüş göçünü ele almaktadır.

Anahtar Kelimeler: Geri Dönüş Göçü, AB-Türkiye İlişkileri, Göç Yönetişimi

Türk Cumhuriyetlerinden Türkiye'ye Kadın Göçü: Emek ve Ötekilik

Çağla Gül Yesevi, Bahçeşehir Üniversitesi

Sovyetler Birliği'nin dağılmasının ardından bağımsızlıklarını kazanan Türk Cumhuriyetleri, siyasal ve ekonomik dönüşüm süreçleriyle birlikte yoğun göç hareketlerine sahne olmuştur. Özellikle Özbekistan, Türkmenistan, Kazakistan, Kırgızistan ve Azerbaycan'dan Türkiye'ye yönelen emek göçü, son otuz yılda giderek “kadınlaşan” bir nitelik kazanmıştır. Bu çalışma, Türk Cumhuriyetlerinden Türkiye'ye çalışma amacıyla gelen kadın göçmenlerin göç deneyimlerini; emek piyasasına katılım biçimleri ve kimlik inşası bağlamında çok boyutlu

**XI. ULUSLARARASI İLİŞKİLER
ÇALIŞMALARI VE EĞİTİMİ KONGRESİ
7-10 Mayıs 2026, Eskişehir**

olarak incelemeyi amaçlamaktadır. Araştırma, nitel yöntemlere dayalı bir saha çalışması çerçevesinde yürütülmüştür. 2025 yılında, İstanbul merkezli olarak gerçekleştirilen araştırma kapsamında, Türk Cumhuriyetlerinden Türkiye'ye gelen 73 kadın göçmenle yarı yapılandırılmış, açık uçlu sorularla derinlemesine mülakatlar yapılmıştır. Buna ek olarak göç alanında faaliyet gösteren sivil toplum kuruluşlarının temsilcileri, dernek yöneticileri ve konuya ilişkin çalışan akademisyenlerle görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Elde edilen veriler, göçün nedenleri, çalışma ve yaşam koşulları, hukuki statü, toplumsal cinsiyet temelli deneyimler ve aidiyet algıları ekseninde analiz edilmiştir. Çalışmanın bulguları, kadın göçmenlerin büyük ölçüde ev içi hizmetler, bakım emeği, tekstil ve hizmet sektörlerinde, çoğu zaman kayıt dışı ve güvencesiz koşullarda istihdam edildiğini ortaya koymaktadır. Kültürel ve dilsel yakınlığa rağmen, göçmen kadınlar Türkiye'de "hem bizden hem öteki" olarak tanımlanan ikili bir kimlik konumuna yerleştirilmektedir. Bu durum, göçmen kadınların toplumsal dışlanma, ayrımcılık ve görünmez emek gibi çok katmanlı kırılganlıklar yaşamasına yol açmaktadır. Özellikle hukuki statü belirsizliği, sosyal güvenlik sistemine erişim sorunları ve toplumsal cinsiyete dayalı şiddet riskleri, kadın göçmenlerin insani güvenliğini tehdit eden temel unsurlar arasında öne çıkmaktadır. Çalışma ayrıca, kadın göçünün yalnızca ekonomik bir hareketlilik değil; aynı zamanda kimlik, aidiyet ve ulusötesi sosyal ilişkiler bağlamında dönüştürücü bir süreç olduğunu göstermektedir. Kadın göçmenler, bir yandan ailelerinin geçimini üstlenirken diğer yandan geride bıraktıkları çocuklar ve aile bireyleriyle "uzaktan bakım" pratikleri geliştirmekte; bu durum transnasyonal aile yapılarının güçlenmesine yol açmaktadır. Göç süreci, kadınların toplumsal rollerini yeniden tanımlarken, aynı zamanda yeni eşitsizlik biçimlerini de üretmektedir. Sonuç olarak bu çalışma, Türk Cumhuriyetlerinden Türkiye'ye yönelen kadın göçünü, devlet merkezli güvenlik yaklaşımlarının ötesine taşıyarak, bireyi ve insan onurunu merkeze alan insani güvenlik perspektifiyle ele almaktadır. Elde edilen bulgular, göçmen kadınların korunmasına yönelik toplumsal cinsiyet duyarlı, hak temelli ve kapsayıcı göç politikalarının geliştirilmesinin önemine işaret etmektedir.

Anahtar Kelimeler: Kadın Göçü, Türk Cumhuriyetleri, Türkiye, Emek Göçü, Kimlik

**XI. ULUSLARARASI İLİŞKİLER
ÇALIŞMALARI VE EĞİTİMİ KONGRESİ
7-10 Mayıs 2026, Eskişehir**

Birleşik Krallık'ta Sınırların Dışsallaştırılması: Ruanda Planı ve Yüzen Hapishaneler

Ece Doğa Ayan, Kadir Has Üniversitesi

Bu çalışma, İngiltere'nin göç yönetimi için imzaladığı Le Touquet Anlaşması, Ruanda Planı ve Bibby Stockholm Anlaşması'nın dışsallaştırma politikalarından oluşan nitel bir vaka analizidir. Amaç, bu politikaların göç krizini gerçekten çözüp çözmediğini veya sorunu sadece başka yerlere ve aktörlere kaydırarak istenen sonuçları elde edip edemediğini incelemektir. Teorik çerçeve ise güvenlikleştirme, dışsallaştırma, denizaşırı işleme, dış kaynak kullanımı ve sınırlama kavramlarını içerir. Vakalardan ilki olan Le Touquet Anlaşması, İngiltere sınır kontrollerini Kuzey Fransa'ya devretmiş, Manş Tüneli'nin açılmasından sonra, göçmenlerin topraklarına ulaşmasını engellemek isteyen İngiltere için Calais stratejik önem kazanmıştır. Ancak, Sangatte Kampı'nın kapatılması ve sınır kontrollerinin artırılması sorunu çözmekte etkili olmamıştır. Bunun yanında, göçmenler korkunç koşullar altında Calais'e yayılıp bölgeye dağınık kamplar kurmuşlar, Le Touquet, sınırı ve yükü Fransa'ya kaydırmıştır. Buna karşılık, Ruanda planı daha radikal bir dışsallaştırma türü örneğidir. Planın amacı, düzensiz yollarla gelen ve başvuruları işleme alınacak olan sığınmacıları Ruanda'ya transfer etmek, böylece caydırıcılığı artırmaktır. 2024'te iptal edilmesine rağmen, planla ilgili mali ve hukuki sorunlar devam etmiştir. Bibby Stockholm örneği ise ülke içinde göçmenlerin izole edilmesiyle sonuçlanan farklı bir dışsallaştırma örneğidir. Otelere düşük maliyetli bir alternatif olarak başlatılan mavnalı, sağlık riskleri, sosyal izolasyon ve güvenlik sorunları nedeniyle şiddetli eleştirilere maruz kalmıştır. Sığınmacılar için bir izolasyon alanına dönüşüp onlara barınak sağlamış olsa bile kolektif sosyal ve siyasi hayattan dışlamıştır. Sonuç olarak, farklı metodolojilerle de olsa her vaka aynı güvenlik mantığını izlemektedir. Bildirinin temel iddiası, bu uygulamaların kısa vadede kamuoyuna yönelik kontrol izlenimi yaratma konusunda belli bir ölçüde başarılı olsa da, uzun vadede yeni siyasi, hukuki, mali ve insani krizler doğurduğudur. Bu nedenle, dışsallaştırma, sorumluluğu başka bir bölge ya da aktöre aktaran ama sorunu tamamen öteleyemeyen geçici bir yönetim uygulaması olmuştur. Birleşik Krallık'ın politikaları göçü durdurmamış, sadece sınırdan kamplara, mahkemelere, üçüncü ülkelere, limanlara ve farklı lokasyonlara taşımış, krizi yeniden yaratmıştır.

**XI. ULUSLARARASI İLİŞKİLER
ÇALIŞMALARI VE EĞİTİMİ KONGRESİ
7-10 Mayıs 2026, Eskişehir**

Anahtar Kelimeler: Göçün Dışsallaştırılması, Güvenlikleştirme, Sınır Yönetimi, Birleşik Krallık

**XI. ULUSLARARASI İLİŞKİLER
ÇALIŞMALARI VE EĞİTİMİ KONGRESİ
7-10 Mayıs 2026, Eskişehir**

KATILIMCI LİSTESİ

**XI. ULUSLARARASI İLİŞKİLER
ÇALIŞMALARI VE EĞİTİMİ KONGRESİ**
7-10 Mayıs 2026, Eskişehir

Katılımcılar (soyadı sırasıyla)

AD SOYAD	KURUM
Arıkan Açar	Yaşar Üniversitesi
Umut Can Adısönmez	İzmir Ekonomi Üniversitesi
Onur Ağkaya	Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi
Erhan Akdemir	Anadolu Üniversitesi
Esra Akgemci	Selçuk Üniversitesi
Sinem Akgül Açıkmeşe	Kadir Has Üniversitesi
Mensur Akgün	İstanbul Kültür Üniversitesi
Pırıl Akın Ocak	Ankara Üniversitesi
Ulaş Zal Akkaya	Ekonomi ve Dış Politika Araştırmalar Merkezi
Fulya Aksu	Altınbaş Üniversitesi
Adil Batuhan Aktaş	Ankara Üniversitesi
Laçın Akyıl	İstanbul Arel Üniversitesi
Zeynep Alemdar	Doğuş Üniversitesi
Gülistan Alpaslan	Kırıkkale Üniversitesi
Yüksel Yasemin Altıntaş	Bilkent Üniversitesi
Meliha Altunışık	Orta Doğu Teknik Üniversitesi
Şeyma Altunkaya	İnönü Üniversitesi
Nilgün Arısan Eralp	Türkiye Ekonomi Politikaları Araştırma Vakfı

**XI. ULUSLARARASI İLİŞKİLER
ÇALIŞMALARI VE EĞİTİMİ KONGRESİ**
7-10 Mayıs 2026, Eskişehir

Yusuf Gökhan Atak	Galatasaray Üniversitesi
Hilal Atlan	Bursa Teknik Üniversitesi
Muammer Volkan Atuk	Anadolu Üniversitesi
Senem Atvur	Akdeniz Üniversitesi
Ece Doğa Ayan	Kadir Has Üniversitesi
Mustafa Aydın	Kadir Has Üniversitesi
Filiz Aydın Cevher	Global Panorama
Şerif Onur Bahçecik	Orta Doğu Teknik Üniversitesi
Evren Balta	Özyeğin Üniversitesi
Sinan Baran	Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi
Doğukan Baş	TOBB Ekonomi ve Teknoloji Üniversitesi
Tarık Başbuğoğlu	Kadir Has Üniversitesi
Tuğba Bayar	Bilkent Üniversitesi
Ali Baydarol	İstanbul Politikalar Merkezi
Zeynep Bayramoğlu Öztürk	Anadolu Ajansı
Başar Baysal	Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi
Aylin Bebekoğlu	T.C. Ticaret Bakanlığı
Tuncer Beyribey	Bağımsız
Emre Metin Bilginer	Bağımsız
Rana Birden	Kale Grubu

**XI. ULUSLARARASI İLİŞKİLER
ÇALIŞMALARI VE EĞİTİMİ KONGRESİ**
7-10 Mayıs 2026, Eskişehir

Melike Bozkurt	Loughborough University London
Nurdan Bozkurt Çakır	İstinye Üniversitesi
Erhan Büyükkakıncı	Galatasaray Üniversitesi
Begüm Büyüksavaş Özbudaklı	İzmir Ekonomi Üniversitesi
Aycan Cesim Başaran	Bağımsız
Bezen Coşkun	Necmettin Erbakan Üniversitesi
Mehmet Turan Çağlar	Altınbaş Üniversitesi
Pınar Çağlayan	Uşak Üniversitesi
Elif Çağlı Kaynak	İstanbul Kent Üniversitesi
Özgün Elif Çaldemir	İstanbul Kültür Üniversitesi
Faika Çelik	Manisa Celal Bayar Üniversitesi
Nur Çetinoğlu Harunoğlu	Marmara Üniversitesi
Çağrı Çevik	Bağımsız
Emre Feyzi Çolakoğlu	Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi
Muhammed Onur Çöpoğlu	Ordu Üniversitesi
Esra Çuhadar	Bilkent Üniversitesi
Müge Dalkıran	Koç Üniversitesi
Orçun Demir	TOBB Ekonomi ve Teknoloji Üniversitesi
Doğan Demirkıran	Üsküdar Üniversitesi
Birgül Demirtaş	Ufuk Üniversitesi

**XI. ULUSLARARASI İLİŞKİLER
ÇALIŞMALARI VE EĞİTİMİ KONGRESİ**
7-10 Mayıs 2026, Eskişehir

Nil Dikmengil	İzmir Ekonomi Üniversitesi
Esra Dilek	Kadir Has Üniversitesi
Oğuz Dilek	Ufuk Üniversitesi
Cihan Dizdaroğlu	Başkent Üniversitesi
Erhan Doğan	Marmara Üniversitesi
Dilale Dönmez	Özyeğin Üniversitesi
Buse Düveroğlu	Adana Alparslan Türkeş Bilim ve Teknoloji Üniversitesi
Yüksel Alper Ecevit	Bahçeşehir Üniversitesi
Sıtkı Egeli	İzmir Ekonomi Üniversitesi
Ayça Eminoglu	Karadeniz Teknik Üniversitesi
Atila Eralp	İstanbul Politikalar Merkezi
Öykü Erdem	Yaşar Üniversitesi
Ayça Ergun	Orta Doğu Teknik Üniversitesi
Çağrı Erhan	Altınbaş Üniversitesi
Eren Atala Eriş	İstanbul Rumeli Üniversitesi
Burcu Ermeýdan	Marmara Üniversitesi
Erman Ermihan	Bilkent Üniversitesi
Onur Erpul	Orta Doğu Teknik Üniversitesi
Ahmet Cemal Ertürk	İstanbul Kültür Üniversitesi
Karel Franco Valansi	İstanbul Kültür Üniversitesi

**XI. ULUSLARARASI İLİŞKİLER
ÇALIŞMALARI VE EĞİTİMİ KONGRESİ**
7-10 Mayıs 2026, Eskişehir

Ş. Gökçe Gezer	Bağımsız
Ayşegül Gökalp Kutlu	Kocaeli Üniversitesi
Okan Gülbak	İstanbul Ticaret Üniversitesi
Reyhan Gülcü Çelik	Yaşar Üniversitesi
Altuğ Günal	Ege Üniversitesi
Engin Günaydın	Uluslararası İlişkiler Gençlik Platformu
Mehmet Gürsu	Bağımsız
Serhat Güvenç	Kadir Has Üniversitesi
Ersin İçöz	Ankara Medipol Üniversitesi
Volkan İmamoğlu	Bağımsız
Pınar İpek	TOBB Ekonomi ve Teknoloji Üniversitesi
Emre İşeri	Yaşar Üniversitesi
Dilek Karabacak	Milli Savunma Üniversitesi
Hazel Karaca	Yaşar Üniversitesi
Kerem Karaçay	Kadir Has Üniversitesi
Haluk Karadağ	Başkent Üniversitesi
Radiye Funda Karadeniz	Gaziantep Üniversitesi
Dilan Kardeş	Bahçeşehir Üniversitesi
Gizem Kaya	Bilkent Üniversitesi
Rukiye Kaya Kerim	Kırıkkale Polis Meslek Yüksekokulu

**XI. ULUSLARARASI İLİŞKİLER
ÇALIŞMALARI VE EĞİTİMİ KONGRESİ**
7-10 Mayıs 2026, Eskişehir

Sezen Kaya Sönmez	Kadir Has Üniversitesi
Cara Keyman	Robert Koleji
Ceren Melis Kıcıroğlu	İstanbul Üniversitesi
Nuri Fudayl Kıcıroğlu	İstanbul Nişantaşı Üniversitesi
Pınar Buket Kılınç Pala	Kütahya Dumlupınar Üniversitesi
Pelin Kılınçarslan	Koç Üniversitesi
Canan Kışlalıoğlu	Bitlis Eren Üniversitesi
Didem Kızır	TED Üniversitesi
Özker Kocadal	Uluslararası Kıbrıs Üniversitesi
Nur Sinem Kourou	İstanbul Kültür Üniversitesi
Oğulcan Köksal	Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi
Şahnur Ece Köksal	Beşiktaş Belediyesi
Seçkin Köstem	Bilkent Üniversitesi
Yeliz Kulalı Martin	Galatasaray Üniversitesi
Gün Kut	Emekli Öğretim Üyesi
Şule Kut	Emekli Öğretim Üyesi
Ozan Kuyumcuoğlu	İstanbul Bilgi Üniversitesi
Orkan Küvelet	İstanbul Arel Üniversitesi
İbrahim Mazlum	Marmara Üniversitesi
Vahap Mert Nacar	Bahçeşehir Üniversitesi

**XI. ULUSLARARASI İLİŞKİLER
ÇALIŞMALARI VE EĞİTİMİ KONGRESİ**
7-10 Mayıs 2026, Eskişehir

Çiğdem Nas	İktisadi Kalkınma Vakfı
Özlem Pınar Oran	Hacettepe Üniversitesi
Ali Şevket Ovalı	Dokuz Eylül Üniversitesi
Baybars Öğün	Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi
Gencer Özcan	İstanbul Bilgi Üniversitesi
Ali Onur Özçelik	Eskişehir Osmangazi Üniversitesi
Özgür Özdamar	Bilkent Üniversitesi
Soli Özel	Koç Üniversitesi
Aslı Özelli	AmCham Türkiye
İlhan Can Özen	Orta Doğu Teknik Üniversitesi
Sanem Özer	Akdeniz Üniversitesi
Fusun Özerdem	Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi
Behlül Özkan	Özyeğin Üniversitesi
Begüm Özkaya	Altınbaş Üniversitesi
Özge Özkoç	Ankara Üniversitesi
Duygu Öztürk	İstanbul Medipol Üniversitesi
Zahide Melis Özün Çöllüoğlu	Yaşar Üniversitesi
İnan Rüma	İstanbul Bilgi Üniversitesi
Helin Sarı Ertem	İstanbul Medeniyet Üniversitesi
Selcan Serdaroğlu Polatay	Galatasaray Üniversitesi

**XI. ULUSLARARASI İLİŞKİLER
ÇALIŞMALARI VE EĞİTİMİ KONGRESİ**
7-10 Mayıs 2026, Eskişehir

Sertaç Sonan	Uluslararası Kıbrıs Üniversitesi
Doğuş Sönmez	Kadir Has Üniversitesi
Nagihan Söylemez	İstanbul Bilgi Üniversitesi
Selçuk Sunay	İstanbul Okan Üniversitesi
Deniz Ş. Sert	Özyeğin Üniversitesi
Güngör Şahin	Milli Savunma Üniversitesi
Melike Şahin	Bursa Teknik Üniversitesi
Vuslat Nur Şahin Temel	Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi
Zeynep Şartepe	Bağımsız
Selma Şekercioğlu Bozacıoğlu	İstanbul Arel Üniversitesi
Muzaffer Şenel	Marmara Üniversitesi
Zeynep Şentop Şahin	Trakya Üniversitesi
Özgehan Şenyuva	Orta Doğu Teknik Üniversitesi
Volkan Şeyşane	Anadolu Üniversitesi
Namık Tan	E. Büyükelçi
Mehtap Tanar	İstanbul Büyükşehir Belediyesi
Mustafa Taner	Savunma Sanayii Başkanlığı
Veysel Tekdal	Eskişehir Osmangazi Üniversitesi
Erel Tellal	Ankara Üniversitesi
Bahar Temir	Başkent Üniversitesi

**XI. ULUSLARARASI İLİŞKİLER
ÇALIŞMALARI VE EĞİTİMİ KONGRESİ**
7-10 Mayıs 2026, Eskişehir

Batur Ozan Togay	Koç Üniversitesi
Şeyma Tok	Bağımsız
Efe Tokdemir	Bilkent Üniversitesi
İtir Toksöz	Doğuş Üniversitesi
Mehmet Ali Tuğtan	İstanbul Bilgi Üniversitesi
Aslıhan Turan	Universitat Oberta de Catalunya
İlter Turan	İstanbul Bilgi Üniversitesi
Özlem Tür	Orta Doğu Teknik Üniversitesi
İlkay Türkeş Yuşan	Milli Savunma Üniversitesi
Ahmet Bilal Tüzgen	Milli Savunma Üniversitesi
Mustafa Murat Uluer	İzmir Ekonomi Üniversitesi
Ayşe Gülce Uygun	Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi
Cihan Uzunçayır	Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi
Sinem Ünalıdır	Ege Üniversitesi
Adviye Damla Ünlü Bektaş	İstanbul Üniversitesi
Çağla Vural	Bağımsız
Meysune Yaşar	İstanbul Medeniyet Üniversitesi
Çağla Gül Yesevi	Bahçeşehir Üniversitesi
Tunahan Yıldız	Orta Doğu Teknik Üniversitesi
Zeynep Yıldız	Marmara Üniversitesi

**XI. ULUSLARARASI İLİŞKİLER
ÇALIŞMALARI VE EĞİTİMİ KONGRESİ
7-10 Mayıs 2026, Eskişehir**

Asime Yıldız Güler	Gaziantep Üniversitesi
Fahriye Begüm Yıldızeli	Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi
Atakan Yılmaz	Bahçeşehir Üniversitesi
Barçın Yinanç	T24
Sinem Yüksel Çendek	İstanbul Rumeli Üniversitesi
Hilal Zorba Bayraktar	Kütahya Dumlupınar Üniversitesi